

L. A. GRUNDTVIG

**KORT FREMSTILLING AF
FORFATTERRETEN**

VED
K. GLAHN
KONTORCHEF I UNDERVISNINGSMINISTERIET

ANDEN UDGAVE

KØBENHAVN
A. S. J. H. SCHULTZ FORLAGSBOGHANDEL

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A. S.

1918

Rettelig burde Hr. Professor Vinding Kruse have været nævnt som Medudgiver af denne 2den Udgave af Professor Grundtvigs Værk, idet Afsnittet om Forfatterrettens retlige Karakter (§ 2), der er helt nyt, efter venskabelig Aftale mellem os er udarbejdet af ham. Da han imidlertid har ønsket, at jeg skulde staa som Eneudgiver af Bogen, maa jeg nøjes med herved at bringe ham en Tak for, at han har paataget sig Udarbejdelsen af det nævnte Afsnit.

Det har iøvrigt ved Udarbejdelsen af denne 2den Udgave af Forfatterretten, der fra Professor Grundtvigs Haand foreligger i en saa fortræffelig og udtømmende Form, været mig en Selvfølge, at jeg kun burde foretage Forandringer paa de — for visse Afsnits Vedkommende ganske vist ret omfattende — Punkter, hvor den nyere Lovgivning og Praxis har gjort Ændringer nødvendige. Jeg har derfor ogsaa i det væsentlige fulgt Grundtvigs klare Systematik, men dog tilladt mig at henhøre den nærmere Omtale af Offentliggørelsens Begreb, der af Grundtvig behandles i Afsnittet om Krænkelser af Forfatterretten, til Afsnittet om Forfatterrettens Indhold og omvendt at omtale Forfatterens Beskyttelse mod Oversættelser under »Krænkelser af Forfatterretten«, i Stedet for under Afsnittet om Forfatterrettens Indhold. Ligeledes har jeg flyttet Afsnittet om

Forfatterlovens nationale Begrænsning hen umiddelbart for Afsnittet om den internationale Beskyttelse, hvor det naturligt synes mig at høre hjemme. — Da den i Berlin 1908 reviderede Bernerkonvention baade i Principper og Detailler afviger meget væsentligt fra den tidligere Konvention, har jeg med Hensyn til Afsnittet om den internationale Retsbeskyttelse ikke fundet det gør ligt at benytte Grundtvigs Fremstilling, men anset det for nødvendigt paa dette Punkt at udarbejde en helt ny Fremstilling.

For betydningsfuld Medhjælp med Hensyn til Afsnittet om Forlagskontrakten bringer jeg »Den danske Boghandlerforenings litterære Tilsynsudvalg« og særlig Hr. Boghandler Ove Tryde min bedste Tak.

Klampenborg, April 1918.

Kai Glahn.

INDHOLD.

(Sagregister, se bag i Bogen).

	Side
§ 1. <i>Historisk Indledning</i>	7
§ 2. <i>Forfatterrettens retlige Karakter</i>	22
§ 3. <i>Forfatterrettens Genstand</i>	52
I Almindelighed S. 52. 1. særlig om Skrifter og mundt-	
lige Foredrag S. 66. 2. om Balletter, Pantomimer	
o. l. S. 70. 3. om musikalske Kompositioner S. 71.	
4. om Tegninger og Afbildninger S. 72.	
§ 4. <i>Forfatterrettens Indhold</i>	73
§ 5. <i>Forfatterrettens Subjekt og Stiftelse</i>	79
1. I Almindelighed S. 79. 2. Medhjælp. S. 83. 3. Egentligt	
Medforfatterskab S. 84. 4. Aviser o. a. »Samlerværker»	
(Forfl. § 3) S. 89. 5. Dramatisk-musikalske o. l.	
sammenknyttede Værker (Forfl. § 7) S. 92.	
§ 6. <i>Forfatterrettens Overgang til Andre m. m. (Forlagskontrakten)</i>	95
1. Overdragelse. Alm. Bemærkninger S. 95. Forlags-	
forholdet S. 101. Kommissionsforholdet S. 121.	
Særlig om Overdragelse af Opførelsesretten (Forfl.	
§ 10) S. 122. 2. Arv S. 125. 3. Om Retten til	
Videre-Overdragelse S. 131. 4. Fordringshavernes Ret	
til at søge Fyldestgørelse i Forfatterretten S. 135.	
§ 7. <i>Krænkelser af Forfatterretten</i>	138
I Almindelighed S. 138. 1. Gengivelser med Forkortel-	
ser, Tillæg, Omarbejdelser (Forfl. § 13) S. 143 .2. Over-	
sættelser S. 146. 3. Positive Undtagelser (Forfl. § 14)	
S. 150. 4. Den periodiske Presse (Forfl. § 15) S. 157.	
§ 8. <i>Retsmidler overfor Krænkelser af Forfatterretten</i> . 1. Sikrings-	163
midler (Forfl. § 16) S. 164. 2. Straf S. 167. 3. Erstat-	
ning S. 170. 4. Paataleretten S. 175.	

	Side
§ 9. <i>Forfatterrettens Ophør</i>	176
§ 10. <i>Forfatterlovens tilbagevirkende Kraft</i>	182
§ 11. <i>Forfatterlovens nationale Begrænsning</i>	189
§ 12. <i>International Retsbeskyttelse</i>	196

A. Bernerkonventionen.

1. Bernerunionens Stiftelse og Medlemmer. Konventionens Aktstykker S. 198. 2. Unionslandenes Forpligtelse til at yde Beskyttelse S. 202. 3. De beskyttede Værker S. 209. 4. Beskyttelsens Indhold S. 210. 5. Beskyttelsens Varighed S. 219. 6. Retsfølgingsregler S. 222. 7. Konventionens tilbagevirkende Kraft S. 223. 8. Særlig videregaaende Beskyttelse (Sverrig) S. 225. 9. Unionens Administration m. v. S. 229.	
B. Det forfatterretlige Forhold til Østrig...	230
C. Det forfatterretlige Forhold til De forenede Stater i Nordamerika.....	232
D. Det forfatterretlige Forhold til Rusland.	235
<i>Forfatterloven af 1. April 1912</i>	238
<i>Bernerkonventionen af 1908</i>	253
<i>Formular til Forlagskontrakt</i>	265
<i>Litteratur</i>	271
<i>Sagregister</i>	272

— — — — —

§ 1.

Historisk Indledning.

Læren om Forfatterretten er en Gren af Læren om Retsbeskyttelse for den ideelle Produktion, hvorved forstaas Frembringelse af Værdier gennem en *Virksomhed*, der er af væsentlig ideel eller aandelig Art.

Efter alle civiliserede Staters Retsorden er der i Nutiden hjemlet den ideelle Produktion en Beskyttelse, som rækker ud over Beskyttelsen for Retten til den eller de enkelte legemlige Genstande, i hvilke den ideelle Virksomhed er nedlagt. Denne særlige Retsbeskyttelse viser sig som en Eneret for Frembringeren til at gøre sin Frembringelse tilgængelig for Offentligheden — en Eneret, der kan være begrænset i Tid og Sted og knyttet til nationale Forudsætninger med Hensyn til Frembringerens Person eller territoriale Forudsætninger med Hensyn til Stedet for Frembringelsens første Fremkomst eller lign., men som, saa vidt den rækker, udelukker Andre fra at foranstalte Offentliggørelse af Frembringelsen. For denne Eneret savnes der i dansk Retssprog en Fællesbetegnelse med Gyldighed for hele den ideelle Produktions Omraade. Medens Betegnelser som *droit d'auteur*, *Urheberrecht*, *copyright* har Anvendelse paa alle eller dog de fleste Forgreninger af den

ideelle Produktion, udsondrer dansk Retssprog de enkelte Rettigheder under særlige Betegnelser som *Forfatterret*, *Kunstnerret*, *Opfinderret* (Patentret). I denne Fremstilling omhandles alene Forfatterretten, hvorved der i Overensstemmelse med Lovgivningens Sprogbrug forstaas den Ret, der har Hensyn til den litterære og musikalske Produktion.

For et Nutidsmenneske staar det som noget nær selvfølgelig, at en Forfatter har Eneret til Offentliggørelse af sit Værk og derigennem Udsigt til at faa Betaling for sit Arbejde. Og dog er denne Retsbeskyttelse af forholdsvis endog meget ny Dato. Særlige Grunde har ført til, at Lovgivningerne først sent er naaede til Anerkendelse af en virkelig Forfatterret. Først og fremmest har det naturligvis haft Betydning i denne Henseende, at der ikke har været nogen stærk Trang hos Forfatterne til Beskyttelse mod Andres Mangfoldiggørelse og Udbredelse af deres Værker, saa lidt som nogen virkelig økonomisk Interesse i en saadan Beskyttelse, saa længe den altid kostbare Afskrivning i Enkelteksemplarer var det eneste kendte Middel til Mangfoldiggørelse. Det tør tværtimod paastaas, at Forfatterne i ældre Tider gennemgaaende har set med Glæde, at de i deres Værker nedlagte Tanker vandt den størst mulige Udbredelse. Nogen virkelig pekuniær Fordel kunde de dog ikke vente sig gennem Anerkendelsen af en udelukkende Ret for dem selv til at mangfoldiggøre deres Værker. De var henviste til at søge Lønnen for deres Arbejde i Samtidens Beundring og i Haabet om et udødeligt Navn. Kun mod *Plagiatet* trængte de til Beskyttelse, saa meget desto mere, som de maatte savne det Værn, der i denne Henseende altid vil ligge i et udbredt Kendskab til Værkernes Indhold. Men denne rent moralske Interesse, som vi har talrige Eksempler paa, at de gamle græske og romerske Forfattere søgte at

forsvare gennem hudflettende Epigrammer mod Plagiatorerne, kan ikke føre til nogen Beskyttelse mod det herfra ganske forskellige »Eftertryk«. Derfor kan man heller ikke anføre de Tilfælde af retslige Domfældelser af Plagiatorerne, der skal være forekomne i Alexandria, som Eksempler paa Anerkendelse af en virkelig Forfatterret. Kun mod Andres uhjemlede Opførelse af deres dramatiske Arbejder, som navnlig maatte have Interesse under det i Rom stærkt blomstrende Teaterliv, kan Forfatterne have følt nogen synderlig Trang til Beskyttelse. Man vil imidlertid i de græske og romerske Kilder forgæves søge efter Sporene af en Retsbeskyttelse i denne Henseende. End ikke om nogen politimæssig Beskyttelse gennem et Tilsyn fra Statens Side med Teaterdriften give de romerske Retskilder noget som helst Vidnesbyrd. For Romerrettens Vedkommende har det vel bl. a. bidraget hertil, at de romerske Juristers materialistisk anlagte Tankegang maatte have særdeles vanskeligt ved at fatte en litterær Ejendomsrets Genstand, medens til Gengæld den materielle Ejendomsret, hvis Genstande paatvinger sig den umiddelbare Sansning, har været opfattet med lysende Klarhed.

Gennem hele Middelalderen har den litterære Productions Vilkaar været væsentlig ensartede med dem i Oldtiden. I Middelalderens første Del var »Litteraturen« derhos overvejende af rent mundtlig Art; den forplantedes og udvikledes gennem den mundtlige Tradition og var saaledes i Virkeligheden ikke Enkeltmands, men Generationers Arbejde. Det vilde have været overmaade vanskeligt at paapege, hvem der »ejede« Værker som Skjaldekvadene, Folkeviserne, Rolandssangene eller Sangkredsen om Kong Arthur og Kæmperne om det runde Bord. Men selv da i den senere Middelalder den skriftlige Litteratur tog Fart —

hos os med Saxos Historie, Andreas Sunesons Hexaameron, Helgenhistorierne, Henrik Harpestrengs Lægebog, Peder Laales Ordsprog og (1440) den danske Rimkrønike — kunde ingen Trang til Retsbeskyttelse gøre sig gældende med Styrke under Mangfoldiggørelsesmidlernes stadig lige ufuldkomne Standpunkt og de dermed følgende svimlende Priser paa de enkelte Eksemplarer. Er der forekommet noget Misbrug med Hensyn til Afskrivning af andres Værker, har dette vel ogsaa kunnet holdes nede gennem pavelige Dekreter til Gejstligheden (Munkene), den eneste Stand, der — bortset fra de for Universiteterne alene arbejdende og af disses Myndigheder strængt kontrollerede Manuskripthandlere — kunde komme i Betragtning som Afskrivere. Ogsaa Opførelsen af dramatiske Værker, Passionsskuespillene og de senere Skolekomedier, var helt og holdent Gejstlighedens Sag, og Trangen til en Beskyttelse mod uberettiget Opførelse har, om den overhovedet har været til Stede, kunnet fyldestgøres gennem Kirkens Tilsyn, i hvilken Henseende det er værd at lægge Mærke til, at Opførelsen af de nævnte Skolekomedier var afhængig af de overordnede kirkelige Myndigheders Tilladelse.

Fra og med den saakaldte »nyere Tid« indtræder der en gennemgribende Forandring i Litteraturens faktiske Kaar. Ja, selve Begrebet »den nyere Tid« søger vel netop først og fremmest sin Berettigelse, direkte eller afledt, i en Forandring paa dette Punkt.

Fremfor alt andet maa her nævnes Opfindelsen af Bogtrykkerkunsten (ca. 1450). Gutenbergs Opfindelse af Typografien, 3: Sætning med bevægelige Typer og hans andre i Forbindelse dermed staaende Opfindelser paa Bogtrykkerkunstens Omraade aabnede pludselig Muligheden for en forholdsvis lidet bekostelig Massereproduktion af

litterære Værker. Og Haand i Haand med Bogtrykkerkunsten førte Reformationen Oplysningen ud til større og større Kredse af Samfundet. Med den saaledes stærkt forøgede Læsekreds steg Udsigterne til økonomisk Vinding for Bogtrykkerne og gennem dem for Forfatterne i Form af Honorarer for Adgang til at trykke deres Værker. Ikke uden Grund sammenstilledes i et Skrift (De typographæ inventiones, Kbhv. 1566) Opfindelsen af Bogtrykkerkunsten med den hellige Aands Udgydelse over Apostlene Pintsemorgen. Mere nøgtern set kan der gøres opmærksom paa, at medens Erkebiskop Jens Grands 100 haandskrevne Bøger i Rom, hvor flere af Værkerne næppe kan have været synderlig efterspurgt, blev vurderede til ca. 8,000 Rdlr., og et almindeligt haandskrevet Folioværk i Frankrig ansloges til en gennemsnitlig Værdi af ca. 500 Francs, kostede Luthers Oversættelse af det nye Testamente, der udkom i Aaret 1522, 1½ Gylden, en Pris, der tilmed blev anset for at være høj.

Men Eftertrykkerne fulgte i Hælene paa Trykkerne: de havde ingen Udgifter til Forfatterhonorar og kunde i Egenskab af *Eftertrykkere* udvælge de Værker, hvis Sukces hos Publikum var fastslaaet. Vi ser da ogsaa allerede Luther vende sin kraftige Svøbe mod Eftertrykkerne, »disse Stratenrøvere og Tyve, der nærer sig af vor Sved«.

Medens Reproduktionskunstens Fremskridt fulgte Slag i Slag — fra Bogtryk til Kobbertryk (Slutningen af det 17de Aarh.) og Stentryk (Slutningen af det 18de Aarh.) og derfra til Benyttelsen af Lysets Hjælp, de saakaldte fotomekaniske Reproduktionsmidler: Daguerréotypi (Midten af forrige Aarh.), Fotogravure og Fotografi — viste Lovgivningerne paa alle den ideelle Produktions Omraader, Litteraturens som den bildende Kunsts og Kunsthaandværkets, en paafaldende Træghed.

Retsvidenskaben søgte vel med ikke ringe Opfindsomhed, men med lidet Held at komme Eftertrykkerne til Livs under forskellige af de strafferetlige Systemers Rubriker, saasom Falskneri, Bedrageri, Tyveri, Brugs-tyveri, Injurier (i videre romerretlig Forstand) o. s. v. Det forundrer ikke, at Domstolene viste afgjort Uvillighed til at følge den spekulative Videnskabs Anvisninger paa saadanne juridiske Kunstgreb. Luther søgte da heller ikke at give sin Advarsel til Bogtrykkerne Vægt ved nogen Henvisning til den jordiske Retfærdighed, men foreholdt dem derimod Skriftens Ord om Guds Unaade over de Ugudeliges Huse og hans Velsignelse over de Retfærdiges.

Et første lille Skridt henimod Retsbeskyttelse for Forfatterretten blev dog gjort ret hurtig efter Bogtrykkerkunstens Opfindelse gennem de af Regeringerne meddelte *Privilegier* til Trykning af Bøger. Men i Privilegiernes Egen- skab af Undtagelsesbestemmelser laa netop Anerkendelsen af Mangelen af Retsbeskyttelse efter den almindelig gæl- dende Ret. Saadanne Privilegier, der samtidig tjente de af Statsmyndighederne snart med saa stor Iver forfulgte Censurøjemed, tildeltes dog som Regel ikke Forfatterne, men derimod Bogtrykkerne eller Forlæggerne som dem, der gjorde den økonomiske Indsats i Værkernes Fremkomst. Hermed staar det ogsaa i Forbindelse, at Privilegierne i Be- gyndelsen oftest blev givne til Trykning af gamle Værker, hvis Forfattere forlængst var døde. Undertiden fremtræder de som egentlige Næringsprivilegier, gældende for et bestemt Landomraade og for en bestemt Tid. Senere fremtræder de oftest — saaledes som de fleste af de hos os fra Begyndelsen af det 16de Aarh. kendte Privilegier — som gældende for bestemte Værker. Som Eksempel paa et særlig vidtgaaende Privilegium kan nævnes det ved aabent Brev af 24. No-

vember 1565 til Bogtrykkeren Laurids Benedikt for hans Person givne Privilegium: »at han alene og ingen anden maa og skal ubehindret prente *alle* de Bøger, Latine, Danske og Tydske, som her udi Riget udgaa og prentes skulde«.

Skønt der gennem Privilegierne til Bogtrykkerne og Forlæggerne var skabt en Mulighed for at byde Forfatterne et efter Tidens Forhold anstændigt Honorar for Adgangen til at trykke deres Værker, var det naturligvis de privilegerede selv, der løb af med Profiten. Forfatterne var jo ogsaa faktisk henviste til Kredsen af de privilegerede, der paa Grund af Konkurrencens Udelukkelse kunde byde saadanne Vilkaar, som de fandt for godt. Man ser da ogsaa Forfatterne rundt omkring i Civilisationens Foregangssteder, ikke længere tilfredsstillede alene ved Berømmelsens Lavrbær, rejse Kravet om en *almindelig, selvstændig og umiddelbar* Retsbeskyttelse.

Det første Land, i hvilket disse Krav blev imødekomne, var England. Ved en Lov af 1709 (»An Act for the Encouragement of Learning, by vesting the Copies of printed Books, in the Autors or Purchasers of such Copies, during the Times therein mentioned«) bestemtes det, at Forfatteren til et Værk eller den, til hvem han overdrog sin Ret, frentidig i en vis Aarrække (14—28 Aar) skulde have »the sole Right and Liberty of printing this Book«, under Betingelse af, at den var bleven anmeldt til Indførelse i et af den engelske Boghandlerkorporation særlig dertil ført Register. Følgerne af Indgreb i denne Ret, der skulde paatales inden 3 Maaneder efter Handlingens Foretagelse, var dels Straf af Bøder, dels Konfiskation af den ulovlig trykte Bog.

Næst i Rækken kom Danmark med Frdg. 7. Januar 1741 »anlangendes, at ingen maa oplægge, eftertrykke eller eftertrykt indføre eller falholde nogen Bog eller Skrift, som

en anden paa lovlig Maade sig har forhvervet«. Det hedder heri bl. a.: »et saadant Skrift, som nogen en Gang saaledes eller paa nogen anden lovlig Maade er bleven Ejer af, skal bestandig tilhøre den, som sit eget, hvilket ingen maa til-egne eller ved Eftertrykning benytte sig af, under alle Eksemplarers Konfiskation og anden vilkaarlig Mulkt, med mindre det kan have med Autoris eller den første Forlæggers gode Minde og fuldkomne Tilstaaelse«. Som det vil ses, angaar Frdg. kun egentlige litterære Værker og ikke musikalske Kompositioner. Den indeholder derhos kun Forbud mod Eftertryk, ikke mod offentlig Opførelse af andres dramatiske Værker. De forøvrigt særdeles uklare Bestemmelser om Rettens Varighed gaar i Hovedsagen ud paa at indrømme Beskyttelse i Forfatterens eller Forlæggerens Levetid.

Endnu længere maatte Forfatterne i de fleste andre Kulturstater vente paa Opfyldelsen af deres naturlige Krav. Hertil bidrog bl. a. den Energi, hvormed de privilegerede Udgivere af Bøger værnede om den dem af Konge eller Kejser tilstaaede Monopol-Ret. Først i Aaret 1793 førtes i Frankrig den Tanke til Sejr, at Forlæggeren alene afleder sin Ret fra Forfatteren, ved en Lov, der den Dag i Dag er Retsgrundlaget for Forfatterrettens Beskyttelse i dette Land. Paa den anden Side var Sejren for Forfatterne her straks mere fuldstændig end andet Steds, idet Beskyttelsen ikke indskrænkedes til Forfatterens Levetid, men i hans Arvingers og andre Retsefterfølgeres Haand udstraktes indtil 50 Aar efter Forfatterens Død. Ogsaa i Tyskland maatte Forfatterne vente paa Lovgivningens Beskyttelse indtil Slutningen af det 18de og Begyndelsen af det 19de Aarh., fra hvilken Tid de første Love herom i nogle af de tyske Enkelstater skriver sig, og først i 1901 kom der en tysk *Rigslov* om Forfatterretten (»Gesetz betreffend das

Urheberrecht an Werken der Litteratur und der Tonkunst»), og en Lov om Forlagsforholdet (»Gesetz über das Verlagsrecht«).

Den Beskyttelse, som de enkelte Landes Lovgivning saaledes efterhaanden indrømmede Forfatterne, var imidlertid langt fra at yde dem det samme retlige Værn for Nydelsen af deres Arbejdes Frugter, som Lovgivningerne tilsikrer den materielle Produktions Arbejdere. Beskyttelsen for den materielle Produktion, der kortelig kan betegnes som Beskyttelsen for Ejendomsretten over legemlige Ting, er forlængst bleven frigjort for den nationale Egoismes, for ikke at sige Rovbegærligheds Begrænsning. Den er ganske vist — og vil vel, saa længe der bestaar en Flerhed af sideordnede enkelte Kulturstater, vedblive at være knyttet til visse strafferetlige og processuelle Forudsætninger i Henseende til Retsbryderens Person (hans Nationalitet, Bopæl o. l.) eller Retsbrudets Sted (Statens Territorium). Men Lovgivningerne har yderligere bundet Retsbeskyttelsen for den aandelige Produktion til særlige Forudsætninger vedrørende Frembringerens Person (Nationalitetsprincippet) eller vedrørende Stedet for Frembringelsens første offentlige Fremkomst (Territorialitetsprincippet). Med de moderne Midler til aandeligt Samkvem mellem Nationerne i Minde, er det imidlertid klart, at Begrænsninger af denne Art kan gøre et højst føleligt Skaar i Forfatterens Udsigt til at høste det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Naar de enkelte Lovgivninger da ikke hver for sit Vedkommende resolut vil lade denne Begrænsning falde, saaledes som det i Hovedsagen er sket i Frankrig ved Dekretet af 1852¹⁾, men ængstelig vil vaage over ikke at ind-

¹⁾ Saaledes ogsaa belgisk Lov 22. Marts 1886 Art. 38.

rømme fremmede Forfattere større Retsbeskyttelse end deres egne selv straks modtager til Gengæld, er de gensidige Traktaters Vej den eneste, der kan betrædes for at raade Bod paa denne Mangel. Fra Midten af forrige Aarhundrede har ogsaa en Del af de betydelige Kulturstater afsluttet saadanne gensidige *Litterærkonventioner* med hinanden. Den herved skabte Bedring i Forholdene var dog af ganske sporadisk og set fra de enkelte Forfatteres Standpunkt af ret tilfældig Natur, indtil det ved Istandbringelsen af Bernerunionen af 1886 lykkedes at gøre et Skridt af fremragende praktisk Betydning henimod en almindelig international Beskyttelse af Forfatterretten (og Kunstnerretten). Med denne Unions Fastsættelse af et vist, ingenlunde ringe Minimum af Retsbeskyttelse, som de tiltrædende Stater bandt sig til at indrømme hinanden, var der aabnet de enkelte Stater en let og praktisk Adgang til efter en samlet Plan at skabe den almindelige Anerkendelse af Forfatterrettens Beskyttelse uden kunstige nationale Skranker, som Forfatterne med Rette kan kræve.

Adskillige Lande, navnlig blandt de smaa eller blandt dem, der af særlige Grunde ikke havde fostret en national Litteratur, der i alt væsentligt kunde tilfredsstille Landets eget Behov, fandt dog deres Interesse i vedvarende at opretholde en Ordning, der paa det aandelige Omraade hjemler Tilladeligheden af det Tyveri fra Fremmede, som de med Strænghed forfølger paa den materielle Produktions Omraade. Skønt Retsvidenskaben saavel som iøvrigt Talsmændene for den sande Oplysning paa alle Aandens Omraader allerede i lang Tid med Enstemmighed og Styrke har fordømt denne uretfærdige og usømmelige Tilstand, har det dog i adskillige Lande været forbeholdt den allernyeste Tid at skabe en almindelig Stemning, der saa bydende

fordrede den aandelige Produktions retslige Kaar paa dette Punkt stillet nogenlunde lige med den materielle Produktion, at den smaalige Egennytte endelig har maattet give Køb. Som det vil blive nævnt nedenfor i § 12 har nu de fleste Stater af Betydning paa det litterære Omraade anerkendt dette simple Retfærdighedskrav, men de har ganske vist ikke alle gjort det gennem en Tiltrædelse af Bernerunionen, men nogle — som Rusland og Østrig — gennem Indgaaelsen af gensidige Sær-Traktater og andre — som de nordamerikanske Fristater — gennem Bestemmelser i den nationale Lovgivning om Beskyttelse for fremmede Værker under Forudsætning af Gensidighed; antagelig vil ogsaa Erfaringens Vidnesbyrd om, hvad der tjener Nationens egne velforstaaede Interesser, efterhaanden føre til en almindelig og fuldstændig Anerkendelse af, at der bør være international Beskyttelse paa dette Omraade. Det maa nemlig erindres, at vel byder Fornægtelsen af Retsbeskyttelse for fremmede Forfattere en ulindret Adgang til Rovdrift i fremmed Litteratur, navnlig i Oversættelseslitteratur, der i kvantitativ Henseende kan være overordentlig imponerende. Men saalænge Principet om Gensidighed er det raadende paa dette Omraade, ligger det i Sagens Natur, at dette sker paa Bekostning af de nationale Forfattere, direkte af dem, der er betydelige nok til at yde noget, der har Værdi ogsaa for Fremmede, og indirekte ogsaa af alle de andre, der maa konkurrere med en fremmed Litteratur, der kan bringes paa Markedet til en kunstig Underpris. Heller ikke kan Landets litterære Behov nogensinde opnaa en saadan fuld Tilfredsstillelse gennem den fremmede — og derfor fremmedartede — Litteratur, som gennem den af Landets egne ejendommelige, naturlige saavel som kulturelle, Forudsætninger baarne nationale Litteratur. Og endelig vil i det Hele og Store den

virkelig værdifulde Oversættelseslitteratur sikkert altid kunne bære de Omkostninger, der følger deraf, at der maa betales for at faa Adgang til at benytte Originalen — saa meget desto mere, som Erhververen af Oversættelsesretten da samtidig opnaar Beskyttelse mod, at Andre foranstalter konkurrerende Oversættelser.

Medens der med Hensyn til den internationale Retsbeskyttelses nærmere Standpunkt i Nutiden henvises til § 12, skal der her til Slut gives en kort Oversigt over den gældende danske Forfatterlovs Tilblivelseshistorie samt en Fortegnelse over nogle Love om Forfatterretten i enkelte fremmede Lande, der direkte eller gennem Sammenligning frembyder særlig Interesse for et dybere Studium af den danske Forfatterret.

Den ovenfor nævnte Frdg. af 7. Januar 1741 dannede Grundlaget for Forfatterrettens Ordning i Danmark, indtil Lov om Eftertryk af 29. December 1857 traadte i Kraft. Denne Lov gav forholdsvis udførlige Regler om Forfatterretten, men det viste sig ret hurtig nødvendigt paa enkelte Punkter at modificere og supplere Lovens Bestemmelser, hvilket skete ved forskellige Tillægslove af mere eller mindre kasuistisk Indhold (Lov 23. Februar 1866, 21. Februar 1868, Lov Nr. 56, 24. Maj 1879, Lov Nr. 48, 12. April 1889). Den herved fremkomne Retstilstand frembød i forskellige Henseender følelige Ulemper. Ikke blot savnede man en sikker Oversigt over den gældende Ret i dens Helhed, men Ordningen var ved den stykkevis og ikke altid lige omhyggelig forberedte Udbedring paa adskillige Punkter bleven præget af en vis Mangel paa Harmoni. De gældende Regler var derhos i mange Henseender meget ufuldstændige, lidet tidssvarende og i enkelte vigtige Retninger endog positivt uheldige. Navnlig var den gældende Ret til Hinder for, at

Danmark kunde tiltræde Bernerkonventionen, idet det bl. a. var en Forudsætning herfor, at der indrømmedes Forfatterne Eneret i 10 Aar til at udgive Oversættelser af deres Værker, hvilket efter vor Rets Bestemmelser ikke var muligt. Og med Dannelsen af Bernerunionen var Muligheden for at skaffe de danske Forfattere Beskyttelse i Ulandet gennem Afslutning af særlige Traktater med de enkelte Lande praktisk set udelukket, for saa vidt angik alle de Stater, der vare indtraadte i Unionen. Ønsker om en Omarbejdelse af Lovgivningen vedrørende Forfatterretten — med samtidig Inddragning af Kunstnerretten under væsentlig ensartede Regler — kom da ogsaa gentagne Gange høijlydt til Orde fra kompetente Kredse. Regeringen forelagde da i Rigsdagssamlingen 1890—91 et Lovforslag, hvis Indhold i Hovedsagen stemte overens med den nugældende Lov. Fra Folketingets Side rejstes der imidlertid en kraftig Modstand mod Forslagets Bestemmelser om Forfatterens Eneret til at offentliggøre Oversættelser af sit Værk — en Modstand, som det ikke lykkedes at bryde ved Forslagets stadig gentagne Forelæggelse i Rigsdagens Samlinger indtil 1896—97. Først ved Forslagets Genoptagelse i Rigsdagssamlingen 1902—03 lykkedes det at faa det gennemført, hvorefter det stadfæstedes som Lov den 19. December 1902.

Under 11. Juni 1903 tiltraadte Kongen derefter Bernerkonventionen af 9. September 1886 med Pariser-Tillægsakten af 4. Maj 1896 for Danmarks Vedkommende fra den 1. Juli s. A. at regne. Da Tillægsakten imidlertid med Hensyn til Offentliggørelse af Oversættelser samt Eftertryk af de saakaldte Pressepublikationer indeholdt Bestemmelser om Eneret for Forfatterne i videre Udstrækning, end der var taget i Betragtning ved Lov 19. December 1902, blev

det nødvendigt at søge denne ændret paa de tilsvarende Punkter. Dette gennemførtes ved Lov Nr. 62, 29. Marts 1904, hvis § 3 samtidig bemyndigede Kongen til at udfærdige Loven af 19. December 1902 med en i Overensstemmelse hermed ændret Tekst. Saaledes fremkom Lov Nr. 63, 29. Marts 1904 om Forfatterret og Kunstnerret. I 1908 underkastedes imidlertid Bernerkonventionen en Revision paa en diplomatisk Konference i Berlin, og Revisionen resulterede i »den i Berlin reviderede Bernerkonvention angaaende Beskyttelse for litterære og kunstneriske Værker«, underskrevet 13. November nævnte Aar. Det blev da nødvendigt, hvis Danmark skulde kunne tiltræde den reviderede Konvention, der paa adskillige Punkter gav en større Beskyttelse end den, der var hjemlet efter de tidligere Bestemmelser, paa ny at ændre den indre Lovgivning, i det Danmark — jfr. § 36 i forannævnte Lov af 1904 — ikke internationalt kan give en større Beskyttelse end den, der er hjemlet Værker udkomne her i Landet. Et Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 29. Marts 1904 forelagdes da i den ordinære Rigsdagssamling 1909—10, men Forslaget mødte en Del Modstand og gennemførtes først ved Lov Nr. 71, 1. April 1912; i Henhold til denne Lovs § 2 gaves der — med den i 1904 brugte Fremgangsmaade som Forbillede — Kongen Bemyndigelse til samtidig med Stadfæstelsen at udfærdige Teksten af Loven 1904 med de af Loven af 1912 følgende Ændringer som »*Lov om Forfatterret og Kunstnerret*«; dette skete ved *Lov Nr. 72, 1. April 1912*, der saaledes er den nugældende Forfatterlov. Den i Berlin reviderede Bernerkonvention er derefter med et enkelt Forbehold, hvorom nedenfor, tiltraadt fra 1. Juli 1912 at regne, jfr. Bek. 27. Juni 1912.

Af de i andre Lande gældende Love om Forfatterretten

skal her nævnes: for *Norge*: Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 25. Juli 1910, der har afløst Loven af 4. Juli 1893¹⁾ og som i det væsentlige er overensstemmende med dansk Ret, for *Sverrig*: Lag angående eganderätt till skrift den 10. August 1877 (med Ændringer af 10. Januar 1883, 28. Maj 1897, 29. April 1904 og 17. Juni 1908); for *Finland*: Lov 15. Marts 1880 angående författares och konstnärers rätt till alster af sin verksamhet; for *det tyske Rige*: Lov 19. Juni 1901 (Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der Litteratur und der Tonkunst) og Lov s. D. angaaende Forlagsretten (Gesetz über das Verlagsrecht), begge ændrede ved Love af 22. Maj 1910; for *Frankrig*: Lov 19. Juli 1793 med forskellige Tillæg, hvoraf de vigtigste er det ovenfor nævnte Dekret af 28. Marts 1852 om Beskyttelse i Frankrig af de i Udlandet udgivne Værker, og Lov 14. Juli 1866, der udstrækker Retsbeskyttelsen for Forfatterens Arvinger i alle Tilfælde til 50 Aar efter Forfatterens Død; ved Lov 28. Juni 1910 godkendtes den i Berlin 1908 reviderede Bernerkonvention. I *England* (Storbritannien og Irland) var Grundlaget for Forfatterretten længe en Act (statute law) af 1735, hvortil sluttede sig et Utal af Tillægslove, men ved Lov 16. December 1911 opnaaedes det at faa en Kodifikation af alle de herhen hørende Retsregler. I *Østrig* gælder Lov 26. Februar 1907, i *Italien* Lov 19. September 1882 og Lov om Ratifikation af Berlinerkonventionen 4. Oktober 1914, i *Rusland* Lov 20. Marts 1911 og i *Japan* Lov 3. Marts 1899 med Ændringer af 14. Juni 1910. I de *forenede nordamerikanske Fristater*, hvis Forfatning af 1787 giver Kongressen Magt til »at sikre Forfatterne og

¹⁾ Forslaget til denne var udarbejdet paa Grundlag af et Samarbejde mellem norske og danske Delegerede.

Opfinderne den udelukkende Ret til deres Skrifter og Opdagelser for en begrænset Tid«, fandtes indtil 1909 de gældende Retsregler samlede i »The revised Statutes of the United States in force December 1. 1873«, hvortil dog knyttede sig forskellige senere Ændrings-Love, af hvilke navnlig Lov 3. Marts 1905 om Fremmedes Adgang til under visse Betingelser at erhverve Forfatterrettens Beskyttelse, havde Interesse; de nugældende Retsregler er samlede i Lov 4. Marts 1909 (dog ændret paa enkelte Punkter ved Love af 24. Aug. 1912, 2. Marts 1913 og 28. Marts 1914).

§ 2.

Forfatterrettens retlige Karakter.¹⁾

Den nærmere Bestemmelse af Forfatterrettens retlige Karakter er et Problem, der allerede længe har været omstridt i Videnskaben. Der er vel Enighed om, at Forfatterrettens Indhold er en udelukkende Ret til at bestemme om Værkets Offentliggørelse. Men det har vist sig at volde megen Vanskelighed og Tvivl at finde de for Rettens Indrømmelse afgørende Retshensyn og dermed at bestemme dens Plads i Retssystemet.

For Romerretten opstod dette Problem slet ikke, alene af den Grund, at Romerne overhovedet ikke anerkendte Forfatterretten, ja idetheletaget slet ikke kendte nogen Retsbeskyttelse paa dette Omraade. Denne manglende Forstaaelse og Anerkendelse kan ikke forklares ud fra, at der ikke i Oldtiden var nogen praktisk Trang til at indrømme dette Gode Retsbeskyttelse. Thi vel var Trangen

¹⁾ Jfr. til dette Afsnit idethele Vinding Kruse: Om Modsætningen mellem Formuerettigheder og personlige Rettigheder, med særligt Hensyn til Forfatter- og Kunstnerretten, i Tidsskrift for Retsvidenskab 1907 S. 181 ff.

hertil naturligvis ikke tilnærmelsesvis saa stor som i vore Dage, efter Bogtrykkerkunstens Opfindelse og de mange andre Opfindelser, der i nyere Tid er gjort paa Mangfoldiggørelsesteknikkens Omraade. Men der var i alt Fald ét Omraade, nemlig Komedielitteraturens, hvor Trangen til Beskyttelse ogsaa i Oldtiden maa have været følelig, navnlig i en Storstad som Rom med dens blomstrende Teaterliv; og dog træffer vi, som før nævnt, i de romerske Retskilder heller ikke i denne Henseende noget Spor af retslig Beskyttelse. Forklaringen maa derfor i alt Fald tillige søges i, at Romerne i den Tid, da Grundlaget for den romerske Ret, og navnlig Rammerne for de Goder, der burde høre under Retsordenens Beskyttelse, blev skabt, overhovedet ingen Forstaaelse havde for det litterære, aandelige Arbejdes Værdi. I Republikkens Tid var Sansen og Respekten for dette Arbejde overordentlig ringe; det ansaas almindelig for en ret uværdig Beskæftigelse for en Romer¹⁾.

Det første Skridt til Retsbeskyttelse skete som tidligere omtalt først efter den saakaldte nyere Tids Begyndelse og kom i Form af Privilegier, tildelte af Landsfyrsten. Men Privilegiernes tilfældige, personlige Karakter og deres Karakter af spredte Undtagelser fra den almindelige Retstilstand opfordrede naturligvis ikke til en dybere Granskning af Forfatterrettens retlige Karakter. Først da man med den franske Revolution begyndte at sætte sig til Opgave at skabe en virkelig rationel og gennemført Lovgivning paa dette som paa mange andre Omraader, begyndte man ogsaa at søge en nærmere videnskabelig

¹⁾ Jfr. J. L. Heiberg: Den græske og den romerske Litteraturs Historie, 1902 S. 135: »litterære Sysler var i lange Tider enten betalt Daglejerarbejde eller fornemt Dilettanteri: rigtig passende for en civis Romanus blev de egentlig aldrig i Republikkens Tid«.

Begrundelse og Bestemmelse af Forfatterens Ret. Hvad der laa nærmest for, var at forklare Forfatterretten som en *Ejendomsret*. Heri laa tillige en Begrundelse af og et vist agitatorisk Forsvar for en Retsbeskyttelse, ja for den videstgaaende Retsbeskyttelse. En Forfatter maatte lige saa naturlig siges at eje og have lige saa stort et Krav paa Beskyttelse for de Tanker, det Aandsindhold, han havde skabt i sin Bog, som den Mand, der anerkendtes for Ejer af den ydre materielle Ting, han selv havde frembragt. Hvorfor skulde Arbejdet for Frembringelse af nye Tanker ikke lige saa vel, ja langt snarere belønnes med Ejendomsret over Arbejdets Frugter, end det materielle Arbejde!¹⁾ Fra denne Opfattelse stammer Udtrykket »den litterære Ejendomsret«, et Udtryk, som navnlig den franske Jurisprudens er blevet hængende ved, og som derfra er gaaet over i Bernerunionens Aktstykker.

Hvis denne ældre Ejendomsretsteori kun tages som et billedligt Udtryk for, at Forfatterens Ret over hans Værk bør have en lignende *almindelig* og andre *udelukkende* Karakter, som den tinglige Ejendomsret har, er der intet at indvende; og Teorien har da for saa vidt kun udført en værdifuld historisk Opgave ved at slaa dette fast for den almindelige Retsbevidsthed og ved særlig at fremhæve, at ligesom ved den materielle Ejendomsret bør et af de afgørende Hensyn for at indrømme Forfatteren en omfattende og ubetinget Ret være Hensynet til at forskaffe ham et saadant Udbytte af hans Arbejde, at det til Gavn for Samfundet virksomt kan fremme hans Energi til aandelig

¹⁾ I en Betænkning af Chapelier til den franske konstituerende Forsamling angaaende Dekretet af 1791 hedder det: »la plus sacrée, la plus legitime et, si je puis ainsi m'exprimer, la plus personnelle de toutes les propriétés, est l'ouvrage, fruit de la pensée de l'écrivain«.

Produktion. Men hvis Teorien fra dette Hovedpunkt føres videre og af dette drager den vidtgaaende Slutning, at Forfatterretten da ogsaa i alle nærmere Enkeltheder, i alle Spørgsmaal skal følge den tinglige Ejendomsrets Regler, da bliver Teorien urigtig; da bliver Billedet, der er hentet fra Ejerens Ret over den ydre Verdens Genstande, til en af de *falske Analogier*, som alle Dage har gjort Ulykker i Videnskaben ved at forlede den til at overse væsentlige Forskelle. Der er nemlig den afgørende Forskel mellem Forfatterretten og den materielle Ejendomsret, at foruden det omtalte Hensyn, der er fælles for begge disse Rettigheder, det økonomiske, gør der sig ved Forfatterretten *tillige* et *andet Hovedhensyn* gældende, og det er Hensynet til Forfatterens *personlige* Interesser; og dette Hensyn fører, som vi skal se, nødvendigvis til i vidt Omfang at bryde med den tinglige Ejendomsrets Regler, ja med de formueretlige Regler i det hele taget. Men dernæst maa det fremhæves, at de *Samfundshensyn*, der i visse Retninger begrunder en Begrænsning af Forfatterretten, er af en væsentlig anden Art end de, der begrunder samfundsretlige Begrænsninger af den materielle Ejendomsret.

Der maa følgelig om Forfatterretten gives et helt *selvstændigt* Sæt af Retsregler, og de bør formes ganske uafhængigt af, om de stemmer eller falder sammen med den materielle Ejendomsrets Regler.

En ganske anden Sag er det selvfølgelig, at der tilkommer Forfatteren en fra hans Eneret, den egentlige Forfatterret, forskellig, *virkelig* Ejendomsret over den eller de legemlige Genstande, i hvilke hans Aandsvirksomhed fremtræder — Manuskriptet og de af ham foranstaltede Reproduktioner heraf.

Som Reaktion overfor Læren om den materielle Ejen-

domsret er den Lære fremstaaet, der rentud nægter Tilværelsen af en særlig Forfatterret. Man betvivler naturligvis ikke, at Forfatteren efter den gældende Ret nyder en vis Eneretsbeskyttelse for sine Aandsfrembringelser; men man opfatter denne Beskyttelse som en blot og bar *Refleksvirkning* af de Lovbud, der under Retsvirkning af Straf, Konfiskation og Erstatning forbyder Andre at krænke hans Interesser. Denne Opfattelse beror dog paa en Forveksling af Aarsag og Virkning. Al Retshaandhævelse forudsætter jo en Krænkelse af en bestaaende Ret, og det er ikke først ved Retshaandhævelsen, at Retten bliver til. Og ganske det samme, som den nævnte Opfattelse fremhæver om Forfatterretten, kan i Virkeligheden siges om en hvilken som helst Ret. Saaledes kan man f. Eks. om Retten til Liv, Ære, Frihed, eller Ejendomsretten med samme Beføjelse hævde, at Beskyttelsen af disse Goder ogsaa er en Refleksvirkning af de Lovbud, der under Retsvirkning af Straf, Erstatning m. m. forbyder Andre at krænke disse Interesser.

I Nutiden er der efterhaanden blevet Enighed om, at Forfatterretten ikke blot er en Ret, men en selvstændig Ret, der maa anerkendes ved Siden af de nedarvede, forlængst anerkendte Rettigheder. Den hører naturligvis for det første til den særlige Gruppe Rettigheder, vi kalder Enerettigheder og hvortil ogsaa Kunstnerretten og Patentretten hører. Men med Konstateringen af Eneretten er i Virkeligheden ingen nærmere real Karakteristik givet; thi det dybereliggende Spørgsmaal er herefter, *af hvilke Grunde* har Lovgivningen indrømmet Forfatteren en udelukkende Ret til at raade over sit Aandsprodukt, og hvor langt fører disse Grunde. Det afhænger nemlig i første Linie af dette Spørgsmaals Besvarelse, hvilket selvstændigt Sæt Rets-

regler der skal gælde om denne Ret; og det kan ved dette Spørgsmaal ske, at der for de forskellige Enerettigheder kommer til at gælde højst forskellige Retsregler. Spørgsmaalet har man hidtil formuleret saaledes, om de Grunde, der har ført Retsordenen til at indrømme Forfatteren en Eneret, har været af personlig eller af økonomisk Art. En Tid lang fremhævedes det personlige Motiv stærkt. I tidligere dansk Teori opfattedes Forfatterretten saaledes bestemt som en personlig Ret¹⁾. Senere lagde man Hovedvægten paa det økonomiske Udbytte af Retten og opfattede derfor denne væsentlig som en Formueret. Man benægtede dog ikke herved, at Forfatterretten tillige havde et vist personligt Moment, men man hævdede, at det økonomiske Moment var det væsentligste²⁾. Den Erkendelse banede sig saaledes lidt efter lidt Vej, at Forfatterretten var en ejendommelig *blandet* Ret, der indeholdt baade et personligt og et formueretligt Element. Men da ingen af de to Opfattelser, den overvejende formueretlige og den overvejende personretlige, kunde overbevise den anden, idet det syntes umuligt at finde et afgørende Kriterium til at bestemme »Legeringen«, den indbyrdes Vægt af de to Elementer, laa den Opfattelse nær at opfatte Forfatterretten hverken som en Formueret eller personlig Ret, men som en Ret af en ganske særlig Karakter (*sui generis*) med baade en personlig og økonomisk Side³⁾.

1) A. W. Scheel: Personret 2. Udg. S. 509 ff., Matzen: Tingsret 2. Udg. S. 3, Nellesmann: Execution 3. Udg. S. 94, Deuntzer: Den danske Skifteret Udg. 1885 S. 128.

2) Saaledes Torp: Den ideelle Produktions Beskyttelse, 2. Udg. 1898 S. 9—10. Den formueretlige Opfattelse er navnlig blevet den almindelige i tysk Litteratur, se K. Birkmeyer: Encyclopädie der Rechtswissenschaft, 1904 S. 35—36.

3) Saaledes Grundtvig: Forfatterretten 1ste Udg. 1905 S. 22 ff.

Denne Forklaring synes dog ikke tilfredsstillende. Naar man i Videnskaben tager sin Tilflugt til Forklaringen: *jus sui generis* eller *delictum sui generis*, plejer det at betyde det samme som, at Ævret er opgivet. Man forklarer jo intet positivt om en Ret eller en Forbrydelse ved at karakterisere den som *sui generis*. Om en hvilken som helst Ret og Forbrydelse kan man nemlig sige, at den har sin egen Art, sin særlige Karakter. Spørgsmaalet er stadig: *hvilken* særlig Art, hvilken særlig Karakter? Spørgsmaalet er fremdeles: hvilken Side af Forfatterretten er den *overvejende*, den personlige eller den økonomiske, *eller* er de maaske *lige væsentlige*? Herpaa har denne Opfattelse ikke givet bestemt Svar¹⁾.

At Undersøgelsen saaledes er kørt fast, idet ingen af de modstridende Opfattelser har kunnet overbevise de andre, skyldes formentlig for det første, at man, forinden man overhovedet undersøgte, om Forfatterretten er en personlig Ret eller en Formueret, ganske har forsømt at undersøge, *hvad en personlig Ret og en Formueret er*, hvad der forstaas ved disse Udtryk. Det turde dog være indlysende, at, forinden man med Udbytte kan diskutere, om en Ret er en Formueret eller en personlig Ret, maa selve disse Grundbegreber først undersøges. Men i nøje Sammenhæng hermed staar en anden Mangel. Man har intetsteds givet en nærmere Undersøgelse af, *hvilken real Betydning* det har, om Forfatterretten har den ene eller den anden Karakter.

¹⁾ Grundtvigs Fremstilling, der ellers altid udmærker sig ved en sjælden Klarhed, er paa dette Punkt uklar. S. 21—22, navnlig S. 22, 2det Stk. anf. St. synes det personlige Moment at være fremhævet som det overvejende, men efter Udviklingen S. 23 synes de to Sider nærmest at være ligestillede.

I. Undersøger man nu Begrebet personlig Ret i Mod-sætning til Formueret, vil det for en nærmere Betragtning vise sig, at førstnævnte Begreb dækker over højst forskellige Fænomener, at man uden at være tilstrækkelig klar herover, under personlige Rettigheder indbefatter to Grupper af Rettigheder, der i Virkeligheden er væsensforskellige. Man kalder saaledes almindelig saadanne Rettigheder som Pensioner, Livrenter, Overlevelsere, Aftægtsrettigheder, Fæsterettigheder o. l. for personlige Rettigheder. Ofte nævnes de i Flæng med Forfatter- og Kunstnerretten som undergivet samme Regler. En enkelt Lovbestemmelse fra nyere Tid undergiver dem vel samme Regel, men antyder dog samtidig en Forskel. Lov af 7. April 1899 § 18 udtaler nemlig, at udenfor Formuefællesskabet er ikke blot personlige Rettigheder, omend de kunne afgive Indtægt, saasom Forfatterrettigheder og lignende Rettigheder, men ogsaa saadanne Formuerettigheder, som er uadskillelig knyttede til den berettigede Person, saasom Pensioner, Livrenter, Overlevelsere, Aftægtsrettigheder o. s. v. § 18 synes saaledes at ville gennemføre en Sondring mellem indtægtgivende Rettigheder, der i sig selv er personlige, og Rettigheder, der vel er Formuerettigheder, men personlige i den Forstand, at de er uadskillelig knyttede til den berettigede Person. Denne Lovbestemmelses Karakteristik er dog hverken rigtig i Enkeltheder eller oplysende for Hovedsagen. Det er for det første urigtigt at karakterisere de sidstnævnte Rettigheder som »uadskillelig« knyttede til den berettigede Person, thi, som vi senere skal se, nødes vi i visse Tilfælde til at statuere en Adskillelse af Retten fra den paagældende Person. Det eneste, man i Virkeligheden kan sige om Livrenter, Overlevelsere o. l., er, at de i en Række vigtige Tilfælde er særlig knyttet til den

berettigede Person, idet de for dennes Skyld er særlig beskyttet mod Angreb udefra, f. Eks. fra Kreditorer. Det samme kan imidlertid siges om Forfatterretten. Tilbage bliver da kun § 18's Paastand, at Forfatterretten er en personlig Ret, og at Livrenter, Pensioner o. l. er Formueretligheder, omend de ogsaa er særlig knyttede til den berettigede Person. Men Bevis for Paastanden gives ikke; Bestemmelsen giver ingen som helst nærmere Oplysning om, hvorpaa denne Sondring hviler, og den siger intet om hele denne Sondnings reelle Værdi.

Ser vi nu nærmere paa den omtalte *personlige Tilknytning*, viser det sig, at den er opnaaet ved at gøre Afvigelser fra de almindelige Regler om Formuerettigheders *Overførelse til andre*. Saaledes kan Livrenter, Overlevelserefter, Aftægtsrettigheder o. l. almindeligvis ikke overdrages, eller overføres til andre ved Arv eller Ægteskab, og kan de ikke overdrages, vil de under visse nærmere Betingelser heller ikke kunne tages af Kreditorerne¹⁾. Noget lignende gælder fideikommissariske Rettigheder²⁾. Endvidere kan Pensionsrettigheder hverken overdrages, overføres ved Arv eller Ægteskab, og ej heller gøres til Genstand for Retsforfølgning³⁾.

Men ogsaa for Forfatterrettens Vedkommende er der sket betydelige Afvigelser fra de almindelige Regler om Formuerettigheders Overførelse til andre. Saaledes kan Retten ikke fratages Forfatteren ved nogen Art af Rets-

¹⁾ Jfr. Lassen: Obligationsretten, speciel Del, 1897, S. 551—52, 552—55, 569—70, Nellesmann: Execution S. 123—126; se Retsplejelovens § 515, jfr. Lov 18. Juni 1870 § 16, 1. April 1914 § 39.

²⁾ Jfr. Deuntzer: Arveret S. 116, Bentzon: Arveret 1910 S. 33 ff., Nellesmann anf. V. S. 118—119.

³⁾ Nellesmann anf. V. S. 144.

forfølgning, se Lov af 1. April 1912 § 12. Dernæst er der sket meget vidtgaaende Afvigelser fra de sædvanlige Arve-regler, se Lov 1912 § 6, 2° og § 11, 2°; og den omfattende Bestemmelsesret, som disse Regler giver Forfatteren m. H. t. det efterladte Værk, antages med Føje at tilkomme ham uden Hensyn til, om han herved griber ind i Tvangs-lodden. Endvidere finder Overførelse af Forfatterretten ved Ægteskab ikke Sted, idet Retten som nævnt holdes udenfor Fællesboet.

Før saa vidt frembyder Forfatterretten og de oven-omtalte Rettigheder altsaa visse Ligheder, som de alminde-lige Regler om Formuerettigheder for begge positivt er fraveget i flere Tilfælde. Dem begge har Loven givet en vis Særbeskyttelse gennem den omtalte personlige Tilknytning. Undersøger vi imidlertid *Formaalet* med Afvigelserne fra de formueretlige Regler og derefter Afvigel-sernes nærmere *Art*, vil der vise sig en gennemgribende Forskel mellem Forfatter (og Kunstner)retten paa den ene Side og alle de andre Rettigheder paa den anden.

Naar man ønsker at fravige de formueretlige Regler om Rettens Overførelse, kan dette Ønske have forskellige Motiver; men det hyppigste Motiv vil være det økono-miske. Livrentenyderen vil jo saaledes have en afgørende økonomisk Interesse i at kunne holde Livrenteretten uden-for sine Kreditorers Retsforfølgning. Da imidlertid det øko-nomiske Samfund ikke kan undvære en streng Haand-hævelse som *Hovedregel* af den Sætning, at alle vore Formue-rettigheder i Tilfælde af Retsforfølgning kan overføres til Kreditorerne, maa der kræves stærke Grunde til at statuere Undtagelser fra denne Regel, og Undtagelserne maa ikke have videre Omfang end nødvendigt. Saadanne Und-tagelser vil nu ogsaa fra Lovgiverens Side oftest være givet som særlige *økonomiske* Begunstigelser, som Regel

af Debitor, men undertiden ogsaa af den Person, gennem hvem Debitor har opnaaet den omspurgte Ret og som han staar i et særligt Retsforhold til. Det er en økonomisk Begunstigelse af Debitor, at *Forsørgelsesrettigheder* (Livrenter, Overlevelserefter, Pensioner o. l.) i et vist Omfang vil være fritagne for Kreditorfølgning. Men ved Aftægtsrettigheder vil *tillige* den anden Person (Aftægtyderen) have en afgørende økonomisk Interesse i at beholde netop den Person, han en Gang har valgt til Part i Retsforholdet og tillagt Retten; og Fritagelsen for Kreditorfølgning vil saaledes her være dobbelt motiveret. Paa lignende Maade dobbelt motiveret er ogsaa den Fritagelse for Retsfølgning, der i visse Tilfælde er tilstaaet Retten ifølge en Arbejdskontrakt ved Konkurslovens § 161, jfr. Retsplejelovens § 511; Hensynet til Arbejderen og Hensynet til hans Medkontrahent, Arbejdsgiveren, fører her i samme Retning.

Men Hensynet til Trediemand fører i Reglen *videre end* Hensynet til Debitor, der ønsker Retten fritaget for *Retsfølgning*, idet Trediemand meget ofte vil være interesseret i, at Retten *overhovedet ikke overføres* til andre, altsaa heller ikke ved Overdragelse, Arv o. s. v. Dette Hensyn kommer jo frem ved Pensioner, Aftægtsrettigheder o. l. Det er fremdeles dette vidererækkende Hensyn, der f. Eks. i Lejeforhold fører til, at Fremleje som Hovedregel ikke er tilladt, og i Arbejdsforhold til, at Arbejderen ikke med Gyldighed for Arbejdsgiveren kan transportere Retten til endnu ikke fortjent Løn.

Men hvad enten nu Afgørelserne fra de formueretlige Regler skyldes Hensynet til Rettens Indehaver eller Trediemand eller dem begge, bunder de som vist for alle disse Rettigheders Vedkommende udelukkende i *økonomiske*

Interesser. Det er i Kollisionerne mellem Kreditorers, Arvingers, Ægtefællers og lignende økonomiske Interesser paa den ene Side og Skyldnerens og Trediemands *ligeledes økonomiske* Interesser paa den anden at Afvigelserne er sket i visse Tilfælde til Fordel for de sidstnævnte.

Men naar de nævnte Rettigheders Hovedformaal saaledes til syvende og sidst er økonomisk, er at tjene de almindelige Fornødenheders Tilfredsstillelse, bør deres Karakter af Formuerettigheder fastholdes; og dette har den store reelle Betydning, at vi følgelig ikke for disse Rettigheders Vedkommende bør antage flere Afvigelser fra de almindelige formueretlige Regler end der er særlig Hjemmel til, navnlig i Lov eller privat gyldig Viljeserklæring, jfr. Konkurslovens § 1. Overalt, hvor en saadan særlig Hjemmel mangler, maa de almindelige Regler gælde. I alle rent økonomiske Interessekollisioner er det betænkeligt til Fordel for ganske enkelte at fravige den strenge Maade, hvorpaa Formuerettens Grundsætninger plejer at løse disse Konflikter paa, og derved tilsidesætte Kreditorers, Arvingers og andres berettigede Interesser i videre Omfang end nødvendigt. Det er derfor fuldtud berettiget, naar det f. Eks. om Forsørgelsesrettigheder fremhæves, at der om disse i det Store og Hele gælder de samme Regler som om alle andre Formuerettigheder¹⁾. Særlig fremhæves det med Rette, at man ikke i al Almindelighed kan antage, at disse Rettigheder er unddragne Kreditorernes Forfølgning. Hertil maa for det første kræves en særlig Hjemmel. Men selv naar en saadan Hjemmel — hvad jo faktisk er almindeligt — foreligger, jfr. Lov 18. Juni 1870 § 16, Lov 1. April 1914 § 39, hævdes det med Rette, at det maa

¹⁾ Lassen anf. St. S. 547 ff.

være en Betingelse for Kreditorernes Udelukkelse, at den Retshandel, hvorved Retten er stiftet, ikke kan angribes af Konkurslovens Afkræftelsesregler, og at disse Regler derfor maa underforstaas ved Fortolkningen af den særlige Bestemmelse i Lov 18. Juni 1870 § 16 og Lov 1914 § 39¹⁾. Endvidere kan fremhæves, at der baade om Forsørgelsesrettigheder og Lejerrettigheder er almindelig Enighed om, at naar Retten frit kan overdrages, kan den ikke undtages fra Retsforfølgning, idet det med Føje hævdes, at det Baand, man ikke selv er pligtig at respektere, behøver Kreditorerne heller ikke at tage Hensyn til²⁾. Men det er overflødigt at forfølge dette ved flere Eksempler. Ifølge det ovenfor udviklede maa der om de nævnte Rettigheder, da de alle er af økonomisk Natur, gælde den almindelige Grundsætning, at *de sædvanlige formueretlige Regler er anvendelige overalt, hvor der ikke er særlig gyldig Hjemmel til deres Fravigelse*³⁾. Saaledes vil alle de nævnte Rettigheder kunne være Genstand for Præskription eller Hævd,

1) Lassen anf. St. S. 552—55.

2) Nellesmann S. 109—110 og 119; Munch-Petersen: Tvangsfuldbyrdelse S. 67 ff.

3) Det kan derfor næppe billiges, at en Højesteretsdom af 28. November 1879 (U. f. R. 1880 S. 146—147, se Nellesmann anf. V. S. 144), i Præmisserne til Begrundelse af sit Resultat — at en Officers Pension er fritaget for Retsforfølgning — udtaler ganske i Almindelighed, at en Pension ikke er en Formuegenstand i privatretlig Forstand, jfr. derimod Overretsdommen (U. f. R. 1879 S. 785—88), der med Rette forsigtigt ikke indlod sig paa nogen almindelig Udtalelse om Pensionsrettigheders Karakter, men kun udtalte sig om det særlige Tilfælde: Retsforfølgning og begrundede Fritagelsen herfor paa Analogi af Søkrigs-Art.-Brev af 29. Juli 1756 § 775. — Thi ganske vist kan Pensionsretten ikke overdrages eller tages af Kreditorerne, ligesom den heller ikke overføres ved Arv eller Ægteskab. Men iøvrigt maa efter det ovenfor udviklede de formueretlige Regler anvendes. Saaledes kan der næppe være Tvivl om, at Retten til de enkelte Pensionsyndelser og vistnok ogsaa selve Pensionsretten maa præskriberes efter de almindelige Regler.

for exstinktiv Godtroserhvervelse, for saa vidt de er overdragelige, og for Ekspropriation¹⁾).

Ud fra den her givne Begrundelse maa det da billiges, at Lov 7. April 1899 § 18 kalder de ovennævnte Rettigheder for Formuerettigheder. Derimod er det uheldigt, at denne § bruger Ordet »uadskillelig«. Som ovenfor fremhævet, er disse Rettigheder netop kun fast knyttede til den berettigede Person i de positivt afgjorte Tilfælde; udenfor disse kan de berøves den berettigede efter de almindelige Regler. Men naar Ordet uadskillelig saaledes ikke kan tages i absolut Forstand, bliver det ganske uklart, hvad der menes hermed. Nu antyder imidlertid § 18 selv et Kriterium, der formentlig er bedre, mere bestemt end Uadskilleligheden, nemlig *Uoverdragelighed*, jfr. Ordene »uoverdragelige Brugsrettigheder, derunder Fæsterettigheder«. Det uklare og ubestemte Udtryk maa da fortolkes i Overensstemmelse med det klare, bestemte, og § 18 maa derfor paa dette Punkt sikkert forstaas saaledes, at alle Formuerettigheder, der er uoverdragelige, men paa den anden Side ogsaa kun disse, holdes udenfor Formuefællesskabet ifølge denne Bestemmelse.

I skarp Modsætning til alle de ovenfor omtalte Rettigheder staar nu Forfatter (og Kunstner)retten, thi medens der ved hine, som vist, kun opstod rent økonomiske Interessekollisioner, opstaar der derimod ved Forfatter (og Kunstner)retten Kollisioner mellem virkelig personlige,

¹⁾ Foruden de ovenomtalte Rettigheder skal endnu blot nævnes Næringsrettigheder. Ogsaa for disse er jo i flere Tilfælde Formuerettens almindelige Regler fravegne. Saaledes kunne de ikke overføres ved Arv eller Retsfølging eller Ægteskab. Men iøvrigt maa de behandles som andre Formuerettigheder. Navnlig maa fremhæves, at de kan gøres til Genstand for Ekspropriation, se Matzen anførte hos Grundtvig i Tidsskr. f. Retsvidensk. 1906 S. 99—10.

aandelige Interesser paa den ene Side og økonomiske Interesser paa den anden Side. Herved faar de Afvigelser fra de formueretlige Regler, der er hjemlet ved Forfatter (og Kunstnerretten), et helt andet Formaal end de Afvigelser, der er sket ved de nylig omtalte Formuerettigheder. Ved disse havde det, som ovenfor vist, været Lovgivningens Formaal med at undtage Retten f. Eks. fra Hovedreglen om Retsforfølgning at sikre enkelte svagere stillede Personer et vist materielt Udkomme; og for dette Hensyn maatte Lovgivningen sætte Hensynet til Kreditorerne til Side. Men en saadan særlig økonomisk Beskyttelse har den positive Ret ikke ydet Forfatteren. Lovgivningen om den litterære og kunstneriske Ejendomsret forfølger *intet* Forsørgelsesformaal eller overhovedet noget andet *særligt økonomisk Beskyttelsesformaal*. Der gives Forfatteren og Kunstneren en Eneret, men det er ikke andet end, hvad der med Rette tilkommer dem efter den almindelige økonomiske Sætning, at den, der frembringer nye Værdier — litterære, kunstneriske eller industrielle — ogsaa bør nyde det materielle Udbytte af sit Arbejde. Det var kun i den gamle Privilegietid, at Eneretten var en særlig Naade fra Landsfyrstens Side. Men ligesom der ved Eneretsreglen slet ikke er Tale om nogen særlig økonomisk Gunstbevisning, saaledes har Lovgivningen idetheletaget ikke tilstaaet Forfatteren eller Kunstneren nogen saadan. Dette træder tydeligst frem ved Reglen om Retsforfølgning. Lov 1. April 1912 viser ved Bestemmelserne i § 12 (jfr. § 29) klart, at, hvor det alene er Forfatterens økonomiske Interesser, der kolliderer med Kreditorernes Ret, har Loven paa alle Maader søgt at sikre Kreditorerne. Disse kunne ikke blot søge Fyldestgørelse i det pekuniære Udbytte af Forfatterretten, for saa vidt de paagældende Værker er eller senere bliver offentliggjorte, men de er

ogsaa berettigede til at gøre Udlæg i Vederlaget for fremtidige Udgaver eller offentlige Udførelser af tidligere offentliggjorte Værker, se § 12, 2°.

Men ligesom § 12 saaledes tydelig viser, at hvor der kun er Tale om rent økonomiske Interessesekollisioner, nyder Forfatteren ingensomhelst særlig Beskyttelse, lige saa klart viser denne Bestemmelse, som tidligere fremhævet, at hvor det derimod er Forfatterens personlige Interesser, der kommer i Strid med andres økonomiske, maa disse sidste overalt vige. § 12 gennemfører konsekvent den Regel, at ingen som helst Offentliggørelse kan ske uden Forfatterens Villie, selv om derved al Udsigt for Kreditorerne til at opnaa Fyldestgørelse sættes paa Spil.

Dette personlige Formaål forfølger Loven endvidere ved Bestemmelserne om Arv i § 11. Det er ikke her saaledes som i Reglen ved de ovenfor omtalte personlige Formuerettigheder, at Overførelse ved Arv overhovedet ikke finder Sted. Tværtimod anvendes som tidligere bemærket de almindelige Arveregler, fordi disse normalt stemmer med Forfatterens Villie; men er dette ikke Tilfældet, kan han i flere væsentlige Retninger ved Testamente disponere efter sine personlige Ønsker, selv om han derved griber ind i Arvingernes Ret. Ogsaa ved Overdragelse er der en stærk Modsætning mellem Forfatterretten og de omtalte Formuerettigheder. Om disse fremhæver, som vi ovenfor saa, Lov 7. April 1899 § 18 den væsentlige Egenskab, at de er uoverdragelige. Denne Egenskab besidder Forfatterretten ikke. Forfatteren kan i enhver Retning frit raade over sin Ret, derfor ogsaa overdrage den til andre; men disse andre kan som Regel ikke overdrage den videre; og herigennem varetages ogsaa Forfatterens personlige Interesser. Endelig kan der herefter ikke være Tvivl om, at, naar Lov 7. April 1899 § 18

gennemfører den samme Sondring som Lov 1. April 1912 § 12, nemlig mellem selve Forfatterretten og det økonomiske Udbytte af denne, og kun lader dette sidste indgaa i Fællesboet, tjener denne Sondring her samme Øjemed som i § 12.

Den positive Ret har da gennem disse Afvigelser klart og afgørende vist, at den sætter Forfatterens personlige Interesser over de almindelige formueretlige Hensyn. Om Grundene hertil har Lovgivningen ikke udtalt sig; men de kan sikkert kun søges i, at Forfatter(og Kunstner-)retten er skabt til at tjene helt andre Sider af Livet end den økonomiske. Medens Hovedformaalet med de sædvanlige Formuerettigheder, derunder ogsaa de nys omtalte Formuerettigheder med personlig Tilknytning, er at tjene Samfundets økonomiske Liv, at tjene til de almindelige menneskelige Fornødenheders Tilfredsstillelse, er Forfatter(og Kunstner)retten først og fremmest skabt med *Aandslivets* Tarv for Øje. Men det aandelige Liv trænger til en helt anden og en langt stærkere Beskyttelse end det økonomiske, en Beskyttelse, der gaar langt udover den, Retsordenen tilstaar de materielle Rettigheder. Den historiske Erfaring viser, at det er en Grundbetingelse for det aandelige Liv, at det har fuld Frihed. Gennem de skiftende Tider har det bekræftet sig, at de Lande, hvis Retsorden skærmede denne Frihed, gik det vel, baade aandeligt og materielt; og de andre Lande maatte derfor udfra egen Interesse i nyere Tid i stigende Grad følge deres Eksempel. Troens og Tankens Frihed anerkendtes. Og den mest praktiske ydre Form herfor blev Friheden til Offentliggørelse, den saakaldte Trykkefrihed. Men Trykkefriheden er kun den mere udvendige, *offentligretlige* Side af Beskyttelsen; den sikrer kun mod Overgreb fra Statsmagts Side. Men

som ovenfor paavist, har Beskyttelsen for Aandslivets Frihed ogsaa en *privatrellig* Side, idet der ogsaa i det daglige Livs mange private Kollisioner med andres Interesser maa sikres Forfatteren fuld Frihed over Offentliggørelsen, selv om disse andre Interesser derved maa ofres. De, der frembringer de aandelige Værdier, maa ogsaa kunne raade frit og uindskrænket over disse uden at behøve at tage Hensyn til eller frygte for Indgreb fra Kreditorer, Arvinger, Ægtefælle, Omsætningserhververe, kort sagt fra hele den Kres af Personer, for hvis Skyld Samfundet har lagt talrige Indskrænkninger og Baand paa vor Raaden over vor materielle Ejendom. Af Hensyn til denne Kres af Personer, ja til det økonomiske Samfundsliv idet hele, maa vi paa den materielle Ejendoms Omraade stadig finde os i Samfundets begrænsende, regulerende, overalt indgribende Virksomhed. Vi maa saaledes alle finde os i, at Kreditorerne gennem Eksekution eller Konkurs fratager os vore Formuerettigheder, thi den tvangsmæssige Opfyldelse af vore Formueforpligtelser kan det økonomiske Samfund af Hensyn til den almindelige Kredits Opretholdelse ikke undvære. Vi maa endvidere med Rette taale, at vore Formuerettigheder berøves os gennem de ekstinktive Erhvervelser — af Hensyn til Omsætningens Tarv eller andre økonomiske Samfundshensyn —, endvidere, at de berøves os gennem Ekspropriation — af Hensyn til almennyttige Foretagender. Men alle disse Indskrænkninger og Baand, al denne ydre Tvang, som de formueretlige Grundsætninger betyder, bør ikke overføres paa Aandslivets Omraade. Den umiddelbare Retsfølelse vil i Livets konkrete Tilfælde instinktivt modsætte sig, at f. Eks. en Forfatters eller Kunstners Kreditorer skulde kunne bryde ind paa ellers fredhellige Omraader, bemægtige

sig deres aandelige Ejendom og udnytte den ganske som de vilde. Retsfølelsen vil endvidere modsætte sig, at de ofte smaatskaarne Interesser, som Arvinger repræsenterer, her skulde være afgørende o. s. fr. Bag denne Retsfølelse ligger et sikkert Instinkt for, at paa hele dette Omraade vilde en smaalig Regnen med Kroner og Ører fra Samfundets Side ikke være paa sin Plads. Vi staar her overfor en *Helhedsvurdering* af det økonomiske og aandelige Livs modstridende Interesser; og naar vi i Overvejelsen heraf føres til at vælge de sidste, maa denne Helhedsvurdering gennemføres i alle de forskellige Retskonflikter, hvor de samme modstridende Interesser staar overfor hinanden.

Lov 1912 §§ 12, 11 og 6 og Lov 7. April 1899 § 18 kan saaledes formentlig alene betragtes som spredte Udslag af en mere almindelig Grundsætning. Denne maa efter det udviklede udtrykkes saaledes, at *overalt hvor Forfatterens aandelige Interesser kolliderer med almindelige formueretlige Hensyn, med andre private økonomiske Interesser, maa disse sidste vige*. Naar blot denne ledende Grundsætning fastholdes, ogsaa i ulovbestemte Tilfælde, er det kun et underordnet Navnespørgsmaal, om man vil kalde Forfatterretten en personlig Ret eller ej. Det maa nødvendigvis erkendes, at den Aartusend gamle, fra Romerretten stammende Sondring mellem Formuerettigheder og personlige Rettigheder ikke længere slaar helt til. Disse Rettigheder, Forfatter- og Kunstnerretten, der er skabt af den ny Tid, kan ikke helt passes ind i det gamle Systems Rammer; de er af en ejendommelig *sammensat* Natur. De forfølger baade personlige og økonomiske Interesser. Staaende overfor denne Blanding af forskellige Interesser har man, ligesom i Kemien, villet bestemme Styrkeforholdet mellem Blandingens forskellige Dele. Men

i Forsøget herpaa har hele den hidtidige Undersøgelse paa dette Omraade været inde paa et mærkeligt Spor, der til syvende og sidst ikke fører til nogen Vej i Problemet, og hvor man derfor, som vist, har været nødt til at give helt op. Man har hidtil ensidig koncentreret sin Opmærksomhed om en ganske enkelt Regel i Forfatterretten, nemlig *Eneretsregelen*, og spurgt, om denne Regel fra Lovgivningens Side overvejende var motiveret ved personlige eller økonomiske Hensyn. Men herom kan man i Virkeligheden strides i det uendelige. Hvad enten Lovgivningen vilde varetage Forfatterens personlige Interesser eller hans økonomiske, maatte den nemlig komme til at tillægge ham en Eneret. Men det er ikke blot umuligt at afgøre, hvilke Interesser der her er de vægtigste; det er heldigvis tillige ganske overflødigt. De personlige og økonomiske Interesser *kolliderer* nemlig slet *ikke* her, men forenes tværtimod udmærket i Eneretsbeskyttelsen, netop fordi de personlige og økonomiske Interesser, Lovgivningen her varetager, *begge* er *Forfatterens*. En Kollision opstaar *juridisk* set overhovedet slet ikke mellem Forfatterens *egne* personlige og økonomiske Interesser; det er en indre psykologisk Kollision, som ikke vedkommer Retsordenen; en *Kollision* opstaar *først*, naar det er Forfatterens *personlige* Interesser, der støder sammen med *andres*, f. Eks. hans Kreditorers, Arvingers o. l., *økonomiske*. Det er alene disse Kollisioner, der har retlig Interesse; og da man hidtil netop har forsømt at undersøge disse, er det ikke underligt, at man til sidst er kørt fast. Retsordenen kan meget vel give en Person en Eneret, o: en Ret, der i *al Almindelighed* udelukker andre fra at raade, og dog tillade enkelte bestemte Grupper af Personer, som Kreditorer, Arvinger o. l., under visse Betingelser at indtræde i Retten o: tillade

Rettens Overgang til andre, efter de almindelige formueretlige Regler. Dette er saaledes Tilfældet med en anden Eneret, nemlig *Patentretten*, der af Lovgivningen er behandlet som en Formueret, idet den ifølge Lov 13. April 1894 § 3 i det væsentlige kan overføres til andre efter de almindelige Regler om Formuerettighedens Overgang.

Det afgørende for Forfatterrettens Karakter er da ikke, om Lovgivningen har tilstaaet Forfatteren en Eneret, men om den har tilstaaet ham en Eneret af en saa *ubetinget, udelukkende* Beskaffenhed, at i alle Situationer han og kun han kan raade over Retten, selv med Tilside-sættelse af saadanne økonomiske Interesser, der ellers berettiger til en Indgriben i eller Raaden over andres Formue-sfære. En saadan intens Eneret har Loven som vist netop indrømmet Forfatteren i en Række afgørende formueretlige Kollisioner. *Selve Retten* som saadan — om den overhovedet skal udnyttes og da hvorledes — er Forfatteren alene raadig over. Det økonomiske *Udbytte af Retten* kan derimod tilfalde Kreditorer, Arvinger, Ægtefælle efter de almindelige Regler, men stadig underforstaaet: *hvis* Forfatteren vil udnytte den. Tvinge ham til at udnytte den, er der ingen, der kan. Man kan da med fuld Ret karakterisere Forfatterretten som en sammensat Ret af en højst personlig Karakter.

II. Vi gaar derefter over til den anden Side af Problemet, som man heller ikke har skænket tilstrækkelig Opmærksomhed, nemlig den reale Betydning af Forfatterrettens Karakter. Denne Rets Karakter maatte jo, som vist, udtrykkes i den ledende Grundsætning, som vi gennem den foregaaende Undersøgelse udfandt, altsaa Grundsætningen om de personlige Interessers Overvægt. Denne Grundsætning har naturligvis for det første den Betydning,

at den er legislativt vejledende. Naar der ved Lovgivning gribes ind til Løsning af Interessekonflikterne paa dette Omraade, maa Retsreglerne formes efter den Hovedvurdering af Interesserne, som Aandslivets Tarv kræver. Vi har jo imidlertid efterhaanden i dansk Ret faaet en ret udførlig Lovgivning paa dette Omraade, senest ved Lov 1. April 1912. Men hvor udførlig den end er, opstaar der dog bestandig i Livet nye, af Loven uomtalte Tilfælde; og disse vil vise sig at være langt flere end hidtil antaget. Men i disse ulovbestemte Tilfælde maa Vejledningen da ligeledes søges i den Grundsætning, hvoraf Lov 1. April 1912 §§ 12, 11 og 6, Lov 7. April 1899 § 18 fandtes kun at være enkelte positive Udslag.

Af de positivt uløste Spørgsmaal skal først nævnes et Spørgsmaal vedrørende Forfatterrettens *Genstand*, nemlig om et Værk for at være Genstand for forfatterretlig Beskyttelse skal have økonomisk Værdi. Dette maa efter det angivne Hovedsynspunkt afgjort besvares benægtende. En Fordring om økonomisk Værdi kunde overhovedet kun forsvares, hvis man kunde opfatte Forfatterretten som en almindelig Formueret.

Endvidere bør man ikke, som Betingelse for at statuere en *Forfatterretskrænkelse*, kræve, at Forfatteren ved Krænkelsen har lidt et økonomisk Tab. Et saadant er naturligvis bestemmende ved Spørgsmaalet om Erstatningsansvar, men bør ikke have nogensomhelst Betydning ved Spørgsmaalet om Straf eller andre Arter af Retsforfølgning. Den Forbrydelse, der bestaar i at forgribe sig paa en andens aandelige Ejendom, er alene i sig selv en haard Straf skyldig, ganske uanset om den senere viser sig tillige at resultere i økonomisk Gevinst eller ej; og for Forfatteren er den sjælelige Krænkelse ved at se

sig frarøvet sin aandelige Ejendom lige stor, hvad enten denne Gevinst paafølger eller ej. Naar man endelig erindrer, paa hvor tilfældigt og løst et Grundlag den saakaldte almindelige Mening om et aandeligt Værk ofte er bygget, forstaar, hvor ligegyldigt for den sande Vurdering af Værket det er, om det straks resulterer i økonomisk Udbytte eller først maaske en Menneskealder efter Forfatterens Død, vil det urimelige i Kravet om et økonomisk Tab som Betingelse for Retsforfølgning være indlysende.

Endvidere maa fremhæves vor ledende Grundsætnings Betydning ved *Forlagskontrakten*. Der bør ingen Tvivl være om, at baade ved *Fortolkningen* af denne Kontrakt og ved Spørgsmaalet om dens *Forudsætninger* maa Hensynet til Forfatterens personlige Interesser gøre sig stærkt gældende. Det vilde være ganske forkasteligt at behandle denne Kontrakt som en almindelig Købekontrakt. I Virkeligheden er det kun en enkelt Konsekvens heraf, naar man i Almindelighed med Føje antager, at Forfatteren ikke er pligtig til at holde en Forlagskontrakt d. v. s. levere det i denne aftalte Værk, naar der senere i hans personlige Anskuelser (være sig politiske, religiøse, videnskabelige) er indtraadt en saadan Forandring, at han efter sin Overbevisning ikke mener at kunne forsvare at udgive det lovede Værk¹⁾. Som vi ovenfor saa, var Forfatterretten i det hele og store efter Loven ikke underkastet de almindelige Regler om Formuerettigheders Overgang til andre. Dette bekræfter sig altsaa ogsaa her ved Erfaringen i dette ulovbestemte Tilfælde, ved Forfatterrettens Overdragelse fra første Haand. Regelen om Løfters forbindende Kraft hører særlig hjemme paa Formuerettighedernes Omraade, som uundværlig for det økonomiske

¹⁾ Torp: Den ideelle Produktion S. 47, Grundtvig: Forfatterretten 1ste Udg. S. 93.

Liv, men kan ikke uden videre overføres til andre Livs-omraader. — Derimod maa naturligvis alle de mange og — forretningsmæssig set — vigtige Sider af Forlagskontrakten, der *alene* berører det *rent økonomiske* Mellemværende, ogsaa for Forfatterens Vedkommende behandles ganske efter de almindelige formueretlige Regler. For disse Sider maa Kontrakten som enhver anden Kontrakt holdes »i alle dens Ord og Punkter« og fortolkes paa ganske sædvanlig Vis.

Dernæst faar den ledende Grundsætning Betydning ved Spørgsmaalet om *ekstinktive Erhvervelser*. Forfatterrettens Undtagelse fra Reglerne om Formuerettigheders Overgang til andre viste jo, at Lovgivningen saa vidt muligt havde draget Omsorg for, at Forfatteren ikke nogen Sinde mod sin Villie skulde miste Raadigheden over sit Værk. Hvilken Begivenhed eller Katastrofe der end indtræder i hans Liv, bør han ikke pludselig se Retten glide fra sig og over paa andre Hænder, saaledes som man idelig er udsat for ved ens Formuerettigheder. Derfor maa han ogsaa være forskaaet for de Overraskelser, der i saa Henseende truer fra de ekstinktive Erhvervelses Side. Disse Erhvervelser er jo saa nøje begrundede i det økonomiske Livs Tarv, i Hensynet til *Omsætningen* eller i Stabiliteten af de materielle Goders *Fordeling*, at en mekanisk grov Overførelse af Reglerne om disse Erhvervelser paa Rettigheder, der i første Række er skabt for at beskytte det aandelige Liv, vilde være ganske forkasteligt. Man er ogsaa i nyere Tid saa smaat begyndt at faa Øje for dette, nemlig for en enkelt ekstinktiv Erhvervelses Vedkommende, idet man med Føje har gjort gældende, at Forfatterretten ikke kan være Genstand for *Hævd*¹⁾. Men det samme maa i

¹⁾ Grundtvig anf. St. S. 122.

Virkeligheden gælde alle ekstinktive Erhvervelser overhovedet. Forlæggeren antages i Almindelighed ikke at kunne overdrage sin Ret efter Forlagskontrakten til andre (jfr. Lov 1912 § 11) undtagen i visse bestemte Tilfælde, nemlig naar der samtidig sker en Overdragelse af hele Forlaget eller en faglig afgrænset Del af dette. Hovedreglen om Rettens Uoverdragelighed motiveres sædvanlig ved Hensynet til Forfatterens økonomiske Interesser¹). Det maa imidlertid betones, at ogsaa Hensynet til Forfatterens personlige Interesser her gør sig gældende og fører til samme Hovedregel. Men det personlige Hensyn rækker videre end det økonomiske. Det kommer nemlig ogsaa frem i de nævnte Undtagelsestilfælde og maa her føre til, at, hvis Forfatteren overfor Forlæggeren har erhvervet Rettigheder, der berører hans personlige Interesser, bevarer han ved Forlagsrettens videre Overdragelse disse Rettigheder overfor Erhververen, selv om denne var i god Tro, altsaa hverken gennem Forlagskontrakten eller ad anden Vej kendte dem. Er de Rettigheder, Forfatteren har erhvervet, derimod rent økonomiske, ekstingveres de naturligvis i Overensstemmelse med de almindelige Regler²).

Endelig skal nævnes Spørgsmaalet om *Ekspropriation*, Grundlovens § 80. Som Genstand for Ekspropriation nævner denne Bestemmelse »Ejendom«, og efter den herskende og i det hele og store sikkert rigtige Fortolkning forstaas dette Udtryk som omfattende alle *Formuerettig-*

¹) Torp: anf. V. S. 59, Grundtvig anf. St. S. 118.

²) Det her udviklede maa ogsaa gælde den Indsigelse, at Forlagsretten overhovedet ikke i noget Tilfælde maa overdrages. Hvis altsaa Forfatteren kan oplyse, at hans Aftale med Forlæggeren om Uoverdragelighed skyldes Hensynet til hans personlige Interesser, kan Trediemand ikke erhverve Retten, jfr. dog Grundtvig S. 119, der udtaler sig for denne Indsigelses Fortabelse i al Almindelighed.

heder, men paa den anden Side ogsaa kun disse¹⁾). Man synes imidlertid at være alt andet end klar over den rette Betydning af denne Bestemmelse paa det her omhandlede Omraade. Der hersker nemlig almindelig Enighed om, at Forfatterretten kan eksproprieres, men mærkelig nok ud fra de forskelligste Standpunkter²⁾). Man har hidtil ment, at Spørgsmaalet: hvilke Rettigheder omfatter Ordet »Ejendom« i Grundlovens § 80, var fuldstændig løst ved at svare: alle Formuerettigheder. Fordi man er gaaet ud fra det traditionelle Begreb om Formueret som noget fast, utvivlsomt, mener man at kunne holde sig hertil og i øvrigt nøjes med en Opregning i Enkeltheder. Som ovenfor fremhævet, har man her som andetsteds overset, at Begrebet Formueret i Virkeligheden indeholder et nyt Spørgsmaal, en ny Opgave. Saa længe den herskende Fortolkning af § 80 holder sig til de gamle klare Tilfælde, de tinglige og obligatoriske Rettigheder, er den paa den sikre Side; men naar den kommer til de *sammensatte* Rettigheder, som Forfatterretten og Kunstnerretten, vil dens Utilstrækkelighed være iøjnefaldende.

Ved dette som ved alle andre reelle Retsspørgsmaal kommer det ikke an paa, hvad man kalder en Ret for. Om man vil kalde Forfatterretten en personlig Ret

¹⁾ Matzen: Statsforfatningsret III S. 368—76.

²⁾ Se saaledes Matzen anf. St., Torp anf. V. S. 100 og Grundtvig S. 26. At Torp kommer til det Resultat, at Forfatterretten kan eksproprieres, er konsekvent, da hans Opfattelse idethele jo er den, at denne Ret væsentlig er en Formueret. Mindre konsekvent er det derimod, naar Matzen, der ellers opfatter Forfatterretten overvejende som en personlig Ret, se Matzen: Tingsret 2. Udg. S. 3, kommer til samme Resultat. Hvorvidt Grundtvigs Opfattelse kan føre til det samme, kan ikke ses, da hans Bestemmelse af Forfatterrettens Karakter ikke er klar, jfr. ovenfor.

eller en Formueret, er et underordnet Navnespørgsmaal, som ikke er afgørende for, om Forfatterretten skal kunne eksproprieres efter Grundlovens § 80 eller ej. Selv om nogen vil behage at kalde denne Ret for en Formueret, er dermed ingenlunde givet, at den skal kunne eksproprieres. Thi dens sammensatte Karakter kan man dog ikke nægte den, og den herskende Fortolkning af Ordet »Ejendom« er, som fremhævet, kun i de store Konturer rigtig. Og hvis man vil kalde den en personlig Ret, er Sagen heller ikke dermed løst. Thi Spørgsmaalet er da, hvad man reelt mener med denne Karakteristik.

Naar Forfatterretten ovenfor karakteriseredes som en sammensat Ret af en afgjort personlig Karakter, mentes der, som fremhævet, med dette sidste Udtryk det ganske bestemte: at den er en Ret, for hvem den gennem den foregaaende Undersøgelse udfundne Grundsætning om de personlige Interessers Overvægt gælder. En Grundsætning rækker imidlertid ikke længere end de reale Grunde, hvorpaa den hviler, rækker; og den gælder umiddelbart kun den bestemte Art Interessekonflikter, til hvis Løsning den skabtes. Sætningen om de personlige Interessers Overvægt gjaldt kun de Konflikter, hvor Forfatterens personlige Interesser stødte sammen med andres *private*, *økonomiske* Interesser. Men heraf følger, at denne Grundsætning ikke uden videre kan overføres til Ekspropriations-tilfældet, thi i dette drejer det sig om en Konflikt, hvor Forfatteren staar overfor Interesser, der for det første er af *samfundsmæssig* Art og for det andet *ikke* er af *økonomisk* Art. Thi naar Staten kunde tænkes at ville ekspropriere et Værk, maatte det være for at sikre dets Tilværelse og videre Udbredelse til Gavn for det almene Aandsliv. Der foreligger altsaa i Virkeligheden her en

Konflikt mellem Hensynet til dette sidste og Forfatterens individuelle aandelige Interesser. Nu er det ganske vist saa, at Motiveringen af vor Grundsætning om de personlige Interessers Overvægt i og for sig rakte videre end til Konflikter med private, økonomiske Interesser. Motiveringen var, at det maatte siges at være til Fordel for Aandslivet i det hele, at man tilstod dem, der frembragte de aandelige Værker, fuld Frihed over disse; og denne Betragtning maa i og for sig ogsaa ramme Ekspropriationstilfældet. Men det maa ikke overses, at naar vi alligevel blev nødt til at formulere den ledende Grundsætning saa snævert som sket, laa det i, at de *positive* Bestemmelser, hvori Grundsætningen for *dansk Rets* Vedkommende maatte søge sin Støtte, nemlig Lov 1912 §§ 12, 11, 6, 7. April 1899 § 18, ikke afgav *sikker* Hjemmel for dens Anvendelse i andre Konflikter end netop Konflikter med private, økonomiske Interesser. Gaar vi dernæst over til de offentligretlige Bestemmelser, der er truffet til Sikring af den aandelige Frihed, kan i denne Sammenhæng kun nævnes Grundlovens § 84 om Trykkefriheden. Denne Bestemmelse maa nu ogsaa for saa vidt erkendes at have Betydning paa dette Omraade, som den utvivlsomt bør være til Hinder for en bestemt Art af Ekspropriation af Forfatterretten fra Statsmagtens Side. Hvis nemlig Ekspropriationsloven formedes saaledes, at hele Forfatterretten, hele Retten til at tage Bestemmelse om Offentliggørelse overgik til Staten, vilde Regeringen jo ikke blot kunne benytte Retten til at udgive Værket, men ogsaa til efter et frit Skøn at *undlade* Offentliggørelse. Dette sidste vilde Staten naturligvis kun kunne tænkes at vælge, hvis Regeringen ansaa Skriftet for at indeholde Lærdomme, der var farlige for Samfundet eller Regeringen. Forfatteren vilde

herved blive uberettiget til »paa Tryk at offentliggøre sine Tanker«. Det Formaal, man i gamle Dage opnaaede gennem Censuren, kunde altsaa igen realiseres. En Ekspropriation af Forfatterretten vilde jo faktisk komme til at virke som en saadan forebyggende Foranstaltning, mod hvilken § 84 er rettet¹⁾. Det farlige ved Censuren var netop, at man derigennem kunde hindre Udbredelsen af Lærdomme, man af *politiske* Grunde ansaa for skadelige. Og den Tanke, der ligger bag saadanne Bestemmelser i Grundlovens 7de og 8de Afsnit som §§ 74, 75, 77 og 84, er jo netop at give et Værn mod Statsmagtens Vilkaarlighed overfor det aandelige Liv.

Hvis Ekspropriationsloven derimod formes saaledes, at den *enten* helt *ophæver* Forfatterretten, saaledes at herefter alle og enhver kan offentliggøre Værket²⁾, *eller* saaledes, at Retten til at offentliggøre og kun denne overgik til Staten med udtrykkelig Pligt for Regeringen til at foranstalte Udgivelsen, vilde Ekspropriationen ikke være i Strid med Grundlovens § 84.

Men medens der saaledes med den her anførte Be-

¹⁾ At Folgerne af en Udgivelse i Strid med Statens Ret, i Strid med Ekspropriationsloven, nemlig Straf og Erstatning, først indtræder efter Udgivelsen, ophæver ikke denne Lovs Karakter af forebyggende Foranstaltning. Thi ved »forebyggende« forstaas sikkert ikke en foregaaende, men en Foranstaltning, der virker forebyggende, se Goos Strafferet, Spec. III S. 73 ff., herimod dog Matzen Statsforfatningsret III S. 402.

²⁾ Efter det snævre Begreb om Ejendomsafstaaelse, der anvendes i det seneste danske Værk om Ekspropriation, nemlig Troels Jørgensens S. 11 ff., hvorefter der til Afstaaelse kræves en Overførelse af Retten, vilde en saadan Ophævelse til Fordel for Offentligheden ovenikøbet slet ikke kunne kaldes en Afstaaelse; denne Forf.s Afstaaelsesbegreb er dog sikkert for snævert, se Matzen anf. hos Grundtvig i Tidsskr. f. Retsvidensk. 1906 S. 100 ff., jfr. ogsaa Patentloven § 8.

grænsning ikke kan siges at være nogen positiv Bestemmelse i dansk Ret, der taler imod Ekspropriation af Forfatterretten, findes der paa den anden Side heller ikke nogen Bestemmelse, der taler *for* denne Tvangsforanstaltning. Navnlig kan der ikke fra Patentloven 13. April 1894 § 8, der hjemler Patentrettens Ekspropriation, sluttes analogisk til, at det samme maa gælde Forfatterretten, thi som ovenfor fremhævet er Patentretten netop i Modsætning til Forfatterretten i alt væsentlig af Loven behandlet som en Formueret, se Lov 1894 § 3. Forøvrig bemærkes, at Patentlovens § 8 kun hjemler Ekspropriation af *patenterede* Opfindelser; og da Patentets Meddelelse væsentlig maa siges at svare til, hvad Offentliggørelse er for det litterære Værk, vil der altsaa a fortiori i hvert Fald ikke kunne være Tale om Ekspropriation af et ikke-udgivet Værk.

Der staar altsaa kun saa meget fast, *at* Ekspropriation til Undertrykkelse af Forfatterretten ikke kan finde Sted, og *at* Ekspropriation af ikke-offentliggjorte Værker heller ikke kan finde Sted. Paa den anden Side maa det sikkert antages, at Ekspropriation efter Forfatterens Død, altsaa overfor Arvingerne maa kunne finde Sted; thi vel kan ogsaa disse have en vis personlig Interesse, men den er selvfølgelig ikke af den Art og Styrke som Forfatterens egen. Desuden er der netop overfor Arvingerne i en anden vigtig Henseende af Hensynet til Samfundsinteressen sat en Begrænsning for deres Ret, nemlig Tidsgrænsen i L. 1. April 1912 § 21. — Tilbage staar altsaa som tvivlsomt alene Ekspropriation af et offentliggjort Værk i Forfatterens levende Live til Udbredelse af Værket. Hvad der er vel egnet til at vække Betænkelighed selv overfor en saaledes begrænset Ekspropriation, er ikke blot Historiens almindelige Erfaring; men det turde i denne

Sammenhæng være værd at lægge Mærke til, at engelsk Ret, der som bekendt fra gammel Tid har haft en vaagen Interesse for det aandelige Livs Frihed, ogsaa paa dette Omraade er blevet sine Traditioner tro og trods sin almindelige Skyhed for udførlig regulerende Lovgivning netop om dette særlige Spørgsmaal har en udtrykkelig positiv Bestemmelse, nemlig Lov af 1. Juli 1842 § 5, der fastsætter, at Ekspropriation ikke kan finde Sted, saa længe Forfatteren lever.

§ 3.

Forfatterrettens Genstand.

Som Genstande for Forfatterretten¹⁾ nævner Forfl.: Skrift« og »mundtlige Foredrag« (§ 1), Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form (§ 2 a), musikalske Kompositioner« (§ 2 b) samt »matematiske, geografiske, topografiske, naturvidenskabelige, tekniske og lignende Tegninger og grafiske eller plastiske Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke ere at anse som Kunstværker« (§ 2 c).

Loven giver ingen Definition af de saaledes beskyttede Genstande, men overlader i det væsentlige den nærmere Bestemmelse heraf til Videnskab og Retsanvendelse. Dog indeholder Loven ikke blot nogle spredte Forudsætninger til Hjælp ved denne Afgørelse, men den opstiller derhos i § 8 en Kreds af Undtagelser for Genstande, der efter deres almindelige Art vilde være egnede til Forfatterrettens Beskyttelse. Af Lovens Betegnelser for de beskyttede Genstande fremgaar det, at disse alle falder indenfor den aandelige Produktions Rammer, men at paa den anden Side ikke

¹⁾ Jfr. Bernerkonv. 1908 Art. 2 jfr. Art. 14, 2det Stk.

ethvert Aandsarbejde er beskyttet efter Forfatterrettens Regler. De anførte Betegnelser har for det første kun Hensyn til den litterære og musikalske Produktion og ikke til en aandelig Virksomhed af anden Art, som f. Eks. den kunstneriske og tekniske, der beskyttes efter andre — Kunstnerrettens, Opfinderrettens (Patentrettens) — mere eller mindre beslægtede Regler. Men der stilles derhos visse Fordringer til en Produktion paa det litterære eller musikalske Omraade, for at den kan nyde godt af Forfatterrettens Beskyttelse.

Det har imidlertid sine Vanskeligheder nøjagtig at fastsætte Kravene til et »Aandsværk« — en Betegnelse, som man bruger om Forfatterrettens Genstand i Lighed med Udtrykket »Kunstværk« om Kunstnerrettens Genstand — og der hersker ingenlunde Enighed om dette for Forfatterretten grundlæggende Spørgsmaal. Dette finder vistnok tildels sin Forklaring deri, at man paa et afgørende Punkt *maa* nøjes med at henvise til et praktisk fornuftigt Skøn, men delvis synes Grunden ogsaa at være den, at man i Stedet for at gøre sig nøjagtigt Rede for de enkelte Elementer i »Aandsværket«s Begreb, er altfor tilbøjelig til at henskyde Afgørelsen til »den almindelige Opfattelse«s Medfør.

En Undersøgelse af Formaalene med Indrømmelsen af den særlige forfatterretlige Beskyttelse, saavel som af de Hensyn til det aandelige Livs Fremskridt, der her gør sig gældende, fører til at stille Krav til et Aandsværk i tre Retninger:

- 1) det maa være frembragt ved en Virksomhed indenfor *Tænkningens* Omraade;
- 2) denne Virksomhed maa kunne henføres til en eller flere *bestemte* Personer, og
- 3) den maa have givet sig til Kende i en [a] ydre *Form*,

der [b] *følger* (afspejler) den udførte Tankeproces i dens Hovedtræk.

ad 1). At det har været Formaalet med Indrømmelsen af en særlig forfatterretlig Beskyttelse at værne om en aandelig Produktion indenfor *Tænkningens* Omraade, fremgaar af Forfatterrettens Historie. Den ideelle Produktion paa Aandens andre Omraader — Kunstens, Kunsthaandværkets, Fotografiens etc. — har overalt maattet vente paa Lovgivningens særlige Anerkendelse af Kravet paa Beskyttelse indenfor de enkelte Grene og har ingen Sinde umiddelbart kunnet drage sig Forfatterrettens Beskyttelse til Nytte. Naar i Nutiden Retsbeskyttelsen for den musikalske Komposition af mange Lovgivninger, deriblandt af den danske Forfatterlov, er inddraget under Forfatterretten, er det ud fra den rigtige Erkendelse, at det aandelige Arbejde paa Tonekunstens Omraade kun kan fordrø Beskyttelse, naar det følger Melodiens, Rytmikens og Harmoniens Love og saaledes frembyder en Væsenslighed med det litterære Aandsværk, som er bundet til Lovene for den logiske (følgerigtige) Tænkning. Det er en lignende Betragtning, der har ført til Optagelse under Forfatterretten af de *for-klarende* Tegninger og Afbildninger.

Ved Afgørelsen i det enkelte Tilfælde af Spørgsmaalet, om et Arbejde ligger indenfor Tænkningens Omraade, er der naturligvis en vid Plads for Skønnet over, hvad der maa anses som det *væsentlige* ved det udførte Arbejde, saavist som intet menneskeligt Arbejde kan udføres uden Støtte af et vist Maal af Tænkning. Paa dette Skøn, ved hvilket Domstolene undertiden kan faa Brug for Sagkyndiges Hjælp, beror Afgørelsen af, om der i en foreliggende Produktion, der har Aandsværkets øvrige Karaktermærker (2 og 3), er nedlagt en saadan Sum af Tankearbejde, at det

er Genstand for Forfatterret. Nogle Eksempler vil oplyse dette. Medens der ingen Tvivl kan være om, at den almindelige Forretningsannonce ikke er et Objekt for forfatterretlig Beskyttelse, er dette ingenlunde givet om en fortællende eller paa anden Maade underholdende Annonce (Reklameskrift). Som det nedenfor skal ses, udelukker det praktiske Formaal, der er forbunden med Produktet, in casu: at skaffe sin Forretning Søgning gennem Annoncering, ikke dette fra Forfatterrettens Beskyttelse. Derfor kan heller ikke en Vejviser, en Rejseliste, en Kogebog, en »juridisk Stat«¹⁾ og de mangfoldige andre lignende Arbejder indenfor »Litteraturhaandværket« Omraade udvises fra Forfatterrettens Enemærker, naar der i dem er nedlagt et tilstrækkeligt Maal af individuelt Tankearbejde, saa lidt som f. Eks. et Sagregister til et videnskabeligt Værk. Anderledes er Forholdet derimod ved et blot og bart Personalregister, der indenfor visse let dragne Grænser optager Personer, bosatte indenfor en given Lokalitet, en Fartplan, en Kursliste, en Brugsanvisning, et Teaterprogram²⁾, en Menu etc., for saa vidt Tankearbejdet (Sammenstillingen af Oplysninger og den sproglige Formulering) ved disse Produkter enten i sig selv er ganske underordnet³⁾ eller dog indskrænker sig til en simpel Udnyttelse af, hvad der ifølge den givne Kulturudvikling allerede er blevet Fælleseje for alle oplyste eller fagdannede Mennesker (se herved under 2). Det er i saa Fald ligegyldigt, om der er anvendt nok saa megen Omhu og Bekostning paa Arbejdet. Herimod kan

1) Jfr. herved U. f. R. 1886 S. 1074 (»den danske Lægestand«); se endvidere U. f. R. 1906 S. 896, hvor det forudsætningsvis erkendes, at en Vejviser kan være Forfatterret undergivet.

2) U. f. R. 1869 S. 545.

3) Tekst til Maskinafbildninger ubeskyttet jfr. U. f. R. 1913 S. 331.

der ikke hentes nogen Indvending fra Bestemmelsen i Forfatterlovens § 15, der specielt tillader Aftryk i Aviser eller Tidsskrifter af »*enkelte Meddelelser*« i andre Aviser eller Tidsskrifter. Der ligger heri ikke nogen Forudsætning om, at enhver »Meddelelse« som saadan er Genstand for Forfatterret. Bestemmelsen er tilstrækkelig motiveret derved, at Paragrafen tilsigter en Opgørelse af *det hele* Forhold om Dags- og Tidsskriftspressens Ret til at gøre Laan hos hinanden, samt derved, at Begrænsningen af Benyttelsesretten til at angaa »*enkelte Meddelelser*« udelukker en Tilegnelse af det i Sammenstillingen og Udvalget af Meddelelser nedlagte Arbejde¹⁾.

Paa den anden Side kan et Arbejde ikke udelukkes fra Aandsværkets Begreb, fordi det er Udslag af en Tankevirksomhed, som er uden nogen virkelig *Værdi* for Almenheden eller Kredse af denne. Det er ikke Retsordenens Sag at fælde nogen Dom i saa Henseende — saa meget mindre, som Dommen herom altid vil blive særdeles usikker og være udsat for at underkendes af Eftertiden. Derfor er ogsaa den rene Skillingslitteratur, Røverromaner, bestilte Festsange, platte Lykønskingsvers, Brevbøger for Elskende o. l. Genstand for Forfatterret. Kun den ganske meningsløse, enhver fornuftig Tænkning eller for musikalske Kompositioners Vedkommende Tonekunstens simpleste Love spotende Produktion kan med Rette holdes ude. Lige saa lidt kan der være Tale om at opstille den Fordring, at Produktet skal være egnet til at give *økonomisk Udbytte*, en Fordring, der som før fremhævet indeholder en Fornægtelse af Forfatterrettens højst personlige Karakter. Naar man i Erkendelse heraf har ændret dette af mange tidligere opstillede

¹⁾ U. f. R. 1887 S. 115.

Krav til en Fordring om, at Værket skal høre til *Klassen* af de Artikler, der egne sig til at tages paa Forlag eller lignende, med Bortseen fra, om Værket i sig selv har Mulighed som Forlagsartikel, har man i Virkeligheden dermed ogsaa ganske opgivet enhver Fordring af denne Art.

Fra Aandsværkernes Omraade har man som bemærket villet udelukke Skrifter, der efter deres Art eller de med deres Fremkomst forbundne Omstændigheder tilsigter Opnaaelsen af *rent praktiske Formaal*¹⁾. Man vil dermed forbeholde Forfatterrettens Beskyttelse for Værker, der alene eller dog principalt tilsigter Fremkaldelsen af et almindeligt aandeligt Indtryk. Naar man under disse sidste dog medtager Skrifter som Konkurrence- og Prisafhandlinger og efter Omstændighederne vel ogsaa Reklameskrifter — Skrifter, der utvivlsomt i første Række tilsigter Opnaaelsen af et praktisk Formaal, giver man Sagen den Vending, at Formaalet søges opnaaet *igennem* disse Værkers Egenskab af Aandsværker. Den Grænse, man saaledes vil drage efter Formaalet med Værket, bliver herefter ret vag, og Afgørelsen af de enkelte Tiltælde vil ofte stille sig som særdeles tvivlsom, f. Eks. ved Publikationer, der tilsigter at hidføre en Forbedring indenfor en vis Administrationsgren eller Anerkendelsen af en Ret (Processkrifter). Dog synes det givet, at man ud fra denne Anskuelse i hvert Fald maa udelukke hele den Produktion, som man passende kan kalde »Litteraturhaandværket«, fra Forfatterrettens Beskyttelse hvilket da vil føre til, at Forfatterne af Værker som Kogebøger, Vejvisere²⁾, Renteberegningstabeller, Vandløbs-Regulativer o. m. a. ganske kommer til at savne Retsbeskyt-

¹⁾ Saaledes bl. a. Torp S. 20—21.

²⁾ Se U. f. R. 1906 S. 896.

telse saavel mod Fortryk som mod Eftertryk. Den hele Lære, der vistnok hviler paa en Forveksling af den ideelle *Produktion* med det ideelle *Produkt*, er nu ikke blot uden positiv Støtte i vor Lovgivning, men forskellige Forudsætninger i Loven taler afgjort imod den. Det er vel rigtigt, at Lovens Udtryk »Skrifter«, »Værker« og »mundtlige Foredrag« nærmest leder Tanken hen paa en Produktion, der ikke blot er udgaaet af Aand, men ogsaa henvender sig til Aand. Dette beviser dog ikke, at Loven har *villet* en saadan Begrænsning med Hensyn til de Genstande, som den tillægger Retsbeskyttelsen. Tværtimod taler Lovgivningens Inddragelse af *de forklarende* Tegninger og Afbildninger i § 2 c. afgørende for Udstrækkelsen af Retsbeskyttelsen til Værker af denne Art. Dertil kommer det i sig selv unaturlige i paa den i litterær Form fremtrædende Produktions Omraade *ganske* at nægte en Beskyttelse for det menneskelige Snille, som der paa Opfinderrettens Omraade dog forlængst er aabnet en Adgang til at erhverve. En saadan Prisgivelse af Litteraturhaandværket vilde navnlig virke stødende i en Retsorden, der beskytter ikke blot Kunsthaandværkets¹⁾, men endog under visse Forudsætninger Fotografiens Frembringelser²⁾. Endelig synes Undtagelsesbestemmelsen i Forfl. § 8 saavel ifølge sin Formulering som navnlig ifølge sin reelle Begrænsning uforenelig med Forudsætningen om en *almindelig* Udelukkelse af Værker fra Retsbeskyttelsen paa Grund af det med dem forbundne praktiske Formaål. Naar man alligevel maa holde en Del af de i litterær Form fremtrædende Frembringelser med rent praktiske Formaål ude fra Aandsværkernes Begreb, ligger det, som ovenfor

¹⁾ Jfr. nu Lov om Beskyttelse af Monstre 1. April 1905.

²⁾ Lov 13. Maj 1911.

udviklet, deri, at det i dem nedlagte Arbejde ikke er et virkeligt, individuelt Tankearbejde. Dette gælder saaledes om de ovenfor S. 55 nævnte Eksempler samt om de fleste Skriftstykker, der som Blanketter til Brug ved Kontraktafslutning, Anmeldelser i retslige Forhold o. l. er beregnede til at udfyldes eller afskrives¹⁾.

Er det saaledes uberettiget at opstille en Fordring om, at Værket skal tilsigte Fremkaldelsen af et almindeligt aandeligt Indtryk, følger det allerede heraf, at der ikke kan stilles Krav til Arten af de aandelige Indtryk, som Værket er egnet til at fremkalde. Det har ogsaa altid været anerkendt, at alle litterære Værker bør nyde lige Beskyttelse ikke blot uden Hensyn til, fra hvilket af Tankelivets Omraader de er udsprungne, men ogsaa uden Hensyn til, hvilken Side af det menneskelige Aandsliv, de henvender sig til. Skrifter til Underholdning eller aandelig Nydelse af højere Art, til Opbyggelse, til elementær eller faglig Belæring, til Videnskabens Fremme, til almindelig eller selskabelig Dannelse o. s. v. har, saalænge en egentlig Forfatterret har været anerkendt, altid i lige Grad nydt dennes Beskyttelse.

ad 2). Fordringen om, at Værket maa kunne henføres til en eller flere bestemte Personers Aandsvirksomhed, har sin naturlige Begrundelse deri, at det alene er Formaalet for den forfatterretlige Beskyttelse at tilsikre den aandelige Arbejder Udbyttet af, hvad der med Rette kan anses som *hans* Arbejde, ligesom han heller ikke har nogen berettiget personlig Interesse i at bestemme om Offentlighedens Forhold til en Produktion, som ikke er et Udslag af hans individuelle Aandsvirksomhed. Efter dette dobbelte Hensyn maa det afgøres, i hvilken Forstand Beskyttelsen forudsætter en »individuel« eller »skabende« Virksomhed hos Forfatteren.

¹⁾ Jfr. herved Torp S. 23—24.

Det er da for det første klart, at Aandsværkets Individualitet ikke behøver at ligge i Nyheden af det Stof, som det tilføjer Tankelivet. Den skabende Virksomhed kan ligge i Bearbejdelsen, Opstillingen, Udvalget, den logiske Forbindelse eller den rent sproglige Udformning af Stoffet. Derfor nyder med Rette ogsaa Oversættelser, Bearbejdelser, Dramatiseringer, elementære Lærebøger, Ordbøger og de saakaldte Kompilationer Beskyttelse imod Tredjemands uhjemlede Gengivelse.

Det kommer herved ikke i Betragtning, at Benyttelsen til selvstændig Produktion af det forud givne Stof muligvis i sig indeholder en Krænkelse af en bestaaende Forfatterret; ogsaa den uretmæssige Oversættelse, Bearbejdelse og Dramatisering nyder forfatterretlig Beskyttelse. I Forbindelse hermed kan det bemærkes, at der heller ikke er Hjemmel for at undtage fra Retsbeskyttelsen usædelige Skrifter eller Skrifter, hvis Offentliggørelse indeholder et maaske endog strafbart Retsbrud. En saadan Fordring om Værkets »Innocens« vilde ikke blot indeholde en Fornægtelse af Forfatterens personlige Interesse i at kunne holde sit Aandsarbejde hemmeligt, men er ogsaa med Hensyn til allerede offentliggjorte Værker uholdbar, saasandt som Værdien af det aandelige Arbejde som saadant ikke i nogen Maade afhænger af Værkets sædelige eller retlige Beskaffenhed. Indrømmelsen af Retsbeskyttelse for Værker af denne Art er derhos saa langt fra at stride mod Lovgivningens Formaal, at den tværtimod gennem Truselen om Straf og Erstatningsansvar for Krænkelser af Forfatterretten træder støttende ved Siden af Lovgivningens almindelige Forbudsbestemmelser. Fra den modsatte Regel i Patentlov 13. April 1894 § 1 Nr. 2 kan der ikke hentes nogen Analogi til Forfatterretten. Dels er Retsbeskyttelsen for Opfindelser

afhængig af en fra Statsmyndighederne udgaaet positiv Anerkendelse (Patent), og dels frembyder Opfinderretten ikke en personlig Side af tilnærmelsesvis samme Betydning som Forfatterretten.

Ogsaa ved Tilvejebringelsen af *Samlinger* af selvstændige Bidrag fra forskellige Forfattere foreligger et Aandsarbejde med Krav paa Beskyttelse, for saa vidt Udgiveren ved Anordningen af Samlingens Plan, ved Udvalg og Prøvelse af de enkelte Bidrag udøver en vis formgivende Virksomhed. Da det hermed forbundne Tankearbejde imidlertid kun ad indirekte Vej afspejler sig i Værket, har Forfl. § 3 i Overensstemmelse med fremmede Love anset det for nødvendigt ved positiv Forskrift at hjemle Udgiveren Forfatterretten over Samlingen som saadan.

Et individuelt Aandsværk foreligger derimod ikke, naar Værket hverken i Henseende til Stof eller Form indeholder andet end hvad der maa anses for Samfundets Fælles-eje. Derfor er Udgiveren af Ordsprog, Sagn og Sange, der lever paa Folkets Læber, eller af et gammelt Haandskrift eller en gammel Indskrift ikke beskyttet som Forfatter, undtagen for saa vidt angaar de Forklaringer, Anmærkninger eller kritiske Bemærkninger, som han maatte have tilføjet, eller det Udvalg og den Sammenstilling, som han har foretaget. Det forandrer ikke Sagen, om der med en saadan Udgivelse af hidtil utrykte Aandsfrembringelser — den saakaldte editio princeps — har været forbundet en sproglig Udrensning eller en kritisk Tekstrecension. Selv om der heri er nedlagt et Arbejde af høj videnskabelig Rang, mangler selve dette Arbejde, som vilde være det eneste, for hvilket Udgiveren kunde nyde Beskyttelse, den Tankeprocessens enkelte Led afspejlende Form, som hører til det litterære Værks Begreb (3 b.).

I Fordringen om, at Værket skal kunne henføres til en bestemt Person (eller flere), ligger intet Krav om *Identificering* af Forfatteren. At Værket er fremtraadt for Offentligheden uden Navn (anonymt) eller under et paataget Navn (pseudonymt) faar alene Betydning ved Spørgsmaalet om Forfatterrettens Varighed. Det er heller ingen Betingelse, at Værket bliver offentliggjort, medens Forfatteren lever. For de saakaldte efterladte eller posthume Værker nyder Forfatterens Arvinger i Nutiden den samme Beskyttelse som ellers. Uberettiget vilde det derhos være i disse som i andre Tilfælde at opstille Kravet om en Offentliggørelses-hensigt hos Forfatteren, hvad vor Lov heller ikke giver mindste Støtte for at antage.

ad 3. a) Det ligger i Sagens Natur, at Aandsfrembringelser alene har Krav paa Retsordenens Beskyttelse, naar de fremtræder i en *ydre* Form, som gør dem tilgængelige for Omverdenen. Et aandeligt Arbejde, der ikke er kommet ud over Undfangelsesstadiet hos Forfatteren, savner det Mindstemaal af objektiv Konstatering, som maa fordres i alle retslige Forhold, og uden hvilken den her saa vigtige Afgørelse af Tidsprioriteten ganske vilde komme til at svæve i Luften. Derimod er det for Indrømmelsen af Retsbeskyttelsen ligegyldigt, hvilke Midler Forfatteren har benyttet sig af til den ydre Formgivning. Dette rigtige Standpunkt har Forfatterloven vedkendt sig, positivt ved Nævnelser af »mundtlige Foredrag« ved Siden af »Skrifter« som Genstande for Beskyttelsen og negativt ved ikke at stille noget som helst Krav til Fremtrædelsesformen af de beskyttede »musikalske Kompositioner«. I Konsekvens heraf maa derfor et Aandsarbejde, der alene er fremtraadt for Omverdenen i den saakaldte »stumme Kunst«s Form, *o*: som en Ballet eller en Pantomime, uden at der har foreligget

nogen skriftlig Fiksering af Indholdet (Libretto), saavel som naturligvis en musikalsk Komposition, der alene foreligger objektiveret derved, at den er bleven fæstnet paa en Valse eller spillet (sunget) ind i et Apparat til mekanisk Gengivelse deraf (Fonograf, Grammofon o. l.), være beskyttet mod uhjemlet Offentliggørelse. Heller ikke kan det antages, at Loven med Betegnelsen »mundtlige Foredrag« tilsigter at udelukke Aandsfrembringelser, der blot foreligger i Form af en mellem to eller flere Personer ført Samtale eller endog i en Enetale — som nogen har set Lejlighed til at belure —, naar de iøvrigt fyldestgør de Krav, der maa stilles til et Aandsværk.

b) Den særlige forfatterretlige Beskyttelse kommer dernæst kun saadanne Aandsarbejder tilgode, som fremtræder i en Form, der *følger* den udførte Tankeproces i dens Hovedtræk.

I denne Henseende frembyder Aandsværket en væsentlig Lighed med Kunstværket, hvilket fremtræder i en Form der med større eller mindre Fuldstændighed legemliggør den kunstneriske Iderække i dens enkelte Træk, og fra hvilket den adskiller sig ved det forskellige Omraade af Aandslivet, indenfor hvilket det udførte Arbejde bevæger sig. Omend det har sin Vanskelighed nøjagtigt at præcisere dette som principiel Fordring i Reglen oversete, men i Enkeltanvendelserne gennemførte Krav til Aandsværket, kan der næppe være nogen Tvivl om, at det er denne Egenskab som et *Spejl* for Tankeprocessen, der stiller Forfatterrettens Genstand i Modsætning *baade* til Genstanden for Opfinderretten, som enten er Ideen i sig selv (Princippatentet) eller selve den Udførelse deraf, som muliggør dens praktiske Udnyttelse (Udførelsespatentet)¹⁾, og til den aandelige Virk-

¹⁾ Anderledes med Hensyn til Patentskiftet, hvilket er Genstand for Forfatterret.

somhed, der af Hensyn til Aandslivets Fremskridt ikke bør nyde nogen Retsbeskyttelse.

Det er i Overensstemmelse hermed, at Lovgivningerne ingensinde har tillagt den videnskabelige *Opdagelse* som saadan, den være Resultatet af et nok saa intensivt Tankearbejde (videnskabelige Teorier), Beskyttelse mod Genivelse eller Benyttelse i andres Publikationer. Det er dog naturligvis kun selve *Forskningsresultatet*, der saaledes straks bliver Almenhedens Fælleseje¹⁾, medens den individuelle Fremstilling, hvori Forfatteren — eller Andre — gør Rede for Vejen, ad hvilken Opdagelsen er gjort, dens Rækkevidde, Betydning o. l., er Genstand for Retsbeskyttelse.

Udenfor Forfatterrettens Beskyttelse falder dernæst det aandelige Arbejde, der alene giver sig til Kende i den individuelle Maade (»Maner«), som Forfatteren har benyttet sig af til Fremstillingen. Det vilde i en altfor betænkelig Grad virke hæmmende for det aandelige Fremskridt, om en Forfatter skulde kunne forbyde andre at benytte en af ham skabt Digtart, Fortællemaade (f. Eks. den novellistiske Form), et af ham for første Gang benyttet Versemaal, hans særegne Stil o. l., eller den af ham opfundne videnskabelige Metode.

Det her omhandlede Krav til Aandsværkets Form maa imidlertid ikke opfattes som indeholdende en Fordring om en *direkte* Tankeafspejling. Det betager ikke Arbejdet Karakteren af et Aandsværk, at der er givet Tankeindholdet en saadan Iklædning, at andre kun gennem en selvstændig Slutningsvirksomhed er i Stand til at følge den,

¹⁾ Heller ikke hjemler nogen Lovgivning en særlig Retsbeskyttelse for Opdageræren, c: Anerkendelse af Prioriteten — en Beskyttelse, der vel kunde indrømmes uden at træde Fremskridtet for nær, men for hvis Gennemførelse det vilde være vanskeligt at finde passende Former.

saaledes som det f. Eks. er Tilfældet med en Billedgaade, en Allegori eller en Fremstilling i ironisk Form. Kun for saa vidt den individuelle Aandsvirksomhed ligger gemt i Ordningen, Udvalget og Opstillingen af Stoffet, kunde der være Tvivl, om Fordringerne til Forfatterrettens Genstand i denne Henseende var fyldestgjorte, hvorfor Loven som ovenfor bemærket ogsaa har fundet det nødvendigt positivt at fastslaa Udgiiverens Eneret over Samlinger som saadanne (Forfl. § 3). Derimod er det en Følge af denne Aandsværkets Ejendommelighed, at Forfatteren ikke er beskyttet efter Forfatterlovens Regler mod, at Andre til deres Arbejde benytter den *Titel*, som han har valgt for sit — offentliggjorte eller ikke offentliggjorte — Værk. En saadan Benyttelse kan efter Omstændighederne indeholde en strafbar svigagtig Handling overfor Publikum, men som Krænkelser af Forfatteren vil den kun kunne ses under Synspunktet af en illoyal Konkurrence; som saadan vil en Titelbenyttelse sikkert nu kunne rammes, i alt Fald efter den sidste danske Lov herom, nemlig Lov om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse af 29. Marts 1924 § 9, naar Titelbenyttelsen in concreto vil være egnet til at medtøre en Forveksling¹⁾.

Det er iøvrigt en Selvfølge, at Skitser og Udkast — saavel som naturligvis ufuldendte Værker — nyder Beskyttelse efter Forfatterloven, omend dennes Udtryk »Skrifter«, »Værker«, »mundtlige Foredrag« o. s. v., der er valgte med Henblik paa det litterære Produkts typiske Fremtrædelsesform, nærmest leder Tanken hen paa Værker i en fra Forfatterens Haand fuldt færdig Form. Heller ikke kan

¹⁾ jfr. Vinding Kruse i U. f. R. 1918 S. 67—68, hvor Ordet »Erhversojemed« i § 9 belyses; ogsaa Benyttelse af en Forfatters *Navn* paa en andens Værk til at hidføre Forveksling vil herefter kunne rammes af § 9.

det fordres, at Værket fremtræder som en større planmæssig Fremstilling; der mangler enhver Hjemmel til at undtage Epigrammer, Aforismer og andre litterære »Smaating« fra Forfatterrettens Beskyttelse. I hvilket Omfang en delvis Benyttelse af et Aandsværk i Andres Publikationer er tilladt — et Spørgsmaal, der kun opstaar ved offentliggjorte Værker, vil blive omhandlet nedenfor i § 8. Der er her kun Grund til at gøre opmærksom paa, at Forfatterretten principielt udstrækker sig ligesaavel til Værkets enkelte Dele som til Helheden, medens som ovenfor udviklet de egentlige Bestanddele eller Elementer, hvoraf Værket er dannet, ikke som saadanne nyder nogen forfatterretlig Beskyttelse.

Medens enkelte fremmede Retsforfatninger — som den franske, engelske og nordamerikanske — gør Indrømmelsen af Retsbeskyttelsen for offentliggjorte Værker afhængig af Opfyldelsen af visse Formaliteter (Deposition af et Eksempplar hos offentlige Myndigheder, Anmeldelse til Indførelse i et Register eller lign.) opstiller dansk Ret ingen som helst Fordringer¹⁾ af denne Art.

Iøvrigt er der Anledning til at gøre nogle særlige Bemærkninger om de i Loven enkeltvis nævnte Genstande for Forfatterretten.

1. *Skrifter og mundtlige Foredrag* (§ 1). Som Tanke-tilkendegivelser ved *Sprogets* Hjælp staar Skrifter og mundtlige Foredrag ved Siden af hinanden i Modsætning til de andre Tanketilkendegivelser. De adskille sig fra hinanden alene ved den for den litterære Produktions Beskyttelse uvæsentlige Forskel i de ydre Midler — Skrift eller Tale —,

¹⁾ De i §§ 1 e, 14 d og 15 stillede Krav om, at Forbud udtrykkelig skal være nedlagt overfor visse Benyttelser af Værket, kan ikke opfattes som Formalitetskrav; de opstiller derimod en Betingelse for Værkets Beskyttelse i en vis Retning.

som Forfatteren benytter sig af til Meddelelse til Omverdenen. Det er derfor ligegyldigt for Retsbeskyttelsen af det »mundtlige Foredrag«, om det er holdt paa Grundlag af en skriftlig Optegnelse eller uden Støtte i en saadan, en Adskillelse, som det ogsaa vilde støde paa mange praktiske Vanskeligheder at gennemføre. Idet Forfatterloven i rigtig Erkendelse af Skrifternes og de mundtlige Foredrags fuldstændige Væsens-Lighed som Genstande for Forfatterret ikke giver nogen særlig Bestemmelse af de beskyttede »Foredrag«s Art — som bestemte til Opbyggelse, Underholdning, Belæring eller lign. — maa Afgørelsen af, om et mundtligt Foredrag har Krav paa Forfatterrettens Beskyttelse, træffes ganske i Henhold til den almindelige Bestemmelse af »Aandsværket«s Begreb. Det følger heraf, at mundtlige Tilkendigelser af et Tankeindhold, der bevæger sig indenfor den rent dagligdags Idékreds, som f. Eks. almindelige selskabelige Samtaler, Bordtaler o. l., ikke nyde forfatterretlig Beskyttelse. Det samme gælder om Størsteparten af de private Breve, for saa vidt disse nemlig ikke ere Udtryk for en individuel skabende Aandsvirksomhed hos Brevskriveren. Den Beskyttelse, som Privatbreve nyde efter Strfl. § 228 mod uberettiget Offentliggørelse, er ingen forfatterretlig Beskyttelse¹⁾, og Forfatterloven har med Vilje ikke villet beskæftige sig med denne Side af Værnet for det private aandelige Livs Fred. Paa den anden Side er det klart, at den Omstændighed, at den litterære Aandsfrembringelse er iklædt Formen af et Brev, ikke udelukker den fra Forfatterrettens Beskyttelse. Det har aldrig været Tvivl underkastet,

¹⁾ Der kan naturligvis efter almindelige Regler nedlægges Forbud mod saadan retsstridig Offentliggørelse, ligesom den forpligter til Skadeserstatning under de almindelige Betingelser for Paadragselse af Erstatningspligt.

at saavel de fingerede som naturligvis de saakaldte aabne Breve er beskyttede efter Forfatterrettens Regler. Men selv i virkelige, private Breve kan der være nedlagt en saadan skabende Aandsvirksomhed, at det vilde være uberettiget at nægte dem forfatterretlig Beskyttelse. Det er Tilfældet, naar Brevskriveren — muligvis i Forbindelse med rent faktiske Meddelelser — fremsætter æstetiske, kritiske, videnskabelige Betragtninger over Personer eller Forhold eller giver sine Indtryk af Naturen et digterisk Udtryk. Herhen hører saaledes bl. a. de i Breve nedlagte Rejseskildringer. Det er herved naturligvis i sig selv ligegyldigt, om Brevskriveren er en fra andre Ydelser kendt litterær Personlighed. Denne Egenskab kan ikke give hans almindelige Privatbreve Karakteren af Aandsværker, selv om de for Samtid eller Eftertid er af høj Betydning til rigtig Erkendelse af hans Person og Karakter. — Tilsvarende Bemærkninger gælder om private Dagbogsoptegninger.

Hvad særlig *Brevsamlinger* angaar, nyder Udgifveren Forfatterrettens Beskyttelse for Samlingen som saadan, naar der deri er nedlagt en ordnende eller sigtende Virksomhed, hvorimod de enkelte Breve frit kan benyttes i Andres Publikationer.

Forfl. nævner i § 8 som Tanketilkendegivelser, der ikke er Genstand for Forfatterret: »Love, administrative Kundgørelser, Domme samt andre offentlige Aktstykker« (1ste Stk.) og »skriftlige og mundtlige Forhandlinger i konstitutionelle, kommunale, kirkelige eller andre offentlige Repræsentationer, i Retterne samt Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder« (2det Stk.). Som ovenfor bemærket giver Loven ingen som helst Tilknytning for den Antagelse, at et Værk, som efter sin Beskaffenhed iøvrigt vilde være et Aandsværk og dermed Genstand

for Forfatterret, udelukkes fra dette Begreb derved, at det tilsigter Opnaaelsen af et rent praktisk Formaal, Regelen i Forfl. § 8 maa derfor opfattes som indeholdende en egentlig Undtagelse for visse Frembringelsers Vedkommende¹⁾. Ved at opstille disse Undtagelser er Loven gaaet ud fra, at Samfundets Interesse fordrer Kendskabet til disse Tanke-tilkendegivelser udbredt i de videst mulige Kredse af Offentligheden. Dertil kommer, at de for den forfatterretlige Beskyttelse bestemmende Hensyn til Forfatterens økonomiske og personlige Interesser ikke kan spille nogen Rolle ved de her omhandlede Frembringelser — undtagen for saa vidt angaar de i § 8, 2det Stk., nævnte Udtalelser ved »offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder«, med Hensyn til hvilke en Eneret til videre Publikation kan være af økonomisk Interesse for Foredragsholderen. Denne sidste under Rigsdagsforhandlingerne tilføjede Undtagelse er derfor, navnlig ved Medtagelsen af Udtalelser ved »folkeoplysende« Møder, ikke ganske uden Betænkelighed, omend det maa indrømmes, at det almindelige Hensyn til Samfundets uhindrede Adgang til Kendskab til disse Publikationer regelmæssig vil veje mere end Forfatterens økonomiske Interesser.

Efter Bestemmelsens Karakter af en Undtagelsesforskrift bør Retsanvendelsen — for saa vidt Afgørelsen i det enkelte Tilfælde skal træffes angaaende en Tanketilkendegivelse, der efter sin almindelige Beskaffenhed er

¹⁾ Hermed er det naturligvis ikke sagt, at *enhver* af Udtrykkene i § 8 omfattet Aandsfrembringelse, uden Hensyn til dens Beskaffenhed i det enkelte Tilfælde, i Mangel af positiv Lovbestemmelse vilde være Genstand for Forfatterret. Bestemmelsen har sin tilstrækkelige Motivering deri, at den for en vis Kreds af Aandsfrembringelser træffer en positiv Afgørelse med Bortseen fra, hvad der vilde gælde, hvis Bestemmelsen ikke fandtes i Loven.

at anse som et virkeligt Aandsværk — holde sig nøje indenfor de ved Formuleringen dragne Grænser. Saaledes bør under »Forhandlinger i Retterne« alene medtages de Udviklinger, der fremsættes i Retten, og ikke de Tanketilkendegivelser, der — som f. Eks. skriftlige Indlæg — blot fremlægges (produceres) for Retten¹⁾. Paa den anden Side mærkes det, at Bestemmelsen i § 8, 1 Stk. ikke fordrer, at de »administrative Kundgørelser, Domme og andre Aktstykker« skal være »offentliggjorte« for at undtages fra forfatterretlig Beskyttelse, men alene, at de er »offentlige«, 2: udarbejdede i et offentligt Hvervs Medfør. Derfor har Loven ogsaa med Grund adskilt den her omhandlede Regel fra Undtagelsesbestemmelserne i §§ 13 og 14 m. fl. og givet Bestemmelsen den hertil svarende korrekte Formulering: at disse Arbejder ikke er *Genstand* for Forfatterret.

2. Forfl. 1912 § 2 a nævner dernæst udtrykkelig — i Modsætning til Loven af 1904 — »Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form«. Dette er sket for at bringe vor Lovgivning i Overensstemmelse med Bernerkonv. 1908 Art. 2 jfr. Art. 14, 2det Stk.²⁾.

Dersom Balletter foreligger skriftlig fikserede, maa de allerede siges at være beskyttede efter Lovens § 1 (Skrift), men ved den udtrykkelige Nævnelse i § 2 a, faar de ogsaa Beskyttelse, selv om de foreligger fikserede paa anden Maade, f. Eks. ved en Tegning. Med »Værker i den stumme Kunsts

¹⁾ Jfr. U. f. R. 1891 S. 815. — Se herved ogsaa Landstingstid. 1902 — 03 Sp. 348, hvorefter Folkeuniversitets-Forelæsninger ikke antages at gaa ind under »Udtalelser ved folkeoplysende Møder«.

²⁾ Jfr. Rigsdagstid. 1909 — 10 Tillæg A. Sp. 3207 — 08.

Den oprindelige Bernerkonvention medtog ikke Balletter i sin Art. 4 blandt de der opregnede beskyttede Værker, men udtaler kun om disse (Slutningsprotokollen Pkt. 2), at de Unionlande, hvis Lovgivning henregner dem til dramatisk-musikalske Værker, ogsaa skal lade dem nyde godt af Konventionens Bestemmelser.

Form« sigtes til »Filmskomedier«, skrevne eller arrangerede for »det stumme Teater«; foreligger de nedskrevne, maa de ligesom Balletterne siges allerede at være beskyttede ved § 1¹).

3. De musikalske Kompositioners (§ 2 b) Egenskab af Genstand for Forfatterret er begrundet ved det Aandsarbejde, der er nedlagt i Forbindelsen og Ordningen af de enkelte musikalske Toner efter Melodiens, Rytmiens og Harmoniens Regler — idet *Melodien* har Hensyn til Tidsmellemløbene mellem Tonerne, *Rytmen* til deres Tidsvarighed og *Harmonien* til deres Sammenklang. Det er i Overensstemmelse med det ovenfor udviklede om Aandsværkets Begreb, at kun en saadan Fremstilling af Toner, der er Udtryk for et Tankeindhold i individuel Form og som Udslag af en individuel aandelig Virksomhed, nyder Forfatterrettens Beskyttelse. Det fordres ikke hertil, at Kompositionen bestaar af nyt Stof, eller at den har selvstændig kunstnerisk Værdi, ligesom heller ikke Kompositionens Omfang er af nogen Betydning. Ogsaa Variationer, Fantasier over givne Temaer, Bearbejdelser, Potpourrier o. l. er beskyttede, for saa vidt de er Udtryk for en individuel formgivende Virksomhed²). Det samme gælder om Musikskoler, Øvelser, Jagtsignaler o. a. Arbejder, der er bestemte til at tjene rent praktiske Formaal, hvorved det dog erindres, at Undtagelserne i Forfl. § 8 ogsaa strækker sig til musikalske Arbejder, saa at f. Eks. en administrativ Kundgørelse om Indførelsen af nye Militærsignaler er undtagne ogsaa for saa vidt angaar den deri indeholdte musikalske Komposition. Derimod indeholder den blotte Overførelse af en

¹) Jfr. Dom i U. f. R. 1912 S. 453 og 1913 S. 73.

²) En Forandring af Tempoet i en Komposition skaber ikke et nyt Værk jfr. U. f. R. 1915 S. 964.

Komposition til andre Instrumenter, f. Eks. fra Stryge- til Blåseinstrumenter, kun et teknisk Arbejde, som falder udenfor Forfatterrettens Rammer. Heller ikke nyder selve den musikalske Teknik, f. Eks. Opfindelsen af en ny Form for Instrumentation, nogen forfatterretlig Beskyttelse. Iøvrigt er ogsaa for de musikalske Kompositioners Vedkommende den ydre Fremtrædelsesform — om Værket er nedskrevet eller alene foreligger som en Improvisation ved Klaveret el. lign. — ligegyldig for Beskyttelsen.

4. Det positive Karaktermærke for de *Tegninger og Afbildninger*, der i Medfør af Forfl. § 2 c er beskyttede efter Forfatterrettens Regler, maa efter de dér nævnte Eksempler antages at være deres Egenskab af Midler til Belæring eller Oplysning om Fakta. De i Paragrafen nævnte »lignende Tegninger og grafiske eller plastiske Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker«, omfatter derfor bl. a. astronomiske og heraldiske Afbildninger (Vaabenmærker, Ordenstegn o. l.), Afbildninger af Mønter og Medailler, Anskuelsesbilleder for Børn, Byplaner, Landinspektørers Korttegninger, plastiske anatomiske Afbildninger¹⁾ o. s. v. Loven gør selv opmærksom paa den Grænse, der her er at drage overfor Afsnit II. (om Kunstnerretten)²⁾. Kunstværket staar navnlig derved i Modsætning til de heromhandlede Tegninger og Afbildninger, at det er bestemt til at virke paa Beskuerens æstetiske Sans og derfor saa at sige bærer det af dets Skaber tilstræbte Formaal i sig selv. De industrielle Mønstre og Modeller, der nu er beskyttede efter Lov Nr. 107 af 1. April 1905, fremtræder atter umiddelbart som Forbilleder til Forfærdigelse af Brugs-

1) Jfr. U. f. R. 1911 S. 947 om Modebilleder i et Katalog og U. f. R. 1916 S. 817, hvorved en Omslagstegning paa et Hefte med Jærnbaneplaner erkendtes at falde ind under Bestemmelsen.

2) Jfr. U. f. R. 1883 S. 804.

genstande (Kunstindustri) — man tænkte saaledes f. Eks. paa Modsætningen mellem Mønstre til Kjølesyning og Tegninger til Belæring om en Metode til Tilskæring. Endelig er der her en Grænse¹⁾ at drage overfor Lov Nr. 131 af 13. Maj 1911 om Beskyttelse mod Eftergørelse af Fotografier. Medens Fotografier efter Naturen eller af et Kunstarbejde, til hvis Eftergørelse ingen har Eneret, er beskyttet efter Lov 1911 og (lovlig tagne) Fotografier efter andre Kunstværker omfattes af Reglerne om Kunstnerretten, nyder Fotografier af »Tegninger« den samme forfatterretlige Beskyttelse som Tegningerne selv.

§ 4.

Forfatterrettens Indhold.

Forfatterrettens Indhold kan angives som Forfatterens *Eneret til Offentliggørelse* af Værket, saaledes at han kan bestemme *om, naar og hvorledes* Offentliggørelse af Værket skal finde Sted. Gennem denne Eneret, der udstrækker sig saavel til de senere som til den første Offentliggørelse, varetages Forfatterens personlige Interesser med Hensyn til Værket og der sikres ham den økonomiske Gevinst deraf.

Til nærmere Bestemmelse af Forfatterrettens Indhold maa derfor først klargøres, hvad der forstaas ved »Offentliggørelse«²⁾ at »offentliggøre« er at gøre bekendt for »Offentligheden«, men i Lighed med andre Lovbestemmelser, der

¹⁾ Jfr. U. f. R. 1915 S. 892.

²⁾ I den konventionsmæssige Sprogbrug tages Ordet »Offentliggørelse« i Reglen i en meget snævrere Betydning end i Lovsproget, saaledes i Bernerkonventionen af 1908 Art. 4, hvor det betyder »Udgivelse«; internationalt set er herefter f. Eks. en Opera ikke offentliggjort, selv om den er opført flere Gange, men den bliver det først, naar der foreligger en Udgave af Tekst og Noder.

bygger paa Begrebet Offentlighed, jfr. f. Eks. Grundl. § 88 om »offentlige« Forsamlinger, henskyder Forfatterloven ganske Bestemmelsen heraf til Retsanvendelse og Videnskab. Bestemmelsen maa derfor i hvert enkelt Tilfælde ske efter Hensyn til Retsregelens Begrundelse og Formaalene med Retsbeskyttelsens Indrømmelse. Der kan herefter næppe være Tvivl om, at Begrebet Offentlighed her maa tages i særdeles vid Betydning, nemlig som omfattende Enhver, selv om det er en ganske enkelt Person, der ikke staar i et paa særlige personlige Baand grundet Forhold til Meddeleren. Vel taler Loven ofte om en »Mangfoldiggørelse« som et Moment i Eftertrykkets Begreb, men dette tør sikkert opfattes alene som en med Henblik paa det sædvanlige Forhold brugt a potiori-Betegnelse¹⁾.

Udenfor »Offentligheden« falder for det første Gengiveren selv; det vil saaledes f. Eks. ikke være en Forfatterretskrænkelse at skrive eller trykke et Eksempplar af en andens Værk af til sin egen Fornøjelse, men udenfor »Offentligheden« falder ogsaa den snævrere Kreds, der staar i en særlig personlig Tilknytning til Meddeleren som hans Familie- og Vennekreds, altsaa vil f. Eks. Udførelse af et Musikstykke i et ganske privat Selskab være tilladelig; ogsaa private Foreninger vil falde udenfor Begrebet »Offentligheden«, saaledes at f. Eks. Opførelsen af en Komædie i en saadan Forening ikke vil kunne forbydes af Forfatteren, men der maa sikkert stilles ret strænge Krav til »Vennekredsen« eller »Foreningen«s private Karakter. Det afgørende Kendetegn i saa Henseende bør sættes deri, om der ved Optagelsen i Foreningen eller Indbydelse til Kredsen

¹⁾ Ved »Indførelse« af et Værk, der er mangfoldiggjort udenfor Riget i Strid med en ved Loven hjemlet Eneret, jfr. Forfl. § 17, opstilles heller ikke nogen som helst Fordring med Hensyn til Mængden af indførte Eksemplarer.

har fundet en egentlig Udvælgelse Sted efter en virkelig individuel Vurdering af de enkelte Medlemmers personlige Kvalifikationer i Henseende til Sammenslutningens Formaal. I Musik- og Sangforeninger er derfor Medlemmernes Egenskab af aktivt medvirkende regelmæssig et tilforladeligt Kendetegn paa Foreningens private Karakter.

I Overensstemmelse med de fleste nyere Love er det Forfatterlovens Princip, at *enhver Form* af Offentliggørelse — indenfor en vis Tidsgrænse — er Forfatteren forbeholdt uden Hensyn til Maaden eller det benyttede Middel.

Loven hjemler derfor for det første (§ 1 a og b jfr. § 2) Forfatteren en Eneret til at offentliggøre sit Værk ved *Afskrivning* og ved *Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej* (Trykning, Fototypi etc.), altsaa ved at give Offentligheden Adgang til *Eksemplarer* af Værket.

Under Mangfoldiggørelse ad mekanisk Vej maa ogsaa henføres Overførelse paa Instrumenter (Grammofoner, Fonografer, Spilledaaser, Lirekasser, Orkestrions m. v.), der tjener til Gengivelse af Værket ad mekanisk Vej, jfr. Forfl. § 17, 2det Stk.¹⁾. Forskellen mellem denne Mangfoldiggørelsesmaade og Trykning er — bortset fra Materialet, hvori Gengivelsen sker — jo i Virkeligheden ogsaa kun den, at Værket ved Overførelse paa Instrumenter gengives ved særlige Lydtegn i Stedet for ved almindelige Bogstaver; ogsaa uden den klare Udtalelse i § 17, 2det Stk., der ikke fandtes i Forfatterlovene, af 1902 og 1904, vilde man derfor kunne erkende, at Forfatterens Eneret omfattede ogsaa saadan Overførelse²⁾. Ved Siden af, at det saaledes er forbeholdt Forfatteren at give Offentligheden Adgang til *Eksemplarer* af Værket — være sig gennem Salg, Gave, Udleje eller

¹⁾ Jfr. Bernerkonv. af 1908 Art. 13.

²⁾ Se saaledes U. f. R. 1912 Side 57.

Udlaan —, er ogsaa hans Eneret til den *umiddelbare Gengivelse* eller Fremførelse af Værket for Offentligheden positivt fastslaaet.

Saaledes nævner Loven (§ 1 c) »dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — *Opførelse*»; Ordet »kinematografisk« stod ikke i den tidligere Forfatterlov, men er tilføjet for at bringe Loven i Overensstemmelse med Bernerkonventionen af 1908 (Art. 14); der er dog ingen Tvivl om, at Retspraksis¹⁾ selv uden denne Tilføjelse vilde være gaaet i Retning af at give Forfatteren Beskyttelse mod, at hans Værk gengaves i levende Billeder, i det Ordet »mimisk« vel nok kunde forstaas som omfattende saadan Gengivelse.

Endvidere nævner Forfatterloven (§ 1 d) »Gengivelse ved *Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej*«. Efter denne Bestemmelse, der er overensstemmende med Bernerkonventionen af 1908, Art. 13, faar altsaa Forfatteren (Komponisten) Beskyttelse mod, at hans Værk gengives (udføres) ved Hjælp af Fonografer o. l. Instrumenter, medens han mod selve Overførelsen til saadanne Instrumenters Plader, Valser m. m., som foran nævnt, er beskyttet ved § 1 b, jfr. § 17, 2det Stk. Medens for Komponistens Vedkommende Beskyttelsen mod Værkets fonografiske Udførelse vel nok allerede kunde siges hjemlet ved Forfl. 1904 § 2 b (offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner), vilde denne Lov næppe have kunnet give en Forfatter Beskyttelse mod at f. Eks. hans Viser eller hans Taler gengaves fonografisk²⁾).

¹⁾ U. f. R. 1912 Side 870.

²⁾ Afgørelsen af, om Forfatteren allerede i Kraft af Loven af 1904 var beskyttet mod Fonografengivelser og mod Filmseengivelser, har Betydning ved Spørgsmaalet om den nugældende Forfatterlovs tilbagevirkende Kraft, se Side 184—85.

Komponister nyder i Henhold til foranstaaende Regler i Forfl. § 1 jfr. § 2 Beskyttelse for deres Kompositioner mod Offentliggørelse ved Afskrivning, ved Aftrykning o. l., ved Overførelse til mekaniske Instrumenter¹⁾, ved Udførelse specielt ved Hjælp af saadanne Instrumenter og ved (c: i Forbindelse med) dramatisk Opførelse, men Forfl. § 2 b giver dem yderligere Beskyttelse mod offentlig *Udførelse*. Efter Loven 1904 var denne sidste Beskyttelse, for saa vidt det drejede sig om i Forvejen udgivne Kompositioner, og Udførelsen ikke havde Karakter af dramatisk Opførelse, afhængig af, om Komponisten paa Titelbladet eller foran det udgivne Værk havde nedlagt Forbud mod saadan Udførelse, men dette Forbehold er slettet for at bringe Loven i Overensstemmelse med Bernerkonventionen 1908 (Art. 11). — Tilsyneladende er herefter Komponisternes Beskyttelse meget omfattende, men paa et Omraade, hvor Beskyttelsen netop vilde have størst praktisk Betydning, nemlig overfor offentlig Udførelse, er der ved Forfl. § 14 (g og h) gjort et Par Indskrænkninger af meget indgribende Art; herom henvises til Side 155—56.

Forfatterloven nævner endnu en Form for Offentliggørelse, hvortil Forfatteren er eneberettiget, nemlig (§ 1 e): »*Oplæsning, Fremsigelse eller andre lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse*,« men denne Eneret er i Modsætning til de tidligere nævnte i visse Tilfælde betinget, nemlig af, at Forfatteren gennem et Forbud mod Oplæsning har forbeholdt sig saadan Eneret. Dette er begrundet deri, at Forfatteren *regelmæssig* ikke vil have nogen Interesse

¹⁾ Om den Indskrænkning, der i nogle fremmede Stater ved Indførelse af et Tvangslicenssystem er gjort med Hensyn til Komponistens Beskyttelse overfor fonografisk Gengivelse, henvises til Side 217.

af at modsætte sig Oplæsning (eller Fremsigelse) af Værket — en Beføjelse, der for Forfatteren sjældent er af økonomisk Værdi. Da det paa den anden Side er i den almindelige Folkeoplysnings Interesse, at der aabnes saa vid Adgang som muligt til Oplæsning af Aandsværker, har det stillet sig som rimeligere at fordrø, at Forfatteren i de forholdsvis sjældne Tilfælde, i hvilke han mener at have Interesse heri, udtrykkelig forbeholder sig Eneretten til Oplæsning, end i *alle* Tilfælde at nødvendiggøre en Henvendelse til Forfatteren om at give et Samtykke, der — som bemærket — regelmæssig ikke vilde blive nægtet.

Det følger af disse Betragtninger, at Nødvendigheden af Forbeholds-Tagelse kun bør have Hensyn til den blotte Oplæsning (Fremsigelse) af Værket og ikke angaa saadan umiddelbar Gengivelse, som har Karakteren af *dramatisk Forestilling*, hvormed der netop regelmæssig er forbunden en økonomisk Interesse for Forfatteren.

Loven gør da ogsaa Forfatterens Beskyttelse ubetinget naar det drejer sig om en Gengivelse af sidstnævnte Art.

En almindelig Definition af, hvad der skal forstaaes ved »dramatisk Forestilling« er næppe mulig at give; det maa Domstolene afgøre i hvert enkelt Tilfælde; kun kan det naturligvis siges, at hvis den eller de oplæsende ikke i nogen Maade »agerer«, »spiller Komædie« (med Mimik og Gestus), kan der ikke være Tale om »Forestilling«; paa den anden Side kan der næppe kræves scenisk Udstyr som Betingelse for at kalde det en Forestilling.

Ligeledes er Forfatteren ubetinget beskyttet imod offentlig Oplæsning af sine ikke-udgivne Værker. Omend Forfatteren selv har foretaget offentlig Oplæsning af Værket eller givet Andre Tilladelse hertil, kræver Hensynet saavel til hans personlige som til hans økonomiske Interesser,

at han ubetinget er beskyttet mod uautoriseret offentlig Oplæsning, saalænge han ikke har forelagt *Eksemplarer* af Værket for Offentligheden.

Loven foreskriver, at Forbudet mod Oplæsning skal gøres »paa Titelbladet eller foran Værket«. Ved de sidste Ord er der sigtet til Værker (Artikler), der er offentliggjorte i Tidsskrifter eller andre Samlinger, ved hvilke det ikke vil være naturligt — men dog tilstrækkeligt — paa Titelbladet at tage Forbehold med Hensyn til en enkelt Del af Samlingen. Iøvrigt er der ikke foreskrevet nogen Form for Forbudet, hvorfor det maa være ligegyldigt, om det fremtræder som et »Forbehold« af Oplæsningsretten eller som et »Forbud« mod Andres Oplæsning af Værket. Derimod følger det sikkert af Lovens Ord (»saadant«), at Forbudet særlig maa angaa Oplæsning, hvorfor en Bemærkning om, at »alle Rettigheder forbeholdes« eller lign. næppe er tilstrækkelig.

Har Forfatteren forbudt Oplæsning, er han beskyttet mod Oplæsning i Forsamlinger, i hvilke enhver kan møde enten uden at betale eller efter at have betalt Entré, selvom Hovedparten af Tilhørerne hører til en privat Forening; derimod er han ikke beskyttet mod, at Værket oplæses i private Forsamlinger.

§ 5.

Forfatterrettens Subjekt og Stiftelse.

1. Først skal behandles det normale Tilfælde, at Forfatteren arbejder paa egen Haand.

Som Subjekt for Forfatterretten i disse Tilfælde nævner Forfl. i §§ 1 og 2: »Forfatteren« af Skrifter, mundtlige Foredrag, Balletter o. l., musikalske Kompositioner og Teg-

ninger. Hertil maa efter Forfl. § 5 føjes: »Oversætteren« og den, der dramatiserer eller bearbejder et Værk, eller som overfører det til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter. I alle de nævnte Tilfælde stiftes Forfatterretten umiddelbart ved selve Frembringelsen af Aandsværket. Om Iagttagelse af nogen Formalitet som Betingelse for at erhverve Retsbeskyttelsen bliver der efter dansk Ret ikke Tale.

Som Forfatter (Oversætter, Bearbejder o. s. v.) af et Værk maa den anses, der har givet Tankeindholdet den individuelle Form, hvori det fremtræder. Hvem denne i det enkelte Tilfælde er, bliver i Retstvistigheder — ogsaa for saa vidt disse angaar Idømmelse af Straf — Genstand for Bevis efter vore almindelige civilprocessuelle Regler, men der er i Forfl. § 34, 2det Stk. opstillet den Regel¹⁾, at den, der paa sædvanlig Maade er navngiven som Forfatter paa et Værk, skal, indtil andet bevises, anses som Værkets Forfatter, hvilken Regel stemmer med Bernerkonventionen 1908 Art. 15. Denne positive Formodning kan dog næppe i Almindelighed opstilles til Skade for den, hvis Navn saaledes er anbragt paa Værket, naar dette findes at være offentliggjort i Strid med en Andens Forfatterret, hvilket Forhold Bernerkonventionens Art. 15 ej heller har Hensyn til.

I Forfl. § 34, 3die Stk. jfr. Bernerkonv. Art. 15, 2. Stk. nævnes endvidere, at ved Værker, som er udgivne anonymt eller pseudonymt, skal den paa Værket angivne Udgiver eller Forlægger, indtil andet bevises, anses bemyndiget til

¹⁾ Reglen fandtes ikke i Loven af 1904, men vilde dog ogsaa uden positiv Hjemmel sikkert af vore Domstole være anset som følgende af den gældende Ret jfr. Grundtvig: Forfatterretten I. Udgave Side 56.

ogsaa at varetage Forfatterens Interesser. Denne Regel udelukker naturligvis ikke Forfatteren fra selv at optræde i Processen som Varetager af sine Interesser, naar han er i Stand til paa sædvanlig Maade at bevise sit Forfatterskab¹⁾. Det maa dernæst antages, at denne Beføjelse for Udgiver og Forlægger falder bort ved Forfatterens Navngivelse paa en ny Udgave af Værket. Der er endvidere herved kun hjemlet Udgiver og Forlægger en Proceslegitimation, ikke nogen Legitimation til at træffe materiel Disposition over Værket. Derfor handler f. Eks. den, der hos Forlæggeren tilkøber sig Opførelsesretten til et anonymt udgivet Drama, paa egen Risiko med Hensyn til Forlæggerens Berettigelse til at give Tilladelse til Opførelsen.

Det er i Overensstemmelse med moderne Retsanskuelser, at Forfl. § 5 tilkender Oversætteren af et Værk for sin Oversættelses Vedkommende samme Ret som en Forfatter, jfr. ogsaa Bernerkonventionen 1908 Art. 8, 2det Stk. I Oversættelse til et andet Sprog er der regelmæssig nedlagt en saadan individuel skabende — in casu formgivende — Virksomhed, som fortjener forfatterretlig Beskyttelse.

Indholdet af Oversætterens Forfatterret er i Almindelighed det samme som Indholdet af en Forfatters Ret over sit Originalværk. Oversætteren er derfor beskyttet mod uhjemlet Offentliggørelse paa enhver af de i Forfl. § 1 nævnte Maader, og andres Benyttelse af hans Oversættelse er kun tilladt i det Omfang og under de Betingelser, som hjemles ved §§ 14 og 15, jfr. § 13, hvoraf navnlig fremgaar, at en delvis Benyttelse af Oversættelsen kun er tilladt, efter at den er *udgivet*. Det følger heraf, at Oversætteren ogsaa er beskyttet imod, at Andre foretager Oversættelser til et

¹⁾ Jfr. saaledes U. f. R. 1875 S. 1046.

andet Sprog af hans Oversættelse, hvorimod denne naturligvis frit kan benyttes som blot og bart Hjælpemiddel ved nye Oversættelser¹⁾).

Ligesom Oversætterens Forfatterret overhovedet ikke er indskrænket til de offentliggjorte Oversættelser, saaledes er den heller ikke betinget deraf, at den er i den Forstand lovlig, at en Offentliggørelse af den vil kunne finde Sted uden Indgreb i Eneretten for Forfatteren af det originale Værk (jfr. Bernerkonventionen 1908 Art. 2, 2det Stk. »Oversættelser« i Modsætning til Bernerkonventionen 1886 Art. 6, hvor kun medtages »tilladte Oversættelser«). Ogsaa den, der i Strid med Regelen i § 4 har offentliggjort en Oversættelse, er beskyttet mod, at Andre — derunder Forfatteren af Originalværket — udnytter Oversættelsen. Skønt Oversætteren i dette Tilfælde ikke lovlig kan offentliggøre sin Oversættelse, men herved vil ifalde Ansvar overfor Forfatteren af Originalværket eller den, hvem Forfatteren har overdraget en udelukkende Ret til Oversættelse paa det paagældende Sprog, er han dog berettiget til at fordre Straf og Tilintetgørelse, mulig ogsaa Erstatning, anvendt overfor dem, der saaledes krænker hans Ret.

I Tilfælde af, at en Person af Forfatteren har faaet Tilladelse til at oversætte et Værk, for hvilket Oversættelsesretten ikke er fri, opstaar et særligt Spørgsmaal om, hvorvidt Oversætteren er beskyttet imod, at Forfatteren giver Andre Tilladelse til at offentliggøre Oversættelser paa samme Sprog. Dette Spørgsmaal maa i Mangel af positive Lovregler derom ganske afgøres efter de almindelige Regler om Forstaaelsen af kontraktmæssige Overenskomster og om Virkningen af stiltiende Forudsætninger.

¹⁾ Jfr. om Grænsen i denne Henseende Dom i U. f. R. 1873 S. 525.

Den Oversætter efter Forfl. § 5 tilkommende Beskyttelse kan ikke indskrænkes til alene at gælde for Oversættelsen af Værker, til hvilke der bestaar en Forfatterret over Originalen. Den kommer derfor bl. a. ogsaa Oversætteren af gamle Indskrifter, f. Eks. af Hammurabi's Love, til Gode.

Tilsvarende Regler som om Oversættelser gælder om Bearbejdelser, derunder Dramatiseringer af Andres Værker, og Overførelser til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter.

Endelig maa det nævnes, at ogsaa Forfatteren af Originalværket nyder den her omhandlede Beskyttelse for de af ham selv foretagne Oversættelser eller Bearbejdelser af Værket. Dette kan faa Betydning med Hensyn til Forfatterrettens Varighed, naar Originalværket er udgivet anonymt, Oversættelsen (Bearbejdelsen) derimod under Forfatterens Navn, eller naar begge er udgivne anonymt, men udkomme første Gang til forskellige Tidspunkter.

2. *Medhjælp.*

2. *Medhjælp.* Det forandrer intet i de fremstillede Regler om Forfatterrettens Stiftelse, at Forfatteren benytter sig af Andres Hjælp ved Frembringelsen, naar disses Virksomhed alene gaar ud paa nærmere at udføre nogle Enkeltheder vedrørende Forfatterens Arbejde¹⁾ eller paa anden Maade at understøtte ham i det. Saadan blot og bar *Medhjælp* foreligger f. Eks. ved Indsamlingen af Materiale — statistiske Oplysninger, Beregninger, Retsafgørelser etc. — efter Forfatterens Anvisninger eller ved et stilistisk eller

¹⁾ Anderledes er Forholdet, naar en Person udfører en af en anden given »Idé«, saaledes at hans Virksomhed er bestemmende for den individuelle Form, hvori Værket kommer til at foreligge. I saa Fald er »Udføreren« af Ideen alene Forfatter.

sagligt Eftersyn af Forfatterens Arbejde. Selv om et saadant Arbejde efter Omstændighederne kan være af stor aandelig Værdi, giver det ikke Medhjælperen noget Krav paa Andel i Forfatterretten, al den Stund hans Virksomhed ikke præger den individuelle Form, hvori Værket kommer til at foreligge. Medhjælperen har efter Omstændighederne Krav paa Vederlag for ydet Arbejde, men dette Krav er ganske ligestillet med f. Eks. en Afskrivers. Paa den anden Side følger det naturligvis ingenlunde deraf, at en Person er ansat til mod Vederlag at udføre en litterær Virksomhed til Fordel for en Anden, f. Eks. som fast Oversætter ved et Teater, at han da kun indtager en Medhjælperes Stilling. Hvis den Virksomhed, som den Paagældende udfolder, er en selvstændig skabende Produktivitet, er tværtimod han og han alene at anse som Forfatter, selv om han kontraktmæssig har bundet sig saaledes, at hans Frembringelser straks, naar de foreligge færdige fra hans Haand som bestemte til Offentliggørelse, uden nogen særlig Overdragelsesakt kan udnyttes af Medkontrahenten. At den Paagældende trods denne Bundethed af sin Erhvervsevne er at anse som Forfatter, viser sig navnlig deri, at Forfatterrettens Varighed bliver at bestemme efter hans Dødsaar, ligesom de nationale Forudsætninger for Forfatterrettens Indrømmelse (Forfl. § 36) bliver at bedømme efter Hensyn til hans Person.

3. *Medforfatterskab.*

Særlige Spørgsmaal fremkommer derimod i Tilfælde af, at Flere har medvirket til Frembringelsen af et Værk, saaledes at hver Enkelts Virksomhed har været bestemmende for dettes individuelle Skikkelse. I saa Fald foreligger der et egentlig Medforfatterskab. Det er dette Forhold, som Forfl. § 6 har Hensyn til, idet der dér tales om det Tilfælde,

at »et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag udgør et selvstændigt Hele«. Positivt fordres det herefter at Værket er forfattet af Flere, d. v. s. at de Flere har medvirket til Frembringelsen ved en principielt lige selvstændig Virksomhed, saaledes at Enhver er selvstændig skabende, og den Ene ikke alene arbejder efter den Andens nærmere Anvisninger, medens de naturligvis alle maa underordne sig den for Værket satte Fællesidé. Negativt kræves det, at hver Enkelts Bidrag ikke »udgør et selvstændigt Hele«, d. v. s. at den Enkeltes Arbejde ikke lader sig udskille uden at miste sin ejendommelige aandelige Værdikvalitet. Herved staar Arbejder af denne Art i Modsætning til de i Forfl. § 3 omhandlede Værker, »der bestaa af selvstændige Bidrag fra forskellige Medarbejdere«, de saakaldte Samlerværker. Som Eksempel paa et virkeligt Medforfatterskab kan nævnes det Tilfælde, at to Personer i Forening forfatter en Vaudeville eller en til Opførelse bestemt Revy, saaledes at den Enes Arbejde væsentlig gaar ud paa at opstille Handlingen og forme Replikerne i ubunden Form, og den Andens Arbejde væsentlig paa at forfatte de indlagte Sange. Medens et egentligt Samarbejde sjældent vil forekomme ved Musikværker, idet den musikalske Enhed ikke vel kan bevares herved, forekommer det hyppig ved Værker, der bestaa af Tekst og Afbildninger, der slutter sig til hinanden under gensidige Henvisninger.

Ved Anordningen af de særlige Regler om Medforfatterens Forhold for saa vidt angaar Værkets Offentliggørelse, sonderer Forfl. § 6 mellem Dispositioner, ved hvilke andre end de rent økonomiske Hensyn gør sig gældende, og Dispositioner, ved hvilke alene økonomiske Hensyn kommer i Betragtning.

Tilfælde af førstnævnte Art forekommer dels ved den første Offentliggørelse af Værket, dels ved Offentliggørelse af Værket paa anden Maade, end det tidligere er sket, f. Eks. ved en Opførelse i Stedet for en Udgivelse i Trykken eller omvendt. Til Gyldigheden af Beslutninger i disse Henseender fordres efter § 6, 1 Stk. samtlige Forfatteres Samtykke, hvilket har sin naturlige Begrundelse i den personlige Interesse hos hver enkelt af Forfatterne i selv at bestemme, *om og hvorledes* Værket skal forelægges for Offentligheden. Da et egentligt¹⁾ Medarbejderforhold imidlertid kun kan forekomme paa den Maade, at Deltagerne forud er blevne enige om at arbejde sammen, vil der forinden Udarbejdelsen regelmæssig af hver enkelt Forfatter være afgivet et udtrykkeligt eller stiltiende Samtykke til Værkets Offentliggørelse paa en vis Maade, jfr. Forudsætningen i § 6, 1 Stk. Saaledes maa det i Almindelighed antages, at Personer, der har forenet sig om Udarbejdelsen af et Værk i Fællesskab, dermed stiltiende har forbundet sig overfor hinanden til at give Værket i passende Forlag eller, hvis det er et dramatisk Arbejde, at lade det opføre paa dertil egnede Scener — alt for saa vidt der ikke maatte indtræde uforudsete Omstændigheder, der efter Billighed skønnes at berettigge den enkelte til at træde tilbage, f. Eks. naar en af Medarbejderne har vist sig fuldstændig ude af Stand til at magte sin Del af Opgaven.

Under den Offentliggørelse »paa anden Maade«, som efter § 6, 1 Stk. udkræver samtlige Forfatteres Samtykke, maa ogsaa indbefattes Offentliggørelse af Oversættelser eller

¹⁾ Om et egentligt Medforfatterskab, hvor Fællesproduktet ikke er Resultatet af et personligt Samarbejde mellem de flere Forfattere, se forudsætningsvis O. R. D. i U. f. R. 1910 S. 179, ændret ved H. R. D. i U. f. R. 1912 S. 187.

Bearbejdelser af Værket, saaledes at den enkelte Forfatter er uberettiget til uden sine Medforfatteres Samtykke selv at udgive Oversættelser (Bearbejdelser) af Værket eller at autorisere andre dertil. Ligeledes er den enkelte Forfatter, naar ingen Offentliggørelse af Værket endnu har fundet Sted, uberettiget til at tillade andre at benytte det paa en af de Maader, paa hvilke det efter Forfl. §§ 14 og 15 staar enhver frit at benytte udgivne Værker. End ikke for saa vidt angaar de Dele af Værket, som den paagældende selv har forfattet, kan han meddele saadan Tilladelse. Handler en af Forfatterne saaledes paa egen Haand i et Tilfælde, i hvilket de andre Forfatteres Samtykke udkræves, gør han sig skyldig i en Krænkelse af disses Forfatterret og ifalder det for saadanne Krænkelser almindelige Ansvar. Heller ikke overfor Tredjemand har den enkelte Forfatter i Almindelighed nogen særlig Legitimation til at optræde paa samtliges Vegne. Dog maa det vistnok antages, at en Tredjemand, der er ubekendt med det sande Forhold, retsgyldig kan forhandle om Forfatterretten med en enkelt af de flere Forfattere, naar Værket med de andres Samtykke er udgivet under dennes Navn.

Loven taler kun om Medforfatteres Samtykke til en Offentliggørelse af Værket. Der kan imidlertid ikke være Tvivl om, at ogsaa andre Dispositioner over Værket end de, der gaar ud paa dets Offentliggørelse — f. Eks. en Tilintetgørelse af et Manuskript, af hvilket der ikke findes nogen Afskrift — kun lovligt kan ske med samtlige Forfatteres Samtykke.

Naar Offentliggørelse en Gang lovlig har fundet Sted, kan derimod *enhver* af Forfatterne fordre Værkets fornyede Offentliggørelse *paa samme Maade* (§ 6, 3. Stk.). Ved saadan fornyet Offentliggørelse bør nemlig alene økonomiske Hen-

syn komme i Betragtning. Endvidere maa hver enkelt Forfatter for sit Vedkommende anses berettiget til at paatale Krænkelser af Forfatterretten.

[For saa vidt en Offentliggørelse af Værket er besluttet af samtlige Forfattere eller efter de anførte Regler kan fordres af den enkelte Forfatter, men der mangler Enighed om, *hvorledes*¹⁾ eller under hvilke Betingelser Offentliggørelsen skal ske, f. Eks. hvilket af flere Forlagstilbud eller Tilbud om Opførelse der skal foretrækkes, om Værket skal udkomme paa eget Forlag o. l., giver Forfl. § 6, 5. Stk. hver af Forfatterne Ret til at fordre dette afgjort af Hof- og Stadsretten i København²⁾).

Medens det oprindelige Regeringsforslag henskød Tvistemaal af denne Art til Afgørelse af et paa særlig Maade dannet sagkyndigt Nævn, har Loven i Overensstemmelse med Folketingsudvalgets Ændringsforslag udrustet en enkelt Domstol i Landet med Kompetence til at træffe den her omhandlede skønsmæssige Afgørelse, ved hvilken det da bliver Parternes egen Sag — eventuelt efter Rettens Opfordring — at fremskaffe de fornødne vejledende Erklæringer fra Sagkyndige.

Angaaende Fordelingen af den ved Offentliggørelsen erhvervede Indtægt opstiller § 6, sidste Stk. den Regel, at Forfatterne i Mangel af Aftale herom anses som ligeberettigede. En tilsvarende Regel maa da efter Sagens

1) »Hvorledes« er ikke lig med »paa hvilken Maade« i den Betydning »Maade« tages i 1ste og 3die Stk. jfr. Rigsdagstid. 1909—10 Tillæg A. Sp. 3210—11.

2) Anvendelsen af denne ejendommelige Værnetingsregel, der navnlig har til Hensigt at afskære al Tvist om Rettens Kompetence, er efter Forfl. § 36 betinget af, at Værket er forfattet af danske Undersaatter eller udkommet i Danmark. I Tilfælde af førstnævnte Art maa det vistnok være tilstrækkeligt, at en af Forfatterne er dansk.

Natur gælde om Fordelingen af Udgifterne, f. Eks. ved Udgivelse af Værket paa eget Forlag, til Provision til Teater-agenter, til Afskrivning o. s. v.

4. *Samlerværker.*

Et andet Tilfælde af Samarbejde omhandles i Forfl. § 3, der giver Regler om »Aviser og andre periodiske Værker«, »samlede Værker« samt »Værker, der bestaa af selvstændige Bidrag fra forskellige Medarbejdere« (jfr. Bernerkonventionen 1908 Art. 2, 2det Stk.). For disse Værker haves ingen fastslaaet Betegnelse i det danske Sprog, men der synes i Sprogbrugen at være en Tilbøjelighed til paa dem at overføre det fra den tyske Betegnelse »Sammelwerke« laante Udtryk »Samlerværker«.

Den afgørende Ejendommelighed ved disse Tilfælde af Samarbejde i Modsætning til det egentlige Medforfatter-skab efter § 6 bestaar deri, at de enkelte Bidrag har selvstændig Betydning som Aandsværker og derfor kan udskilles af Samlingen uden at tabe i aandelig Værdi — hvorimod naturligvis en Udskillelse selv af et enkelt Bidrag efter Omstændighederne kan forringe Samlingens Værdi i høj Grad, navnlig naar der ved Samlingen er lagt Vægt paa Fuldstændighed i en vis Retning. Paa den anden Side maa det fordres, at Bidragene er samlede efter et ledende Synspunkt. Ellers kan der næppe tales om en egentlig Udgiver af Værket, men alene om en Forlægger eller lignende¹⁾, og der vilde i hvert Fald ikke være nogen som helst Grund til ellers med Forfl. § 3 at tilkende Udgiveren for hans Person en selvstændig Forfatterret til Samlingen. Derfor hører ikke her-

¹⁾ Jfr. dog Forfl. § 34, hvor Udgiver maa antages at være brugt i en videre Betydning.

hen saadanne Tilfælde som det, at flere Forfattere, f. Eks. for at spare Omkostninger, i Forening udgiver deres ganske selvstændige Værker¹⁾, ej heller det, at et Værk er forsynet med Tillæg af underordnet Betydning fra en anden Forfatters Haand, f. Eks. et anbefalende eller orienterende Forord, et Sagregister, biografiske Data etc. Ogsaa Aviser og andre periodiske Værker, hvorved navnlig tænkes paa Tidsskrifter, frembyder gennem Bidragenes Forening efter et bestemt litterært Øjemed den nævnte Ejendommelighed ved Samlerværkerne. Som typiske Eksempler paa Værker af denne Art maa iøvrigt navnlig nævnes: Konversationsleksika, Encyklopædier, Rets- og Statsordbøger o. l. Ogsaa de af litterære eller videnskabelige Selskaber periodisk eller lejlighedsvis udgivne Skrifter — videnskabelige Meddelelser, Programmer, Festskrifter o. s. v. — hører regelmæssig herhen. Det samme gælder om de af kommunale eller Statsinstitutioner udgivne Værker, f. Eks. Universitetsfestskrifter, statistiske Bureaus Offentliggørelser o. l.

Det maa bemærkes, at der ved »samlede Værker«²⁾ forstås baade en Samling af forskellige Værker af samme Forfatter og en Samling af Værker af forskellige Forfattere, selv om disse ikke kan siges at falde ind under Kategorien »Medarbejdere«.

Forfl. § 3 sonderer i sine Bestemmelser mellem Forfatterretten til Samlingen og til de enkelte Bidrag. For-

¹⁾ Idet hver enkelt Forfatter her har Forfatterretten til sit Værk og ingen til Samlingen, opstaar der kun særlige Spørgsmaal om det ved Udgivelsen i Forening grundede Fællesskab. Efter Analogien af § 9, 4de Stk., maa det vistnok antages, at et saadant Fællesskab hvis ikke andet er vedtaget, alene strækker sig til det enkelte Oplag af Værket.

²⁾ Omtales ikke i Loven af 1904. Se Rigsdagstid. 1909—10 Tillæg A. Sp. 3208.

fatterretten til Samlingen tilkommer ipso jure Udgiveren og maa derfor med Hensyn til Tidsvarighed og nationale Forudsætninger bedømmes i Forhold til hans Person. Det følger heraf, at Værker udgivne af et Selskab eller en offentlig Institution er undergivne Reglerne om anonyme Værker, jfr. ogsaa Forfl. § 22, 1. Stk. Ved »Udgiver« maa i denne Sammenhæng forstaas den, der *leder* Samlingen og saaledes ved Anordning af Planen for Bidragydernes Arbejde eller ved Udvalg og Prøvelse af Bidragene o. l. udfolder en vis aandelig skabende, navnlig formgivende Virksomhed. Herindunder gaar naturligvis ogsaa Redaktører, men kun for saa vidt de udfolder en virkelig redigerende Virksomhed, og ikke naar de blot fungerer som ansvarshavende Straamænd. Derimod er Værkets Forlægger ikke som saadan at anse som Udgiver. Forlæggerens Forfatterret over Samlingen, f. Eks. over et Konversationsleksikon, er *afledet* af Udgiverens (Redaktørens), og dens Indhold afhænger derfor af den med ham afsluttede udtrykkelige eller stiltiende Overenskomst, ligesom Tidsvarigheden for Forfatterretten maa bedømmes efter Udgiverens Død.

Forfatterretten til de enkelte Bidrag tilkommer derimod efter Forfl. § 3 Forfatterne af disse, »hvis ikke andet er vedtaget«. Det følger heraf, at Bidragyderen (Medarbejderen) som principiel Regel er berettiget til samtidig med Overdragelsen til Udgiveren af Retten til Bidragets Offentliggørelse i Samlingen eller straks derefter at disponere over sit Bidrag paa anden Maade, ligesom Udgiveren vel kan overdrage Retten til Samlingen til andre, men ikke paa anden Maade disponere over Bidragene. Det bliver herefter Udgiverens Sag ved Aftaler med Bidragyderne at sikre sig imod, at Bidragene offentliggøres andet Steds eller benyttes

til andre Publikationer¹⁾). Derimod er det klart, at Forfatterretten over de enkelte Bidrag ikke hjemler Forfatterne nogen Ret til at udgive deres Bidrag i Forening, f. Eks. at udplukke samtlige biografiske eller historiske Bidrag af et Konversationsleksikon. En saadan Handling er naturligvis et Indgreb i Udgiverens Forfatterret over Samlingen, idet den indeholder en Udnyttelse af Udgiverens Samlervirksomhed.

Det fremgaar af det anførte, at Reglerne i § 3 forudsætter, at der bestaar en Forfatterret til Samlingens enkelte Bidrag. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at man fra Regelen om Udgiverens Forfatterret til Samlingen kan slutte analogisk til en lignende Ret for Udgivere af Samlinger, der bestaar af Aandsfrembringelser, til hvilke ingen Forfatterret haves, f. Eks. Samlinger af gamle Folkeviser o. l.

5. *Sammenknyttede Værker.*

Et særligt Tilfælde af Samarbejde omhandler Forfl. § 7, der giver Regler om »dramatisk-musikalske Værker« (Operaer, Sangspil o. l.), »Musikværker, til hvilke der hører Tekst« (Sange, Oratorier o. l) samt »Balletter, Pantomimer og andre Værker²⁾, til hvilke særskilt Musik hører«. Omend Paragrafens 1ste Stykke er saaledes formuleret, at den ogsaa

¹⁾ Efter den før 1. Juli 1903 gældende Ret indtraadte Forfatterens Dispositionsret over det enkelte Bidrag først 1 Aar efter Offentliggørelsen i Samlingen. — Udgiveren af Aviser eller Tidsskrifter kan naturligvis ikke skabe sig nogen Sikkerhed mod Bidragets Publikation andet Steds ved egenmægtigt at forsyne Artiklen med et »Eftertryk forbydes« i Henhold til Forfl. § 15, se herom nedenf. S. 161.

²⁾ Jfr. ovenf. S. 70 om, at disse Værker er beskyttede, hvad enten de foreligger skriftlig fikserede eller ej.

Under »andre« falder kinematografiske Værker jfr. Rigsdagstid. 1909—10 Tillæg A. Sp. 3211.

omfatter det Tilfælde, at en og samme Person er Forfatter af Musik og Tekst — saavel som, at der til en af disse Dele ikke bestaar nogen Forfatterret —, er det dog efter Paragrafens Indhold klart, at dens Regler alene skal finde Anvendelse i Tilfælde, i hvilke forskellige Forfattere har frembragt hver sin Del af det samlede Værk. Endvidere kan det ikke antages, at Paragrafen har Hensyn til de Tilfælde, i hvilke en Person egenmægtig har benyttet en af en anden forfattet Tekst som Grundlag for sin musikalske Komposition eller omvendt. Kun naar der under Udarbejdelsen har fundet et egentligt Samarbejde mellem Forfatterne Sted, eller der er truffet en Overenskomst mellem dem om en Offentliggørelse af det samlede Værk, f. Eks. naar en Komponist efter Aftale med en Tekstforfatter har sat Musik til dennes Digtning, kan der være Tale om at lade Reglerne i § 6 — hvortil nærværende Paragraf henviser, for saa vidt angaar den samlede Opførelse, Udførelse eller Udgivelse af Tekst og Musik — komme til Anvendelse, f. Eks. at give den ene en Ret overfor den anden til at fordre det samlede Værks fornyede Offentliggørelse paa samme Maade, som det tidligere er sket.

Regelen i § 7, 1. Stk. tilsigter at hævde en Ligeberettigelse mellem Tekstforfatter og Musikforfatter, der i Nutiden vil synes ganske selvfølgelig, men som dog til Tider, da Teksterne til Operaer og andre musikalske Kompositioner var af ringe aandelig Lødighed, har været fornægtet af adskillige Lovgivninger, deriblandt dog ikke den hos os tidligere gældende Lov.

[Idet § 7, 1. Stk. fastslaar Anvendeligheden af Reglerne i § 6 paa den samlede Offentliggørelse (Opførelse, Udførelse eller Udgivelse) af Tekst og Musik, maa dog de af Reglerne i § 14 d, e og g flydende Undtagelser have i Minde.

Heller ikke Regelen i Paragrafens 2det Stykke om hver af Forfatterernes Ret til paa egen Haand at iværksætte særskilt¹⁾ Offentliggørelse af Teksten og Musiken tiltrænger nogen nærmere Begrundelse. Naturligvis kan Forfatterne overfor hinanden — ligesom Bidragyderne efter Forfl. § 3 overfor Udgiveren — i større eller mindre Omfang have bundet sig til ikke at gøre Brug af denne Ret. Brud paa Aftaler af denne Art vil dog — i Modsætning til Brud paa de efter § 3 trufne Aftaler, der regelmæssig gaa ud paa en egentlig Overdragelse af Forfatterretten til Udgiveren; jfr. Formuleringen af § 3, 2. Stk. — ikke være at anse som Krænkelser af Forfatterretten, men alene som Brud paa kontraktmæssig paatagne Forpligtelser, og derfor navnlig ikke medføre Anvendeligheden af Forfatterlovens Regler om Straf for Forfatterrettskrænkelser. Ofte vil selve de Omstændigheder, hvorunder Samarbejdet er foregaaet, paalægge den ene eller den anden af Parterne Forpligtelser i den Retning, uden at en særlig Aftale derom er nødvendig. Saaledes bør man vistnok i Regelen anse en Tekstforfatter, der har henvendt sig til en Komponist om at sætte Musik til Teksten, som stiltiende forpligtet til ikke at overlade andre Komponister den samme Tekst.

Da Loven saaledes hævder Opfattelsen af hver enkelt Del af disse Værker som et selvstændigt Hele²⁾, følger det af Regelen i Forfl. § 21, at Forfatterrettens Tidsvarighed bliver at bedømme særskilt for hver Dels Vedkommende,

¹⁾ Herind under gaar ogsaa Offentliggørelse af Teksten i Forbindelse med *anden* Musik eller omvendt.

²⁾ Der kan naturligvis ogsaa særskilt for Musikens eller Tekstens Vedkommende foreligge et egentligt Medarbejderskab enten med Forfatteren af den anden Del eller med Tredjemand. I saa Fald kommer Reglerne i § 6 til Anvendelse ogsaa paa Forholdet mellem de flere Forfattere af denne Del af Værket.

ligesom naturligvis hver Forfatter for sit Vedkommende kan paatale Krænkelser af Forfatterretten, hvad enten Indgrebet alene er gjort i hans Forfatterret eller tillige i den Andens.

§ 6.

Forfatterrettens Overgang til Andre m. m. (Forlagskontrakten).

Forfatterretten kan overgaa til Andre ved Retshandel (Overdragelse) og ved Arv, derimod efter dansk Ret ikke ved Retsfølgning imod Forfatterens Vilje. Retshandelen, hvorved Forfatterretten overdrages, medfører regelmæssig ved Siden af Rettens Overgang en Række obligatoriske Forpligtelser paa den ene eller paa begge Sider, hvilke naturligst behandles paa dette Sted i Forbindelse med selve Overdragelsen. Ligeledes finder Reglerne om Kreditorernes Beføjelser med Hensyn til Forfatterretten bedst Plads ved Slutningen af dette Afsnit.

1. Idet Forfl. § 9, 1. Stk. udtaler Forfatterens Beføjelse til af »overdrage Retten til Offentliggørelse af sit Værk helt eller delvis«, hjemler den Muligheden for en egentlig Overdragelse af Forfatterretten, saaledes at Erhververen succe-derer i Forfatterens Retsstilling. [Heraf følger, at Erhververen indenfor de ved Overdragelsesretshandelen bestemte Grænser, hvorom nærmere nedenfor, kan optræde med Krav paa forfatterretlig Beskyttelse overfor Krænkelser af Retten, derunder imod Forfatteren selv, naar denne i Strid med Overdragelsen offentliggør nye Oplag af Værket eller lign., jfr. § 9, sidste Stk. Paa den anden Side er Retten i Erhver-

verens Haand altid af afledet Natur, saaledes at dens Varighed og de nationale Forudsætninger for Beskyttelsens Indtræden ogsaa naar Overdragelse har fundet Sted maa bedømmes i Forhold til Forfatterens Person. En Overdragelse af selve Forfatterretten foreligger imidlertid kun, for saa vidt Erhververen helt eller delvis skal have en *udelukkende* Beføjelse til Offentliggørelse. Herved staar den egentlige Overdragelse af Forfatterretten i Modsætning til *Tilladelsen* til Offentliggørelse af Værket, den saakaldte *Licens* — der kan være givet som en Tilladelse til Offentliggørelse paa flere eller færre Maader og indenfor snævrere eller videre Grænser i Tid eller Rum. Om saadan blot og bar Tilladelse til Offentliggørelse, der navnlig er praktisk med Hensyn til Opførelse eller Udførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker eller Musikværker, vil der blive gjort nogle Bemærkninger nedenfor ved Fremstillingen af de særlige Regler i Forfl. § 10.

Overdragelse af Forfatterretten kan forekomme saavel mod Vederlag (Køb, Bytte) som uden et saadant (Gave). Det er ogsaa en Overdragelse mod Vederlag, naar Erhververen, som det altid er Tilfældet ved Forlagsforholdet, paatager sig en Forpligtelse til Værkets Udgivelse, selv om der ikke skal betales Forfatteren noget Honorar eller afgives nogen Del af Indtægten ved Salget til ham.

Efter dansk Ret kan der ikke stilles noget Krav til Formen for Overdragelsesretshandelen¹⁾. Den kan derfor ogsaa foreligge som en stiltiende Overdragelse, hvilket f. Eks. vil forekomme ved den blotte Aflevering af Manuskriptet til et Værk af en Person, der har fast Ansættelse som Medarbejder ved et Blad, som Teateroversætter, som

¹⁾ Anderledes efter engelsk Ret, der kræver skriftlig Overenskomst.

Korttegner i et kartografisk Etablissement o. s. v.¹⁾. Spørgsmaalet, om der i det enkelte Tilfælde kan antages en stiltiende Overdragelse af Forfatterretten, navnlig ved Overdragelse af Manuskriptet²⁾, maa bedømmes efter de særlige Omstændigheder i hvert Tilfælde. Kun skal der gøres opmærksom paa, at der naturligvis ikke i Afsendelsen og Modtagelsen af et Brev ligger nogen Overførelse paa Adressaten af den mulige Forfatterret til Brevets Indhold. Det forekommer ogsaa, at Overdragelsen angaar Værker, som Forfatteren endnu ikke har frembragt, i hvilket Tilfælde Forfatterretten tilkommer Erhververen eo ipso ved Værkets Fuldførelse, f. Eks. naar Manuskriptet efter Forfatterens Død findes i hans Gemmer i saadan Stand, at det kan skønnes at være færdigt fra hans Haand. Der er heller intet i Vejen for, at en Forfatter paa Forhaand overdrager alle de Værker, han maatte frembringe — en Retshandel, der efter Omstændighederne kan være af den største økonomiske Betydning for Forfatteren³⁾.

Med Hensyn til Overdragelsesretshandelens Gyldighed kommer i det Hele de almindelige Regler om Overdragelses-

¹⁾ Naar Medlemmer af litterære eller videnskabelige Selskaber afleverer Arbejder til Offentliggørelse i Selskabets Navn eller i dets Samlerværker, kan man i Almindelighed ikke heri indlægge mere end en *Tilladelse* til Publikationen, der følgelig ikke hindrer Forfatteren i selv at offentliggøre Værket paa anden Maade. Heller ikke ved Indsendelsen af en Prisafhandling kan det antages, at Forfatterretten gaar over til Udsætteren af Prisen, naar dette ikke særlig er betinget, f. Eks. for de Værkers Vedkommende, som Prisen tilkendes. Jfr. herved ogsaa U. f. R. 1881 S. 289, hvor der ikke antoges at foreligge en stiltiende Overdragelse af Forfatterretten til en Bogtrykker, der med Hensyn til Udgifterne løb en vis Risiko, medens derimod det eventuelle Udbytte skulde tilfalde Forfatteren selv.

²⁾ Jfr. H. R. D. i U. f. R. 1883 S. 804 (Kunstnerret).

³⁾ Enkelte fremmede Love hjemler dog i saadanne Tilfælde Forfatteren en Opsigelsesret, som han ikke kan give Afkald paa.

retshandler til Anvendelse. Overdragelsen maa saaledes for at være gyldig ske af den, der sidder inde med Forfatterretten til Værket, 3: Forfatteren selv eller den, der ved Arv eller tidligere Overdragelse er sukcederet i Retten¹). Det erindres herved, at Forfatteren er uberettiget til at foranstalte nyt Oplag af Værket, saalænge det overdragne Oplag ikke er udsolgt, jfr. Forfl. § 9, 5. Stk. Efter Analogien af Reglerne om de tinglige Rettigheders Beskyttelse maa det antages, at en Overdragelse i Strid med denne Regel er i egentlig Forstand ugyldig, saaledes at Tredjemand, selv om han er i god Tro, maa respektere første Erhververs Ret.

Det følger endvidere af de almindelige Regler om Umyndiges Raadighed over deres Selverhverv, at der, naar det er Forfatteren selv, der overdrager Retten, ikke kan kræves formueretlig Myndighed hos ham. I hvert Fald maa det i saadanne Tilfælde være tilstrækkeligt, at Overdrageren er i Besiddelse af personlig Myndighed. I andre Tilfælde af Overdragelse maa Fuldmyndighed kræves.

Hvad Overdragelsesretshandelens *Indhold* angaar, son-
drer Forfl. § 9 mellem 1) »hel« og 2) »delvis« Overdragelse af Retten, hvorved det som bemærket i begge Tilfælde maa underforstaas, at Erhververen i det Omfang, hvori Retten overdrages til ham, skal have en *udelukkende* Beføjelse til at foranstalte Offentliggørelse af Værket.

ad 1). En *fuldstændig* Overdragelse af alle i Forfatterretten liggende Beføjelser forekommer yderst sjældent. En saadan Overdragelse vil nemlig begrunde en Sukcession ogsaa i den personlige Side af Forfatterretten.

¹) Angaaende de nærmere Regler om Sukcessorernes Beføjelse til Videre-Overdragelse af Retten henvises til det nedenf. S. 131 ff. bemærkede.

Naar der i det enkelte Tilfælde maatte være Hjemmel til at anse en saadan fuldstændig Overdragelse for tilsigtet, er Erhververen dermed indtraadt i Forfatterretten med hele det Indhold, som denne Ret har i Forfatterens egen Haand. Erhververen kan følgelig træde op imod Krænkelser af Forfatterretten, selv om det kan godtgøres, at han ikke har lidt nogen formueretlig Skade derved. Han kan overdrage Retten videre, og den gaar i Arv efter ham. Ved saadan Arv maa ogsaa Reglerne i Forfl. § 11 om Adgang for Arveladeren til at lægge Baand paa Offentliggørelser af Værket finde Anvendelse, hvorimod naturligvis de i Paragrafens 2det Stykke omhandlede 50 Aar, udover hvilke Baandlæggelse ikke kan ske, maa regnes i Forhold til Forfatterens Død. Kun paa ganske enkelte Punkter frembyder Stillingen for Erhververen nogen Forskel fra Forfatterens egen Stilling. Saaledes maa det vistnok antages, at Retten, naar Erhververen dør uden at efterlade sig Arvinger, falder tilbage til Forfatteren eller hans Arvinger og ikke — som Tilfældet er efter § 11, sidste Stk., — bliver Genstand for Offentlighedens frie Benyttelse. Endvidere kan der ikke i en fuldstændig Overdragelse af Forfatterretten uden videre indlægges en Tilladelse for Erhververen til at foretage væsentlige Ændringer i Værket ved dets Offentliggørelse; jfr. Forfl. § 9, 3. Stk.

ad 2). I Modsætning til den fuldstændige Overdragelse af Forfatterretten er det under Nutidens Forhold det almindelige, at Forfatteren foretager *delvis* Overdragelse af Forfatterretten til Andre, saaledes at disse, ordentligvis mod Vederlag, indenfor de ved Overdragelsen fastsatte Grænser kan udnytte Retten for egen Regning.

Begrænsningerne i Overdragelsesretshandelens Indhold kan være af forskellig Art:

a. Hyppigst vil Forfatterretten blive overdragen med Begrænsning i Henseende til *Indholdet* af den Ret, der skal tilkomme Erhververen. Her vil det ofte forekomme, at Forfatteren deler Beføjelserne til Offentliggørelse paa forskellige Maader mellem flere Personer, saaledes f. Eks. at En faar Ret til Offentliggørelse gennem Trykning af Værket, en Anden til Opførelse eller Udførelse deraf, en Tredje til Offentliggørelse af Oversættelser o. s. v. Om Tilfælde af denne Art giver Forfl. § 9 den vigtige Fortolkningsregel, at Overdragelse af Ret til Offentliggørelse paa en bestemt Maade (Trykning, Opførelse o. l.) ikke hjemler Erhververen Ret til Offentliggørelse paa anden Maade eller til at foranstalte eller tillade Oversættelser, Overførelser til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter eller lignende Bearbejdelser. Det fremgaar modsætningsvis heraf, at en Overdragelse, der ikke saaledes er begrænset til Offentliggørelse paa en bestemt Maade, principielt giver Erhververen Ret til at foranstalte Offentliggørelser af Værket paa *enhver* for Værker af den paagældende Art sædvanlige Maade. Men herved maa det nøje mærkes, at en Begrænsning i Henseende til Offentliggørelsesmaaden uden at være udtrykkelig nævnt hyppig vil være bestemt forudsat mellem Parterne. Saaledes vil det navnlig ved Afslutningen af en Forlagskontrakt om Værket og iøvrigt ved enhver, ikke nærmere bestemt Overdragelse til en Person, der driver Forretning som Boghandler, være en Forudsætning, at Erhververens Ret skal være indskrænket til Offentliggørelse gennem en Spredning af Eksemplarer (Trykning) af Værket.

b. Det forekommer ogsaa, navnlig ved Musikkværker, at Overdragelser af Offentliggørelsesretten undergives en

territorial Begrænsning, saaledes at f. Eks. flere Personer erhverver Ret til, hver indenfor sit Lands Grænser, at forhandle Eksemplarer af Værket.

c. Overdragelsen kan dernæst være indskrænket til at gælde Offentliggørelse indenfor et begrænset *Tidsrum*, et Forhold, der er ret praktisk, for saa vidt angaar Retten til offentlig Opførelse eller Udførelse af Værker, men derimod yderst sjældent forekommer ved Overdragelse af Retten til Mangfoldiggørelse af Værker.

d. Endelig kan særlige Begrænsninger af Erhververs Ret være begrundet i selve den overdragne Rets juridiske Karakter som en begrænset tinglig Ret, f. Eks. ved Stiftelsen af en Panteret i Værket.

En særlig Karakter antager Overdragelsen ved Indgaaelsen af en saakaldt *Forlagskontrakt* 3: en Retshandel, hvorefter Erhververen ikke blot skal være berettiget, men ogsaa forpligtet til at udgive Værket. Stiftelsen af et Forlagsforhold er ved Overdragelse af Retten til at offentliggøre litterære Værker ved Trykning det faktisk almindelige. Allerede af denne Grund, men navnlig ogsaa fordi Forfatteren regelmæssig har Interesse i at sikre sig Offentliggørelse af Værket, har det, naar Retshandelen efterlader Tvivl, Formodningen for sig, at det har været Parternes Mening at stifte et saadant Forhold. Efter Begrundelsen kan denne Formodning imidlertid ikke gælde ved Indrømmelse af Retten til Offentliggørelse af Aandsfrembringelser, naar Forfatteren selv bevarer den ubegrænsede Ret til at foranstalte anden Offentliggørelse deraf; jfr. saaledes om Bidrag til Aviser, Tidsskrifter etc. Forfl. § 3. Det kan vistnok heller ikke antages, at den, der paa Bestilling overtager Udarbejdelsen af et Værk efter en Plan, hvori saavel Indholdet

som Behandlingens Art og Maade er nøje foreskrevet, erhverver nogen Ret til at fordre Værkets Offentliggørelse; jfr. tysk Forlagslov § 47.

Bortset fra de to i Forfl. § 9, 4. Stk. givne positive Fortolkningsregler indeholder dansk Ret ikke særlige Regler om Forlagsforholdet. Iøvrigt har den Forskydning, der er foregaaet i Lovgivningens Syn paa Forlæggerens Stilling fra den Tid, da Forlæggeren alene nød Forfatterrettens Beskyttelse (Privilegiesystemet), til Nutiden, væsentlig givet sig Udtryk deri, at Loven umiddelbart tilkender Forfatteren Retsbeskyttelsen mod den uhjemlede Offentliggørelse, og at derfor al den Ret, som Forlæggeren kan gøre Krav paa, maa søge sin Begrundelse i en Afledning fra Forfatterens Ret. Erfaringsmæssig afsluttes Forlagskontrakter hyppig meget kortfattede, og man er derfor henvist til at supplere Parternes Aftaler¹⁾ med de ved Sædvanebrug fastslaaede eller de ved Kontraksforholdets Formaal begrundede Regler for Forholdets nærmere Ordning. I Retsanvendelsen bør der imidlertid — under Usikkerheden angaaende Meget af det, der gaar for at være almindelig Forretningsbrug — vises Varsomhed i at anvende en saakaldt »Sædvane«, navnlig naar den er i Disfavør af Forfatterne, for saa vidt den ikke har Støtte i en fornuftig Afvejelse af Parternes hele gensidige Retsforhold. Derimod kan det ikke antages, at Forfatterlovens deklaratoriske Bestemmelser tilsigter at ophæve nogen virkelig Sædvane eller af afskære fremtidig Dannelse af Sædvaneret indenfor deres Omraade.

Som ovenfor bemærket begrunder Forlagskontrakten for Forlæggeren en delvis Sukcession i Forfatterretten.

¹⁾ Nedenf. S. 265 ff. findes aftrykt en efter Forhandlinger mellem den danske Forfatterforening og Boghandlerforening opstillet Formular for Forlagskontrakter.

Heraf følger, at Forlæggeren kan optræde selvstændig med de forfatterretlige Haandhævelsesmidler, derunder navnlig med Krav paa Straf overfor Enhver, der gør Indgreb i hans Offentliggørelsesret, Tredjemand saavel som Forfatteren selv, hvilket sidste Forfl. § 9, 6. Stk. til Overflødighed udtaler. Omvendt gør naturligvis ogsaa Forlæggeren sig skyldig i en egentlig Forfatterrets-Krænkelse, naar han foranstalter Offentliggørelse af Værket udenfor de ved Overdragelsen bestemte Grænser; jfr. Forfl. l. c. Men ved Siden heraf begrunder Forlagskontrakten for begge Parter en Række rent obligatoriske Forpligtelser, hvis Tilsidesættelse alene medfører almindelige civilretlige Følger (Erstatningsansvar, Ret til at hæve Kontrakten, Nedlæggelse af Forbud, efter Omstændighederne Anvendelse af Tvang (Dagsmulfter) til Opfyldelsen etc.). For Forlæggerens Vedkommende er Grænsen mellem de egentlige Forfatterrets-Krænkelser og de simple Kontraktsbrud given med selve det Omfang, i hvilket han er sukkederet i Forfatterretten. Derfor vil en Publikation i flere Oplag eller i et større Antal Eksemplarer end hjemlet ved Kontrakten være en egentlig Forfatterrets-Krænkelse, medens en Udgivelse i et ringere Antal Eksemplarer, end han er forpligtet til, i andet Udstyr, før eller efter det for Udgivelsen vedtagne Tidspunkt, en Udgivelse i vilkaarlig Forbindelse med Andres Publikationer o. s. v. er at anse som simple Kontraktsbrud. For Forfatterens Vedkommende bliver den heromhandlede Grænse at fastsætte efter Hensynet til, om det paagældende Forhold, udøvet af en udenfor staaende Tredjemand, vilde udgøre en Krænkelse af Forfatterretten. Derfor er det en egentlig Forfatterrets-Krænkelse, naar Forfatteren foranstalter nyt Oplag, saa længe det overdragne Oplag ikke er udsolgt,

medens hans Overdragelse af et Manuskript, hvorover Forfatterretten ikke tilkommer ham, hans Undladelse af rettidig at levere Manuskriptet, hans Levering af et ufuldstændigt eller paa anden Maade mangelfuldt Værk o. s. v. er simple Kontraktsbrud.

Medens Loven med Rette har undladt at opstille nogen præceptiv Regel om Forlagsforholdet¹⁾, giver den i § 9, 4. Stk. en særdeles nyttig deklaratorisk Regel til Bestemmelse af det Omfang, i hvilket Forlæggeren skal anses at være sukkederet i Forfatterretten.

Der opstilles her først en Formodning om, at Forlæggeren kun er berettiget til at offentliggøre et enkelt Oplag af Værket. Forlæggeren har som Følge heraf Bevisbyrden for, at en videregaaende Ret er ham overdraget²⁾. Efter det nu gængse Begreb, der har udviklet sig i Overensstemmelse med Lovens deklaratoriske Regel, forstaas ved et »Oplag«: 1000 Eksemplarer. Vægten ligger herefter paa Eksemplarernes Antal, og det maa da være ligegyldigt, om Forlæggeren tager samtlige tilladte Aftryk paa én Gang — hvilket ganske vist er det almindelige — eller om han lader Satsen staa, maaske endog stereotyperer den, og tager Aftrykkene efterhaanden, som han faar Brug for dem. Dog maa man vistnok fastholde den Grænse for et »Oplag«, at dertil kun hører, hvad der trykkes med *den samme Sats*. Ellers vil man komme udenfor ethvert Begreb om et »Oplag« og dermed udenfor Lovens Ord.

Efter den her givne Bestemmelse af Oplagets Begreb er der ikke længere Grund til at gøre nogen Undtagelse for saadanne Musikværker, der plejer at trykkes efter stukne

¹⁾ Se om et Forslag fra et Folketingsudvalgs Side nedenf. S. 116.

²⁾ Jfr. U. f. R. 1900, S. 578.

Plader, af hvilke Aftrykkene tages efterhaanden, som der bliver Brug for dem. Ogsaa for dem maa nu Lovens deklatoriske Regel om Aftrykkenes Antal gælde.

Det er i Overensstemmelse med de fleste fremmede Lovgivninger, naar Forfatterloven fastslaar Eksemplarernes Antal til 1,000 Stykker. Hovedøjemedet med Fastsættelsen af et bestemt, altid ret vilkaarlig valgt Antal er det at sikre Forfatterne mod Overgreb fra Forlæggernes Side derved, at den indeholder en Opfordring til at træffe bestemt Aftale i denne Henseende. I det ved Loven tilladte Antal af Eksemplarer kan der ikke — saalidt som i det ved Parternes Aftale bestemte Antal — medregnes de Eksemplarer, som af Bogtrykkeren pligtmæssig skal afgives til Politi¹⁾ eller offentlige Biblioteker²⁾. Der er vistnok ogsaa sædvanemæssig Hjemmel for³⁾, at *Frieksemplarerne* — ikke blot de, der skal afgives til Forfatteren selv, men ogsaa de, der udsendes af Forlæggeren til Anmeldelse eller som Reklame (Prøvehæfter) til Presse, Autoriteter, Skolemænd o. A., der formodes at ville interessere sig for Værkets Udbredelse — holdes udenfor ved Beregningen af det tilladte Antal, for saa vidt Forlæggeren ikke herved overskrider Grænserne for, hvad der ved Værker af den paagældende Art maa anses for sædvanligt eller rimeligt. Paa den anden Side er det givet, at de *Rabateksemplarer*, som Forlæggerne indrømmer Sortimentsboghandlerne, indgaar i Antallet. Tvivlsomt er det, om Forlæggeren er berettiget til — samtidig med Trykningen af det tilladte Antal Eksemplarer — at trykke et

1) Jfr. Lov om Pressens Brug, 3. Jan. 1851 § 4.

2) Jfr. Lov Nr. 66, 2. Maj 1902 og Lov Nr. 181, 17. Maj 1916 jfr. Bek. 28. December 1916.

3) Antagelsen heraf udelukkes ikke ved det i hvert Fald mindre korrekte Udtryk »lader aftrykke« i Forfl. § 9, sidste Stykke.

Antal *Erstatningseksemplarer* til at træde i Stedet for Eksemplarer, der gaar til Grunde, bortkommer eller beskadiges paa en saadan Maade, at de bliver usælgelige, medens de ligger paa Lager hos Forlæggeren. Dette synes udelukket ved Udtrykkene i Forfl. § 9, sidste Stykke, og den benægtende Besvarelse anbefaler sig ogsaa ved Mangelen af legale eller sædvanmæssige Regler til Kontrol af, at Grænsen for det tilladte Antal Eksemplarer overholdes¹⁾. Det maa overhovedet antages, at Oplaget, naar det én Gang er fremstillet, ligger paa Forlæggerens Risiko, saa at han end ikke i Tilfælde af bevislig Undergang af Eksemplarer, som han har paa Lager, er berettiget til at lade Værket sætte og trykke paany, hvorimod der i saa Fald ikke kan nægtes ham Ret til at tage supplerende Aftryk af den oprindelige Sats, naar denne endnu ikke er bleven aflagt.

En Undtagelse med Hensyn til Oplagets Størrelse opstiller Forfatterloven for saa vidt angaar de i Lovens § 3 omhandlede Aviser, Tidsskrifter o. a. »Samlerværker«²⁾. For disse gælder alene den deklaratoriske Regel om, at der — i Forhold til Bidragyderne — kun maa tages et Oplag af dem.

Det ligger i Sagens Natur, at Forlæggeren kun er berettiget til at offentliggøre Værket i den Skikkelse, i hvilken det foreligger fra Forfatterens Haand; jfr. Forfl. § 9, 3. Stk. Forlæggeren maa derfor ikke uden Forfatterens Samtykke

¹⁾ Det maa sikkert antages, at Forfatteren er berettiget til — ogsaa udenfor Tilfælde af Proces — at forlange nogen Dokumentation af Forlæggeren i denne Henseende, f. Eks. at denne skaffer en Erklæring fra Bogtrykkeren eller fremviser dennes Regning. Den andet Steds forekommende Navnetegning af Forfatteren paa de enkelte Eksemplarer er vistnok ganske ukendt hos os.

²⁾ I Reglen vil der i Tilfælde af denne Art ikke foreligge noget egentligt Forlagsforhold.

foretage Ændringer, Tilføjelser eller Forkortelser i Værket selv, dets Titel eller Betegnelsen af Forfatteren. Overtrædelser heraf maa efter Udtrykkene i Forfl. §§ 16 og 17 anses som egentlige Forfatterrets-Krænkelser og medfører derfor — under de almindelige i Loven herfor fastsatte Betingelser — Straf¹⁾, Erstatningsansvar og Konfiskation, hvorhos Forfatteren i Henhold til de almindelige Kontraktsregler efter Omstændighederne kan fordre Værket paany offentliggjort af Forlæggeren i uforandret Skikkelse. Det har herefter stor Interesse, at Grænserne i denne Henseende ikke drages altfor snævert. Ikke blot maa der efter Regelen »minima non curat lex« bortses fra de ganske uvæsentlige eller dog ubetydelige Ændringer, men der maa ogsaa antages at foreligge et saakaldt »stiltiende« Samtykke fra Forfatteren til at foretage Rettelser af utvivlsomme Fejl og efter Omstændighederne tillige mindre Ændringer, der utvivlsomt maa anses for Forbedringer. Herved maa naturligvis de konkrete Omstændigheder tages nøje i Betragtning²⁾, f. Eks. om der har været forelagt Forfatteren et Korrekturafttryk med Ændringerne, uden at han har gjort Indsigelse imod dem, og navnlig maa der henses til de Forhandlinger om Ændringer, der har været ført mellem Parterne. — Tilsvarende Bemærkninger gælder om Forlæggerens Mangel af Berettigelse til at udgive et Værk, der er givet i Forlag som et selvstændigt Værk, i Forbindelse med andre Værker af samme Forfatter, f. Eks. i en Udgave af hans »samlede Skrifter«, eller med Værker af andre Forfattere.

¹⁾ Der havde sikkert været Grund til for dette Forhold at fastsætte en betydelig nedsat Straf, jfr. saaledes tysk Forfl. § 38. 2. Stk.

²⁾ Ved Bidrag til »Samlerværker«, der skal offentliggøres uden Navngivelse af Bidragyderne, maa Udgiveren anses for berettiget til at foretage redaktionelle Ændringer af enhver Art.

For Forfatteren har Afgørelsen af, hvornaar det eller de tilladte Oplag er »udsolgt«, stor Interesse, idet hans Ret til selv at foranstalte nye Oplag dermed indtræder, jfr. Forfl. § 9, 5. Stk. Et Værk er »udsolgt«, naar Forlæggeren ikke længere har Eksemplarer til Disposition, selvom Værket endnu kan faas hos Sortimentsboghandlerne. Herved maa det imidlertid erindres, at Forlæggeren kan »indkalde« Eksemplarer, der ikke er overtagne i fast Regning af Sortimentsboghandleren, og saaledes kan være i Stand til, omend først i Løbet af kortere Tid, at effektuere indgaaede Ordre. For Spørgsmaalet om Forfatterens Ret til selv at foranstalte Offentliggørelser af Værket er det ligegyldigt, om Værket i den foreliggende Skikkelse er blevet usælgeligt. Forfatteren er alligevel, saalænge Oplaget ikke er udsolgt, uberettiget til at foranstalte saadanne Omarbejdelser, som uden at gøre Værket til et egentlig »nyt« Værk tilsigter at gøre det gangbart. Han er i saa Henseende henvist til at ordne sig med Forlæggeren.

Som Følge af eller i Forbindelse med Forlæggerens Sukcession i Forfatterretten paahviler der Forfatteren en Række Pligter. Han er først og fremmest pligtig at levere et Manuskript til Værket og derved muliggøre Forlæggeren Mangfoldiggørelsen. Manuskriptet maa leveres i en saadan Tilstand, at Trykningen — under Hensyn til Skik og Brug — kan gaa for sig uden særlig Vanskelighed, hvorfor f. Eks. et stenografisk Manuskript ikke fyldestgør Fordringerne, medens det omvendt ikke kan forlanges, at Bagsiden af Papiret er ubeskreven. Har Forlæggeren haft Manuskriptet til Gennemlæsning og antaget Værket uden Indsigelse med Hensyn til Manuskriptets Tilstand, ligger der heri en Godkendelse af denne. — Er Kontrakten afsluttet

angaaende et allerede fuldført Værk, skal Manuskriptet leveres straks. I andre Tilfælde kan der, naar Kontrakten ikke indeholder bestemte Regler herom, næppe opstilles nogen nærmere Regel end den, at Manuskriptet skal leveres inden rimelig Tid, medmindre Interessen ved Værkets Offentliggørelse er knyttet til et bestemt Tidspunkt, f. Eks. ved et Festskrift, i hvilket Tilfælde Manuskriptet maa leveres saa betimelig, at Værket kan udkomme i rette Tid til at fyldestgøre Formaalet. Forfatterens Undladelse af rettidig at levere Manuskriptet medfører, at Forlæggeren kan hæve Kontrakten og kræve Erstatning, dels for de af ham afholdte Udgifter, der blive spildte, dels for Tab af forventet Fordel ved Salget (*lucrum cessans*). Foreligger Manuskriptet færdigt, kan Forlæggeren derhos faa Forfatteren dømt til under Tvangsmulκτη at udlevere det eller ved Fogden lade sig indsætte i Besiddelsen af det, hvorimod en Dom over Forfatteren til Udarbejdelse eller Fuldførelse af Værket ikke kan faas.

Efter de almindelige Regler om Virkningen af efterfølgende Umulighed bortfalder Pligten for Forfatteren til at levere Manuskriptet i Almindelighed ved dettes tilfældige Undergang. Dette gælder dog ikke, hvis Kontrakten angaar et Værk, der ikke har foreligget udarbejdet paa Kontraktafslutningens Tidspunkt, da der i saa Fald ikke ved Manuskriptets Undergang indtræder nogen Umulighed for Levering af Ydelsen, eftersom denne ikke er individuelt bestemt. I Tilfælde af denne Art vil derimod Forfatterens Død, vedvarende Sygdom eller anden ham utilregnelig Hindring for Værkets Udarbejdelse eller Fuldførelse begrunde en Umulighed, der frigør ham for hans Leveringspligt. Det følger dernæst af de almindelige Regler om Virkningen af bristende

Forudsætninger, at Forfatteren uden at paadrage sig Erstatningspligt kan træde tilbage fra Kontrakten, naar der efter dennes Afslutning uventet er indtraadt saadanne Omstændigheder, f. Eks. nye, grundlæggende Opdagelser indenfor det af Værket omfattede Emne, som fornuftigvis vilde have afholdt ham fra at offentliggøre Værket i den foreliggende Skikkelse eller at paatage sig Levering af et Værk af den aftalte Art. Ogsaa Forandringer i Forfatterens indre personlige Forhold, f. Eks. Ændringer i hans politiske eller religiøse Opfattelse, vil efter Omstændighederne kunne have denne Virkning; se herved ovenfor S. 44; det kan ikke antages, at Forfatteren garanterer mod Indtrædelsen af saadanne Omslag, der endog kan gøre det umuligt for ham at levere et Værk af den aftalte Art¹⁾, jfr. herved den positive Afgørelse af Spørgsmaalet i tysk Forlagslov § 35. — Endelig bortfalder Forfatterens Pligt naturligvis ved en væsentlig Misligholdelse af Kontrakten fra Forlæggerens Side, f. Eks. Undladelse af at yde omkontraheret Forskud, at stille de aftalte Illustrationer til Raadighed o. s. v. Herhen hører ogsaa Forlæggerens Konkurs, i hvilket Tilfælde Regelen i Konkursl. § 16 vistnok maa anvendes saaledes, at Boet kun kan indtræde i Retshandelen paa den Maade, at Forlagsretten overdrages til en anden Forlægger sammen med det øvrige Forlag eller Afdelinger af dette, medens Boet er uberettiget til selv af udgive Værket i hvert Fald naar Mangfoldiggørelsen ikke var paabegyndt ved Konkursens Indtræden.

¹⁾ Ved Værker, der paa Kontraktafslutningens Tid foreligger færdige, vil Forhold af denne Art sjældent kunne forekomme ved den første Offentliggørelse, men derimod saa meget desto lettere ved Udgivelsen af nye Oplag — naar Forlæggeren er berettiget hertil —, som Tidsmellemlrummet her regelmæssig er større.

Der paahviler dernæst Forfatteren en Hjemmelspligt overfor Forlæggeren, 3: han er pligtig at skaffe Forlæggeren en udelukkende Ret til Offentliggørelse af Værket indenfor de kontraktmæssig bestemte Grænser (den saakaldte »Forlagsret«, fransk: droit d'édition, tysk: Verlagsrecht). Han garanterer saaledes, at Forfatterretten over Værket tilkommer ham, og at han ikke har overdraget Andre nogen Ret til Offentliggørelse, der kommer i Strid med eller indskrænker den Ret, der efter Kontrakten skulde tilkomme Forlæggeren. Ved successive Overdragelser til Flere erhverver som ovenfor bemærket den Person Forlagsretten, hvem Retten først er bleven overdragen til. Denne Regel gælder i Overensstemmelse med de almindelige Regler om Overdragelse af Løsøre, selv om Manuskriptet til Værket af Forfatteren først bliver overgivet til den senere Erhverver. Det maa herved mærkes, at *Forlagskontrakten* — selv naar den angaar Værker, der ikke foreligger færdige — regelmæssig gaar ud paa en egentlig Overdragelse af Forlagsretten og ikke alene paa Paatagelsen af en obligatorisk Forpligtelse til at overdrage den. Endvidere garanterer Forfatteren, at Værket ikke tidligere er udkommet eller opført paa en Maade, som forringer Forlagsrettens Værdi.

I nær Forbindelse med Forfatterens Hjemmelspligt staar hans Pligt til at afholde sig fra at foranstalte eller medvirke til Offentliggørelse af konkurrerende Værker, der efter en almindelig, objektiv Dom er egnede til at influere paa Afsætningen af det i Forlag givne Værk, selv om saadanne Handlinger fra Tredjemands Side ikke falder ind under Forbudet mod Eftertryk¹⁾. Omvendt bevarer

1) Da dette Baand paa Forfatterens Handlefrihed vedvarer, saa længe Kontraktsforholdet bestaar, er navnlig Forfattere af videnskabelige

Forfatteren sin Ret til at benytte Værket ved Publikationer, der er beregnede paa en helt anden Læsekres, selv om Benyttelsen fra Tredjemands Side vilde være Eftertryk. Medens herefter Oversættelsesretten saa godt som altid¹⁾ bevares af Forfatteren, gælder dette ikke i samme Almindelighed om Retten til at foretage Dramatisering af Værket²⁾. Grænsen i denne Henseende maa fastsættes under Hensyn til, om Forfatteren ved sin Handlemaade paafører Forlæggeren en Konkurrence, som denne var berettiget til at vente sig fritagen for fra *Forfatterens* Side. En enkelt positiv Regel om dette Spørgsmaal indeholdes dog i Forfl. § 3, 2. Stk., der forbeholder Forfatteren fri Dispositionsret over Bidrag til Aviser, Tidsskrifter og de andre der omhandlede »Samleværker«, for saa vidt ikke andet er vedtaget — hvilket ogsaa kan udtrykkes saaledes, at Formodningen er for, at der ikke ved Overgivelsen af disse Bidrag stiftes nogen egentlig Forlagsret for Udgiveren. Heraf følger det paa den anden Side, at Udgiveren regelmæssig ej heller er forpligtet til at offentliggøre det antagne Bidrag.

Forfatterens Hjemmelspligt er undergivet de almindelige civilretlige Begrænsninger, hvilke navnlig følger af Forlæggerens Kendskab til de faktiske Forhold, der bevirker, at han ikke opnaar den fulde tilsigtede Forlagsret. Følgerne af Vanhjemmel er ligeledes de almindelige civil-

o. l. Værker opfordrede til at vise stor Varsomhed med at binde sig for fremtidige Oplags Vedkommende, idet de derved bliver prisgivne Forlæggerens Godtykke med Hensyn til Ændringer af Værkets Plan ved nye Udgaver samt med Hensyn til Værkets Optagelse i samlede Udgaver.

1) Efter Omstændighederne dog ikke Retten til at offentliggøre Oversættelser til en Mundart.

2) Jfr. dog den nedenfor S. 268 aftrykte Formular til Forlagskontrakt, Almindelige Bestemmelser Nr. 3.

retlige, i hvilken Henseende der er Grund til at fremhæve, at den blotte Omstændighed, at Forlagsretten retlig set ikke indtræder for Forlæggeren i det tilsigtede Omfang, er tilstrækkelig til at gøre Vanhjemmelsansvar gældende mod Forfatteren, selv om Tredjemand ikke har gjort sin bedre Ret gældende.

Er Kontrakten afsluttet angaaende et Værk, der ikke paa Aftalens Tidspunkt har foreligget fuldført, rejser der sig et særligt Spørgsmaal om Forlæggerens Ret til at afvise Værket paa Grund af dets Indhold og i Forbindelse hermed kræve Erstatning, medens der som ovenfor bemærket ikke kan være Tale om, at han ved Dom kan faa Forfatteren kendt pligtig til under Tvangsmulkt at udarbejde eller eventuelt omarbejde Værket. Naturligvis maa Forfatteren ogsaa i denne Henseende holde sig Kontraktens Bestemmelser efterrettelig. Det er dog sjældent, at Kontrakten indeholder mere end ganske almindelige Bestemmelser om Værkets Art og Formaal, og Forfatteren er derfor som Regel selv Herre over, hvilken Form og hvilket Indhold han vil give Værket. Forlæggeren kan derfor ikke støtte nogen Indsigelse mod Værkets Antagelse paa en Paastand om, at det lider af indre Mangler, naar disse ikke gør det uanvendeligt efter dets Formaal, f. Eks. naar et Værk til Undervisningsbrug indeholder en Række grove Fejl. Dette naturlige Hensyn til, at Forfatteren bør bevare Herredømmet over Værkets indre Beskaffenhed, fører ogsaa til at indrømme Forfatteren en vis Ret til at gøre Ændringer i Værket efter dets Aflevering til Forlæggeren — hvad enten Kontrakten angaar et fuldført Værk, der har været forelagt Forlæggeren, eller ej — indtil Fuldførelsen af dets Mangfoldiggørelse. Forfatterens Ændringsret er dog undergivet den Betingelse, at der ikke derved krænkes nogen berettiget Interesse hos Forlæggeren,

navnlig med Hensyn til de forudsatte Afsætningsforhold, og Forfatteren maa erstatte Forlæggeren de Udgifter til Korrektur, nye Illustrationer o. l., der flyder af Ændringerne, for saa vidt disse overskrider det sædvanlige Maal, medmindre Ændringerne retfærdiggøres af ydre Omstændigheder, der er indtraadte i Mellemtiden, f. Eks. ved et juridisk Værk Tilkomsten af nye Love. Ved Udgivelsen af nye Op- lag maa det anses for en Pligt for Forlæggeren at give Forfatteren Lejlighed til at foretage Ændringer i Værket. Forfatteren maa regelmæssig anses for berettiget til at lade Ændringerne foretage af Andre.

Er intet aftalt om Værkets Omfang, tilkommer det Forfatteren at træffe Bestemmelse herom indenfor rimelige Grænser.

Det ligger i Forlagskontraktens Væsen, at Forlæggeren er pligtig at offentliggøre Værket, hvorfor et Forlagsforhold som ovenfor bemærket regelmæssig ikke begrundes ved den blotte Indrømmelse af en i ingen Henseende udelukkende Ret til Offentliggørelse af Værket. Saavel Mangfoldiggørelsen af Værket som Eksemplarernes Udbredelse til Publikum kan fordres iværksat paa sædvanlig, formaalstjenlig Maade for Værker af den paagældende Art. Bestemmelsen af Eksemplarernes Form og Udstyr — hvilken Bestemmelse har Betydning baade for Omkostningerne ved Fremstillingen og for den paaregnelige Afsætning af Værket — tilkommer det Forlæggeren selvstændig at træffe indenfor Grænserne af, hvad der efter Værkets Art og Formaal kan anses for passende, og iøvrigt i Overensstemmelse med den i Boghandelen herskende Skik og Brug. Omvendt maa det ogsaa hævdes som principiel Regel, at det er Forlæggerens Sag at sørge for Korrekturlæsning. I vidt Omfang synes der dog at have dannet sig en Sædvane om, at Forfatteren

er pligtig uden særskilt Godtgørelse at besørge den egentlige (første) Korrekturlæsning. Det er dog tvivlsomt, hvorvidt denne Brug, der i hvert Fald i sit Udspring hviler paa Forudsætningen om Forfatterens Interesse i selv at besørge Korrekturlæsningen, kan hævdes som en egentlig Sædvane imod Forfatterne udenfor saadanne Tilfælde, i hvilke en ordentlig Korrekturlæsning, naar den ikke skal blive altfor besværlig — og dermed bekostelig — alene kan besørges af Forfatteren selv. Naar Forfatteren ikke selv læser Korrektur, paahviler det Forlæggeren at tilstille ham et Aftryk inden Rentrykningen.

Forlæggeren er pligtig at foranstalte Offentliggørelsen uden unødigt Ophold. Heraf følger det, at Forlæggeren maa paabegynde Trykningen straks, naar Manuskriptet til *hele* Værket — eller hvis det er sædvanligt, at Værker af den paagældende Art udkommer i Afdelinger, da naar Manuskriptet til den enkelte Afdeling — er leveret, men paa den anden Side heller ikke før, da han ellers kommer til at løbe en Risiko med Hensyn til de paa Trykningen anvendte Omkostninger, for saa vidt det hele Værk ikke bliver ham leveret. Det ligger dog i Sagens Natur, at Forlæggeren indenfor rimelige Grænser maa kunne opsætte Udgivelsen til et for Afsætningen gunstigere Tidspunkt, f. Eks. til Begyndelsen af et Skoleaar, Konfirmationstiden, Juletid o. l., ligesom der ogsaa af selve Formaalet med Værket efter Omstændighederne kan udledes en stiltiende Vedtagelse om dets Udgivelse til et bestemt Tidspunkt, f. Eks. ved et Festskrift.

Det maa vistnok antages, at Forlæggeren er pligtig at udgive Værket i det fulde Antal Eksemplarer, som han er berettiget til at lade det første Oplag udgøre, medmindre han kan godtgøre, at der ikke er nogen rimelig Udsigt til,

at et saa stort Antal Eksemplarer kan finde Afsætning. Denne Antagelse tilsiges af Hensynet til Forfatterens Interesser i Værkets Offentliggørelse, der næppe er tilstrækkelig betryggende ved en i sin praktiske Anvendelse oftest ganske skønsmæssig Regel om, at Forlæggeren er pligtig at offentliggøre et »passende« Antal Eksemplarer. Derimod kan det — i Mangel af anden Aftale — ikke antages, at Forlæggerens Offentliggørelsespligt strækker sig udover det første Oplag af Værket. Omvendt kan Forlæggeren naturligvis ikke ved at sikre sig *Retten* til Offentliggørelse af eventuelle nye Oplag lægge den døde Haand paa Værket, naar han ikke ønsker at gøre Brug af denne Ret. Forlæggerens Sikring af Retten til fremtidige Oplag maa tværtimod regelmæssig anses betinget af, at han gør Brug af Retten inden rimelig Tid efter Udsalget af det (eller de) tidligere Oplag. Kun naar Forlæggeren har — som det hedder — »købt Manuskriptet« til Værket, o: forud betalt Honorar for alle kommende Oplag, kan det antages, at Forlæggeren er ene-raadig over, om og hvornaar Værket skal udgives paany. En Aftale, der paa denne Maade lægger Bestemmelsesretten over Værkets fremtidige Tilgængelighed for Offentligheden over i Forlæggerens Haand, indeholder intet imod Lov eller Ærbarhed stridende¹⁾, ligesom Forfatterloven ikke har optaget nogen til den tidligere gældende Bestemmelse i

¹⁾ Af et Folketingsudvalg blev der dog stillet et Ændringsforslag om at give Forfl. § 9 en Tilføjelse, hvorefter Forfatteren og hans Arvinger »uden Hensyn til hvad derom maatte være vedtaget i Forlagskontrakten« skulde være berettigede til at foranstalte nyt Oplag, naar Eksemplarer af Værket eller enkelte Dele deraf i 5 Aar ikke havde været at faa hos Forlæggeren, hvorhos Forlæggeren skulde miste Retten hertil, saafremt han ikke havde begyndt Udgivelsen af et nyt Oplag, inden Forfatteren eller dennes Arvinger havde gjort Brug af eller ved Notarius publicus tilkendegivet Forlæggeren, at de vilde gøre Brug af deres Ret til paany at udgive Værket.

Frddg. 29. December 1857 §. 12 svarende Regel om, at Enhver er berettiget til at offentliggøre et Værk, naar Eksemplarer af det sidste Oplag i et vist Antal (fem) Aar ikke har været at faa hos Forlæggeren.

Naar Forlæggeren er uberettiget til Udgivelsen af nyt Oplag, eller naar han ikke vil gøre Brug af en paa den ovenfor angivne Maade »betinget« Ret hertil, er han dog vistnok under Erstatningsansvar pligtig saa vidt muligt at give Forfatteren Underretning om, at det foreliggende Oplag er ved at blive udsolgt, saa betimelig, at Forfatteren bliver i Stand til at foranstalte Udgivelsen af et nyt Oplag, uden at der sker nogen Afbrydelse i Værkets Tilgængelighed for Publikum. I hvert Fald er Forlæggeren pligtig at besvare Forfatterens Forespørgsler desangaaende. Antager man ikke, at der paaahviler Forlæggerne nogen Pligt i denne Henseende, vil der aabnes ham en Adgang til illoyal Udnyttelse af sin Kundskab om Oplagets snarlige Udtømmelse, idet han da ved Foranstaltning af konkurrerende Værker kan komme Forfatteren af det i Forlag givne Værk i Forkøbet. Men selv bortset herfra er Forlæggerens nævnte Underretnings- eller Oplysningspligt som et naturale negotii tilstrækkelig begrundet i Forfatterens Interesse i, at der ikke sker nogen Standsning i Værkets Tilgængelighed for Offentligheden.

Da Udgivelsen af Værket sker for Forlæggerens Regning, tilkommer det ham selvstændig at bestemme Værkets Bogladepris. Bortset fra Tilfælde, i hvilket Forfatterhonoraret skal bestemmes efter Udbyttet ved Salget eller i Forhold til Værkets Afsætning, kan der næppe sættes nogen anden Grænse for Forlæggerens Prisansættelse end den, at Prisen ikke maa være saa høj, at den efter en fornuftig, objektiv Dom kun kan være beregnet paa at hindre Værkets Afsætning. Forfatteren kan sikkert i Almindelighed ikke mod-

sætte sig en Nedsættelse af Prisen paa Værket¹⁾, og i Mangel af positive Regler herom er han vistnok ogsaa uberettiget til at forlange, at Værket, saalænge Oplaget strækker til, skal kunne faas til den en Gang fastsatte Pris, selv om Udsigten til Oplagets Udsalg ved en Prisforhøjelse bliver udskudt. Dog er Forlæggeren naturligvis uberettiget til at forhøje Prisen saaledes, at han derved ligefrem hindrer Oplagets Udsælgelse og derved krænker sin Pligt til at sørge for Værkets Udbredelse, jfr. ovenf.

Forlæggernes Udgivelsespligt bortfalder dels, naar Udgivelsen uden hans Skyld bliver umulig f. Eks. ved Manuskriptets Undergang, dels naar der fra Forfatterens Side indtræder en væsentlig Misligholdelse af Kontrakten, navnlig med Hensyn til Værkets Levering i rette Tid, eller naar iøvrigt en væsentlig og for Forfatteren kendelig Forudsætning for Paatagelsen af Udgivelsespligten brister. Som Eksempel paa Tilfælde af sidstnævnte Art kan navnlig nævnes Bortfald af det Formaals, som Værket skulde tjene f. Eks. ved nye, afgørende Opdagelser, ved Tilkomsten af nye Love, der forandrer det hele Grundlag for Værket etc.

Regelmæssig vil Forlæggeren dernæst være pligtig at yde Forfatteren et Honorar for Overdragelsen af Forlagsretten. Saadan Pligt paahviler Forlæggeren, ikke blot

¹⁾ Skønt Reglerne i Statutterne for den danske Boghandlerforening, hvorefter dennes Medlemmer er uberettigede til uden særlig i det enkelte Tilfælde meddelt Tilladelse, at nedsætte Prisen for et Værk, inden der er forløbet fem Aar efter dets Udgivelse, naturligvis ikke direkte vedrører Forholdet mellem Forlægger og Forfatter, tør det dog maaske antages, navnlig naar Værket er givet i Forlag hos et Medlem af Boghandlerforeningen, at en Nedsættelse af Prisen i de første fem Aar, som ikke er *nødvendig* for at faa Værket afsat, indeholder en saadan Krænkelse af Forfatterens hele litterære Stilling, at han vistnok er berettiget til at modsætte sig den og eventuelt endog hæve Kontraktsforholdet paa Grundlag heraf.

naar der er truffet udtrykkelig Aftale derom, men ogsaa, naar det efter Omstændighederne maa antages, at Værket kun er overladt Forlæggeren mod Erlæggelse af et Honorar. Bevisbyrden i denne Henseende paahviler Forfatteren. Han har en i Forholdets Natur grundet Opfordring til at sørge for, baade at Aftalen indeholder en Bestemmelse desangaaende, og at der gives ham Bevismidler imod Forlæggeren i Hænde. De faktiske Forhold, hvorunder Forlagsret overdrages, giver heller ikke i et saadant Omfang Støtte for en Formodning om, at Honorar skal ydes, at det gaar an uden videre at paabyrde Forlæggeren en Bevispligt for det modsatte. Men, som bemærket, kan Omstændighederne ved Forlagskontraktens Indgaaelse ofte i sig selv føre til at antage, at Forlæggeren ikke med Rette har kunnet mene at erhverve Forlagsretten uden andet Vederlag end hans Paatagelse af Udgivelsespligten. Som Eksempler herpaa kan det nævnes: at Forfatteren tidligere for lignende Arbejder har modtaget Honorar af samme Forlægger, at Forlæggeren har bestilt Værket, at Forfatteren er en Skribent af anerkendt Rang eller at hans Embedsstilling eller Autoritet sikrer Værkets Afsætning, at der paa Omslaget af et Tidsskrift er meddelt Honorar-Vilkaar for optagne Artikler o. s. v. Er der ikke truffet nogen Aftale om Honorarets Størrelse, retter det sig efter tidligere Honorarer mellem de samme Parter — ved nye Oplag efter Honoraret for det foregaaende, ikke derimod for det første Oplag — og i Mangel af saadanne særlige Tilknytningspunkter efter, hvad det er almindeligt — eller eventuelt maa anses for passende — at betale for et Værk af den paagældende Art i et Oplag af den tilladte Størrelse. Ved Beregning af Honoraret efter Arktal kommer alle trykte Bestanddele af Værket — Titelblad og saakaldt »Smudstitel« (men ikke Omslag), Fortale, Tilegnelse, Ind-

holdsfortegnelse, Fortegnelse over benyttede Forkortelser, Sagregister, aftrykte Lovtekster, Kontraktsformularer o. s. v. — i Betragtning. Forekommer der Illustrationer i Værket, fradrages den hertil svarende Plads i Arktallet ved Honorarberegningen, for saa vidt Illustrationerne leveres af Forlæggeren, medens de i modsat Fald medregnes, dog naturligvis kun, naar der ikke er fastsat særskilt Honorar for Illustrationerne. Overskrider Forfatteren i væsentlig Grad det aftalte eller forudsatte Arktal, og lader Forlæggeren, der jo ikke er berettiget til selvstændig at foretage Forkortelser i Værket, dette alligevel udkomme, maa han i Mangel af modstaaende Aftale betale Honorar efter det fulde Arktal. Honoraret forfalder til Betaling ved Aflevering af hele Manuskriptet, medmindre Honorarets Størrelse afhænger af Arktallet, i hvilket Tilfælde det vistnok først kan fordres betalt, naar det hele Værk er færdigtrykt. Staar Honorarets Størrelse i Forhold til Værkets Afsætning, er Forlæggeren pligtig at aflægge aarligt¹⁾ Regnskab over Afsætningen og paa Forlangende dokumentere det ved bekræftet Afskrift af sine Forretningsbøger. Det forekommer ogsaa, at Forfatter og Forlægger enes om at dele Udbyttet ved Udgivelsen efter et vist Forhold²⁾, i hvilket Tilfælde de almindelige Regler om Interessentskab kommer til Anvendelse.

Pligten til at betale Honorar bortfalder, naar der fra Forfatterens Side er indtraadt en Misligholdelse af Kontrakten, som berettiger Forlæggeren til at undlade Vær-

¹⁾ Da der efter Boghandlerforeningens Statuter tilkommer de rabatberettigede Sortimentsboghandlere en Frist af tre Maanedes (1. Januar—31. Marts) til at retournere og gøre Afregning, kan Kommissionsboghandleren først være pligtig at aflægge Regnskab til Forfatteren en passende Tid derefter.

²⁾ Jfr. Sø- og H. R. Tid. 1866 S. 53.

kets Offentliggørelse, og Forlæggeren derhos gør Brug af sin Berettigelse hertil. Derimod berøres Forfatterens Krav paa Honorar ikke af den Omstændighed, at Udgivelsen af Værket bliver umulig derved, at Manuskriptet efter dets Levering til Forlæggeren gaar tilfældig til Grunde, saalidt som deraf, at Udgivelsen af Værket ved Bortfald af Formaalet bliver hensigtsløs.

Det tør vistnok betragtes som fastslaaet ved Sædvane, at Forfatteren er berettiget til af Forlæggeren at forlange Eksemplarer af Værket, afstaaede til almindelig Forhandlerpris og med Rabateksemplarer i samme Omfang som Forhandlerne. Da Forlæggeren alene forfølger økonomiske Interesser ved Værkets Udgivelse, anbefaler denne Regel sig bl. a. af et naturligt Hensyn til Forfatterens personlige Interesser i at kunne opkøbe et Værk, som han ikke længere ønsker udbredt, eller omvendt i at skaffe det den størst mulige Udbredelse, f. Eks. ved Bortgivelse af Eksemplarer, eller endelig i at have frie Hænder til at overgaa paa andet Forlag o. l.

Det er ovenfor paapeget, hvorledes den Omstændighed, at Forlæggeren overtager Udgivelsen af Værket for egen Regning, saaledes at Vindingen eller Tabet herved bliver hans, fører til, at han gennem Erhvervelsen af Forlagsretten udrustes med den egentlige forfatterretlige Beskyttelse. I Modsætning hertil foregaar der ikke for den, der tager Værkets Udgivelse i *Kommission* for Forfatteren, nogen Sukcession i Forfatterretten. Kommissionsboghandleren kan derfor ikke optræde overfor Tredjemand med de forfatterretlige Haandhævelsesmidler, og hvis Forfatteren i Strid med Aftalen giver Værket paa Forlag eller i Kommission hos en Anden, er han udelukkende henvist til at gøre Erstatningsansvar gældende mod Forfatteren. Det følger

derhos af Kommissionsforholdets Natur, at Forfatteren som den, for hvis Regning Salget foregaar, er eneraadig over Udgivelsesmaaden, Oplagets Størrelse, Eksemplarenes Udstyr, Bogladepris o. s. v., og at Kommissionæren i det Hele er pligtig at følge Forfatterens Anvisninger, ved hvis Udførelse han skal udvise en ordentlig Købmands Omsorg, samt at aflægge behørigt Regnskab til Forfatteren. Paa den anden Side modtager Kommissionæren et fast Vederlag for sin Virksomhed, omend dette i Almindelighed staar i Forhold til Værkets Udbredelse og regelmæssig ansættes til en vis Procent af Salgssummen for de afhændede Eksemplarer, hvorhos Kommissionæren oftest er del-credere-Garant for Beløbets Indgang.

Forfl. § 10 giver særlige Regler om *Overdragelse af Ret til Opførelse af et dramatisk* — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — eller et *dramatisk-musikalsk* Værk samt af Ret til offentlig Udførelse af et *Musikværk*. Medtagelsen af de sidstnævnte Værker er en Konsekevens af, at Forfl. § 2, b, i Modsætning til den før 1. Juli 1903 gældende Ret, hjemler Komponisten af Musikværker en Eneret til at lade disse offentlig udføre. For Retshandler angaaende Retten til offentlig Opførelse eller Udførelse af de nævnte Værker opstiller Loven den Fortolkningsregel, at paa den ene Side Erhververen derefter vel skal anses at være berettiget til at lade Værket opføre eller udføre *overalt og saa ofte*, han vil, men at Overdragelsen paa den anden Side ikke skal være til Hinder for, at Forfatteren overdrager lignende Ret til Andre eller selv lader Værket opføre eller udføre. [Retshandler af denne Art formodes m. a. O. ikke at indeholde en egentlig Overdragelse af Retten til Opførelse eller Udførelse af Værket, men alene at give den Berettigede en Tiladelse — Licens — til Opførelse eller Udførelse, som ikke

i noget Omfang er af udelukkende Karakter. Til Gengæld er Erhververens Opførelsesret i Mangel af anden Aftale af en i Henseende til Tid og Sted ubegrænset Udstrækning. En modstaaende »Aftale« behøver imidlertid ikke at være udtrykkelig, men kan være stiltiende indeholdt i de Omstændigheder, hvorunder Retshandelen er indgaaet. Saaledes maa navnlig en Overdragelse til et Teater eller en anden fast (»staaende«) scenisk eller musikalsk Institution regelmæssig anses for begrænset til at gælde indenfor den Bys Omraade — derimod ikke for det bestemte Lokale —, hvor Institutionen virker, og Erhververen vil derfor som Regel være uberettiget til at »gaa paa Tourné« med Værket. Ogsaa de Vedtagelser, der efter § 10, 2. Stk. begrænser Forfatterens jævnsides løbende Opførelsesret, vil hyppig være stiltiende indeholdte i de med Afslutningen af Retshandelen forbundne Omstændigheder, navnlig naar den er indgaaet i Henhold til et bestaaende Regulativ¹⁾ eller en fast og kendt Praksis for det paagældende Institut, hvorved der endog kan begrundes visse Baand paa Forfatterens Ret til at udgive Værket i Trykken²⁾. Iøvrigt forekommer Overdragelse af en udelukkende Ret til Opførelse vistnok sjældent uden en eller anden Begrænsning i Tid eller — navnlig — i Henseende til Sted.

Hvad enten Erhververen alene har faaet Tilladelse til Opførelse (Udførelse) af Værket, eller han har erhvervet en udelukkende Ret dertil, ja selv om en Eneret uden Begrænsning er bleven ham overdragen, hvilket f. Eks. kan forekomme ved Overdragelse til et omrejsende Teater, paahviler der ikke uden særlig Aftale derom Erhververen nogen *Pligt*

¹⁾ Jfr. det for kgl. Teater: Forfatterregulativ i Anordn. 16. Juni 1916 §§ 6—7.

²⁾ Jfr. saaledes det i forrige Note anførte Regul. af 1916 § 5.

til at bringe Værket til Opførelse. Derfor bestemmer Forfl. § 10 sidste Stk., at det i alle Tilfælde skal staa Forfatteren og hans Arvinger, men ikke andre, som maatte være indtraadt i hans Ret, frit for at overdrage andre Opførelses- eller Udførelsesret — men naturligvis ikke en med Erhververens konkurrerende *udelukkende* Ret, saa lidt som han kan *forbyde* Erhververen Opførelse af Værket — eller selv lade Værket opføre eller udføre, hvis Erhververen i fem paa hinanden følgende Aar¹⁾ ikke har bragt Værket til offentlig Opførelse eller Udførelse²⁾. Det mærkes herved, at denne Regel ikke er af tvingende Karakter. Det staar efter Loven i Modsætning til, hvad der bestemtes i et af et Folketingsudvalg fremsat Forslag, Forfatteren frit at fraskrive sig denne Ret. Som det bemærkes i Motiverne til Regeringsforslaget kan der nemlig foreligge gode Grunde, der afholder den Berettigede fra at lade Værket opføre, uden at dette paa nogen Maade kan tilskrives Forsømmelse fra hans Side. Loven hjemler udtrykkelig Arvingerne, men ikke andre, der maatte være indtraadt i Forfatterens Ret, samme Beføjelse som Forfatteren i heromhandlede Henseende, ud fra den Betragtning, at Arvingerne efter Forfatterens Død er de naturlige Repræsentanter for hans personlige Interesse i, at Værket ikke overgives til Glemsel.

Iøvrigt gælder om Overdragelse af Retten til Opførelse eller Udførelse de i Forfl. § 9, 2. Stk. og 3. Stk. for al »Over-

¹⁾ Altsaa ikke alene de fem første Aar. Ved »Aar« maa her i Mangel af modstaaende Regel regnes fra Dato til Dato, altsaa ikke efter Kalenderaar.

²⁾ Jfr. herved det kgl. Teaters Forfatterregul. 1916 § 2 sidste Stk. og § 4 sidste Stk., hvorefter Forfatteren eller Komponisten af et til Opførelse antaget Arbejde har fri Raadighed derover, saafremt det endnu ikke er opført Toaarsdagen efter Antagelsen, dog saaledes at det kgl. Teater bevarer sin Ret til at opføre Stykket.

dragelse« af Forfatterretten givne Regler. Men naturligvis maa der ved Anvendelsen af Regelen om, at Erhververen er uberettiget til uden Forfatterens Samtykke at offentliggøre Værket i forandret Skikkelse, tages Hensyn til de her forekommende særlige faktiske Forhold, hvorfor der i videre Omfang end ved Overdragelse af Retten til Udgivelse af Værket er Grund til at anse en vis Ret til at foretage Ændringer for stiltiende indrømmet Erhververen.

2. Forfatterretten kan dernæst overgaa til andre ved *Arv*.

Det har altid været erkendt, at den ved Retshandel i levende Live *erhvervede* Forfatterret ved Erhververens Død gaar over paa hans Arvinger efter de almindelige Arve-regler. Dette er en simpel Følge af, at Forfatterretten i Erhververens Haand er af rent formueretlig Karakter. De almindelige Arve-regler maatte derfor ogsaa komme til Anvendelse paa Retten til, hvad der ved Forfatterens Død maatte være i Behold af et paa hans eget Forlag udgivet Værk, saavel som naturligvis paa de Forfatteren tilkommende Fordringer paa Honorar for tidligere Overdragelser. Derimod opstillede vor før 1. Juli 1903 gældende Ret særlige Regler for Arveretten til Forfatterretten, saavidt den ikke ved Forfatterens Død allerede var gaaet over paa fremmede Hænder. Det ejendommelige for disse — fra fransk Ret indførte — Arve-regler var en stærk Hensyntagen til den personretlige Side af Forfatterretten. Forfatterretten var derfor ikke undergivet Reglerne om Tvangsarv, og Arveretten tilkom de Forfatteren personlig Nærmeststaaende — Testamentsarving, Ægtefælle, Livsarvinger, Forældre og Søkende — og kun dem. Med den stærkere Hævdelse af Forfatterrettens formueretlige Karakter har imidlertid de fleste nyere Lovgivninger paa Forfatterretten overført de

almindelige Arveregler. Saaledes kommer efter vor Forfatterlovs § 11 jfr. § 37, 5. Stk »Arvelovgivningens almindelige Regler«¹⁾ med nogle faa Lempelser i Enkeltheder til Anvendelse ved Forfatterens Død, for saa vidt denne indtræder, efter at Loven af 19. December 1902 var traadt i Kraft, d. v. s. 1. Juli 1903. De almindelige Arvereglers Anvendelse paa dette Omraade kan for saa vidt ogsaa forsvares, som de normalt vil kunne forenes ogsaa med Forfatterens personlige Interesser; men paa den anden Side burde Forfatteren da ogsaa have *fuld* Frihed til at tilsidesætte disse Regler, naar de in concreto ikke stemmer med hans personlige Interesser; og intet Hensyn til Tvangsarveret burde her gribe ind. Helt tilfredsstillende er vor nyere Lovgivning imidlertid, som det vil fremgaa af det nedenfor udviklede, ikke i saa Henseende.

Det ligger i Lovens Udtryk, at Forfatterretten falder i Arv saavel for saa vidt angaar de i Retten indeholdte personretlige som de formueretlige Beføjelser. Dette fremgaar ogsaa modsætningsvis af de særlige Regler, som Loven indeholder til Betryggelse af den afdøde Forfatters personlige Interesser med Hensyn til Værkets Offentliggørelse, hvorom straks nedenfor. Arvingerne er derfor berettigede til at offentliggøre den Afdødes Værker i ændret Skikkelse, jfr. ogsaa Forfl. § 9, 3. Stk. e contr., til at fuldføre eller lade fuldføre Arbejder, der forefindes ufuldendte og derefter publicere dem, til at offentliggøre Ungdomsarbejder, som Forfatteren ikke selv har anset egnede til Offentliggørelse, til at bestemme, om Værket skal udgives anonymt eller under Forfatterens Navn o. s. v. Denne Arvingernes Indtræden i den personretlige Side af Forfatterretten er begrundet i Hen-

¹⁾ Bemærk. Dom i U. f. R. 1912 S. 194 angaaende en Forfatters Enkes Ret til at oppebære Afgifter af Opførelser, selv efter at hun har indgaaet nyt Ægteskab.

synet til, at Arvingerne skal sættes i Stand til at høste det fulde økonomiske Udbytte af Forfatterens efterladte Aandsarbejder, hvilket vil blive usikkert og afhængigt af Tilfældigheder, naar der lægges legale Baand paa Arvingernes Ret til at træffe Bestemmelse om Værkernes Offentliggørelse. Det ligger for Dagen, at Forfatterens saavel personlige som litterære Eftermæle herefter let kan blive en Boldt i pietetsløse Arvingers Hænder. Forfatteren har det dog i sin Magt at sikre sig herimod derved, at han ved Testamente lægger Baand paa Arvingernes Bestemmelsesret. Forfatterloven indeholder i § 11 og § 6, 2. Stk. Regler om forskellige testamentariske Bestemmelser, som Forfatteren kan træffe til Sikring imod en hensynsløs eller dog egenraadig økonomisk Udnyttelse af hans efterladte Værker fra Arvingernes Side. Der maa herefter sondres mellem Værker, der ikke er offentliggjorte af Forfatteren i levende Live, og de af ham selv offentliggjorte Værker. Med Hensyn til de ikke-offentliggjorte Værker kan Forfatteren bestemme, *dels* at Offentliggørelse ej maa finde Sted før efter en vis Tid — dog ikke over 50 Aar — efter hans Død, samt i Forbindelse hermed hvem der skal paase Overholdelsen af en saadan Bestemmelse, *dels* hvem der efter hans Død skal træffe Afgørelse om, hvorvidt Offentliggørelse skal finde Sted. Med Hensyn til de i Forfatterens levende Live offentliggjorte Værker kan Forfatteren kun bestemme, *hvem* der efter hans Død skal afgøre, hvorvidt Værket skal offentliggøres paa anden Maade, end det tidligere er sket, samt hvorvidt Værket skal offentliggøres paany paa samme Maade som tidligere¹⁾. Under den i Loven

¹⁾ De af ovennævnte Regler, der er hentede fra Forfl. § 6, 2. Stk., er vel i Loven kun udtalte for det Tilfælde, at Forfatterretten ved Arv er overgaaet til flere Personer i Forening. Der kan dog ikke vel være Tvivl om, at de maa gælde ogsaa for andre Tilfælde.

nævnte »Offentliggørelse paa anden Maade«, end det tidligere er sket, maa indbefattes — i hvert Fald gennem en Analogi — enhver Offentliggørelse af Værket i ændret Skikkelse, derunder bl. a. ogsaa en Udgivelse i Forbindelse med Forfatterens andre Værker, f. Eks. i en Udgave af hans samlede Skrifter o. l. Det er iøvrigt efter Ordlyden af § 11, 2det Stk. (»dog altid«) klart¹⁾, at Meningen med de anførte Bestemmelser i Loven er den at hjemle Forfatteren den her omhandlede testamentariske Bestemmelsesret uden Hensyn til om han derved griber ind i Tvangslodden²⁾. Der synes at mangle enhver Grund til udenfor Tvangsloddens Grænser at nægte nogen af Forfatteren truffen testamentarisk Bestemmelse angaaende Offentliggørelsen af hans efterladte Værker Retsgyldighed³⁾. For saa vidt Forfatteren ikke kommer i Strid med Tvangsarveretten, maa han derfor ved Testamente kunne bestemme, f. Eks. at de i hans levende Live offentliggjorte Værker ikke paany maa offentliggøres efter hans Død — en Bestemmelse, han f. Eks. kan have Interesse i, naar han som ældre Mand har angret sin Ungdoms Vildfarelser — eller at de kun maa offentliggøres efter at være underkastede et Gennemsyn af en Fagfælle, som han har givet Anvisning paa, eller at et af Forfatteren anonymt udgivet Værk kun maa offentliggøres paany under

¹⁾ Jfr. Rigsdagstid. 1909—10 Tillæg A. Sp. 3211.

²⁾ Selv indenfor Tvangsarvens Grænser burde det vistnok være paalagt Arvingerne at respektere *ethvert* Baand af den her omhandlede Art, eftersom de ikke gaa ud paa at fratage Arvingerne Formuerettigheder, som Arveladeren har indesiddet med, men kun paa at hindre, at Arvingerne ved Dispositioner over Forfatterens efterladte Aandsarbejder skaber sig selv saadanne Rettigheder. Se om Kreditorernes Stilling i Forfatterens Dødsbo nærmere nedenfor ved Omtalen af Forfl. § 12 S. 135.

³⁾ En Forudsætning i denne Retning indeholdes ogsaa i § 6, 3. Stk., navnlig Udtrykket »gyldigt Testamente«.

hans Navn o. s. v. Overholdelsen af saadanne Bestemmelser kan Forfatteren da sikre paa sædvanlig Maade ved at gøre Arveretten betinget af, at Bestemmelserne efterkommes¹⁾.

Loven indeholder dernæst i § 6, 2. Stk. og 3. Stk. særlige Regler om Kompetencen til at træffe Beslutninger om Værkernes Offentliggørelse for det Tilfælde, at der er flere Arvinger, hvem Forfatterretten tilkommer, og Forfatteren ikke har truffet en efter det anførte gyldig testamentarisk Bestemmelse herom. Enhver af Arvingerne kan herefter fordre Værkets fornyede Offentliggørelse paa samme Maade, som det tidligere er sket. Derimod udkræves samtlige Arvingers enstemmige Beslutning til en Første-Offentliggørelse og til en Offentliggørelse paa anden Maade end den tidligere, med mindre Forfatterens efterladte Ægtefælle findes mellem Arvingerne, i hvilket Tilfælde Bestemmelsesretten tilkommer denne alene.

Naar Forfatterretten tilkommer Flere i Forening, finder iøvrigt Bestemmelserne i Forfl. § 6, 5. Stk. og 6. Stk. Anvendelse. Herom kan der ganske henvises til, hvad der ovenfor S. 84 ff. er bemærket om Forholdet mellem flere Forfattere af et Værk. Ligesom Forfatterens Arvinger efter det anførte i Principet har fri Raadighed over Forfatterretten i levende Live — hvoraf bl. a. følger, at de kan overdrage Retten til andre —, saaledes falder Retten ogsaa i Arv efter dem i Overensstemmelse med de almindelige Regler om Arv ifølge Loven eller Testamente. Naturligvis maa ogsaa de senere Arvinger respektere de af Forfatteren gyldig trufne testa-

¹⁾ En saadan Betingelse for Arveretten maa kunne hævdes imod Arvingerne, selv om den angaar en Benyttelse af Værket, som staar enhver aaben, f. Eks. naar den gaar ud paa at forbyde Arvingerne Offentliggørelse af Værker, selv efter at Forfatterretten i Henhold til Forfl. §§ 21 og 22 er ophørt.

mentariske Bestemmelser, og Reglerne om det indbyrdes Forhold mellem dem, naar Retten tilkommer Flere i Forening, er ganske de samme som de, der gælder for det første Sæt Arvinger.

Findes der efter Forfatterens Død ingen til Forfatterretten berettiget Person — det være sig, at det er Forfatteren selv eller hans Arvinger, der er døde uden at efterlade sig Arvinger og uden at have disponeret over Retten i levende Live —, tilfalder Forfatterretten ikke som vakant Arv ellers ifølge D. L. 5—2—11 Staten, men bortfalder, saaledes at Retten til Offentliggørelse af Værket staar aaben for Alle¹⁾, skønt Tidsfristen for Forfatterrettens Varighed endnu ikke er udløben²⁾, jfr. Forfl. § 11 sidste Stk. En Undtagelse gøres dog for det Tilfælde, at Værket er forfattet af Flere, uden at hver Enkelts Bidrag udgør et selvstændigt Hele, idet Retten her gaar over paa Medforfatterne eller dem, der er indtraadt i disses Ret, Forfl. § 11, 4. Stk. Det fremgaar af Loven, at Kreditorernes Ret alene er dem forbeholdt i det sidstnævnte Tilfælde, medens der ellers ikke tages noget Hensyn til, at Forfatteren efterlader sig ufyldestgjorte Kreditorer, som ved en fortsat Bestaaen af Forfatterretten

¹⁾ Der eksisterer ikke i vor Lovgivning og vistnok heller ikke i nogen fremmed Ret noget særligt Retsmiddel, hvorved man kan faa konstateret, at Værket, skønt den legale Tidsfrist ikke er udløben, dog er blevet frit i Kraft af ovennævnte Regel. Den Forlægger, der ønsker at udgive saadant Værk, og som har gjort sig resultatløse Anstrengelser for at faa det paagældende Faktum oplyst, vil dog i hvert Fald ikke kunne ifalde Straf eller Erstatning efter Forfl. §§ 17 18, selv om en berettiget skulde møde op og bevise sin Berettigelse, da der til Ansvar efter nævnte Paragraffer kræves, at der foreligger Forsæt eller grov Uagtsomhed, hvilket maa siges udelukket, naar der fra Forlæggerens Side er foretaget alvorlige Anstrengelser for at faa Faktum oplyst.

²⁾ Naar en *Erhverver* af Forfatterretten dør uden Arvinger, gaar Retten derimod tilbage til Overdrageren.

kunde opnaa hel eller delvis Dækning for deres Tilgodehavende.

Ved Siden af Arvereglerne opretholder Loven i § 11, 3. Stk. Anvendeligheden paa Forfatterretten af Bestemmelserne i Frdg. 11. September 1839 om Behandlingen af en *bortbleven* Persons Formue. Det bemærkes herved at denne Frdg.s Bestemmelser om Arvingers Ret til at nyde Indtægten af en Bortblevens Formue ikke hjemler dem nogen Ret til selvstændig at foranstalte Publikationer af hans Værker, hvilket forudsætter en Indtræden i selve Forfatterretten. Da Forfatterrettigheder ikke indgaar i det formueretlige Fællesskab¹⁾ mellem Ægtefæller, vil forøvrigt heller ikke den Bortblevnes Ægtefælle have nogen Bestemmelsesret med Hensyn til Værkernes Offentliggørelse, men ligesom Arvingerne være indskrænket til at nyde Indtægterne af de af Forfatteren selv foranstaltede Publikationer.

3. I den før 1. Juli 1903 gældende Ret var der positivt hjemlet den, der ved Arv — være sig ifølge Testamente eller ab intestato — var indtraadt i Forfatterretten, Ret til helt eller delvist at overdrage Retten videre²⁾. Denne i Sagens Natur grundede Regel, der vistnok er antagen overalt, maa under Forfatterlovens Tavshed utvivlsomt vedblivende gælde — naturligvis med de Begrænsninger, der følger af Forfatterens Ret til at træffe testamentariske Bestemmelser om Værkets Offentliggørelse, hvorom ovenfor S. 127.

Derimod volder Spørgsmaalet om, hvorvidt den, der ved Retshandel i levende Live har erhvervet Forfatterretten, er berettiget til *Videre-Overdragelse af Retten*, nogen

¹⁾ U. f. R. 1913 S. 41.

²⁾ Jfr. Lov 23. Febr. 1866 §§ 1—3.

Tvivl. Forfatterloven indeholder herom kun en enkelt positiv Bestemmelse i § 10, 1. Stk., der nægter den, hvem Forfatteren har overdraget Ret til Opførelse eller Udførelse af de dér nævnte Værker, Beføjelse til at overdrage denne Ret til andre. Denne deklaratoriske Bestemmelse, der for saa vidt Erhververens Ret ikke er *udelukkenke*, allerede er en naturlig Følge af Forfatterens Beføjelse til at overdrage en lignende Ret til andre, gælder efter sin Plads i Lovteksten, selv om Erhververens Ret er af en udelukkende Karakter. Forfatteren er jo ogsaa i alle Tilfælde saa stærkt interesseret i, af hvem og hvorledes Opførelsen eller Udførelsen sættes i Værk, at Erhververen ikke tør gaa ud fra, at han skal være berettiget til at overdrage Retten til andre. Kun i det Tilfælde, at Erhververens Ret ikke blot er udelukkende, men ogsaa *ubegrænset* i Henseende til Tid og Sted, maa vistnok en Ret til videre Overdragelse anses som stiltiende indeholdt i selve Overdragelsen, da denne ellers vilde gaa ud paa at indrømme Erhververen en Ret, som han i vidt Omfang vilde være faktisk afskaaren fra at udnytte.

[Idet Erhververen af en Ret til Opførelse eller Udførelse af dramatiske eller musikalske Værker saaledes regelmæssig er uberettiget til at overdrage Retten til Andre, har det særlig Interesse at faa afgjort, hvem der i det enkelte Tilfælde er at anse som Subjekt for Erhvervelsen — om det er Erhververen personlig eller det Teater, Musikinstitut eller lignende Institution, som han leder. Dette sidste maa antages¹⁾, naar Erhververen er optraadt som Leder af et fast — scenisk eller musikalsk — Foretagende. Ligeegyldigt er det herved, om Erhververen selv er Ejer af Foretagendet, eller dette ejes af Stat, Kommune, et Aktie-

¹⁾ Jfr. U. f. R. 1912 S. 775 og 1913 S. 165.

selskab, en faglig eller selskabelig Sammenslutning (Korporation) o. s. v. og i Tilfælde af sidstnævnte Art atter, om Erhververen som Chef, Bestyrer, Intendant eller lignende driver Foretagendet for fremmed Regning eller som Forpagter af Foretagendet har overtaget Driften for egen Regning. Selve Foretagendets Karakter af en fast Institution gør det antageligt, at det har været Meningen at knytte Opførelsesretten til denne, saa at paa den ene Side Retten uden videre kan udnyttes af enhver tiltrædende Leder af Foretagendet¹⁾ og paa den anden Side ikke overgaar med Lederens Person til andre af ham ledede Foretagender. Er Erhververen ikke saaledes optraadt som Leder af en staaende Institution, tilkommer Retten, med mindre andet følger af Aftalen, alene Erhververen for hans Person, og hvis han paa Overdragelsens Tidspunkt stod som Leder af en Skuespillertrup, et Sangkor el. lign., vistnok kun for den Tid, i hvilken Ledelsen er hos ham, men da ogsaa uden Hensyn til en mulig Skiften af Personalet.

Lignende Betragtninger som de, der ligger bag ved Regelen i Forfl. § 10, 1. Stk, fører til i Almindelighed at nægte den, der af Forfatteren har faaet overdraget en Ret til Oversættelse eller Bearbejdelse, navnlig Dramatisering, af hans Værk, Beføjelse til at overdrage Retten til Andre. Ligeledes følger det af Regelen i Forfl. § 3 — og er vel ogsaa indeholdt i selve Formuleringen, jfr. Udtrykket »Forfatteren . . . bevarer . . . Forfatterretten« — at Udgiveren af Aviser, Tidsskrifter og andre Samlerværker er uberettiget til at

¹⁾ Her tænkes kun paa Forholdet til Forfatteren og ikke paa Forholdet mellem den tidligere Forpagter af Institutionen og den ny Ledelse. Har Forpagteren købt Opførelsesretten for egne Midler, er han selv raadig over, om han vil overføre Retten paa Institutionen.

overdrage andre nogen Ret til Offentliggørelse af de enkelte Bidrag.

Iøvrigt indeholder Forfatterloven intet Bidrag til Spørgsmaalets Løsning. Navnlig har den ladet det i Teorien omstridte og i de fremmede Lovgivninger paa afvigende Maade løste Spørgsmaal om Forlæggerens Ret til Overdragelse af Forlagsretten staa uafgjort hen. Afgørelsen maa her- efter i Mangel af særlig Aftale mellem Parterne bero paa, hvad en fornuftig Afvejelse af Interesserne paa begge Sider tilsiger. I denne Henseende maa det erindres, at Forlæggeren ikke alene er berettiget, men ogsaa forpligtet til Offentliggørelse af Værket. Og selv om Forlæggeren efter Værkets Overdragelse vedblivende hæfter for Offentliggørelsespligtens Opfyldelse paa rette Maade, kræver Forfatterens Interesser dog regelmæssig, at denne Pligt opfyldes af Forlæggeren selv, eftersom navnlig Afsætningsforholdene for Værket i væsentlig Grad afhænger af Forlagets Anseelse. Paa den anden Side taler Hensynet til den økonomiske Letbevægelighed i Forlagsvirksomheden, der i Nutiden mere og mere udvikler sig i Retning af Forretningernes Specialisering, for Forlagsrettens frie Overdragelighed. En Afvejelse af disse Betragtninger fører vistnok til at indrømme Forlæggeren Ret til at overdrage Forlagsretten i Forbindelse med hele sit Forlag eller en faglig afgrænset Afdeling af dette, men at nægte ham Ret til at overdrage Forlagsretten over enkelte Værker¹⁾. Dog maa det vistnok antages, at Forfatterens Interesse væsentlig er knyttet til Værkets *Udgivelse* paa et bestemt Forlag, men at det ikke kan antages at have nogen videre Betydning for ham, at Værket stadig distribueres fra samme, og at Forlæggeren derfor altid er berettiget til efter

¹⁾ Saaledes ogsaa den nedenfor S. 270 aftrykte Formulars almindelige Bestemmelser Nr. 12.

Værkets Udgivelse at overdrage Restoplaget til en anden Forlagsboghandler.

I det Omfang, i hvilket Forfatterretten i Erhververens Haand er uoverdragelig, kan Tredjemand ikke ved Rets-handel med Erhververen vinde nogen Ret, der kan gøres gældende overfor Forfatteren. Om eksstinktive Godtros-erhvervelser se ovenfor S. 45—46.

4. Om Kreditorernes Adgang til at søge Fyldestgørelse i Forfatterretten indeholder Lovgivningerne ret afvigende Regler; og der hersker i Teorien ingenlunde Enighed om, hvilke Grænser der af Hensyn til Forfatterens personlige Interesser bør opstilles for Fordringshavernes Udnyttelse af Forfatterrettens økonomiske Værdi. I de nyere Lovgivninger gaar Tendensen dog afgjort i Retning af i større og større Omfang at hævde Forfatterens personlige Interesser overfor Fordringshavernes Krav paa Fyldestgørelse. Saaledes hviler Reglerne i Forfl. § 12 paa den Betragtning, at Afgørelsen af, om et Værk skal offentliggøres eller offentliggøres paany, alene tilkommer Forfatteren og hans Arvinger, og at Forfatterretten derfor — ogsaa for saa vidt angaar tidligere offentliggjorte Værker — kun bør tjene til Fyldestgørelse for Fordringshaverne, saavidt som det er foreneligt med en fuldstændig Hævdelse af Forfatterens personlige Ret; jfr. ovenfor S. 36—37.

Medens Loven saaledes ubetinget frakender Fordringshaverne Ret til at *fremtvinge* nye Offentliggørelser, søger den paa den anden Side at sikre dem *Udbyttet* af saadanne. Da dette ikke kan opnaas ved faktiske Foranstaltninger, har Loven hjemlet Fordringshaverne Adgang til at gøre Udlæg i Vederlaget for fremtidige Udgaver eller Opførelser (Udførelser) med den Virkning, at Forfatteren eller hans Arvinger, hvis de uden Udlægshaverens Samtykke oppebærer

og forbruger Vederlaget, ifalder Straf for Bedrageri¹⁾). Saa-dan Adgang til Sikring haves dog ikke overfor Forfatteren selv — men vel overfor Arvingerne —, for saa vidt angaar Værker, der ikke tidligere er offentliggjorte, idet en Beslaglæggelse af Udbyttet i saa Fald er antagen at ville komme i Strid med den gældende Rets Grundsætninger i Henseende til Udlæg i fremtidig Arbejdsfortjeneste, jfr. Konkursl. § 161. Denne Indskrænkning, hvis Begrundelse synes ret tvivlsom, gælder dog efter Lovens Ord ikke om en Beslaglæggelse af Udbyttet ved Offentliggørelse af Værket paa anden Maade, end det tidligere er sket, f. Eks. af Udbyttet ved Opførelsen af et i Trykken udgivet dramatisk Værk.

Udelukkelsen fra Adgangen til at søge Fyldestgørelse i Forfatterretten gælder dog kun, for saa vidt Forfatteren ikke, enten under selve Retsforfølgningen²⁾ eller paa Forhaand har opgivet sit Krav paa Beskyttelse for sine personlige Interesser. Det er ogsaa almindelig erkendt, at Fordringshaverne er berettigede til at holde sig til Forfatterretten, saa vidt som Værket allerede er offentliggjort. I saa Fald kan de ikke blot indtræde i Forfatterens mulige Ret til Vederlag og i hans mulige Krav paa Skadeserstatning hos Forlæggeren, men de maa ogsaa, naar Forfatteren har ladet Værket udkomme paa eget Forlag, kunne rette en Forfølgning mod det forhaandenværende Restoplæg, ligesom de ogsaa maa kunne fordre et Restoplæg udleveret af Forlæggeren, hvis saadan Ret paa Grund af Forlæggerens Mislig-

1) I Konkursboer og i Dødsboer, i hvilke Arv og Gæld ikke er ved-gaaet, bør det derfor af Skifteretten eller Testamentsfuldbyrderne betydes henholdsvis Forfatterne og Arvingerne, at Retten til Udbyttet af fremtidige Offentliggørelser tilkommer Fordringshaverne, for saa vidt de ikke gennem Bobehandlingen har opnaaet Fyldestgørelse.

2) Jfr. ogsaa Forudsætningen i Forfl. § 6, 4. Stk. om, at Retten til Offentliggørelse kan overgaa ved Retsforfølgning.

holdelse af Kontrakten tilkommer Forfatteren selv. Der kan naturligvis heller ikke være Tvivl om, at den, til hvem Forfatteren har overdraget Retten til Offentliggørelse af Værket, kan faa Forfatteren dømt til under Tvangsmulkt at udlevere Manuskriptet eller ved Fogden lade sig indsætte i Besiddelsen af dette og derefter offentliggøre Værket. Dette gælder ogsaa om den, til hvem Retten er overdraget under en Betingelse — f. Eks. den, der har faaet Pant i Værket, eller Erhververen af et paa Retshandelens Tidspunkt endnu ikke fuldført Værk —, naar Betingelsen er indtraadt. Det er iøvrigt en Selvfølge, at Fordringshaverne aldrig kan udøve Forfatterretten i større Omfang end nødvendigt for deres Fyldestgørelse og derfor ikke kan foranstalte eller afhænde Ret til større Oplag, end der kræves for at skaffe dem Dækning, hvilket navnlig faar Betydning for Panthavernes Forfølgning.

Det vil ses, at Fordringshavernes Indtrædelse i Forfatterretten i de nævnte Tilfælde i Virkeligheden finder Sted med Forfatterens Vilje. Da Forfatterrettens personretlige Side ogsaa maa antages at udelukke Retten fra Erhvervelse ved Hævd, bliver derfor Ekspropriation den eneste Vej, ad hvilken Forfatteren kan miste sin Forfatterret uden Tilknnytning i en Viljeserklæring fta hans Side. Men selv Ekspropriation vil i hvert Fald, som før fremhævet, kun kunne finde Sted indenfor snævre Grænser, og dens Berettigelse er endda selv indenfor disse Grænser meget tvivlsom; se ovenfor S. 46 ff.

Bestemmelserne i Forfl. § 12 angaar kun den Retsforfølgning, som er rettet mod Forfatteren selv eller hans Arvinger, ikke derimod en Retsforfølgning mod den, til hvem Forfatterretten er bleven overdraget ved Retshandel i levende Live. Da Retten i dennes Haand er af overvejende formueretlig Karakter, bør den heller ikke unddrages fra

Fordringshavernes Retsforfølgning. Ligesom Fordringshaverne imidlertid ikke kan indtræde i Forfatterretten i videre Omfang, end den tilkommer deres Skyldner (Forlæggeren), saaledes kan de heller ikke udnytte den paa anden Maade, end Skyldneren selv er berettiget til, f. Eks. ikke ved Overdragelse til Tredjemand af en i Erhververens Haand uoverdragelig Ret til Offentliggørelse.

§ 7.

Krænkelser af Forfatterretten.

Det er med Forfatterrettens Karakter givet, hvilke Handlinger der udgør Krænkelser af Retten. Idet Forfatterretten er en *Eneret* til Offentliggørelse af et individuelt Aandsværk, forekommer Krænkelserne altid som Indgreb i denne Eneret ved uberettiget Offentliggørelse af Værket. Og i lige saa mange Retninger, som Lovgivningen udstrækker Eneretten, i lige saa mange Retninger kan der forekomme Krænkelser af den. Efter Rettens Indhold i Medfør af Forfl. §§ 1 og 2 bliver der da Plads for Forfatterretskrænkelser dels ved uberettiget Spredning af Eksemplarer af Værket (Mangfoldiggørelse), dels ved uberettiget umiddelbar Fremførelse af Værket for Offentligheden (Oplæsning, Opførelse, Udførelse og Gengivelse ved mekaniske Instrumenter). Krænkelser af førstnævnte Art kaldes undertiden — saaledes ogsaa i vort Lovsprog¹⁾ — for Eftertryk uden Hensyn til, om det gengivne Værk er tidligere udgivet eller ej. Denne Fællesbetegnelse er, trods sin sproglige Ukorrekthed, efter den gældende Lovgivning saa meget mindre betænkelig,

¹⁾ Jfr. f. Eks. Lov Nr. 56, 24. Maj 1879 § 1, der endog medtager den uberettigede Opførelse under Betegnelsen »Eftertryk«.

som der nu ikke længere opstilles nogen Forskel i den retlige Behandling af Fortryk og Eftertryk, naar nogen af disse Krænkelser af Forfatterretten foreligger, men alene tillægges Handlingens Karakter som Mangfoldiggørelse før eller efter en retmæssig Udgivelse af Værket Betydning derved, at en vis Benyttelse af Værket, som er forbudt forinden dets Udgivelse, er tilladt efter dets Udgivelse, jfr. Forfl. §§ 14 og 15. — Naar Forfl. § 17 med de nævnte Krænkelser af Forfatterretten jævntiller Indførelse her i Riget af visse Værker og Forhandling (Uddeling, Udleje) af eftertrykte eller ulovlig indførte Værker, ligger der naturligvis ikke heri nogen principiel Udvidelse af Forfatterrets-Krænkelsernes Begreb, men alene en nærmere Bestemmelse — tildels en i praktiske Hensyn begrundet Forskydning — af Ansaret, hvorom nærmere nedenfor.

Udenfor Kredsen af Forfatterrets-Krænkelserne falder Handlinger, der alene er rettede mod Manuskriptet til Værket eller de enkelte Eksemplarer af dette, f. Eks. en retsstridig Tilintetgørelse af et Manuskript, et Fremlaan af et Eksemplar af Værket efter dets Offentliggørelse trods Forbud herimod. Dette gælder, selv om disse Handlinger faktisk gør Skaar i Forfatterens Udsigt til at høste det fulde Udbytte af sin Ret og saaledes efter Omstændighederne kan begrunde Erstatningspligt.

Fra Forfatterrets-Krænkelserne maa endvidere adskilles *Plagiatet* eller det saakaldte »litterære Tyveri«¹⁾, hvorved forstaas Udgivelsen af fremmed Aandsarbejde som eget²⁾. Bortset fra den nedenfor omhandlede Straffe-

¹⁾ plagium = Menneskerov.

²⁾ Plagiat kan naturligvis ogsaa forekomme ved psevdonym Udgivelse, idet »Forfattermærket«, bag hvilket der mulig endog staar en bekendt Person, tilegner sig fremmed Arbejde og den dermed forbundne Anseelse.

bestemmelse i Forfl. § 20 for Undladelse af Kildeangivelse i visse Tilfælde, beskæftiger Forfatterloven sig — sikkert med Rette — ikke med Plagiatet, der saaledes alene falder ind under Samfundets Dom om litterær Moral og Velanstændighed. Dette udelukker naturligvis ikke, at Domstolene, naar en Handling i det givne Tilfælde skønnes at udgøre et Eftertryk, ved Strafudmaalingen tager Hensyn til, om Handlingen tillige ved Undladelse af sædvanemæssig Angivelse af den benyttede Kilde eller ved Udgivelse af et helt igennem fremmed Værk under eget Navn eller lign., indeholder et Plagiat.

Som en Modsætning til Plagiatet staar det Forhold, at en Andens Aandsværk udgives — som dennes — i ændret eller endog forvansket Skikkelse. Heller ikke dette Forhold udgør i sig selv nogen Krænkelse af Forfatterretten. Saafremt derfor en eller anden Gengivelse af et Værk er tilladelig, f. Eks. Oplæsning, naar Forbehold ikke er taget, bliver Gengivelsen ikke utilladelig, fordi den foretages i ændret Skikkelse. Men for saa vidt en Offentliggørelse af andres Aandsværker alene er berettiget paa Betingelse af, at Værket gengives i uforandret Skikkelse, udgør Offentliggørelse af Værket med væsentlige Ændringer et Eftertryk. Dette kan forekomme dels ved Offentliggørelse i Henhold til Overdragelse (Tilladelse) af Forfatteren, jfr. herom ovenfor S. 107 ff., dels ved Benyttelse af Retten efter Forfl. §§ 14 og 15.

Det var efter den tidligere Ret Genstand for nogen Strid, om Eftertryk kan begaas ikke blot af en Tredjemand, men ogsaa af Forfatteren selv eller dennes Arvinger, for saa vidt Forfatterretten helt eller delvis er overdraget til en anden, samt af Erhververen af Forfatterretten (Forlæggeren), naar han foretager en Offentliggørelse, der ligger udenfor Grænserne af hans Beføjelser. Dette Spørgsmaal

har nu fundet en positiv Afgørelse ved Regelen i § 9, sidste Stykke, der besvarer det bekræftende, Den dér givne Regel, der er Udtryk for det naturlige Standpunkt: at Krænkelser af Forfatterretten kan begaas af enhver, der ikke har Beføjelse til den skete Offentliggørelse (Trykning, Opførelse), angaar imidlertid kun Foranstaltning af nyt Oplag og Udgivelse i et større Antal Eksemplarer end tilladeligt og udelukker saaledes ikke, at andre Brud paa Forlagskontrakten anses som simple Kontraktsbrud, jfr. herom ovenfor S. 104 ff. Det følger af Lovens Standpunkt, at Arvingerne, der offentliggør Værket i Strid med Forfatterens gyldige testamenteriske Bestemmelser¹⁾, saavel som at den eller de enkelte af flere Medforfattere eller Samarvinger, hvem Forfatterretten tilkommer i Forening, der foranstalter Offentliggørelse med Tilsidesættelse af de Medberettigedes Ret, derved gør sig skyldig i Eftertryk.

Forfatterloven indeholder intet om Betingelser i stedlig eller personlig Henseende; for at en Krænkelse af Forfatterretten skal hjemfalde til Ansvar efter dansk Lov²⁾. I denne Henseende maa derfor Reglerne i den alm. borgerlige Straffelov Kap. 1 komme til Anvendelse. Praktisk taget vil dette sige, at kun Krænkelser, der er begaaede her i Landet³⁾, kan paatales efter dansk Ret, i hvilket Tilfælde der i Medfør af Retsplejeloven § 244 ogsaa altid er et Værneting, hvor Sagen kan forfølges.

Efter det i det foregaaende bemærkede maa enhver

¹⁾ Jfr. om Forfl. §§ 6 og 11 ovenfor S. 127.

²⁾ Det forudsættes naturligvis, at det krænkede Gode overhovedet nyder Beskyttelse efter dansk Ret, være sig umiddelbart efter Loven eller ifølge folkeretlig Overenskomst, jfr. om Forfl. § 36 nedenfor i § 11 og om international Retsbeskyttelse nedenfor i § 12.

³⁾ Loven gælder Kongeriget Danmark med Færøerne; paa Island gælder Loven om Forfatterret og Trykningsret af 20. Oktober 1905.

Krænkelse af Forfatterretten nødvendigvis indeholde en (uberettiget) Offentliggørelse af Værket¹⁾. Dette er saa selvfølgelig, at Loven hyppig underforstaar dette Moment i sin Beskrivelse af Retsbrudet²⁾.

Med Hensyn til den nærmere Bestemmelse af Offentliggørelsens Begreb henvises til Side 73 ff., hvor det er paavist, at der efter den gældende Ret hverken stilles særlige Krav til Offentliggørelsens Midler eller til Maaden, hvorpaa den sker.

Ligegyldigt er det ogsaa, om den Adgang, der gives til Kendskab til Aandsværket, erhverves gratis eller mod Vederlag. Med Rette tillægger vor Ret ikke Handlingens *erhvervsmæssige* Karakter nogen Betydning ved Bestemmelsen af Eftertrykkets Begreb. Ligesom derfor paa den ene Side en uberettiget Offentliggørelse, der sker ved Udlaan eller vederlagsfri Overdragelse af Eksemplarer af Værket, anses som Eftertryk, saaledes falder paa den anden Side det erhvervsmæssig drevne Salg af Eksemplarer indenfor Grænserne af Sælgernes private Omgangskreds eller Opførelse af Værket i en privat Kreds mod Betaling udenfor Forbudet mod Eftertryk. Den med Offentliggørelsen forbundne Hensigt eller det derved tilstræbte Formaal er overhovedet uden Betydning for Handlingens Bedømmelse som Forfatterrets-Krænkelse³⁾. Naar Eneretten omfatter enhver

¹⁾ Naturligvis kan en Benyttelse, som ikke er en Offentliggørelse, f. Eks. Benyttelsen af et upubliceret Værk ved Udførelsen af rent praktiske Arbejder, efter Omstændighederne begrunde Erstatningspligt ligesom f. Eks. en Tilintetgørelse af Manuskriptet, men er derfor ikke nogen Forfatterretskrænkelse, jfr. U. f. R. 1885 S. 571 (retstridig Benyttelse af et Udkast til et Vandelogsregulativ).

²⁾ Jfr. saaledes Lov Nr. 56 24. Maj 1879 § 1 («Oversættelse anses som Eftertryk»); Forfl. § 13 (Forfatterretten krænkes ved «Gengivelse» af Værket).

³⁾ Jfr. U. f. R. 1896 S. 803 (Reklame)

Offentliggørelsesform, kan, som ovenfor nævnt, Forfatterretskrænkelserne følgelig ogsaa foreligge under enhver Form, men derved er naturligvis ikke givet, at enhver Benyttelse af en andens Værk gennem en af de mulige Offentliggørelsesformer altid er utilstedelig, naar Samtykke ikke foreligger. Hensynet til Aandslivets fri Udfoldelse griber ind her og bevirker, at visse Benyttelser af andres Værker bør være tilladelige. Men Grænsen mellem den tilladelige og den utiladelige Benyttelse af andres Værker er ikke altid helt let at drage. Emnet er omtalt i Forfl. §§ 13, 4, 14 og 15.

1. Forfl. § 13 (jfr. Bernerkonventionen 1908 Art. 12) indeholder en *almindelig* Bestemmelse af *vejledende* Karakter. Den fastslår først, at rent *kvantitative* Ændringer ved Gengivelsen af det beskyttede Værk ikke ophæver Gengivelsens Karakter af Eftertryk. Derfor udgør ikke blot det saakaldte *delvise* Eftertryk¹⁾, men ogsaa en Gengivelse af Værket med Tilføjelser en Forfatterrets-Krænkelse. Herved maa dog de positive Undtagelser i §§ 14 og 15 have i Minde. De i Loven nævnte »Tillæg» omfatter saavel saadanne Tilføjelser til Værket, der i sig selv indeholder et individuelt Aandsarbejde, f. Eks. Tildigtningen af en ny Akt til en Andens Drama, som Tillæg, der ikke har Betydning som Aandsværker, f. Eks. almindelige Annoncer.

Omvendt udtaler Loven udtrykkelig, at »Anmeldelser og kortfattede²⁾ Referater» i intet Tilfælde anses som Indgreb i Eneretten. Dog gælder dette efter Lovens udtrykke-

¹⁾ Se Dom i U. f. R. 1900, S. 831, ved hvilken det blev statueret, at der forelaa Eftertryk i et Tilfælde, hvor et Skrift indeholdt 16 Sange med tilhørende Melodier, medens det Skrift, ved hvis Udgivelse der forelaa Eftertryk, foruden en Del Annoncer indeholdt 15 af Teksterne til de nævnte Sange uden de tilhørende Melodier.

²⁾ Herved er bl. a. stenografiske Referater ubetinget udelukkede.

lige Ord kun offentliggjorte Værker og ikke f. Eks. Referater af et i en privat Kreds holdt Foredrag eller Anmeldelser af et til Forfatterens nærmeste Venner alene uddelt Værk.

Medens Anvendelsen af Reglerne i § 13 for saa vidt næppe vil volde synderlig Vanskelighed, kan Afgørelsen af, hvad der gaar ind under de i Loven omhandlede »Gengivelser, ved hvilke der er foretaget ... Omarbejdelser ... , naar Bearbejdelsen ikke er af saadan Beskaffenhed, at et væsentlig nyt og selvstændigt Værk herved er frembragt«, stille sig som særdeles tvivlsom¹⁾. Ved den udtrykkelige Nævnelse af »Dramatisering eller anden Overførelse fra en litterær eller kunstnerisk²⁾ Form til en anden«, har Loven dog antydnet, at man i hvert Fald ved disse Overførelser skal drage Grænserne for den tilladte Benyttelse af andres Værker ret snævert. Men ogsaa ellers har det været Meningen at indskrænke Retten til Nyttiggørelse (»Utilisation«) af fremmede Aandsarbejder stærkere, end Udtrykkene i Lov 29. December 1857 § 14 medførte.

Urigtigt vilde det være, om man herefter lagde Vægten paa Gengivelsens Egnethed³⁾ til selvstændig forfatterretlig Beskyttelse. Det er flere Steder i det foregaaende bemærket, at en Oversættelses eller Dramatiserings Egenskab af Indgreb i en Andens Forfatterret, ikke udelukker den fra selv at nyde Beskyttelse. Gengivelsens selvstændige Beskyttelse er nemlig given ved selve det Aandsarbejde, der er føjet til det benyttede Værk, jfr. ogsaa ovenfor om de kvantitative »Tillæg« til Andres Værker. Der kan ikke være Tvivl om, at

¹⁾ Jfr. som herhenhørende Retsafgørelser U. f. R. 1870 S. 835, 1878 S. 258, 1886 S. 1094, 1895 S. 185, 1896 S. 803, 1914 S. 318, 1916 S. 733.

²⁾ Herved sigtes navnlig til musikalske Kompositioner.

³⁾ Se det nedenfor S. 152 om Antologier bemærkede.

»den Nyhed« og »Selvstændighed« ved Bearbejdelsen, der skal kunne holde den udenfor Forbudet mod Eftertryk, maa søges i dens Originalitet som aandelig Skabelse. Det kommer altsaa nærmere bestemt an paa, om Bearbejdelsen afspejler en Tankeproces, som er identisk med det benyttede Værks, hvorved det da naturligvis er ligegyldigt, om den ved Siden heraf indeholder nok saa meget Nyt, eller omvendt om kun en Del af Tankeprocessen i det fremmede Værk er benyttet.

Det følger heraf, at Benyttelsen af den i en andens Værk for første Gang anvendte Metode, af det dér for første Gang behandlede historiske, videnskabelige, tekniske o. l. Materiale eller af den af Værkets Forfatter opfundne Idé, Intrige, Situation eller lign. ikke udgør et retstridigt Eftertryk Parodier, Travestier og Satirer over Andres Værker maa vistnok altid anses som retmæssige¹⁾. Ogsaa hele Skelettet i et Værk kan frit benyttes, f. Eks. til et Kompendium eller Grundrids, til en Bearbejdelse for Ungdommen o. l. naar Udførelsen hverken helt eller delvis følger Tankegangen i dens enkelte Led. Omvendt er naturligvis Benyttelsen af en andens Aandsværk ikke dækket alene derved, at den rent sproglige Fremstillingsform er forandret. Derfor er ogsaa »Parafrasen« altid at anse som Eftertryk. Ja selv om Formen ved et Værk i det enkelte Tilfælde er af den alt overvejende Betydning, hvilket f. Eks. kan være Tilfældet ved lyriske Arbejder, er Indholdet derfor ikke mindre beskyttet. Omskrivningen af et lyrisk Digt i ubunden Form er saaledes regelmæssig forbudt. I Tilfælde, i hvilke Spørgsmaalets Afgørelse volder Tvivl, synes der i vor Praksis at herske en Tilbøjelighed til at tage Hensyn til, om Gengivelsen er egnet

¹⁾ Jfr. ogsaa U. f. R. 1878 S. 258. Anderledes dog til en vis Grad Torp S. 69.

til at gøre Indgreb i det naturlige Afsætningsmarked for Originalen eller ej¹⁾. Dette Hensyn, der naturligvis ved Spørgsmaal om Idømmelse af Erstatningsansvar har sin fulde Berettigelse²⁾, er det, med Henblik paa Forfatterrettens personretlige Side, iøvrigt forkasteligt at tage ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om Strafbarhed, Anvendelse af Tilintetgørelse, Nedlæggelse af Forbud og andre Retsfølger af en ulovlig Offentliggørelse; jfr. ovenfor S. 43—44.

Hvad særlig de musikalske Kompositioner angaar, anerkender vor Ret ikke — som f. Eks. tysk og fransk Ret — nogen ubetinget »Ret til Melodien«. Det maa derfor afgøres efter et frit sagkyndigt Skøn i det enkelte Tilfælde, om Potpourris, Variationer, Fantasier o. l. Kompositioner indeholder en retstridig Benyttelse af andres Værker — at Tempoet i en musikalsk Komposition er forandret, gør ikke Benyttelsen tilladelig³⁾.

2. Efter Forfl. § 4 maa ingen *Oversættelse* af et Værk offentliggøres uden Samtykke af den, hvem Forfatterretten tilkommer. Forfatteren har saaledes nu den udelukkende Ret til at oversætte eller autorisere Oversættelser af sit Værk i hele det Tidsrum, hvori Retten til Originalværket varer.

Det kunde i og for sig synes overflødigt at udtale dette i en selvstændig Paragraf, idet Reglen kunde være udtrykt lige saa klart ved blot at indføje »Oversættelser« mellem de utilladte Gengivelser i Forfl. § 13. Naar Oversætteren alligevel omtales i en Paragraf for sig selv, er dette nærmest af historiske Hensyn⁴⁾, nemlig for at markere den betydelige

¹⁾ Jfr. saaledes U. f. R. 1886 S. 1094, 1895 S. 185.

²⁾ Jfr. saaledes U. f. R. 1896 S. 803.

³⁾ Jfr. saaledes U. f. R. 1915 S. 964.

⁴⁾ Rigsdagstidende 1909—10 Tillæg A. Sp. 3209.

Forandring, der paa dette Omraade — for at bringe vor Lovgivning i Overensstemmelse med Bernerkonventionen 1908 Art. 8 — er sket fra Retstilstanden efter Lovene af 1902 og 1904.

Ifølge § 4 i Forfl. 29. Marts 1904 var Forfatteren ubetinget beskyttet mod Oversættelser til andre Sprog i 10 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket det originale Værk først er udkommet. Men derudover var han kun beskyttet imod Offentliggørelse af Oversættelser af Værket til et andet Sprog i det fulde Tidsrum, i hvilket Forfatterretten varer, under Betingelse af, at der inden 10-Aarsfristens Udløb (efter Lov 19. December 1902 § 4: inden Udløbet af 1 Aar) udkom en lovlig Udgave¹⁾ af Værket i det paagældende Sprog — det være sig som Oversættelse eller som en Original, der udkom samtidig paa flere Sprog. Dog gjaldt det ogsaa efter Lovene af 1902 og 1904, at Forfatteren var ubetinget beskyttet mod uegentlige Oversættelser af Værket 3: Overførelse fra Skriftsprog til Mundart eller omvendt eller fra én Mundart til en anden indenfor samme Sprog²⁾. I denne Henseende betragtedes Dansk, Norsk og Svensk som Mundarter af samme Sprog.

Ligeledes nød Forfatteren en ubetinget Retsbeskyttelse mod Offentliggørelse af Oversættelser i et hvilket som helst Sprog, saa længe han ikke havde ladet Originalværket udkomme —, selv om han muligvis havde ladet det offentlig oplæse eller opføre.

Nu er altsaa Forfatterens Ret til Oversættelse stillet paa ganske lige Fod med hans Ret til Gengivelse paa samme

¹⁾ En Opførelse af Værket var ikke tilstrækkeligt.

²⁾ En udtrykkelig Udtalelse herom i Loven af 1912 er efter alle Oversættelsers Ligestilling med Gengivelser i samme Sprog anset for overflødig.

Sprog, og denne fuldstændige Ligestilling synes fuldt ud berettiget, idet en Gengivelse af en Forfatters Værk i et andet Land end hans Hjemland netop hyppigst vil ske gennem Oversættelse, sjældnere i en Udgave paa Forfatterens Hjemlands Sprog, hvorfor der, hvis han skal sikres imod, at andre i Udlandet udbytter hans Værk, netop maa gives ham Eneret til Oversættelse.

Imidlertid vil Reglen i Loven af 1904¹⁾ internationalt set stadig have Betydning overfor de Stater, der ikke har tiltraadt Konventionen af 1908, men som er blevet staaende ved de ældre Konventioner af 1886 og 1896, hvis Standpunkt netop svarer til vor tidligere Lovgivning, se nærmere herom S. 200 ff., og særlig om Forholdet til Sverrig S. 225 ff.

I øvrigt maa bemærkes, at den nugældende Regel i § 4 i Henhold til kgl. Anordn. 26. Juni 1912 ikke faar

¹⁾ Ved Anvendelsen af Bestemmelsen i Loven af 1904 paa Værker der er udgivne før den 1. Juli 1903 (jfr. Forfl. § 37), opstaar det Spørgsmaal, hvad der skal forstaas ved Udtrykket, at »Værket lovligt er udkommet« paa et Sprog inden Udløbet af 10-Aarsfristen. Om end Tanken herved nærmest ledes hen paa Udgaver (Oversættelser) af Værket, som Forfatteren selv har foranstaltet, eller hvortil han har givet sit Samtykke, kan det dog næppe antages, at man kan blive staaende herved. Saa længe Lovgivningen ikke har indrømmet Forfatterne nogen Beskyttelse mod Oversættelse, er Offentliggørelse af Oversættelser uden Forfatterens Samtykke jo en »lovlig« Udgivelse af Værket. Herefter vil Forfatteren have vundet et Plus af Retsbeskyttelse derved, at andre har foranstaltet uautoriserede Oversættelser af hans Værk. Og om end dette Resultat i sig selv kunde synes mindre naturligt, maa det dog erindres: *dels*, at Forfatteren under den tidligere »lovløse« Tilstand paa dette Omraade ikke har haft fornøden Opfordring og Lejlighed til selv at sørge for Udgivelsen af Oversættelser, hvorfor der kan være Grund til at fortolke Beskyttelsesregelen saa liberalt som muligt, *dels* — og navnlig — at Lovens Krav om, at Værket skal være udkommet i det paagældende Sprog inden 10-Aarsfristens Udløb, maa antages væsentlig at være motiveret i et Hensyn til, at Forfatteren ikke skal have en ubegrænset Adgang til at forholde Læseverdenen Oversættelser af Værket.

Anvendelse paa Oversættelser fra fremmed Sprog til Dansk¹⁾, naar Oversættelsen lovligt er paabegyndt eller fuldendt inden 1. Juli 1912, se nærmere S. 224.

Loven opstiller ikke særlige Regler om det Tilfælde, at Værket først er udgivet paa et dødt Sprog — saa lidt som om Oversættelser *til* døde Sprog. Disse Tilfælde maa derfor behandles efter de almindelige Regler om Oversættelser.

Da »Oversættelsesretten« saaledes er forbeholdt Forfatteren, kommer i øvrigt Reglerne om Offentliggørelse af Værket i Originalsproget til Anvendelse. Den Eneret til Offentliggørelse af Oversættelser, som Forfl. § 4 hjemler Forfatteren, udstrækker sig derfor til *enhver Form* af Offentliggørelse, som i Medfør af § 1 er Forfatteren forbeholdt, selvfølgelig under den samme Betingelse med Hensyn til Oplæsning, som dér er foreskrevet for Oplæsning af et Originalværk. Ligeledes kommer de for Benyttelsen af et Værk til andres Publikationer i Forfl. §§ 13, 14 og 15 givne Regler til Anvendelse for saa vidt angaar Oversættelser. En uautoriseret Dramatisering af Værket i et andet Sprog end det dramatiserede Værks er derfor i Medfør af § 13 retsstridig, saa længe Retten til at offentliggøre Oversættelser til dette Sprog er forbeholdt Forfatteren. Endelig er det naturligvis for Bedømmelsen af en Oversættelses Retmæssighed ligegyldigt, om den er foretaget efter Originalsproget eller efter en af Værket foretagen Oversættelse til et tredie Sprog. I Tilfælde af sidstnævnte Art — saavel som ved Oversættelser af Bearbejdelser af Originalværket

¹⁾ I Norge kommer den tilsvarende Regel ikke til Anvendelse paa Værker, som ved den norske Lovs Ikrafttræden (9. September 1910) allerede har foreligget i Boghandelen i mere end 10 Aar, jfr. Lov 25. Juli 1910 II. a.

— vil der ofte foreligge ideel Konkurrence af Retskrænkelser efter §§ 4 og 5.

3. Forfl. § 14 omtaler *en Række Undtagelsestilfælde*, i hvilke en vis Benyttelse af ellers beskyttede Værker¹⁾ eller Dele af disse er tilladelig.

Ved disse Undtagelser er det navnlig Hensynene til den fri videnskabelige Forskning, Litteraturens Videreudvikling og den folkelige Oplysning, Uddannelse og Underholdning, der har været bestemmende. Paa den anden Side har det maattet hindres, at noget af disse eller lignende Formaaler bliver benyttet som Skalkeskjul for en Plyndring af andres Aandsarbejder, og Loven opstiller derfor skarpe Grænser for den heromhandlede Benyttelse.

Fælles for alle Undtagelserne efter § 14 er den Betingelse, at det benyttede Værk er »tidligere udgivet«. Heri ligger ikke blot Fordringen om, at Værket i Forvejen er overgivet til Offentligheden²⁾, men ogsaa om at dette er sket gennem en Forelæggelse for Offentligheden af *Eksemplarer* af Værket³⁾. Endvidere kan herved alene en Udgivelse ved den Berettigedes Foranstaltning eller med dennes Samtykke komme i Betragtning⁴⁾. En modsat

1) Mærk Modsætningen til Forfl. § 8, hvori nævnes en Række Tanke-tilkendegivelser, der helt udelukkes fra at være Genstand for Forfatterret, se S. 68.

2) En Trykning til privat Brug eller til Uddeling blandt Forfatterens Venner og Bekendte er derfor ikke tilstrækkelig. At Værket angives »trykt som Manuskript« betyder i og for sig intet i denne Henseende, naar det dog overgives til Offentligheden. Angivelsen maa i saa Fald forstaaes som en Meddelelse om, at Værket ikke foreligger i en saadan endelig Skikkelse fra Forfatterens Haand, at han ønsker det gjort til Genstand for Kritik.

3) Ligegyldigt, om det er gratis eller mod Betaling, om det er til Eje eller kun til Brug.

4) Noget andet er det, at der ved Aftryk fra en uretmæssig Udgave ofte vil mangle de subjektive Betingelser, der begrunder Straf og egentligt Erstatningsansvar.

Regel vilde indeholde en Prisgivelse af Forfatterens personlige Interesser, som vilde være i Strid med Lovens Principer.

§ 14. a.¹⁾ hjemler Retten til at *citere* andres Værker. Grænserne for den lovlige Citation er bestemt dels derved, at den ikke maa gaa videre end til Optagelse af »enkelte mindre Digte eller Stykker«, dels derved, at Optagelsen maa ske i »et større Hele, som efter sit Hovedindhold er et *selvstændigt Værk*«. Ved den først nævnte Begrænsning udelukkes for Prosaværkers og større Digtes Vedkommende Gengivelser af en andens Værk i dets Helhed, selv om det gengivne Værks Omfang er nok saa lille. Derimod maa enkelte mindre Digte efter den nugældende Lovgivning²⁾ — i Modsætning til Loven af 1904³⁾ — optages i deres Helhed i et andet Værk, selv om de første Gang er fremkommet selvstændigt, f. Eks. i Dagspressen. Hvad der er at anse som »enkelte« Digte eller Stykker, maa i øvrigt bedømmes efter den benyttede Stofmængdes Forhold til hele det benyttede Værk. Dette kan være saavel et litterært Værk — af digterisk, videnskabelig, underholdende eller anden Art — som en musikalsk Komposition eller et Afbildningsarbejde af den i § 2. c. omhandlede Art. — Den sidstnævnte Begrænsning har Hensyn til Benyttelsens Formaal. Hvad der herefter holder Benyttelsen udenfor Eftertryks-Forbudet er Indordningen af det fremmede Stof i et selvstændigt Aandsarbejde. Formaalene

1) Ordningen af den i § 14 omhandlede Ret til at gøre »Uddrag« af andres Værker er af Bernerkonventionen 1908 Art. 10 henskudt til Lovgivningen i hvert af Unionens Lande og til de særskilte Overenskomster imellem dem.

2) Jfr. Rigsdagstidende 1909—10 Tillæg A. Sp. 3212.

3) Og i Modsætning til Norsk Ret.

med Indrømmelsen af en Citationsret kræver kun Tilladeligheden af en Benyttelse, i hvilken det fremmede Stof danner et underordnet Grundlag for en selvstændig Produktion af kritisk, æstetisk, historisk eller lignende Art, men fører ikke til en Ret til at gøre simple Udpluk af fremmede Arbejder¹⁾. Herefter vil de saakaldte Antologier (Samlinger af Poesi af forskellige Forfattere) være utilladelige (for saa vidt de ikke falder ind under § 14. b. eller c.), selv om det maa erkendes, at der i Udvalget, ud fra et bestemt Synspunkt, af de forskellige Digte kan ligge et Aandsarbejde, saaledes at Antologien som saadan selv kan nyde Beskyttelse som Aandsværk. I Tvivlstilfælde vil der især kunne hentes Vejledning fra det kvantitative Forhold mellem eget og fremmed Stof, samt derfra, om der i Værket tages Afstand fra den citerede Forfatter eller ydes ham en slavisk Tilslutning. I øvrigt er naturligvis den litterære Værdi af det selvstændige Arbejde i sig selv uden Betydning. — Den efter § 14. a. hjemlede Adgang til at benytte andres Værker foreligger allerede umiddelbart efter Værkets Udgivelse.

§ 14. b. gaar for saa vidt videre end § 14. a., som den tillader Optagelsen af enkelte mindre Digte eller Stykker i visse Værker i hvilke det optagne Stof ikke gøres til Genstand for en selvstændig Behandling, saaledes som det fordres efter § 14. a. Paa den anden Side indtræder den fri Adgang til Benyttelsen her først 2 Aar²⁾ efter Udløbet af det Aar, i hvilket det benyttede Skrift³⁾ første Gang er udgivet. Loven tillader kun Optagelsen i *Læsebøger*,

1) Jfr. U. f. R. 1896 S. 710. Se iøvrigt ovenfor S. 143 om det *delvise* Eftertryk.

2) Norsk Ret har her 10 Aar.

3) Udtrykket »Skrift« i § 14. b. kan ikke antages at skulle udelukke musikalske Kompositioner.

Skolebøger og i Bøger til Brug ved Gudstjenester og Møder. Under »Skolebøger« gaar ikke Bøger, bestemte til den højere Undervisning; Medtagelsen af saadanne Bøger vilde ogsaa aabne en betænkelig Adgang til Misbrug af andres Værker¹⁾).

At Loven af 1912 — i Modsætning til den tidligere Lovgivning — ogsaa har medtaget Bøger til Brug ved Gudstjenester og Møder maa bevirke, at ogsaa Sangbøger²⁾ til speciel Brug ved saadanne Lejligheder maa falde ind under Reglen.

§ 14. c. tillader *Aftryk af Værker paa et fremmed Sprog* — eller Uddrag af saadanne — til *Skolebrug*, for saa vidt der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket det benyttede Skrift første Gang er udgivet.

Denne Regel afviger fra den i § 14. b. indeholdte derved, at den paa den ene Side tillader Aftryk af *hele* Værket (men ogsaa af Dele af det), men paa den anden Side kun giver denne Tilladelse med Hensyn til Værker paa et *fremmed Sprog* (baade Poesi- og Prosaværker), og efter sin Formulering og Motivering omfatter Reglen kun Gengivelser paa det fremmede Sprog, ikke Oversættelser.

Denne Indskrænkning i udenlandske Forfatteres Beskyttelse er udelukkende motiveret ved Hensynet til at skaffe Skoleelever i de højere Klasser en lettere Adgang til Kundskab om og Forstaaelse af fremmede Forfatteres litterære Produktion, hvilken Adgang i hvert Fald let vilde hemmes, hvis der i Skolebøgerne kun maatte optages Brudstykker af de udenlandske Forfatteres Værker.

1) Ved Regelens Anvendelse paa »Musikskoler« bør man derfor i Overensstemmelse med Motivernes Antydning være særdeles varsom.

2) Hvilket vistnok maa siges at være paa Grænsen af det efter Bernerkonventionen 1908 Art. 10 tilladelige.

For imidlertid at sikre de fremmede Forfattere imod, at der i Læ af denne Bestemmelse udgives Gengivelser af deres Værker til andet Brug end Skolebrug, har Loven krævet, at »Aftrykket skal være ledsaget af Oversættelser af enkelte Ord eller Sætninger samt af andre lignende Anmærkninger til Teksten, og at Teksten skal være forsynet med Henvisninger til disse«; der kræves altsaa, at der *baade* skal være Oversættelser og Anmærkninger, og at Teksten henviser til disse Oversættelser og Anmærkninger¹⁾. Anmærkningerne maa derhos staa i Tilslutning til selve Teksten, saaledes at det ikke vil være tilstrækkeligt, at de udgives som selvstændigt Hæfte²⁾.

§ 14. d. tillader Aftryk af enkelte *mindre Digte* som *Tekst* for *musikalske* Kompositioner, men kun for saa vidt saadan Benyttelse ikke udtrykkelig er forbudt af den berettigede, hvilken sidste Begrænsning ikke gjaldt efter vor tidligere Lovgivning³⁾. Denne Benyttelse kan ske straks efter Udgivelsen.

§ 14. e. handler ligeledes om »*mindre Digte*« og giver Tilladelse til, at »ganske enkelte« af saadanne aftrykkes paa *Koncertprogrammer* og benyttes som *Tekst* ved offentlig Udførelse af *musikalske Kompositioner*⁴⁾. Det maa bemærkes, at Loven ved den her omtalte Undtagelse stiller særlig Krav om de benyttede Digtes Faatallighed⁵⁾ ved Tilføjelsen af Ordet »ganske« foran »enkelte«, og at der under »Koncertprogrammer« ikke kan henføres Gengivelser af en optrædende Sangers hele Repertoire, hvoraf han saa ved den enkelte Koncert gør Udvalg⁵⁾.

1) Jfr. Rigsdagstidende 1910—11, Tillæg A. Sp. 3585.

2) Jfr. Rigsdagstidende 1909—10, Tillæg A. Sp. 3213.

3) Den gælder heller ikke efter norsk Ret.

4) Norsk Ret har her tillige »Gengivelse ved mekaniske Instrumenter«.

5) Se Dom i U. f. R. 1913 S. 729.

Der er ikke her stillet noget Krav om, at der skal være hengaaet en vis Tid efter Digtenes Udgivelse, før de maa benyttes, men med Hensyn til deres Benyttelse som Tekst ved offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner maa det dog følge af den om »Sange« i § 14. g., 2det Pkt., givne Regel, at Benyttelsen først maa finde Sted 2 Aar efter Udgivelsen, thi Digte og Sange er i denne Forbindelse det samme, saaledes at Loven paa dette Punkt i Virkeligheden indeholder en overflødig Gentagelse.

§ 14. f. hjemler Ret til Aftryk af enkelte *mindre Digte og Prosastykker*, som forklarende *Tekst til kunstneriske Illustrationer*, naar disse sidste i overvejende Grad er bestemmende for Værkets Betydning¹⁾, og mindst 2 Aar er hengaaede efter Udløbet af det Aar, i hvilket Skriftet først udkom.

§ 14. g. tillader *Udførelse af Sange, Danse og mindre Stykker, uddragne* af større musikalske Kompositioner, for Sangenets Vedkommende dog kun, for saa vidt der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket Sangen første Gang er udgivet. Medens det efter Udtrykket i § 2. b. i Loven af 1904 »enkelte mindre Stykker eller Dele uddragne af større Arbejder« kunde være nogen Tvivl underkastet, om der ikke ved »Stykker« i Modsætning til »Dele« mentes selvstændige Musikstykker, er denne Tvivl ganske udelukket efter Ordene i den nugældende Forfatterlov²⁾, der ganske tydelig med »Stykker« mener »Brudstykker«, medens af mindre, selvstændige Musikstykker³⁾ netop kun

¹⁾ Ved denne Betingelse er Foranstaltningen af illustrerede Pragtudgaver som den i U. f. R. 1896 S. 710 omhandlede udelukket.

²⁾ Jfr. Rigsdagstidende 1910—11 Tillæg A. Sp. 3585—86.

³⁾ Efter norsk Ret er derimod ogsaa Udførelsen af saadanne tilladelig. Reglen gælder for øvrigt ikke i Norge med Hensyn til de før 9. September 1910 udgivne Værker, ved hvilke der er taget Forbehold mod Udførelsen.

Udførelsen af Sange og Danse er tilladelig. Som fælles Betingelse for den tilladte Udførelse gælder det dog, at den ikke maa have Karakter af dramatisk Forestilling¹⁾. Under Ordene maa ogsaa falde Udførelse ved mekaniske Instrumenter, men der haves ingen Hjemmel for, at selve Overførelsen til de mekaniske Instrumenter af de nævnte Musikværker skulde være tilladelig.

§ 14. h. indfører med tysk Ret som Forbillede en her i Landet ganske ny Regel om, at *Udførelse*, der ikke har Karakter af dramatisk Forestilling, *af musikalske Kompositioner* er tilladelig, naar *enten Tilhørerne har Adgang dertil uden Betaling*, og Udførelsen heller ikke i øvrigt sker i Erhvervsøjemed, eller Indtægten udelukkende er bestemt til *veldædigt* Øjemed, og de medvirkende ikke oppebære noget Vederlag for deres Virksomhed.

Under det første Alternativ falder navnlig Militærmusik paa Gader og Torve, kommunale Frikoncerter samt Kirkemusik saavel ved Gudstjenesten som ved de enkelte kirkelige Handlinger, saasom Begravelser; dog omfatter Tilladelsen kun Instrumentalmusik. For at det skal kunne siges, at Udførelsen ikke sker i Erhvervsøjemed, fordres det ikke blot, at Tilhørerne har Adgang dertil uden Betaling, men ogsaa at den ikke er beregnet paa at skaffe Indtægt ad indirekte Vej f. Eks. ved at trække Kunder til en Beværningshave eller Kurgæster til et Badehotel²⁾.

»Velgørenheds-Koncerterne« er kun frit tilladte, naar *baade* Formaalet udelukkende er veldædigt, hvilket altid forudsætter, at Formaalet ligger udenfor den eller de Foranstaltendes egne Personer, og derhos ingen af de Medvirkende oppebærer noget Vederlag være sig i Penge

¹⁾ Om Betydningen heraf, se Side 78.

²⁾ Jfr. Rigsdagstidende 1909—10 Tillæg A. Sp. 3214—15.

eller paa anden Maade for sin Virksomhed. Ogsaa her omfatter Tilladelsen kun Instrumentalmusik.

Med Hensyn til offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner gælder altsaa følgende Reglér:

Tilladt er Udførelsen af

- 1) alle Kompositioner uden Tekst, for saa vidt de udføres ved offentlige Frikoncerter eller Koncerter i veldædigt Øjemed;
- 2) Danse- og Brudstykker af større Kompositioner, selv om det ikke er ved de under 1) nævnte Koncerter.
- 3) Sange, naar 2 Aar er gaaet siden Udgivelsen.

Dog gælder med Hensyn til alle 3 Grupper de to Begrænsninger:

- 1) at Kompositionen tidligere maa være udgivet,
- 2) at Udførelsen ikke maa have Karakter af dramatisk Forestilling.

4. § 15 indeholder Reglerne om *Dagpressens* og *den øvrige periodiske Presses* Ret til at gøre indbyrdes Laan. Det udtales i Paragraffen, at Aftryk i Aviser eller Tidsskrifter af enkelte Artikler eller Meddelelser i andre Aviser eller Tidsskrifter ikke skal anses som Krænkelser af Forfatterretten. Dog gælder dette ikke om Artikler, ved hvilke der er taget Forbehold mod Eftertryk, eller om Feuilleton-romaner, derunder indbefattet Noveller. Denne Affattelse er uforandret gaaet over fra § 15 i Loven af 1904, men i Regeringens oprindelige Lovforslag¹⁾ var foreslaaet, at der skulde gives Artikler i Tidsskrifter ganske samme Beskyttelse som almindelige litterære Værker. Da dette Forslag imidlertid ikke blev vedtaget, har Danmark ikke kunnet tiltræde Art. 9 i den reviderede Bernerkonvention, men er forblevet staaende ved Art. 7 i den oprindelige

¹⁾ Jfr. Rigsdagstidende 1909—10 Tillæg A. Sp. 3215.

Bernerkonvention, saaledes som denne er ændret efter Parisertillægsakten af 1896¹⁾. Om de nærmere Konsekvenser heraf se S. 213.

De Betragtninger, der har ført til en Indrømmelse af en gensidig Laaneret for den periodiske Presse er navnlig Hensynet til den i Reglen kun døgngyldige Værdi af denne Presses typiske Stof — en Betragtning, der især har Vægt for Dagspressens, mindre for Tidsskrifternes Vedkommende — i Forbindelse med den almindelige, regelmæssig ogsaa af Pressen selv delte, Interesse i den størst muligt Udbredelse af Kendskabet til dens Indhold. Ved Siden heraf har det ogsaa Betydning, at en stor Del af det heromhandlede Stof regelmæssig ikke repræsenterer noget virkeligt personligt Aandsarbejde, hvorved det dog bemærkes, at det er en Forudsætning for, at Spørgsmaalet om en særlig Laaneret opstaar, at det laante Stof overhovedet kan være Genstand for Forfatterret²⁾.

Det fremgaar af Ordlyden i § 15, at Retten til Aftryk af Artikler og Meddelelser i Aviser og Tidsskrifter alene er hjemlet til Fordel for andre Aviser eller Tidsskrifter, saaledes at f. Eks. Aftryk af en Avisartikel i en Brochure falder udenfor Reglen. Vor Ret er for saa vidt mindre vidtgaaende end den tidligere Bernerkonvention Art. 7, der ikke opstiller nogen Fordring til Karakteren af det Værk, hvori det laante Stof optages, men kun til det Værk, hvorfra det er taget.

¹⁾ Norsk Ret har samme Regel som den i vor Lov af 19. December 1902, der kun beskytter Feuilletonromaner og Noveller som andre Artikler.

²⁾ H. R. D. i U. f. R. 1887 S. 155 hviler ikke med Nødvendighed paa Forudsætningen om en almindelig forfatterretlig Beskyttelse for Pressetelegrammer uden Hensyn til deres Indhold; selve Telegrambureauets Udvalg af telegrafiske Meddelelser repræsenterer et redaktionelt Arbejde med Krav paa forfatterretlig Beskyttelse.

I øvrigt slutter Loven sig til den af Bernerkonventionen gjorte Tredeling, idet den sondrer mellem: 1) Stof, som det ubetinget er tilladt at aftrykke, 2) Stof, som det ubetinget er forbudt at optage og 3) en Mellemklasse, i hvilken Berettigelsen til Aftryk er betinget af, at der ikke er taget Forbehold mod Eftertryk.

ad 1). Aftryk af *»enkelte Meddelelser«* er tilladt, uden at Retten hertil kan ophæves eller indskrænkes ved noget Forbehold derimod. Udtrykket *»enkelte«* udelukker ikke blot en Tilegnelse af hele Indholdet af en Avis eller et Tidsskrift, men ogsaa af saadanne Partier deraf, som ved de deri indeholdte Meddelelsers Samling, Ordning, eller Udvalg repræsenterer et redaktionelt Arbejde Begrebet *»Meddelelser«*, der i § 15 bruges som Modsætning til *»Artikler«* — mod hvis Benyttelse Forbehold gyldig kan tages —, er mindre omfattende end det hele saakaldte *»specifike Dagbladsindhold«*, som Bernerkonventionen Art. 7 ubetinget frigiver¹⁾: Udtrykket *»Meddelelser«* passer kun paa Beretninger af faktisk Art — de være i sig selv sande eller opdigtede —, i hvilke Stoffet ikke er blevet underkastet nogen kritisk Bearbejdelse, f. Eks. Beretninger om Ulykkestilfælde, Festligheder, Kongresser, Fyrstebesøg o. l. eller Referater af Taler og Foredrag²⁾, derimod ikke paa Anekdoter, Causerier o. l., selv ikke, naar disse er af særdeles ringe Omfang. For Bedømmelsen af Stoffets Karakter som *»Meddelelse«* er det ligegyldigt, hvor det har faaet sin Plads i Avisen eller Tidsskriftet.

¹⁾ Jfr. Bernerkonventionen 1886 Art. 7: *»articles de discussion politique, nouvelles du jour et faits divers«*, men Bernerkonventionen 1908 Art. 9 svarer paa dette Punkt til vor Lov.

²⁾ Bestemmelsen i § 13. i. f. kan ikke anføres her, hvor der er Tale om Aftryk af andres Referater.

ad 2). I direkte Modsætning til Meddelelserne staar »*Feuilletonromaner, derunder Noveller*«. Disse er med Grund stillet paa lige Fod med almindelige Aandsværker, saaledes at Berettigelsen til Aftryk af dem er betinget af et særlig i det enkelte Tilfælde meddelt Samtykke dertil. Ligesom de regelmæssig er Udslag af et betydeligt aandeligt Arbejde saaledes er deres Værdi gennemgaaende af blivende Betydning, hvorfor det ogsaa ofte alene er ydre Tilfældigheder, der har ført til deres Fremkomst i den periodiske Presse. Det fremgaar af Lovens Indordning af Noveller under Feuilletonromaner, at smaa Skitser i fortællende Form ikke indbefattes herunder¹⁾. De gaar derimod ind under Mellemlassen (3).

ad 3). »*Enkelt Artikler*« er det tilladt at aftrykke, naar der ikke ved dem er taget Forbehold mod Eftertryk. Herunder gaar ikke blot Artikler af videnskabelig eller digterisk Karakter (»Skitser«, »smaa Billeder«) Rejseskildringer²⁾, Kroniker o. l., men ogsaa almindelige Avisartikler af politisk Karakter. Om den i Udtrykket »enkelte« liggende Begrænsning henvises til Bemærkningerne ved »Meddelelser«.

Forbeholdet mod Eftertryk skal være taget »ved« Artiklen. Dette er Tilfældet, hvad enten Forbeholdet er anbragt ved Artiklens Begyndelse eller ved dens Slutning³⁾, derimod ikke, naar det er sat foran i hvert Nummer af Avisen eller Hæfte af Tidsskriftet⁴⁾. For Forbeholdet

1) Jfr. ogsaa — efter ældre Ret — U. f. R. 1900 S. 651 smh. m. U. f. R. 1887 S. 642.

2) Dom i U. f. R. 1913 S. 600.

3) Ved Artikler, der fortsættes i flere Numre, maa vistnok et Forbehold ved Artikelens Begyndelse være tilstrækkeligt til Beskyttelse af det Hele, naar det af Indholdet af de senere Numre tydelig kan ses, at det heri optagne er en Fortsættelse.

4) Saaledes derimod for Tidsskrifters Vedkommende Bernerkonventionen Art. 7, 2. Stk. i. f.

er der ikke foreskrevet nogen Form. Det kan derfor kun kræves, at det tydelig viser, at Eftertryk er forbudt. En Bemærkning om, at »alle Rettigheder er forbeholdte«, maa derfor være tilstrækkelig. Det er i øvrigt klart, at Forbeholdet mod Eftertryk alene gælder til Fordel for den, hvem Forfatterretten til den paagældende Artikel tilkommer. Efter Forfl. § 3 er dette Artiklens Forfatter og ikke Ud-giveren (Redaktøren), medmindre andet følger af Aftalen mellem dem¹⁾. Herefter maa det ogsaa afgøres, hvem der med Retsvirkning kan forsyne Artiklen med et overfor Tredjemand virksomt Forbehold.

Et Forbehold mod Eftertryk kan naturligvis af den Berettigede indskrænkes ved tilføjede Betingelser, f. Eks. »Eftertryk uden Kildeangivelse forbydes«. Da Undladelse af Kildeangivelse efter Forfl. § 20 ikke medfører det almindelige Ansvar for Eftertryk, kan Tilføjelsen af en Betingelse som den nævnte efter Omstændighederne være særdeles praktisk.

Udtrykkene i Forfl. §§ 14 og 15 tyder paa, at den deri hjemlede Ret til Benyttelse af Andres Aandsværker er betinget af, at Gengivelsen sker uden Ændringer, jfr. navnlig § 14. c.—f. samt § 15 (»Aftryk«). Det kan heller ikke være tvivlsomt, at en Gengivelse med saadanne Ændringer, at Meningen i det benyttede Arbejde helt eller delvis bliver forrykket, fører Gengivelsen ind under Forbudet mod Eftertryk. Men ogsaa bortset herfra kræver Hensynet til Forfatterens personlige Interesser, at der ikke foretages Forandringer i det benyttede Stof. Dog gælder dette naturligvis ikke om Forandringer, der efter

¹⁾ Jfr. herved U. f. R. 1900 S. 651.

en objektiv, sagkyndig Dom maa anses for ganske uvæsentlige, og det tør sikkert ogsaa antages, at en Gengivelse i korrekt Oversættelse er tilladt (dog ikke med Hensyn til § 14. c.)¹⁾. Ellers vilde navnlig Retten efter § 14. a. lide en betænkelig Indskrænkning. Derimod synes det i Mangel af en positiv Regel derom i øvrigt uberettiget at tillade Foretagelsen af »Lempelser«, som kunde være passende for Formaalet med Benyttelsen, f. Eks. ved Optagelsen af Stykker i Skolebøger. Hertil maa sikkert kræves Samtykke fra Forfatteren eller — efter hans Død — fra hans Arvinger.

Loven opstiller derimod — saavel ved Benyttelsen af Retten efter § 14. a.—f., som ogsaa i begge Klasser af Tilfælde efter § 15²⁾ — Kravet om *Kildeangivelse*. Undladelsen heraf medfører dog ikke, at Gengivelsen anses som Eftertryk³⁾, men alene Straf efter Forfl. § 20, 1. Stk., for saa vidt Undladelsen er forsætlig eller uagtsom. Ligesom derfor Erstatningsansvar og Konfiskation⁴⁾ ikke indtræder i dette Tilfælde, jfr. Forfl. § 20, 2. Stk., saaledes maa det ogsaa antages, at der ikke kan fordres Forbud nedlagt ved Fogden imod Offentliggørelsen. Til en Angivelse af »Kilden« hører det ifølge Motiverne⁵⁾ til § 14, at baade Forfatterens Navn (eller Forfattermærke) og Værket nævnes. Ved § 15 maa da det samme gælde, for saa vidt den benyttede Artikel er frentraadt under Navn eller Mærke. Er Artiklen i den som umiddelbar Kilde benyttede Avis (Tidsskrift) af

¹⁾ Saaledes udtrykkelig norsk Forfatterlovs § 15.

²⁾ Efter Bernerkonventionen Art. 7 ikke ved det Stof, mod hvis Benyttelse der ikke kan tages Forbehold.

³⁾ Saaledes derimod Bernerkonventionen Art. 7.

⁴⁾ Ved en Unøjagtighed er Ordet »Konfiskation« blevet staaende i Forfl. § 20, skønt Ordet er strøget i § 16.

⁵⁾ Jfr. Rigsdagstidende 1894—95 Tillæg A. Sp. 2007.

denne atter hentet fra en anden Avis (Tidsskrift), maa den oprindelige Kilde anføres. Medens Loven ikke giver nogen Forskrift om den Plads, paa hvilken Kildeangivelsen skal anbringes, følger det af Kravet om, at Angivelsen skal være *tydelig*, at den maa sættes paa et saadant Sted, at en almindelig fornuftig Læser ikke kan være i Tvivl om, hvortil den har Hensyn. Almindelig benyttede eller umiddelbart forstaaelige Forkortelser ophæver naturligvis ikke Kildeangivelsens Tydelighed.

§ 8.

Retsmidler overfor Krænkelser af Forfatterretten.

For Krænkelser af Forfatterretten fastsætter vor Lov saavel Straf som Erstatning. Forfl. giver derhos i § 16 særlige Regler om Tilintetgørelse af og andre Forholdsregler med Hensyn til Eksemplarer af et ulovligt trykt Værk samt af de til Brug ved ulovlig Eftergørelse bestemte Materialier. Endelig følger det af vore almindelige Regler om Anvendelsen af foreløbige Retsmidler, at Forfatterrettens Indehaver kan fordre Nedlæggelse af Forbud ved Fogden overfor Enhver, der ved sit Forhold har givet Anledning til at antage, at han vil krænke Forfatterretten¹⁾. Paatalen er i alle Tilfælde, ogsaa hvor den gaar ud paa Idømmelse af Straf, privat, jfr. Forfl. § 34, 1. Stk., og Sagen forfølges i den almindelige borgerlige Retsplejes Former.

¹⁾ Jfr. saaledes U. f. R. 1900 S. 593.

Om de enkelte Retsmidler bemærkes følgende:

1. Som Sikringsforanstaltninger mod Fortsættelse eller Gentagelse af en Forfatterrets-Krænkelse hjemler Forfl. § 16 principalt: *Tilintetgørelse*¹⁾ dels af de ulovlig mangfoldiggjorte Eksemplarer af Værket, dels* af de til ulovlig Eftergørelse udelukkende brugelige Materialier. Tilintetgørelse kan fordres anvendt paa alle til *Offentliggørelse bestemte* Eksemplarer, som her i Riget forefindes, uden Hensyn til om den ulovlige Trykning har fundet Sted i eller udenfor Riget²⁾. Ligeegyldigt er det herefter, om Eksemplarerne er bestemte til Salg eller til Udlaan eller Udleje, samt om Eksemplarerne er bragte i den endelige Skikkelse, i hvilken de skal overgives til Offentligheden eller foreligger i uheftet eller endog ufalset Stand (»Materie«). Ved Inddragelsen under Reglen af de »afskrevne« Eksemplarer rammes vistnok ogsaa det til Brug ved en ulovlig Offentliggørelse udarbejdede Manuskript, f. Eks. til en Oversættelse eller Bearbejdelse af Værket. — Kun Eksemplarer, der er *endelig* overgivne til Offentligheden, er fritagne for Tilintetgørelse. Derfor kan ikke blot Eksemplarer, der findes til Salg hos Antikvarboghandlere eller som af en Boghandler er udsendte til Gennemsyn, men ogsaa de af offentlige Læseforeninger saavel som af offentlige Biblioteker anskaffede³⁾ Eksemplarer fordres tilintet-

¹⁾ I Loven af 1904 stod ogsaa Ordet »konfiskeres«, men det er udeladt som mindre korrekt, da den forurettede kun kan fordrø sig Sagerne udleverede mod at betale for dem jfr. Rigsdagstidende 1909—10 Tillæg A. Sp. 3215—16.

²⁾ Jfr. herved Bernerkonv. 1908 Art. 16, der i 2det Stk. udtaler, at Beslaglæggelse ogsaa kan finde Sted med Hensyn til Gengivelser, der hidrører fra et Land, i hvilket Værket ikke er beskyttet eller ophørt med at være det.

³⁾ Men næppe de til Bibliotekerne af Bogtrykkerne pligtmæssig afleverede.

gjorte. Saadanne Eksemplarer er, skønt én Gang offentliggjorte, dog vedblivende »bestemte til Offentliggørelse«, in casu til yderligere Offentliggørelse.

Hvis kun en Del af Værket er en ulovlig Gengivelse af en andens Aandsarbejde, foreskriver Paragrafens 2det Stykke, at Tilintetgørelse saa vidt muligt kun maa finde Sted for denne Dels Vedkommende¹⁾. Denne Regel kan af Eksemplarernes Ejer fordres bragt til Anvendelse i alle Tilfælde, i hvilke en Udskillelse af de lovlige Partier er fysisk mulig.

Regelen i Paragrafens 3die Stykke om Tilintetgørelse af Materialier eller deres Ubrugbargørelse til ulovlig Gengivelse rammer kun de til ulovlig Eftergørelse udelukkende brugelige Materialier. Det følger heraf, at de enkelte Typer ikke kan fordres tilintetgjorte, men Satsen alene fordres »aflagt«.

Medens Lov 29. December 1857 gav den Forurettede Ret til at fordre sig Eksemplarerne udleverede uden Vederlag og derved efter Omstændighederne tilførte ham en aldeles umotiveret Berigelse, bestemmer Forfl. § 16, 4. Stk., at Udlevering til den Forurettede kun kan fordres mod Erstatning efter Vurdering. Paa den anden Side kan den Forurettede fordre Vurderingen foretaget, forinden han træffer Valget mellem Tilintetgørelse og Udlevering, da han ellers ikke kan være sikker paa, om han vil være tjent hermed. Regelen angaar de til Tilintetgørelse hjemfaldne »Sager«, hvorunder falder saavel Eksemplarer af Værket som de i Paragrafens 3die Stykke omhandlede Materialier. Kravet kan ogsaa rettes paa en delvis Udlevering. Hvis Flere er krænkede ved den ulovlige Gengivelse, gaar det

¹⁾ Jfr. fra Kunstnerretten Dom i U. f. R. 1909 S. 518.

ikke an, at en Enkelt af dem faar udleveret Eksemplarer eller Materialier, hvormed han kan gøre Indgreb i de andres Ret. Loven fordrer derfor, at de skal optræde i Forening. Af tilsvarende Grunde synes man af Hensyn til Retsbryderen at maatte undtage fra Udlevering Eksemplarer af eller Materialier til saadanne Værker, f. Eks. Oversættelser eller Bearbejdelser, der er Genstand for en selvstændig Forfatterret¹⁾. Disse kan kun forlanges tilintetgjorte.

Medens Tilintetgørelse og Udlevering i Overensstemmelse med disse Foranstaltningers Karakter af præventive Retshaandhævelsesmidler principielt maatte kunne fordres foretagne uden Hensyn til, om den, der har krænket Forfatterretten, har handlet utilregneligt, indrømmer Loven dog af Billighedsgrunde den, der har foretaget Handlingen i begrundet god Tro, Adgang til at afværge disse Foranstaltninger ved at give Eksemplarerne eller Materialierne i offentlig Forvaring — paa egen Bekostning — indtil Forfatterretten ophører; jfr. Forfl. § 16 sidste Stk.

Anlæggelsen af Søgmaal efter Forfl. § 16 er ikke indskrænket ved nogen Forældelsesfrist, men kan efter § 35, 2. Stk. foretages saa længe den krænkede Ret endnu bestaar. Heri ligger, at Tilintetgørelse eller Udlevering — naar Betingelserne for Anvendelsen af § 16, sidste Stk. ikke foreligger — kan fordres, selv om Forfatterretten er ophørt paa Dommens Tidspunkt, i hvilket Tilfælde det jo ogsaa kan være af Betydning for den Forurettede, at der ikke straks ved Rettens Ophør foreligger et ulovlig fremstillet Oplag til Konkurrence. Derimod kan der omvendt ikke stilles Krav om Tilintetgørelse eller Udlevering af Materialier — og næppe heller af Eksemplarer — naar

¹⁾ Jfr. H. F. Øllgaards Udgave af Forfatterloven: Note 4 til § 16.

de vel er fremstillede forinden Rettens Ophør, men bestemte til en Offentliggørelse efter dette Tidspunkt.

2. For enhver Form af Indgreb i Forfatterretten fastsætter Forfatterloven *Straf*, for saa vidt Indgrebet er foretaget med Forsæt eller *grov* Uagtsomhed, jfr. §§ 17—18 sammenholdt med § 19. Kravet om, at Uagtsomheden skal være grov¹⁾, kendes ikke i Loven af 1904.

Forfl. § 17 fastsætter Straffen for den i Offentliggørelshensigt ulovligt foretagne *Mangfoldiggørelse*.

Under »Mangfoldiggørelse« sammenfattes alle Krænkelser af Eneretten, der sker ved uberettiget Spredning af Eksemplarer af Værket. Hvilke de i Strid med Loven værende Mangfoldiggørelsesmaader er, omtales i § 1. a. og b., § 4., § 13. og § 17., 2det Stk.

Der vil ikke kunne lægges nogen Vægt paa, at Ordet Mangfoldiggørelse synes at forudsætte en Flerhed af Eksemplarer; Tilvejebringelsen af et enkelt ulovligt Eksempel vil være tilstrækkeligt, jfr. §ens 4de Stk.

§ 17, 2det Stk. henregner udtrykkelig til Mangfoldiggørelse: Overførelse af Værket paa Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej, eller paa Plader, Valser, Baand eller lignende Bestanddele af saadanne Instrumenter, men selv uden denne udtrykkelige Regel vilde en saadan Overførelse — som bemærket foran ved Omtalen af Offentliggørelsesmaaderne — sikkert være anset som en Mangfoldiggørelse²⁾.

I Modsætning til § 17 fastsætter § 18 Straffen for den ulovlige *umiddelbare Fremføring* af Værket for Offentligheden (Opførelse, Oplæsning, Udførelse m. v. jfr. § 1. c.

¹⁾ U. f. R. 1914 S. 318 og 1915 S. 54.

²⁾ Jfr. Rigsdagstid. 1909—10 Tillæg A. Sp. 3216. Se endvidere Dom i U. f. R. 1912 S. 57.

—e. og § 2 b.), hvorhos § 20 særlig fastsætter Straffen for Undladelse af den i §§ 14 og 15 paabudte Angivelse af Kilde. Straffen er — med nogen Forskel i Strafferammerne — i alle Tilfælde Bøder, der i Mangel af Betaling — i det Hele eller for en Del — bliver at afsone med simpelt Fængsel efter den i L. 16. Februar 1866 § 1 opstillede Skala. Forfl. § 17 forbeholder udtrykkelig Muligheden af, at højere Straf kan være forskyldt, hvorved der sigtes til, at selve den Handling, der indeholder et Indgreb i Forfatterretten er strafbar efter den øvrige Lovgivning, f. Eks. naar en Forlægger i Berigelseshensigt offentliggør et større Oplag end tilladeligt, i hvilket Tilfælde der jævnsides med Forfatterrets-Krænkelsen foreligger et efter Analogien af Strfl. § 253 strafbart Bedrageri.

Om Forbrydelsens Fuldbrydelse opstiller Forfl. § 17 den positive Regel, at dertil kun fordres, at et Eksempplar af den ulovlige Gengivelse¹⁾ foreligger færdigt. Mangfoldiggørelsen skal være sket i retstridig Offentliggørelsessensigt. Straf indtræder derfor ikke, naar Mangfoldiggørelsen er sket til privat Brug, f. Eks. ved Afskrivning til Brug ved Selvstudium, eller i en retmæssig Offentliggørelsessensigt, f. Eks. naar Forfatteren lader trykke et Oplag for at have det rede straks, naar det overdragne Oplag er udsolgt, se iøvrigt om Offentliggørelsens Begreb S. 73.

Forsøg paa Krænkelse af Forfatterretten maa antages at være straffrit²⁾.

Som strafskyldig nævner Forfl. § 17 alene den egentlige Gerningsmand³⁾. Hermed har det naturligvis ikke

¹⁾ 3: af selve Værket eller en Oversættelse eller Bearbejdelse deraf.

²⁾ Jfr. Torp: Strafferettens alm. Del S. 521—522.

³⁾ Efter Reglerne om Meddelagtighed i alm. borg. Straffelov Kap. 5, der som nedenf. bemærket maa antages at finde Anvendelse her,

været Meningen at fritage for Straf andre, der som Medgerningsmænd eller Meddelagtige har medvirket til Krænkelsen¹⁾. Disses Ansvar maa bedømmes efter de i Straffelovens Kap. 5 givne Regler om Meddelagtighed²⁾. Navnlig vilde det være urigtigt at antage, at Reglerne i Lov om Pressens Brug 3. Januar 1851 § 3, der vilde medføre Ansvarsfrihed for de Meddelagtige, her kommer til Anvendelse³⁾. Disse Regler angaar Ansvar for *Indholdet* af offentliggjorte Værker, men ikke for den i selve Gengivelsen liggende Eneretskrænkelse. — I to Retninger indeholder Forfl. § 17 dog en positiv Bestemmelse af Ansvar som Gerningsmand til Krænkelsen. Dette gælder for det første om den, der i Offentliggørelsessensigt indfører et Værk, der er ulovlig mangfoldiggjort udenfor Riget. Det fremgaar af de i Paragrafen herom benyttede Udtryk, at Mangfoldiggørelsens »Ulovlighed« alene bestemmes efter dansk Forfatterlov. Medens Regelen herefter kun angaar Værker der i Medfør af Forfl. § 36 nyder Beskyttelse — altsaa alene Værker af danske Forfattere eller udgivne i Danmark —, er det paa den anden Side uden Betydning, at Værket ikke nyder Beskyttelse i det Land, i hvilket det er blevet mangfoldiggjort. Dernæst fastsætter Loven det fulde Gerningsmands-Ansvar for den, der vidende forhandler, uddeler og udlejer et her i Riget ulovlig mang-

har det næppe synderlig Interesse at afgøre, om Forfatterloven ved Udtrykket »den, der mangfoldiggør«, sigter til den, der rent objektivt set foretager denne Handling, eller til den, for hvis Regning dette sker, altsaa i Almindelighed Forlæggeren. Heller ikke for saa vidt angaar Erstatningspligten har denne Afgørelse nogen praktisk Interesse, jfr. nedenf.

¹⁾ Jfr. Forudsætningen i Dom i U. f. R. 1902 (A) S. 813. Se ogsaa Dom i U. f. R. 1914 S. 318, 1916 S. 733.

²⁾ Jfr. Torp l. c. S. 642—643.

³⁾ Jfr. ogsaa U. f. R. 1904 (A) S. 751.

foldiggjort eller indført Værk. Paa den anden Side maa Loven herved antages at ville fritage al anden efterfølgende Meddelagtighed — derunder navnlig den uagtsomme Forhandling (Uddeling, Udlejning) af eftertrykte eller indførte Værker — for strafferetligt Ansvar.

For Strafskyldens *Forældelse* fastsætter Forfl. § 35 en dobbelt Frist, nemlig dels en relativ Frist af et Aar, regnet fra det Tidspunkt, da Retskrænkelsen er kommen til den Forurettedes Kundskab, og dels en absolut Frist af 2 Aar fra Foretagelsen af »den ulovlige Handling« : Offentliggørelsen.

3. Det i Almindelighed virksomste Middel til Forfatterrettens Beskyttelse er den for alle Former af retstridigt Indgreb hjemlede *Erstatningspligt*, jfr. Forfl. §§ 17, 2. Stk. og 18, 2. Stk. Denne er i sin normale Skikkelse : som en Pligt til at yde fuldstændig Erstatning for den ved Handlingen tilføjede Skade, efter den nugældende Forfatterlov, betinget af, at Krænkelsen skyldes Forsæt eller *grov* Uagtsomhed¹⁾, jfr. §§ 17--18 sammenholdt med § 19; se derimod om den begrænsede Erstatningspligt nedenf. ved Omtalen af Forfl. § 19. Forsæt foreligger, naar blot den Handlende ved Foretagelsen af Handlingen har været sig bevidst, at han retstridig greb ind i en andens bestaaende Eneret. Ligegyldigt er det da, om han har haft Kendskab til, hvem der er den til Forfatterretten berettigede Person, saavel som hvilket Formaal han ved sin Handling har forfulgt: om han har handlet i egennyttig Hensigt eller ledet af uegennyttige Motiver, f. Eks. til Fremme af Viden-skab eller Folkeoplysning. Ved »grov« Uagtsomhed maa sigtes til en subjektivt kvalificeret Tilsidesættelse af skyldig Agtpaagivenhed²⁾.

¹⁾ U. f. R. 1914 S. 318, 1915 S. 54.

²⁾ Torp: Den danske Strafferets alm. Del S. 405.

En særlig Vanskelighed fremkommer ved Afgørelsen af, om *Skade* er lidt ved Indgrebet og i bekræftende Fald, af hvilken Størrelse den er. En Skadetilføjelse foreligger naturligvis ikke ved de blot forberedende Handlinger til Publikationen. Et Eftertryk begrundes derfor ikke nogen Erstatningspligt, forinden Salget af de eftertrykte Eksemplarer er paabegyndt¹⁾. Iøvrigt maa man her som ved andre Enerets-Krænkelser i vidt Omfang lade sig nøje med *Antageligheden* af, at Skade -- af en vis Størrelse -- er lidt.

Med Hensyn til Ansættelsen af Skadens Størrelse giver Forfl. § 17, 2. Stk. Anvisning paa at beregne Erstatningen »efter Bogladeprisen for et saa stort Antal Eksemplarer af den sidste retmæssige Udgave, som det kan oplyses eller med Rimelighed kan skønnes, at der er afhændet af den ulovlige Gengivelse«. Det ligger i Udtrykkene, at Erstatningen ikke — som efter den tidligere gældende Ret, jfr. Lov 29. December 1857 § 20²⁾ — ubetinget skal ansættes *til* Bogladeprisen for et tilsvarende Antal Eksemplarer af den sidste retmæssige Udgave, hvorved den Forurettede regelmæssig vilde faa mere end fuldstændig Erstatning, nemlig en Bruttoindtægt, hvor kun Nettoindtægten er tabt. Den nævnte Beregningsmaade gælder dog kun »saa vidt muligt« : saa vidt Forholdene muliggør Antagelsen af, at et saaledes bestemt Tab er lidt. Hvis den anførte Fremgangsmaade er uanvendelig, »fordi Værket ikke tidligere har været udgivet eller af andre Grunde«, skal Erstatningen dog »saa vidt muligt beregnes efter tilsvarende Regler«. Som Grunde, der gør den nævnte Beregningsmaade uanvendelig, kan foruden den af Loven selv fremhævede (Fortryk) navnlig anføres: at der ikke eksisterer

¹⁾ Jfr. U. f. R. 1896 S. 710.

²⁾ Se herom Torp S. 89.

nogen Bogladepris for den tidligere retmæssige Udgave, f. Eks. naar Eftertrykket sker *fra* et Dagblad¹⁾, *at* Eftertrykket er sket i et Værk, f. Eks. *i* et Dagblad²⁾, hvis Afsætningsforhold er ganske inkommensurable med den sidste retmæssige Udgaves, *at* Eftertrykket kun er delvist, *at* den krænkede Ret er af begrænset Indhold, f. Eks. ved Forfatterens Krænkelse af en Forlæggers Ret³⁾, samt endelig *at* den under Sagen Optrædende kun er berettiget til en — ikke paa Forhaand bestemmelig — Del af den hele Erstatning, f. Eks. naar baade Forfatteren og Forlæggeren er krænkede, men kun en af dem indtaler Erstatning⁴⁾.

Efter lignende Grundsætninger bliver Erstatningen for den ved retstridig Opførelse (Oplæsning, Udførelse) af andres Værker tilføjede Skade at ansætte. Naar Forfl. § 18, 2. Stk. i alle Tilfælde fastsætter Erstatningens Mindestebeløb til den ved den ulovlige Opførelse (Oplæsning, Udførelse) indvundne Nettoindtægt, har den — med god Føje — udelukket at tillægge den Omstændighed, at den Berettigede muligvis eller endog rimeligvis ikke selv vilde have ladet Værket offentlig opføre (oplæse eller udføre), nogen Betydning. Paa den anden Side følger det af Regelen om, at den Skyldige skal give »fuldstændig Erstatning«, at Erstatningsbeløbet efter Omstændighederne maa sættes højere, f. Eks. naar den ulovlige Opførelse har hindret en

¹⁾ Jfr. ogsaa — med tvivlsom Føje — efter ældre Ret U. f. R. 1884 S. 508, 1900 S. 593.

²⁾ Jfr. U. f. R. 1908 S. 298, se ogsaa U. f. R. 1915 S. 54 angaaende et Tilfælde, hvor Bogen ikke var Genstand for særligt Salg, men Led i en »Bogpakke«.

³⁾ I dette Tilfælde maa Erstatningen beregnes efter Bogladeprisen af Forlags-Udgaven indenfor Restoplagets Grænse.

⁴⁾ Jfr. herved Torp S. 89—90.

paatænkt retmæssig Opførelse til højere Priser eller maa antages at have bevirket et ringere Besøg ved denne.

Ved Erstatningens Fastsættelse vil der efter det anførte kunne blive Brug for Erklæringer af sagkyndige, af Retten udmeldte Mænd. Er der ikke for Retten produceret saadanne Erklæringer, hvorefter Retten selv kan danne sig et Skøn om Skadens Størrelse, kan Spørgsmaalet ved Dommen blive henskudt til Afgørelse ved uvillige Mænds Skøn indenfor de ved Proceduren dragne Grænser.

Som den til Erstatning *forpligtede* Person nævner Forfl. §§ 17, 2. Stk. og 18, 2. Stk. alene »den skyldige« 1: den, der har gjort sig skyldig i Foretagelsen af nogen af de i Paragrafernes 1ste Stykke nævnte Handlinger. Det følger imidlertid af vore almindelige Erstatningsregler, at ogsaa den, der som Medgerningsmand eller Meddelagtig tilregnelig har medvirket ved Krænkelsen, er solidarisk ansvarlig med Hovedmanden for hele den ved den ulovlige Offentliggørelse bevirkede Skade¹⁾. Derfor er f. Eks. Kunstneren, der foredrager Sange til Optagelse i en Fonograf, erstatningspligtig — saavel som strafskyldig — naar han véd, at der derved tilsigtes en Offentliggørelse i Strid med en bestaaende Forfatterret. Det er ogsaa en Følge af de almindelige Erstatningsregler, at den, der alene har gjort sig skyldig i en efter Forbrydelsens Iværksættelse 2: Offentliggørelsen følgende Meddelagtighed — altsaa navnlig Forhandleren af Værket og efter Omstændighederne den, der har indført Værket her i Riget — kun hæfter for den Del af Skaden, hvori han er medskyldig. Det synes derhos naturligt at antage, at Forfatterloven ved den nøje For-

¹⁾ Jfr. J. U. 1865 S. 573, kfr. derimod U. f. R. 1886 S. 1094, hvis Afgørelse for Medarbejderens Vedkommende — dennes Tilregnelighed forudsat — ikke kan billiges; jfr. ogsaa Torp S. 87.

bindelse af Reglerne om Straf og Erstatningspligt ogsaa fritager den uagtsomme Forhandling (Uddeling, Udlejning) for at belægges med Erstatningspligt.

En begrænset Erstatningspligt indtræder efter Forfl. § 19, naar den ulovlige Handling ikke er foretaget med Forsæt eller grov Uagtsomhed, idet det i saa Fald kun paalægges »den skyldige« at udlevere den indvundne Nettofortjeneste¹⁾. Den Forurettedes herved hjemlede Krav adskiller sig fra de egentlige »Berigelseskrav« navnlig derved, at den kan gøres gældende, uanset om den Paa-gældende paa Ansvarets Tidspunkt ikke længere har noget af Berigelsen i Behold.

Loven giver ikke nogen Bestemmelse af, hvem der er den til Erstatning *berettigede*, men nøjes med at nævne »den eller de forurettede«. For saa vidt Forfatterretten helt tilkommer en enkelt Person — Forfatteren eller den, til hvem han har overdraget den fulde Forfatterret —, er der heller ingen Tvivl om, at han alene kan fordre Erstatning. Tilkommer Retten flere Personer under ét efter bestemte Andele (pro rata), f. Eks. flere Samarvinger, er det ogsaa klart, at hver Enkelt for sig kan indtale en til hans Anpart af Retten svarende Del af den hele skyldige Erstatning. Men heller ikke naar de forfatterretlige Beføjelser, f. Eks. ved Overdragelse af en begrænset Ret til Offentliggørelse er saaledes delt imellem Flere, at den Enkeltes Andel ikke paa Forhaand lader sig bestemme, og Krænkelsen rammer dem under ét, kan man nægte hver Enkelt Ret til for sit Vedkommende at indtale Erstatning. Hvor stor en Erstatning der i saa Fald tilkommer

¹⁾ Denne begrænsede Erstatningspligt angik efter § 19 i Loven 1904 kun den, der i »begrundet god Tro« havde foretaget nogen af de i §§ 17—18 nævnte Krænkelser.

ham, maa fastsættes ved Skøn af Retten eller af uvillige Mænd. Det samme gælder, naar de flere Forurettede vel under ét indtaler Erstatningen, men ikke kan enes om, hvorledes det samlede Erstatningsbeløb skal fordeles imellem dem.

For alle Erstatningskravene fastsætter Forfl. § 35 en lignende dobbelt Forældelsesfrist som for Strafskylden, kun at den absolutte Frist her er sat til 3 Aar efter Offentliggørelsen¹⁾.

4. Angaaende Paataleretten til Forfølgning af Forfatterrets-Krænkelser giver Forfl. § 34, 2det Stk.²⁾ (jfr. Bernerkonventionen 1908 Art. 15) den Regel, at den, der paa sædvanlig Maade er navngiven som Forfatter paa Værket, skal anses som Værkets Forfatter, indtil andet bevises. Ved anonyme og psevdonyme Værker anses den paa Værket anførte Udgiver eller Forlægger — indtil andet bevises — for bemyndiget til ogsaa at varetage Forfatterens Interesser jfr. § 34, 3die Stk. Ligesom det følger af sig selv, at Forfatteren i Tilfælde af en »Overdragelse« af forfatterretlige Beføjelser, der ikke har nogen udelukkende Karakter (Licéns)³⁾ er den eneste Paataleberettigede, saaledes maa det uden Tvivl antages, at der ogsaa i Tilfælde af egentlig Overdragelse af Forfatterretten tilkommer For-

¹⁾ Jfr. med Hensyn til Fristernes Beregning U. f. R. 1899 S. 678 (Fristen beregnet særskilt for hver enkelt Opførelse af et dramatisk Værk), samt som Analogi (Kunstværk) U. f. R. 1877 S. 604 (Fristen først regnet fra Afslutningen af et Hæfteværk). Forældelsesreglerne overholdes ikke ex officio, jfr. H. R. D. i U. f. R. 1878 S. 111. Forældelse, selv om der fremdeles i de 3 Aar er solgt Eksemplarer af Værket se U. f. R. 1915 S. 57.

²⁾ Reglen fandtes ikke i Loven af 1904.

³⁾ Jfr. ovenfor S. 122 om, at dette er almindeligt ved Overdragelse af Ret til Opførelse (Udførelse) af dramatiske eller musikalske Værker; jfr. herved J. U. 1859 S. 386.

fatteren en selvstændig Ret til at paatale Krænkelser, selv om Erhververens (Forlæggerens) Ret paa Krænkelsens Tidspunkt endnu ikke er udtømt¹⁾. Bestaar en Krænkelse af Forfatterretten deri, at en enkelt eller nogle Arvinger har offentliggjort Værket i Strid med de andre Arvingers Medbestemmelsesret eller med Tilsidesættelse af en gyldig testamentarisk Bestemmelse, er de andre Arvinger eller eventuelt den, der af Forfatteren er sat til at paase Bestemmelsens Overholdelse, paataleberettiget.

§ 9.

Forfatterrettens Ophør.

Det er ovenfor bemærket, at Samfundets Interesse i Aandsværkernes Tilgængelighed for Offentligheden har ført til, at der i Lovgivningerne sættes faste Grænser for Forfatterrettens Varighed. Forfatterlovens Regler herom²⁾ indeholdes i Kap. IV §§ 21—23. Den her fastsatte Tidsgrænse af 50 Aar fra Forfatterens Dødsaar eller i visse Tilfælde fra Aaret for Værkets første Offentliggørelse, hvilke Regler i Medfør af Forfl. § 37 ogsaa kommer til Anvendelse paa ældre Værker³⁾, stemmer med de fleste fremmede Loves⁴⁾.

1) Jfr. U. f. R. 1884 S. 508. — Et andet Spørgsmaal er det, om Forfatteren i saadanne Tilfælde har lidt nogen Skade ved Krænkelsen. Dette beror ganske paa de konkrete Omstændigheder.

2) Jfr. som en anden Regel om Ophør af Forfatterretten Forfl. § 11 sidste Stk., se herom ovenf. S. 129—30. Det erindres herved, at Forfl. ikke indeholder nogen til Lov 29. December 1857 § 12 svarende Bestemmelse.

3) Dette gælder, selv om de før Forfatterlovens Ikrafttræden allerede er blevne fri ifølge den ældre Rets Bestemmelser.

4) Se Bernerkonventionen 1908 Art. 7, S. 219, hvor ogsaa Beskyttelsesfristerne i de forskellige Unionslande omtales.

I Modsætning til den før 1. Juli 1903 gældende Rets udviklede Regler er Tidsvarigheden nu ens for alle Forfatterrettens Forgørelser 5: for Eneretten til Udgivelse, Opførelse, Oplæsning og Udførelse af Værket samt ens for Retten til at offentliggøre Værket selv eller Oversættelser og Bearbejdelser deraf. Men naturligvis bestemmes Tidsvarigheden af Forfatterretten til den af en anden end Originalværkets Forfatter foretagne Oversættelse eller Bearbejdelse — den være retmæssig eller uretmæssig foretagen — efter Oversætterens eller Bearbejderens eget Dødsaar, henholdsvis Aaret for den første Offentliggørelse af Oversættelsen (Bearbejdelsen), og ikke efter Original-Forfatterens Dødsaar, henholdsvis Aaret for Originalværkets første Offentliggørelse.

Da Udgiveren af de i Forfl. § 3 omhandlede Aviser, Tidsskrifter og andre Samlerværker har samme udelukkende Ret til Offentliggørelse af det samlede Værk, som tilkommer Forfattere, falder Udgiwerens Forfatterret over Samlingen direkte ind under Reglerne i Kap. IV.

Iøvrigt maa der med Hensyn til Tidsfristens Beregning sondres imellem 1) Hovedreglen i Forfl. § 21 og 2) den særlige Regel for visse Værker i § 22, jfr. § 23.

ad 1). Som Regel vedvarer Forfatterretten i 50 Aar fra Udløbet af Forfatterens Dødsaar, Forfl. § 21, 1. Stk. Efter de i Paragrafen brugte ganske almindelige Udtryk gælder denne Regel saavel for offentliggjorte som for ikke-offentliggjorte Værker, jfr. ogsaa Forudsætningen i Paragrafens 2det Punktum i Slutningen. Følgelig ophører Retten ved det nævnte Tidspunkt ogsaa for Værker, der indtil da ikke er blevne offentliggjorte, saavel som naturligvis for Værker, hvis Offentliggørelse først har fundet Sted efter Forfatterens Død, de saakaldte posthume Værker.

Som det ses bestemmes Fristen efter Udløbet af Kalendareraaret¹⁾ fra Forfatterens Død. Dette har anbefalet sig af den praktiske Grund, at det regelmæssig vil være let for Enhver at forvisse sig om Aaret for Forfatterens Død, men ofte vanskeligt at udfinde selve Dødsdagen. Lader Forfatterens Dødsaar sig ikke oplyse, fordi han har været forsvunden, maa Fristen regnes fra det Tidspunkt, da Arvingerne efter Reglerne i Frdg. 11. September 1839 §§ 12, 14 og 15 vilde være berettigede til at faa hans Formue tilkendt til Ejendom.

For Tilfælde af egentligt Medforfatterskab, jfr. herom ovenf. S. 84, bliver ifølge Forfl. § 21, 2. Stk. de 50 Aar at regne fra Udløbet af den længstlevende af Forfatternes Dødsaar. Herved skal dog ved offentliggjorte Værker naturligvis kun tages Hensyn til de Forfattere, der er navngivne ved Værkets Offentliggørelse.

ad 2). Forfl. § 22 hjemler en Indskrænkning i Beskyttelsen for Værker, til hvilke Forfatterretten enten ikke tilkommer (en eller flere) bestemte fysiske Personer eller tilkommer Personer, der ikke er saaledes navngivne, at Enhver med Lethed kan skaffe sig Vished for, hvem der er Forfatter af Værket, og derefter beregne Rettens Varighed.

Herunder gaar saaledes først »*anonyme og pseudonyme*» Værker. Disse danner Modsætningen til Værker, der er offentliggjorte under samtidig Angivelse af Forfatterens Navn paa den for Offentliggørelser af den paa-gældende Art brugelige eller dog paa tydelig Maade. Ligesom det herefter ikke spiller nogen Rolle, at Anonymiteten er let gennemskuelig, saaledes kan der omvendt ikke lægges

¹⁾ Anderledes efter Bernerkonventionen, hvor Fristen regnes fra Dødsdagen.

afgørende Vægt paa, om Offentliggørelsen er sket under Angivelse af netop det legale Navn. Det maa være tilstrækkeligt, at det Navn, hvorunder Forfatteren optræder i det borgerlige Liv, f. Eks. en gift Forfatterindes af hende bevarede Jomfrunavn, er benyttet ved Navngivelsen.

Dernæst omfatter Regelen i § 22 Værker, hvortil Forfatterretten tilkommer »*videnskabelige Institutioner eller Selskaber i Henhold til § 3*«, jfr. herom ovenf. S. 90.

For de nævnte to Klasser af Værker regnes 50-Aars Fristen fra Værkets første Offentliggørelse. Af lignende Hensigtsmæssighedsgrunde som ved § 21 begynder Fristen først at løbe ved Udløbet af det paagældende Kalendarjaar, hvorved det naturligvis kommer an paa det Aar, i hvilket den første Offentliggørelse (Udgivelse) virkelig har fundet Sted og ikke just paa det paa den første Udgave angivne Aar, der ved Værker, der udkommer i Aarets Slutning, undertiden er det følgende Aar. Som »Offentliggørelse« kommer ikke blot en Udgivelse, men ogsaa en Opførelse, Oplæsning eller Udførelse af Værket i Betragtning. Det følger heraf, at ogsaa Beskyttelsen mod offentlig Opførelse bortfalder ved Udløbet af 50 Aar efter Værkets første Udgivelse, hvis Værket har været udgivet, før det er blevet opført, og omvendt. Paa den anden Side kan der kun tages Hensyn til Offentliggørelser, som Forfatteren selv har foranstaltet, eller hvortil han har givet sit Samtykke, idet ellers en Offentliggørelse ved en Uberettiget vilde forkorte Benyttelsens Varighed. — Det er ovenf. S. 177 bemærket, at Varigheden af den en Oversætter eller Bearbejder tilkommende Forfatterret over *hans* Oversættelse eller Bearbejdelse bedømmes selvstændig og ikke efter Original-Forfatterens Død eller Originalværkets første Offentliggørelse. Denne Regel kommer naturligvis ogsaa

Forfatteren selv til Gode, for saa vidt angaar de af ham anonymt eller psevdonymt offentliggjorte Oversættelser eller andre Bearbejdelser af Værket. Det samme maa vistnok gælde ved Udgivelsen af »gennemsete«, »forøgede« eller »forbedrede« Udgaver, skønt det i disse Tilfælde synes lidet rimeligt at regne Fristen særskilt for hver af Udgaverne, hvilket fører til, at Værket i dets ældre, mulig endog forældede Skikkelse, er frit i nogen Tid, forinden de »gennemsete« eller »forbedrede« Udgaver bliver frie.

Den almindelige Regel, at Fristen for anonyme og psevdonyme Værker regnes fra deres første Offentliggørelse, gælder dog ikke med Hensyn til de Værker, der først offentliggøres efter Forfatterens Død, idet Fristen for disse er 50 Aar efter Forfatterens Dødsaar, jfr. modsætningsvis § 22, 1ste Stk. I modsat Fald vilde ellers de anonyme og psevdonyme, posthume Værker nyde Beskyttelse i længere Tid end alle andre Værker, navnlig end de efter Forfatterens Død under hans Navn offentliggjorte Værker samt Værker, der overhovedet ikke er naaede til Offentliggørelse inden Udløbet af Fristen efter § 21.

For de i Forfl. § 22, 1. Stk. omhandlede Tilfælde, i hvilke Fristen regnes fra Værkets (første) Offentliggørelse, opstiller § 23 en særlig Regel om Fristens Beregning, naar Værket er udgivet i »flere Afdelinger, der ved deres indbyrdes Sammenhæng danne et Hele«. Fristen skal i saa Fald »regnes fra Udløbet af det Aar, da den sidste Afdeling først blev udgivet, medmindre der mellem Udgivelsen af de enkelte Afdelinger er forløbet et Tidsrum af over 3 Aar, i hvilket Fald Fristen for de tidligere udkomne Afdelinger regnes fra Udløbet af det Aar, da den sidste af dem udkom«. Efter den i Paragrafen givne Beskrivelse af de herhenhørende Afdelings-Værker finder Regelen kun

Anvendelse, naar den enkelte Afdeling (Levering) ikke danner et i sig afsluttet Hele, men efter sit Indhold er bestemt til at suppleres med andre Leveringer. Under Regelen falder derfor Værker som Ordbøger, Konversationsleksika, og som Regel historiske, geografiske c. l. Værker, der udgives i Hæfter, men ikke en Udgave af en (anonym) Forfatters »samlede Skrifter« undtagen for saa vidt angaar de enkelte paa flere Leveringer fordelte Skrifter, saa lidt som et videnskabeligt Selskabs med Mellemrum udsendte »Beretninger« o. l. Vejledende herved — men ikke absolut afgørende — er det, om den enkelte Afdeling sælges særskilt eller kun i Forbindelse med andre Afdelinger.

For de anonyme og psevdonyme Værker aabner Paragrafens 2det Stykke en Adgang til Erhvervelse af den fulde Beskyttelse efter § 21 ved Navngivelse af Forfatteren. En Betingelse herfor er det, at Værket ikke allerede er hjemfaldet til Offentlighedens fri Benyttelse ved Udløbet af 50-Aarsfristen fra den første Offentliggørelse. Navngivelsen kan ske enten paa en ny Udgave af Værket eller ved en Erklæring, der bekendtgøres efter de for Proklamata foreskrevne Regler¹⁾. En Navngivelse ved Værkets Offentliggørelse paa anden Maade end dets Udgivelse, f. Eks. paa Teaterplakater eller Programmer ved dets offentlige Opførelse, er ikke tilstrækkelig. I Forfatterens Live kan Navngivelsen med Retsvirkning alene foretages af ham selv eller den, han dertil har bemyndiget, samt af den, til hvem der har fundet en fuldstændig Overdragelse af Forfatterretten Sted, et Forhold, der kun yderst sjældent vil fore-

¹⁾ 0: ved tre Gange indrykket Bekendtgørelse i Statstidenden; jfr. Lov 30. November 1857, Lov Nr. 10, 23. Januar 1903 § 3 (ikke forandret ved Lov 10. Maj 1912). Det maa herefter fordres, at den sidste Bekendtgørelse er sket, forinden 50-Aarsfristens Udløb.

komme. Navnlig er Forlæggeren naturligvis uberettiget til paa egen Haand at bestemme, om Værket skal udgives anonymt eller under Forfatterens Navn. Efter Forfatterens Død kan Navngivelse med Retsvirkning kun foretages af den, hvem Retten til at tage Bestemmelse om Værkets første Offentliggørelse i Henhold til Forfl. § 6, 2det Stk., tilkommer, eller hvor ingen saadan findes, af samtlige Arvinger i Forening; jfr. § 22, sidste Stk.

For saa vidt Forfatterrettens fortsatte Bestaaen til et vist Tidspunkt afhænger af faktiske Momenter, der ikke er umiddelbart givne, paahviler Bevisbyrden for deres Eksistens som almindelig Regel den, der paastaar, at Retten endnu bestaar. Dette gælder bl. a. ogsaa med Hensyn til Bevisbyrden for, at en Navngivelse er foretaget af den dertil Berettigede.

§ 10.

Forfatterlovens tilbagevirkende Kraft.

Forfatterloven af 1912 § 37 1ste Stk. udtaler: »Denne Lov, der i dens oprindelige ved Lov af 19. December 1902 fastsatte Affattelse er traadt i Kraft den 1. Juli 1903, træder for saa vidt angaar dens nærværende ændrede Affattelse i Kraft den 1. Juli 1912. Loven kommer til Anvendelse ogsaa paa de før dens Ikrafttræden frembragte eller offentliggjorte Værker«.

Idet Reglerne i Forfatterloven af 1912 — bortset fra enkelte Punkter i modsat Retning i § 13 — gaar ud paa at give en mere udstrakt Beskyttelse¹⁾ end den tidligere

¹⁾ Efter Motiverne til Forslaget til Forfatterloven af 1902 skulde denne Lov kun paa et enkelt Punkt medføre en Indskrænkning i de før den bestaaende Forfatterrettigheder, nemlig med Hensyn til posthume,

gældende Ret, har Loven med god Føje kunnet erklære disse Bestemmelser for anvendelige ogsaa paa ældre Værker — uanset om de endog er offentliggjorte forinden Lovens Ikrafttræden.

Denne Lovens »tilbagevirkende Kraft« over sin Virkning baade paa Forfatterrettens *Indhold* og paa dens *Varighed*. I sidstnævnte Retning er det ogsaa uden Betydning, at et Værk, der efter Forfatterlovens Regler vedblivende vil være beskyttet, ifølge den ældre Rets Bestemmelser allerede er blevet frit. *Værket genindtræder i saa Fald i de beskyttedes Række*. Overgangsbestemmelsen vil dog med Hensyn til *litterære danske Værker* ikke faa synderlig stor Betydning — hverken set i Forhold til den umiddelbart forinden i Henhold til Lovene af 19. December 1902 og 29. Marts 1904 gældende Rets-tilstand eller i Forhold til Tilstanden før disse Love¹⁾ — thi det er kun i faa Retninger, den nye Lov for saadanne Værkers Vedkommende giver en udvidet Beskyttelse; nævnes kan dog Beskyttelsen for et dansk Værks Oversættelse her i Landet til et fremmed Sprog. Hvis man

navngivne Værker, der efter en — forøvrigt særdeles omtvistelig — Fortolkning var beskyttede i 50 Aar fra Forfatterens Dødsaar. Det er dog herved overset, at nævnte Forfl. paa et Punkt af større praktisk Betydning indskrænker — eller rettere ganske ophæver — Retsbeskyttelsen, nemlig med Hensyn til ikke-offentliggjorte Værker af Personer, der ikke er i Besiddelse af dansk Indfødsret; jfr. Forfl. § 36.

- ¹⁾ I Forhold til den ældre Ret har den tilsvarende Overgangsbestemmelse i § 38 i Lovene af 1902 og 1904 kun Betydning paa følgende Punkter af mere underordnet Interesse: 1. i de enkelte Retninger, i hvilke 50-Aarsfristen efter den ældre Ret regnedes fra Forfatterens Dødsdag, nemlig for saa vidt angaar Beskyttelse *mod offentlig Opførelse* af dramatiske Værker og scenisk-musikalske Kompositioner og Beskyttelse *mod Dramatisering* af Andres Værker; jfr. Lov 12. April 1889 §§ 1 og 2; samt 2. for saa vidt angaar *Udgiverens* Ret over »Samlinger« ifølge Lov 29. December 1857 § 7.

antog, at Forfatterne ikke tidligere var beskyttede mod deres Værkers Overførelse paa »levende Billeder«, eller at »Filmsdramatikernes« ikke nød indbyrdes Beskyttelse efter den ældre Ret, vilde ganske vist den nævnte Overgangsbestemmelse paa dette Omraade være af ikke ringe praktisk Betydning, men Retsafgørelsen¹⁾ i Tvistigheder af denne Art opstaaede i Tiden kort før den nye Forfatterlovs Ikrafttræden viser, at der sikkert vilde have dannet sig en Praksis for en Forfolkning af Loven 1904 til Gunst for saadan Beskyttelse.

Større Betydning vil Reglen kunne faa med Hensyn til *musikalske* Værker, idet den nye Lov (§ 2) har ophævet det tidligere Krav om, at Komponisten for at være beskyttet mod offentlig Udførelse af saadanne Værker udtrykkelig skal nedlægge Forbud derimod paa Titelbladet eller foran det udgivne Værk (Lov 29. Marts 1904, § 2 b.). Selv om saadant Forbud ikke har været nedlagt, vil Værket altsaa nu alligevel blive beskyttet mod offentlig Udførelse, skønt det maaske i en Aarrække har været frit.

Hvis man antog, at danske musikalske Kompositioner hidtil lovligt har kunnet overføres paa Fonografer o. lign. Instrumenter, vilde naturligvis Overgangsbestemmelsen faa stor Betydning i denne Retning, men det er vistnok rimeligst at betragte en saadan Overførelse som en Mangfoldiggørelse ad mekanisk Vej og derfor som faldende ind under Ordene i Lov 29. Marts 1904 § 1. Der er ogsaa en enkelt Retsafgørelse²⁾ i denne Retning. Med Hensyn til *fremmede Værker*, beskyttede i Medfør af Bernerkonventionen vil

1) U. f. R. 1912 S. 870 ang. et til Filmsdrama omarbejdet Folkeskuespil. U. f. R. 1912 S. 453 og U. f. R. 1913 S. 73 ang. Beskyttelse for et Filmsdrama.

2) U. f. R. 1912 S. 57.

Overgangsbestemmelsen have en langt mere indgribende Betydning, først og fremmest i Henseende til Oversættelser fra fremmede Sprog, idet Beskyttelsen i denne Retning er udvidet en Del, men desuden navnlig med Hensyn til Overførelse af Musikværker paa Fonografer og af litterære Værker paa Films, thi det er givet, at der for fremmede Værker ikke var nogen Beskyttelse i disse Henseender, hvad end der saa maa antages at gælde med Hensyn til danske Værker.

Imidlertid afbødes Overgangsbestemmelsens i disse Relationer maaske noget for strenge Regel dels ved de i den kgl. Anordn. 26. Juni 1912 i saa Henseende tagne Forbehold (se S. 233—34 hvor ogsaa omtales Norges Forbehold), dels ved at Konventionen selv (Art. 18) sætter den Begrænsning, at den ikke skal have tilbagevirkende Kraft overfor Værker, der som Følge af, at Tiden for Beskyttelsens Varighed er udløben, er blevne Offentlighedens Eje.

Medens Forfatterlovens Bestemmelser saaledes er anvendelige paa ældre Værker, gælder det samme ikke om *Indgreb* i Forfatterrettigheder, der er foretagne før Lovens Ikrafttræden. Ved Bedømmelsen af, om en før den 1. Juli 1912 foretagen Handling indeholder en Krænkelser af en andens Forfatterret, samt — i bekræftende Fald — af Handlingens Retsfølger bliver tværtimod, i Mangel af en modstaaende positiv Bestemmelse herom, den ældre Lovgivnings Regler at anvende.

Omvendt følger det af Regelen om Lovens »Ikrafttræden«, at de efter den 1. Juli 1912 foretagne Offentliggørelsers Karakter af Indgreb i Forfatterretten bliver at bedømme efter Forfatterlovens Regler. Herfra gør dog Forfl. § 37, 2. Stk. og 3. Stk. af Billighedshensyn en Undtagelse til Fordel for den Trediemand, der *forinden Lovens Kund-*

gørelse¹⁾ har paabegyndt en Gengivelse (§ 37, 2. Stk.) eller en Forfærdigelse af Materialier til en Gengivelse (§ 37, 3. Stk.), hvis Offentliggørelse efter den da gældende Ret var lovlig, enten fordi den ældre Ret ikke hjemlede Beskyttelse i den paagældende Retning, eller fordi de efter den ældre Ret paa enkelte Punkter kortere Frister da var udløbne.

Forfatterloven bestemmer ikke nærmere, hvad der skal forstaas ved »Paabegyndelsen« af en Gengivelse. Efter det til Grund for Regelen liggende særlige Billighedshensyn synes det naturligt herunder at indbefatte Foretagelsen af ethvert Skridt til en Offentliggørelse, som efter sin almindelige Natur er egnet til at paaføre positive Udgifter og ikke blot indeholder en Indsats af personligt Arbejde. Herunder gaar da ikke alene Paabegyndelsen af Værkets — navnlig en Oversættelses — Trykning (Sætning), men ogsaa Paabegyndelsen af Afskrivning eller af Udskrivning af Roller, efter Omstændighederne Afholdelse af Dekorationsprøver o. l. samt Indlevering af et dramatisk Arbejde til Censors Godkendelse, for saa vidt der herfor erlægges særskilt Betaling. Derimod er det ikke tilstrækkeligt, at Manuskriptet til en Oversættelse har foreligget færdigt, naar Oversættelsen endnu ikke er bleven »sat i Arbejde« inden Lovens Kundgørelse¹⁾. Under de i Forfl. § 37, 3. Stk. omhandlede Materialier bør vistnok kun indbefattes saadanne, som i deres foreliggende Skikkelse er udelukkende

¹⁾ Denne fandt Sted i et den 24. April 1912 udgivet Nummer af Lovtidenden. Det mærkes, at det ved Anvendelsen af den her omhandlede Undtagelsesbestemmelse alene kommer an paa, om Handlingen er foretagen forinden Lovens Kundgørelse, ej derimod tillige, om den er foretagen paa et — tidligere — Tidspunkt, paa hvilket den Handlende havde Kundskab om Lovens Stadfæstelse.

¹⁾ Jfr. ogsaa i denne Retning K.- og U.min. Skriv. 10. Marts 1903.

bestemte til Brug ved den paagældende Mangfoldiggørelse¹⁾).

Med Hensyn til Tidspunktet for Paabegyndelsen af Gengivelsen eller Forfærdigelsen af Materialier paahviler Bevisbyrden efter almindelige Regler den, der paastaar den her omhandlede Regel anvendt til sin Fordel; jfr. ogsaa Udtrykket »bevislig« i Forfl. § 37, 3. Stk.

Det følger af sig selv, at naar den før Lovens Kundgørelse lovligt paabegyndte Gengivelse fremdeles kan afhændes eller paa anden Maade offentliggøres, selv om saadan Offentliggørelse nu vilde være forbudt, kan saa meget mere den efter den ældre Lov tilladelige allerede offentliggjorte Gengivelse ogsaa fremdeles afhændes, opføres m. v.; derimod er det vistnok ikke tilstedeligt at foranstalte nye Oplag²⁾ af et saadant Værk, men herfra gøres dog en positiv Undtagelse med Hensyn til Oversættelser af fremmede Værker, se kgl. Anordn. 26. Juni 1912 (S. 224).

I Forfl. § 37, 4. Stk. forbeholdes ogsaa udtrykkelig den ældre Rets fortsatte Anvendelighed paa de Retsforhold, der er stiftede i Henhold til den 3: ved *Retshandler*, der er indgaaede i Henhold til den tidligere gældende Ret. Ved denne iøvrigt selvfølgelige Regel er der navnlig sigtet til saadanne deklaratoriske Bestemmelser angaaende Retshandlers Indhold som dem i Forfl. § 9, 4. Stk. om Oplagets Størrelse, i § 10 om Indholdet af en Overdragelsesretshandel angaaende Ret til Opførelse eller Udførelse af dramatiske eller musikalske Værker, i § 3, 2. Stk. om Forfatterens Forbehold af Forfatterretten til Bidrag til Aviser o. a. »Samlerværker«.

¹⁾ Det bemærkes herved, at Loven intet indeholder om en *Afstemp-ling* af Materialier eller Eksemplarer.

²⁾ Droit d'auteur 1905, S. 95.

Med Hensyn til Forfatterlovens *Arveregler* bestemmer Forfl. § 37 sidste Stk., at de kun kommer til Anvendelse naar Forfatteren er død efter 30. Juni 1903.

Forfl. § 39 ophæver Lov om Eftertryk af 29. December 1857 med senere Tillæg. Derimod opretholder den de i Henhold til den ældre Lovgivning givne »specielle Privilegier og Forbud«¹⁾. Medens Indholdet af disse og Midlerne til deres Haandhævelse iøvrigt er af indbyrdes temmelig afvigende Karakter²⁾, er det et fælles Træk for dem, at den ved dem hjemlede Eneret ikke er indskrænket til nogen bestemt Tidsvarighed. Nye Privilegier kan efter Grundl. § 27 ikke meddeles uden ved Lov.

Endelig opretholder Forfl. § 38 Bestemmelserne i Lov Nr. 62, 12. April 1889 om det kgl. Teaters Opførelsesret. Det er herefter forbudt de private Teatre i København *dels* at opføre Skuespil og Opera paa fremmede Sprog — hvortil dog ikke henregnes norsk eller svensk — samt Ballet af nogen udenlandsk Trup i Tiden fra 1. Oktober — 30. April³⁾, *dels* at opføre noget til det kgl. Teaters Repertoire hørende Stykke, medmindre det kgl. Teater ikke har bragt Stykket til Opførelse i Løbet af 10 paa hinanden

¹⁾ Jfr. om *Universitetets* Eneret til at lade trykke og her i Riget forhandle Almanakker og Kalendere: D. L. 2—21—5; Reskr. 1. Marts 1684 og 21. Juli 1773; Pl. 5. August 1831; Resol. 23. December 1831. Se endvidere Skriv. 23. Juni 1910 fra Min. for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at den hidtil stedfundne Prøvelse af Indholdet af de Skrifter, hvori en Almanak optages, bortfalder. Om *Vaajsenhusets* Eneret til at lade trykke danske Bibler og nye Testamenter: Resol. 6. Maj 1740; om de af *Søkortarkivet* udgivne Kort: Bekendtg. 10. April 1816; om *Generalstabens* Kort: Bekendtg. 6. April 1831.

²⁾ Universitetets Almanak-Privilegium er saaledes et egentligt Monopol, Søkortarkivets og Generalstabens Kort-Privilegier derimod stedsevarende Forfatterrettigheder over konkrete Aandsværker.

³⁾ Fra denne Regel er dog Min. f. Kirke- og Underv. bemyndiget til at gøre Undtagelser.

følgende Aar efter Lovens Udstedelse¹⁾. Den sidstnævnte Indskrænkning i de københavnske Privattheatres Opførelsesret gælder — i Modsætning til Regelen i Lov 29. December 1857 § 19 — ogsaa om afdøde Forfatters til det kgl. Teaters Repertoire hørende Værker, selv om Forfatterretten dertil er ophørt. Det er derhos forbudt de københavnske Theatre under deres Bevillingers Fortabelse at erhverve fremmede — hvortil dog ikke henregnes norske og svenske — Forfatters eller Komponisters dramatiske Værker paa en saadan Maade, at det kgl. Teaters Adgang til Opførelse af disse indskrænkes; jfr. Lov 1889 § 4, 1. Stk.

§ 11.

Forfatterlovens nationale Begrænsning.

Det er ovenfor S. 15 bemærket, at Lovgivningerne i Princippet vedblivende opstiller særlige Begrænsninger i territorial eller national Henseende med Hensyn til, hvilke Værker de indrømmer forfatterretlig Beskyttelse. Idet saaledes hver enkelt Lov — alene med Undtagelse af den franske og den belgiske — umiddelbart kun kommer til Anvendelse paa indenlandske Forfatters Værker eller de i Indlandet udkomne Værker, er Beskyttelsen for »fremmede« Værker i hvert enkelt Tilfælde afhængig af Eksistensen af en folkeretlig Overenskomst (Konvention, Traktat) herom²⁾.

1) Denne Frist kan Teaterbestyrelsen forkorte overfor Værker, som den ikke agter at lade opføre. Jfr. herved K. og U.min. Skriv. 13. Juni 1889 ang. de Skuespil, der *burde* søges opførte i de følgende 10 Aar for derigennem at bevares under det kgl. Teaters Eneret.

2) Dog hjemler den schweiziske Lov, hvis Regler hviler paa et Nationalitetsprincip, eo ipso Retsbeskyttelse for fremmede Forfattere.

Vor tidligere Ret fulgte ved Fastsættelsen af denne Begrænsning for Retsbeskyttelsens Omraade i det Hele et Territorialitets-Princip, idet den for saa vidt angik tidligere *udgivne* Værker, alene beskyttede de her i Landet udgivne Værker — men da ogsaa alle disse uden Hensyn til Forfatterens Nationalitet. I Modsætning hertil — men i Overensstemmelse med de fleste fremmede Lovgivninger af hvilke vistnok kun den engelske og hollandske vedblivende hviler paa Territorialitetsprincippet — staar Forfl. § 36 paa Nationalitetsprincipets Standpunkt. Herved er der opnaaet en umiddelbar legal Beskyttelse efter *dansk* Ret for danske Forfatters Værker, selv om de er udgivne i Udlandet, et Forhold, der navnlig har praktisk Betydning med Hensyn til videnskabelige Publikationer i fremmede Tidsskrifter. Men Loven bliver ikke staaende herved. Den ser i et Værks Førsteudgivelse i Danmark en national Tilknytning, som ogsaa for fremmede Forfattere begrunder Krav paa umiddelbar Retsbeskyttelse.

I Enkelthederne er der Anledning til følgende Bemærkninger:

under Forudsætning af Gensidighed, saaledes at der altsaa ikke til fremmede Forfatters Beskyttelse i Schweiz udkræves Afslutning af en Overenskomst mellem Schweiz og det paagældende Land, men blot, at Lovgivningen i vedkommende fremmede Forfatters Hjemland — som Tilfældet er med den franske og belgiske Lov — indrømmer fremmede Forfattere, in casu Schweizere, Retsbeskyttelse. — Heller ikke overfor de forenede Stater i Nordamerika er en Overenskomst med Staterne om Beskyttelse nødvendig, idet Autorret ifølge Lov 4. Marts 1909 kan erhverves i de forenede Stater — under Iagttagelse af visse Formaliteter — af den, der horer hjemme i en Stat, som har tiltraadt en international Beskyttelses-Overenskomst, som det staar de forenede Stater aabent at tiltræde, naar de ønsker det. Skønt de forenede Stater ikke har tiltraadt Bernerunionen, kan Forfattere fra Unionslandene derfor opnaa Beskyttelse i Amerika i Kraft af Loven af 1909.

1) Udtrykket »danske Undersaatter« i Forfl. § 36, 1. Stk. maa sikkert tages i Betydning af Personer med dansk Nationalitet (Indfødsret). Saaledes forstaas Udtrykket ikke blot i danske folkeretlige Aktstykker, men ogsaa i vor nyere Lovgivning¹⁾. Imod denne Forstaaelse kan det ikke komme i Betragtning, at § 36, 2. Stk ved den paa andre Hensyn hvilende Bestemmelse af »dansk« Forlag lægger Vægten paa Forlags-Indehaverens Bopæl (faste Hjem) i Danmark.

Angaaende hvilke Personer der er i Besiddelse af dansk Indfødsret, maa der henvises til Statsretten²⁾ og til Lov om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret, Nr. 42, 19. Marts 1898 med Tillægslov Nr. 57, 23. Marts 1908³⁾, hvilken Lov gælder for alle Dele af den danske Stat.

Idet Forfatterens (Oversætterens, Bearbejderens) Nationalitet herefter er afgørende for Retsbeskyttelsen, maa det sikkert ved Værker, der er fremgaaede af et egentligt Medforfatterskab (Forfl. § 6) være tilstrækkeligt, at en af Forfatterne er af dansk Nationalitet, eller hvis alene en af Forfatterne er navngiven ved Værkets Udgivelse, da at denne er dansk Undersaat, jfr. Analogien af § 21, 2. Stk. Ved Samlerværker efter Forfl. § 3 maa derimod Spørgsmaalet om Forfatterretten saavel til Samlingen som til hvert enkelt Bidrag afgøres særskilt efter Hensyn til Ud-

1) Jfr. Solov § 10: dansk Undersaat og bosat her i Riget. Under Forhandlingerne i Landstinget om Lovforslaget af 1902 blev denne Forstaaelse ogsaa uimodsagt hævdet af Matzen, jfr. Landstingstid. 1902—03, Sp. 354. Medens norsk Forfl. 25. Juli 1910 bruger samme Udtryk som den danske Forfl., benytter saavel den svenske Lov 10. August 1877 § 19, som den tyske Rigslov 19. Juni 1901 § 54, utvetydige Udtryk (»svensk medborgare«, »die Reichsangehörigen«).

2) Berlin: Statsret I. S. 121 ff.

3) Jfr. Bek. Nr. 59, 23. Marts 1908.

giverens og de enkelte Bidragyderes Nationalitet¹⁾. Det samme gælder om Værker, der bestaar af Tekst og Musik (Afbildninger og Tekst), jfr. Forfl. § 7, saavel som naturligvis om den blotte Udgivelse i Forening af flere Forfatteres ganske adskilte Værker.

Ved Værker, for hvilke Retsbeskyttelsen efter Forfatterloven skal grundes paa Forfatterens danske Nationalitet, opstaar Spørgsmaal om, paa hvilket Tidspunkt Forfatteren skal være i Besiddelse af dansk Indfødsret for at kunne optræde med Krav paa Retsbeskyttelse. Der kan næppe være Tvivl om, at man i denne Henseende maa lægge Vægten paa det Tidspunkt, paa hvilket den Krænkelse af Forfatterretten, mod hvilken Lovens Beskyttelse fordres, er begaaet. Dette Resultat indeholder ogsaa den nærmest liggende Forstaaelse af selve Udtryksmaaden i § 36, saa sandt som man ved »denne Lovs Bestemmelser«, der kommer til Anvendelse paa Værker af danske Undersaatter, naturligst tænker paa Lovens Forbudsbestemmelser med de dertil knyttede Retsvirkninger. At lægge Vægten paa Forfatterens Nationalitet paa andre Tidspunkter, f. Eks. paa Tidspunktet for Frembringelsen eller for den første Udgivelse (Offentliggørelse) af Værket eller for Anlæg af Retssag, vilde derhos vistnok indeholde en Vilkaarlighed mod Trediemand, der synes at have Krav paa at kunne skaffe sig Vished for, hvilke Handlinger (Offentliggørelser) det til ethvert Tidspunkt er ham tilladt

¹⁾ Medens Afgørelsen af Nationalitetsspørgsmaalet ingen Tvivl frembyder ved Værker, der er udgivne af Stats- eller kommunale Institutioner, er det et rent faktisk Spørgsmaal, om et litterært eller videnskabeligt Selskab i det enkelte Tilfælde er at anse som »dansk« — et Spørgsmaal, der navnlig har praktisk Betydning, naar Værket udgives paa eget Forlag.

at foretage¹⁾. Efter den her hævdede Forstaaelse er Trediemand ganske vist udsat for, at hans *forberedende* Dispositioner til en paa Forberedelsens Tid lovlig Offentliggørelse af andres Aandsværker kuldcastes ved Forfatterens i Mellemtiden indtraadte Erhvervelse af dansk Indfødsret, men denne Risiko er det ikke for haardt at paalægge den, der vil udnytte fremmed Aandsarbejde.

Det er paa flere Steder i det foregaaende bemærket, at Forfatterens Nationalitet ogsaa efter Rettens Overdragelse til Andre er bestemmende for Værkets Retsbeskyttelse. Dette gælder, selv om Overdragelsen er sket forinden Frembringelsen af Værket («bestilte» Arbejder), og selv om Forfatteren er saaledes ansat i Erhververens Tjeneste, at hans Aandsfrembringelser indenfor snævrere eller videre Grænser ipso jure ifølge Kontraktsforholdet kan udnyttes af Erhververen. Dog maa det vistnok antages, at det afgørende Tidspunkt med Hensyn til Forfatterens Nationalitet i Tilfælde af Rettens Overdragelse til en anden er Overdragelsens Tidspunkt. I modsat Fald vilde Erhververen, f. Eks. den udenlandske Forlægger eller Tidsskriftsudgiver, der maaske særlig ønsker Beskyttelsen efter dansk Lov, eller den danske Teaterdirektør, der har erhvervet en udelukkende Ret til Opførelse, være prisgivet Forfatterens mere eller mindre vilkaarlige Skiften af Nationalitet.

Ved Arv af Forfatterretten maa det ligeledes antages, at det afgørende i denne Henseende er Forfatterens Nationalitet paa Dødsfaldets Tid.

¹⁾ Denne Betragtning har ogsaa Anvendelse, for saa vidt man vilde lægge Tidspunktet for den første Udgivelse til Grund, nemlig for saa vidt angaar Offentliggørelse af andres endnu ikke udgivne Værker.

Iøvrigt er der Anledning til at gøre opmærksom paa, at Beskyttelsen paa Grund af Forfatterens danske Nationalitet gælder saavel for hans *ikke-offentliggjorte* som for hans *offentliggjorte* Værker og for de sidstes Vedkommende *uden Hensyn til Stedet* for den første eller de senere Offentliggørelser, altsaa ogsaa selv om de slet ikke er offentliggjorte her i Landet.

2) Medens fremmede Undersaatter — hvorved efter det anførte maa forstaas Personer, der ikke har dansk Indfødsret — principielt kun nyde forfatterretlig Beskyttelse i Danmark ifølge folkeretlig Overenskomst, gør Forfl. § 36 som ovenfor bemærket en Undtagelse med Hensyn til saadanne Værker, »der er udkomne paa dansk Forlag eller paa anden Maade udgivne for første Gang i Danmark«. For at denne Beskyttelse skal indtræde, fordres det først, at Værket er »udkommet« eller paa anden Maade »udgivet« i Danmark. Det er altsaa ikke tilstrækkeligt, at Værket er offentliggjort her i Landet paa anden Maade f. Eks. ved Opførelse af et dramatisk Værk eller Udførelse af en musikalsk Komposition, hvilket stemmer med Principet i Bernerkonventionens Art. 4; men det maa bemærkes, at naar Udgivelse har fundet Sted, er Værket paa den anden Side beskyttet ogsaa mod Opførelse, Udførelse o. s. v. Efter Loven af 1904 krævedes det, at Værket skulde være udkommet paa »dansk Forlag«; ved Bestemmelsen af, naar et Forlag er at anse som dansk, maa henvises til Regelen i Forfl. § 36, 2. Stk. Ved »Forlag« kunde kun forstaas en saadan Forretningsvirksomhed, der gaar ud paa for Forlæggerens Regning at udgive andres Skrifter; da imidlertid den reviderede Bernerkonvention (Art. 5 og 6) i al Almindelighed kræver, at Forfattere, som lader den første Offentliggørelse af deres Værker ske i et af

Unionens Lande, i dette Land skal nyde samme Beskyttelse som de indfødte Forfattere, er altsaa Danmark pligtig til at give f. Eks. en tysk Forfatter, der foranstalter den første Offentliggørelse af sit Værk her i Landet, fuld Beskyttelse efter dansk Ret uden at kunne opstille det som en Betingelse, at Værket er udgivet paa dansk Forlag. For at skabe Overensstemmelse med Bernerkonventionen har Loven af 1912 derfor i § 36 opstillet det andet Alternativ: »eller paa anden Maade udgivne«, hvorved Bestemmelsen kommer til at omfatte ogsaa en Udgivelse paa »eget Forlag« med Distribution fra et Sted her i Landet og en Udgivelse i Kommission hos en Boghandler her i Landet.

Utvivlsomt maa det fordres, at Udgivelsen paa dansk Forlag er sket paa Foranstaltning af eller i Henhold til Samtykke fra Forfatterrettens Indehaver. Herimod kan det ikke anføres, at Loven ogsaa beskytter de ulovlig foranstaltede Oversættelser, Bearbejdelser m. v., idet selve Oversættelsen eller Bearbejdelsen indeholder et Aandsarbejde med naturligt Krav paa Beskyttelse, hvilket ganske mangler ved den væsentlig rent materielle Forlagsvirksomhed.

Medens der, som det fremgaar af det forannævnte, ikke mere stilles særlige Krav til Formen for den Udgivelse, hvorved fremmede Undersaatter her kan opnaa den legale Beskyttelse for deres Værker, saaledes at de i den Henseende ikke er stillet ringere end danske Undersaatter, maa det fremhæves som en Væsensforskel mellem de sidstnævntes og hines Beskyttelse, at de fremmede Undersaatter, selv om de maatte have Bopæl her, er udelukkede fra at opnaa *legal* Beskyttelse for deres ikke-udgivne Værker og for de Værker, der tidligere er udgivne

i et andet Land. I Praksis indskrænkes imidlertid denne Forskel betydeligt derved, at Danmark ifølge Bernerkonventionen (Art. 4) maa give Forfattere, hjemmehørende i Unionslandene, *konventionsmæssig* Beskyttelse baade for deres ikke-udgivne Værker og for de Værker, de har udgivet for første Gang i et andet Unionsland end Danmark, ganske som egne Undersaatter, men der bliver dog den Forskel tilbage, at kun danske Undersaatter faar Beskyttelse her for de Værker, der er udgivne for første Gang i et Land udenfor Unionen; og overfor de Forfattere, der ikke hører hjemme i et Unionsland, bliver der yderligere den Forskel tilbage, at de slet ikke kan faa Beskyttelse for deres ikke-udgivne Værker, medens de derimod med Hensyn til deres for første Gang i et Unionsland udgivne Værker af Unionslandene — og derfor ogsaa af Danmark — højmodigt bliver behandlede som Unionsforfattere (Konv. Art. 6).

§ 12.

International Retsbeskyttelse.

Det er ovenfor udviklet, at Forfatterloven direkte kun hjemler Beskyttelse for Værker, der er forfattede af danske Undersaatter eller udgivne for første Gang i Danmark, jfr. Forfl. § 36, 1. Stk. Da derhos næsten alle fremmede Lovgivninger hylder samme Grundsætning for Indrømmelsen af den forfatterretlige Beskyttelse, opstaar der Trang til Udvidelse i dobbelt Retning: *dels* til Fordel for Danske imod Krænkelser, foretagne i Udlandet, og *dels* til Fordel for Fremmede imod Krænkelser, foretagne i Danmark.

Til saadanne Udvidelser af Retsbeskyttelsen kræves derfor under den bestaaende Tilstand Afslutningen af gensidige Overenskomster mellem Landene (litterære Traktater eller Konventioner¹). Muligheden for disses Indgaaelse er forbeholdt ved vor Forfl. § 36, 3. Stk., hvorefter Kongen under Forudsætning af Gensidighed er bemyndiget til helt eller delvis at gøre Forfatterlovens Bestemmelser anvendelige paa »de af et andet Lands Undersaatter frembragte Værker, selv om disse ikke er udkomne paa dansk Forlag«, dog at saadanne Overenskomster ikke kan afsluttes uden Rigsdagens Samtykke, for saa vidt de medfører pekuniær Forpligtelse for den danske Stat²). Der kan altsaa ved kgl. Anordning gives fremmede Værker Beskyttelse her, men kun under Forudsætning af Gensidighed; Kravet om Gensidighed maa dog ikke forstaas helt bogstaveligt, idet der nok paa enkelte Punkter kan gives en større Beskyttelse end den, der opnaas, men der er dog den ubetingede Grænse, at der aldrig kan gives fremmede Værker større Beskyttelse end den, Forfatterloven hjemler.

I Kraft af denne ved Forfl. § 36, 3. Stk. givne Bemyndigelse har Regeringen dels tiltraadt Bernerkonventionen,

¹) Allerede under den ældre Ret har Danmark afsluttet specielle Overenskomster om gensidig forfatterretlig Beskyttelse, saaledes med Sverig-Norge jfr. kgl. Anordn. 5. December 1879 og med Frankrig jfr. kgl. Anordn. 6. November 1858 og kgl. Anordn. 5. Maj 1866; disse Overenskomster er ikke formelt ophævede, men overfor Norge og Frankrig maa de nu ganske have udspillet deres Rolle, da de ikke indeholder Bestemmelser, der gaar ud over den reviderede Bernerkonvention, som er tiltraadt saavel af Frankrig som af Norge og Danmark. Derimod vil Anordning af 5. December 1879 endnu kunne have Betydning i Forholdet til Sverrig, se nærmere herom S. 225.

²) Herved er navnlig sigtet til Bernerkonventionens Bestemmelser i Art. 23 om Unionslandenes Bidrag til det internationale Bureau.

dels afsluttet Særoverenskomster med Rusland og med Østrig og har dernæst uden Overenskomst, men under Gensidighed gjort Lovens Regler anvendelige paa Værker, udgivne af Forfattere, der er hjemmehørende i de forenede Stater i Nordamerika. Idet der med Hensyn til Forholdet til Rusland, Østrig og de forenede Stater henvises til Bemærkningerne S. 230 ff. skal her gives en noget nærmere Fremstilling af Bernerkonventionens Tilblivelse og væsentligste Indhold.

A. Bernerkonventionen.

1. *Bernerunionens Stiftelse og Medlemmer, Konventionens Aktstykker.*

Som nævnt i Indledningen har Erkendelsen af, at det var Rov at udnytte udenlandske Forfatteres Værker, haft megen Vanskelighed ved at vinde frem. Fra Begyndelsen af forrige Aarhundrede voksede Erkendelsen dog mere og mere og gav sig Udslag i Indgaaelsen af nogle Konventioner om forfatterretlig Beskyttelse mellem de enkelte Lande, ja fra Aarhundredets Midte afholdtes endog flere Konferencer med det Maal at skabe en almindelig international Beskyttelse, men rigtig Fart i Arbejdet for dette Maal kom der dog først fra 1878; i dette Aar afholdtes der paa Verdensudstillingen i Paris under Forsæde af Victor Hugo en international Kongres, paa hvilken stiftedes »l'association littéraire et artistique internationale«; denne Sammenslutning, der nu tæller et stort Antal af de mest ansete Forfattere, Videnskabsmænd og Kunstnere i alle Lande blandt sine Medlemmer, og som den Dag i Dag er førende paa den internationale Forfatterrets Omraade, satte sig til Formaal at skabe Forfatterne international Beskyttelse, og det lykkedes den at vække Regeringernes Interesse for

Sagen. Man tænkte sig først Maalet naaet gennem Skabelsen af en fælles Forfatterlovgivning, men da dette viste sig ikke at kunne gennemføres, arbejdede man paa at faa en traktatmæssig Ordning mellem Landene, og efter en Række diplomatiske Forhandlinger i Bern afsluttedes den 9. September 1886 en »Konvention (almindelig kaldt »Bernerkonventionen«) angaaende Oprettelse af en international Union til Værn for litterære og kunstneriske Værker«.

Unionen, der har Sæde i Bern, tiltraadtes straks af: Tyskland (med sine Protektorater), Belgien, Spanien (med Kolonier), Frankrig (med Algier og Kolonier), Tunis, Storbritannien (med Kolonier og Besiddelser), Italien, Schweiz og Haiti; senere har følgende Lande tiltraadt den: Luxemburg (1888), Monaco (1889), Norge (1896), Japan (1899), Danmark (1903), Sverrig (1904), Liberia (1908), Portugal (1911) og Holland (1912). Af Europas Lande staar derfor kun Rusland, Østrig-Ungarn og Balkanstaterne udenfor Unionen. Nordamerikas forenede Stater har ikke tiltraadt Unionen, men der er under 4. Marts 1909 vedtaget en Lov, ifølge hvilken der er tilsikret Forfattere og Kunstnere der hører hjemme i et af Unionens Lande, Adgang til Beskyttelse ogsaa indenfor de forenede Staters Territorium, se nærmere S. 232 ff.

Konventionens Aktstykker er følgende: 1) den egentlige Konvention, 2) Tillægsartikel til samme, 3) Slutningsprotokol og 4) Undertegningsprotokol. Konventionens Art. 17 udtaler, at Konventionen kan underkastes Revisioner med det Formaal i samme at indføre Forbedringer. I Henhold hertil underkastedes Konventionen i 1896 sin første Revision paa en international Konference i Paris, hvilken Revision resulterede i, at der under 4. Maj 1896 undertegnedes: 5) en Tillægsakt, som ændrede Artiklerne 2,

3, 5, 7, 12 og 20 i Konventionen af 9. September 1886 og Numrene 1 og 4 i Slutningsprotokollen, og 6) en Deklaration, som fortolker visse Bestemmelser i Konventionen af 9. September 1886 og Tillægsakten af 1896. Sin anden Revision fik Bernerkonventionen i 1908 paa en international Konference i Berlin, hvor under 13. November undertegnedes 7) »Den i Berlin 1908 reviderede Berlinerkonvention«, der samler alle de tidligere Regler — i til Dels ændret Skikkelse — i et enkelt Aktstykke¹⁾. Om de i 1896 og 1908 foretagne Ændringer henvises iøvrigt til Behandlingen i det følgende. Endelig er der i 1914 affattet 8) en Tillægsprotokol, der dog foreløbig er uden praktisk Betydning, se nærmere herom S. 207.

Ifølge den reviderede Konventions Art. 27 forbliver de tidligere Konventioner og Akter i Kraft i Forholdet mellem de Stater, der ikke ønsker at ratificere Berlinerkonventionen, og de ratificerende Stater kan erklære, at de paa et eller andet Punkt endnu ønsker at holde sig til de tidligere Konventioner; paa samme Maade kan i Henhold til Art. 25 ny tiltrædende Stater helt eller delvis holde sig til den oprindelige Bernerkonvention alene eller til denne i Forbindelse med Pariser-Tillægsakten, men derved bliver selvfølgelig Konventionens Beskyttelse til Fordel for et saadant Lands Undersaatter fra de andre Landes Side begrænset i ganske samme Omfang. Naar man paa Berlinerkonferencen enedes om denne Ordning, var det udelukkende af Opportunitetshensyn, nemlig for at faa saa mange Stater som muligt med, men det maa indrømmes, at Ordningen, der rummer Muligheden for ganske uensartede Regler i Forholdet mellem de forskellige

¹⁾ Findes aftrykt bag i Bogen.

Stater, er upraktisk og kan volde Domstolene Vanskeligheder. Som Forholdene imidlertid har udviklet sig, synes de praktiske Vanskeligheder dog ikke at blive saa store, idet de fleste af Staterne har tiltraadt den reviderede Konvention uden Forbehold og de andre Staters Forbehold ikke er synderlig omfattende. Som nævnt foran S. 19 tiltraadte den danske Regering under 11. Juni 1903 Konventionen af 1886 med Pariser-Tillægsakten af 1896 fra 1. Juli 1903 at regne, og efter at de nationale Retsregler paa et enkelt Punkt nær ved Loven af 1. April 1912 var bragt i Overensstemmelse med den reviderede Konventions Krav tiltraadtes ogsaa denne fra 1. Juli 1912 at regne; dette skete i Henhold til kgl. Resol. af 26. Juli 1912, jfr. Bek. 27. Juni s. A. Som foran bemærket var der imidlertid et Punkt, paa hvilket Loven ikke stemmede med den reviderede Konvention, nemlig med Hensyn til Bestemmelsen om Tilladeligheden af at aftrykke Dagblads- og Tidsskriftsartikler i Dagblade og Tidsskrifter, hvorefter Danmark ikke kunde tiltræde den reviderede Konventions Art. 9, men maatte forbeholde sig paa dette Punkt at blive staaende ved Art. 7 i Konventionen af 1886, saaledes som denne Artikel er ændret i Henhold til § 1 Nr. 4 i Tillægsakten af 1896; om Betydningen af dette Forbehold se S. 213. Ved ovennævnte Tiltrædelsesakt skabtes der umiddelbart danske Forfattere Beskyttelse i Unionslandene, ligesom der skaffedes Unionslandenes Forfattere Krav paa at faa Beskyttelse her, men til at give dem en virkelig Beskyttelse, der kunde gøres gældende ved de danske Domstole, krævedes en yderligere Akt, nemlig en kgl. Anordning, hvorved Forfatterlovens Regler i Henhold til Lovens § 36, 3. Stk. bragtes til Anvendelse paa Unionslandenes Forfattere. En saadan Anordning udstedtes da

samtidig, 26. Juni 1912, men i nøje Overensstemmelse med de foran omtalte Regler i den reviderede Konventions Art. 27 og 25 gjorde den kun Loven anvendelig med Hensyn til fremmede Værker, hvis Hjemland har tiltraadt den reviderede Konvention, og kun i det Omfang (jfr. »for saa vidt») det fremmede Land har tiltraadt den.

Med Hensyn til de øvrige Unionslandes Stilling til den reviderede Konvention bemærkes følgende: Kun et Unionsland, Sverrig, har slet ikke tiltraadt den reviderede Konvention, ja end ikke Pariser-Tillægsakten af 1896¹⁾, og bliver derfor i Forholdet til de andre Unionslande at at behandle ganske efter den gamle Bernerkonvention; dog vil ved Bestemmelsen af det forfatterretlige Forhold mellem Sverrig og Danmark særlige Retsregler gribe ind, se nærmere herom Side 225.

Samme Forbehold som af Danmark er taget af Norge og Holland; sidstnævnte Land har tillige taget Forbehold med Hensyn til Beskyttelsen mod Oversættelser, hvilket Forbehold ogsaa er taget af Italien og Japan; endelig er der ogsaa taget visse Forbehold af Frankrig, Tunis og England, men disse er enten kun af rent formel Betydning eller har udelukkende Hensyn til Kunstnerretten. Alle de andre Unionslande har tiltraadt den reviderede Konvention uden noget Forbehold.

2. *Unionslandenes Forpligtelse til at yde Beskyttelse.*

Det Land, der tiltræder Bernerkonventionen, paadrager sig derved en Forpligtelse til at yde de i Konventionen nærmere angivne Værker en vis Beskyttelse, jfr. Art. 2,

¹⁾ Sverrig har dog tiltraadt den Deklaration af 1896, der nærmere fortolker visse Bestemmelser i Konventionen af 1886.

3die Stk. For at opfylde denne Forpligtelse maa det paa-gældende Land sørge for, dels at dets indre *Lovgivning* opfylder det Minimumskrav af Beskyttelse, Konventionen opstiller, dels at dets *Domstole* i det enkelte Tilfælde bringer Lovgivningens Regler til Anvendelse ogsaa til Fordel for Værker af saadanne Udlændinge, der ifølge Konventionen skal have Beskyttelse. Det er altsaa ikke tilstrækkeligt for det paa-gældende Land at beskytte de fremmede Værker, *hvis* der efter dets egen Lovgivning er Hjemmel for at beskytte saadanne, jfr. modsætningsvis Art. 2, 4de Stk., hvor det netop om Beskyttelsen for »anvendt Kunst« siges, at den beskyttes i det Omfang, hvori det er hjemlet ved de enkelte Landes nationale Lovgivning. Findes imidlertid den pligtmæssige Hjemmel for Beskyttelse af Værker af en vis Art ikke i Landets Love, kan dog naturligvis Domstolene ikke anvende andre end disse, men Landet har da brudt sin traktatmæssige Forpligtelse. Om denne fundamentale Forpligtelse ogsaa gjaldt efter den ældre Konvention maatte anses for tvivlsomt, og det var netop for at fjerne enhver Tvivl, at man paa Berlinerkonferencen vedtog at optage en udtrykkelig Regel herom i Art. 2. Dog tilstoder selve Berlinerkonventionens Art. 27, at et Land ved Tiltrædelsen af Konventionen kan tage Forbehold med Hensyn til visse Værker, og den praktiske Betydning af Udtalelsen om Landenes Pligt til at beskytte bliver da kun den, at *hvis* et Land ikke med Hensyn til de i Art. 2 nævnte Værker har taget udtrykkeligt Forbehold paa et eller andet Punkt, *skal* det sørge for, at der i dets indre Lovgivning findes Beskyttelsesregler for alle disse Værker.

For Danmarks Vedkommende er den indre Lovgivning nu i Overensstemmelse med den reviderede Konventions Regler, dog med Undtagelse af Reglerne om Artikler i

Tidsskrifter og Blade (§ 15), hvorfor der ogsaa paa dette Punkt er taget Forbehold ved Ratifikation.

Beskyttelsen skal ydes a) *Forfattere, der henhører til* (c: har Indfødsret i) et Unionsland, dels for deres *ikke-offentliggjorte* Værker, dels for de Værker, de *offentliggør for første Gang i et Unionsland* (Art. 4 og 5), b) *andre Forfattere* for de Værker, de *offentliggør første Gang i et Unionsland* (Art. 6), men ingen kan altsaa faa Konventionens Beskyttelse for Værker, der første Gang offentliggøres udenfor Unionslandene, hvorimod en samtidig Offentliggørelse dér ikke udelukker fra Beskyttelse. Ved »*offentliggjorte*» Værker forstaas Værker, som er *udgivne*; Opførelsen af et dramatisk eller dramatisk-musikalsk Værk og Udførelsen af et musikalsk Værk er ingen Offentliggørelse efter Konventionens Regler (Art. 4, 4de og 5te Stk.), og det samme maa gælde Oplæsning, Overførelse til levende Billeder o. s. v.; men en Udgivelse maa paa den anden Side siges at foreligge ikke blot, naar Værket gives i Forlag, men ogsaa, naar Forfatteren giver det i Kommission eller selv besørger Distributionen (eget Forlag). Herefter kan f. Eks. en Russer ikke faa Konventionsbeskyttelse for sin i Paris opførte Opera, førend han lader Operaens Tekst med Noder udgive i et Unionsland; paa den anden Side faar han ved saadan Udgivelse Unionsbeskyttelse, selv om Operaen forinden er opført i Rusland — altsaa udenfor Unionslandene. Paa dette Punkt er der altsaa en Forskel mellem Konventionen og dansk Rets Regler, ifølge hvilke f. Eks. en Opera er offentliggjort, naar den er opført, jfr. Forfl. § 1 jfr. § 2; hvor Forfatterloven netop ønsker at begrænse Offentliggørelsesbegrebet til det, Konventionen mener dermed, bruger den derfor ogsaa Udtrykkene »udkomme», »udgive» og ikke »offentliggøre», jfr. Lovens § 36.

Med Hensyn til *Beskyttelsens Omfang* tales der i Konventionens Art. 4—6 om at yde dels en Beskyttelse, der er lig den, Landets egne Forfattere faar, altsaa national Beskyttelse, dels en Beskyttelse, der specielt er hjemlet ved Konventionen. I Reglen vil vel disse 2 Beskyttelsers Omfang være det samme, men det behøver dog ikke altid at være Tilfældet. For Danmarks Vedkommende er der saaledes vel national, men ikke konventionsmæssig Beskyttelse for politiske Artikler i Dagblade, idet Danmarks konventionsmæssige Forpligtelse paa dette Punkt maa bedømmes efter Konventionsreglerne af 1886 og 1896, der overhovedet ikke beskytter politiske Artikler; i de Tilfælde, hvor der efter Konventionen stilles Krav om Ydelsen af national Beskyttelse, vil Danmark altsaa kunne komme til at yde Beskyttelse for politiske Artikler, skønt det efter den Konventions Regler, som Danmark paa dette Punkt er blevet staaende ved, ikke har Pligt dertil. — Paa den anden Side kan det tænkes, at et Lands Lovgivning paa et eller flere Punkter ikke giver Beskyttelse i helt samme Omfang, som Konventionen kræver, og at vedkommende Land dog har tiltraadt Konventionen fuldt ud; i et saadant Land vil der da kunne blive Tale om, at en Forfatter, der har offentliggjort et Værk i et andet Unionsland, kan kræve en konventionsmæssig Beskyttelse ud over den, det paagældende Lands indre Lovgivning giver. Her i Danmark kan imidlertid intet saadant forekomme, da det ifølge Forfl. § 36 er udelukket ad traktatmæssig Vej at give større Beskyttelse end den, Forfatterloven hjemler. — Om der nu i det enkelte Tilfælde skal ydes national eller konventionsmæssig Beskyttelse eller begge Dele, beror for en Del paa, om det Land, hvori Beskyttelsen reklameres, er Værkets Hjemland eller ej. Konventionens Art. 4,

3die Stk., giver en udtømmende Definition af, hvad der skal forstaaes ved Værkets *Hjemland*, nemlig: for ikke offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, til hvilket Forfatteren hører; for offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, hvor den første Offentliggørelse har fundet Sted, og for de Værkers Vedkommende, hvis Offentliggørelse har fundet Sted samtidig i flere af Unionens Lande, det af disse, hvis Lovgivning hjemler den korteste Beskyttelse. For de Værkers Vedkommende, der er offentliggjorte samtidig i et udenfor Unionen staaende Land og i et af Unionslandene, er det udelukkende det sidste Land, der betragtes som Hjemland.

Med Hensyn til Spørgsmaalets Afgørelse maa der iøvrigt for de *offentliggjorte* Værkers Vedkommende sondres mellem, om det drejer sig om Beskyttelse for en 1) *Unions-Forfatter* eller for en 2) *Forfatter, der ikke har hjemme i Unionens Lande*.

1) I førstnævnte Tilfælde maa sondres mellem Værkets Beskyttelse a) i dets Hjemland og b) i de andre Unionslande.

ad a) Hvis Værkets Hjemland ogsaa er Forfatterens eget Hjemland, faar det naturligvis der national Beskyttelse, men dette følger af den nationale Lovgivning, og Tilfældet omtales derfor heller ikke i Konventionen. Derimod omtaler Konv.s Art. 5 det Tilfælde, at Værket udgives første Gang i et Land (o: altsaa dets Hjemland), der ikke er Forfatterens eget, og bestemmer, at der i saa Tilfælde i dette Land skal gives det Beskyttelse ganske efter de nationale Regler, medens der paa den anden Side ikke bliver Tale om yderligere konventionsmæssig Beskyttelse. Udgiver f. Eks. en Belgier for første Gang sit Værk i Frankrig, betragtes dette Værk i Frankrig som et fransk

Værk og beskyttes efter fransk Lov f. Eks. i Henseende til Varigheden af Beskyttelsen, ligesom det maa opfylde de i fransk Lov stillede Krav med Hensyn til Formaliteter for franske Værkers Beskyttelse.

ad b) I de andre Unionslande end Værkets Hjemland skal Værket (jfr. Art. 4) have baade national Beskyttelse og konventionsmæssig Beskyttelse, men vel at mærke den nationale Beskyttelse gælder ikke med Hensyn til Varigheden, hvis denne er kortere i Værkets Hjemland, og er ikke afhængig af Formaliteters Iagttagelse, selv om saadanne kræves af det andet Lands Lovgivning for dets egne Værker. At de foruden national Beskyttelse ogsaa faar konventionsmæssig Beskyttelse var ikke hjemlet i den gamle Konvention (jfr. dennes Art. 2).

ad 2) Forfattere, der ikke henhører til Unionslandene, faar ifølge Art. 6 for de Værker, de første Gang udgiver i et Unionsland, i dette Land national Beskyttelse, i de andre Lande konventionsmæssig Beskyttelse. Unionen er altsaa saa højmodig i vidt Omfang at give ogsaa de Forfattere, der ikke henhører til et Unionsland, Beskyttelse, naar de vel at mærke foranstalter den første Udgivelse af deres Værk i et Unionsland. Senere har imidlertid Unionen — i hvert Fald teoretisk — fortrudt sin Højmodighed noget, idet det paa Englands Initiativ ved en Tillægsprotokol af 20. Marts 1914 — uden foregaaende Konference — aftaltes, at Bestemmelsen i Art. 6 ikke skulde være til Hinder for overfor Forfattere fra Lande, der ikke giver Unionslandenes Forfattere tilstrækkelig Beskyttelse, at begrænse Beskyttelsen, dog ikke hvis den paagældende Forfatter er blevet fast domicileret i et Unionsland. Protokollen er ratificeret af samtlige Unionslande, men, saa vidt vides, har ingen af dem benyttet sig af

denne Beføjelse, saa Bestemmelsen betyder foreløbig praktisk talt intet.

For *ikke-offentliggjorte* (ikke-udgivne) Værker gives der som foran omtalt, ingen Beskyttelse til Forfattere, der ikke henhører til et Unionsland (Art. 4 sammenholdt med Art. 6), men for Forfattere fra Unionslandene gives der i andre Lande end Værkets Hjemland baade national og konventionsmæssig Beskyttelse, jfr. Art. 4; da Værkets Hjemland jo her er Forfatterens eget Land, faar det selvfølgelig der national Beskyttelse, men det behøver Konventionen ikke at omtale.

Efter Art. 2 i Konventionen af 1886 var Beskyttelsen betinget af Opfyldelsen af de *Vilkaar og Formaliteter*, der er foreskrevne af Lovgivningen i Værkets Hjemland. Dette er imidlertid for Formaliteternes Vedkommende, hvorved f. Eks. tænkes paa Indregistrering, Depositum af Eksemplarer af Værket o. l., forandret ved Art. 4, 2det Stk., i den reviderede Konvention, der udtrykkeligt siger, at »Nydelsen og Udøvelsen af disse Rettigheder ikke er undergiven nogen Formalitet«, men denne Uafhængighed af Iagttagelsen af Formaliteter gælder kun med Hensyn til Beskyttelsen i andre Unionslande end Værkets Hjemland. I Værkets Hjemland skal de der foreskrevne Formaliteter være iagttagne, for at Beskyttelse kan opnaas der, men i et andet Unionsland vil Værket være beskyttet, selv om det ikke opfylder Formaliteterne i Hjemlandet, og selv om det ikke opfylder Formaliteterne i det fremmede Land, hvilket er af praktisk Betydning for Domstolene, der saaledes ikke behøver at skaffe sig Kundskab om, hvilke Formalitetskrav der stilles i fremmede Lande. Det maa dog bemærkes, at de Bestemmelser, der indeholder Krav om, at der, for at Beskyttelse kan ydes, skal være

taget et Forbehold mod Gengivelse f. Eks. ved Eftertryk af Avisartikler, ikke maa opfattes som indeholdende et Formalitetskrav. Forbeholdet er her ligefrem en *Betingelse* (et Vilkaar) for, at der overhovedet kan erkendes at være en Ret til Stede, og maa derfor tages ogsaa, naar Beskyttelse ønskes i Udlandet. — Beskyttelsen skal i de andre Unionslande gives *uafhængig af*, om der er hjemlet Værket nogen *Beskyttelse i dets Hjemland*, jfr. Art. 4, 2det Stk. Denne Regel maa vistnok siges at være i Strid med Principet i Konventionen af 1886, hvormod paa Berlinerkonferencen¹⁾ herskede en Del Tvivl, men den accepteredes som den mest praktiske Regel. Regelen gælder dog ikke, hvis Værket har været beskyttet, men ikke længere er det, idet Beskyttelsesfristen er udløbet, jfr. Art. 7, 2. Stk.

3. *De beskyttede Værker.*

I Art. 1 udtales det, at Unionen skal dannes til Værn for Forfattere og Kunstneres Rettigheder over deres litterære og kunstneriske Værker, og i Art. 2 bestemmes Udtrykket »litterære og kunstneriske« Værker nærmere som »enhver Frembringelse paa det litterære, videnskabelige og kunstneriske Omraade uanset Gengivelsesmaaden eller Gengivelsesformen«, Definitionen er saa omfattende, at alle Arter af litterære og musikalske Aandsværker maa kunne gaa ind under den. Der var paa Berlinerkonferencen²⁾ Tale om at tilføje Ordene »hvilken end deres Værdi og Bestemmelse er«, men Tilføjelsen blev opgivet som overflødig.

Foruden denne almindelige Definition paa Udtrykket »litterære Værker« indeholder Art. 2 tillige en Opremsning af de beskyttede Værker, af hvilken vil ses, at der er god

¹⁾ Actes de Berlin S. 238.

²⁾ Actes de Berlin S. 230.

Overensstemmelse mellem Konventionens og dansk Rets Regler i saa Henseende. Opremsningen kunde, da Definitionen er saa omfattende, synes overflødig, men den er taget med¹⁾ dels for at ny tiltrædende Stater kan se, hvad det drejer sig om at beskytte, dels for at fremhæve, hvilke Værker Staterne ubetinget (se dog foran S. 203) er pligtige at beskytte — nemlig de i Artiklens 1ste og 2det Stk. nævnte — og hvilke de kun er pligtige at beskytte, hvis deres egen Lovgivning hjemler saadan Beskyttelse (»anvendt Kunst«). Art. 2, 1ste Stk. medtager »koreografiske Værker og Pantomimer, hvor Iscenesættelsen er fikseret skriftligt eller paa anden Maade« (f. Eks. ved en Tegning), medens saadanne Værker tidligere kun beskyttedes, hvis Landets Lovgivning hjemlede det (Slutningsprotokollen af 1886 Art. 2). Medens den ældre Konvention (Art. 6) kun beskyttede de tilladte Oversættelser, er efter Berlinerkonventionen²⁾ ogsaa den utilladte Oversættelse beskyttet, naturligvis med Forbehold af Originalværkets Forfatters Ret; ogsaa paa dette Punkt er der altsaa Overensstemmelse med dansk Ret (Forfl. § 5). Det bemærkes, at under det i Art. 2, 2det Stk. nævnte Begreb »Samlinger af forskellige Værker« gaar³⁾ baade en Samling af Værker af forskellige Forfattere og en Samling af forskellige Værker af samme Forfatter, jfr. Forfl. § 3.

4. *Beskyttelsens Indhold.*

I Art. 2 udtales, at Landene er pligtige »at sikre Beskyttelsen« af de nævnte Værker, men Konventionen giver ikke nogen almindelig Regel om, overfor hvilke Genstande Beskyttelsen skal ydes. Konventionen maa derfor

¹⁾ Actes de Berlin S. 229.

²⁾ Actes de Berlin S. 232.

³⁾ Actes de Berlin S. 232.

hvor den ikke selv sætter en Begrænsning, opfattes som ydende Beskyttelse mod enhver Art af Gengivelse; i dens Art. 8—14 findes imidlertid en Række *særlige* Bestemmelser om forskellige utilladte Gengivelser.

Art. 8. Beskyttelse mod Oversættelser. Det er klart, at denne Beskyttelse, naar det drejer sig om Forholdet mellem Lande, hvori tales forskelligt Sprog, for de litterære Værkers Vedkommende er af større Betydning end Beskyttelsen for Værket mod Gengivelse i Originalsproget, men netop paa dette Omraade har ogsaa Modstanden mod international Beskyttelse været størst, og den fulde Beskyttelse mod Oversættelser ganske i samme Omfang som mod Gengivelse i Originalsproget er først naaet ved Berlinerkonventionens Art. 8. Nogle Stater har dog, som foran bemærket, forbeholdt sig i denne Henseende at blive staaende ved Reglerne i Konventionen af 1886 eller Tillægsakten af 1896 og opnaar derfor heller ikke i de andre Stater større Beskyttelse end efter disse Regler. De ældre Bestemmelser har derfor paa dette Punkt stadig praktisk Betydning, og 3 Standpunkter er mulige:

- a) Bernerkonventionen 1886, Art. 5: Ubetinget Beskyttelse i 10 Aar fra første Offentliggørelse, men ingen Mulighed for Forlængelse; dette er Sverrigs Standpunkt.
- b) Bernerkonventionen, Art. 5, jfr. Parisertillægsakten 1896: Ubetinget Beskyttelse i 10 Aar fra Offentliggørelsen, men Beskyttelse kan faas for lige saa lang Tid, som Værket er beskyttet mod Gengivelse paa Originalsproget, naar Forfatteren inden 10 Aar efter første Offentliggørelse offentliggør eller lader offentliggøre i et af Unionens Lande en Oversættelse til det Sprog, for hvilket Beskyttelsen fordres.

Dette er Italiens, Hollands og Japans Standpunkt.

- c) Den reviderede Konventions Art. 8: Samme Beskyttelse mod Gengivelse i Oversættelse som mod Gengivelse i Originalsproget.

Dette Standpunkt indtages af alle andre Unionslande, herunder ogsaa af Danmark (Forfl. § 4). Selv om et Land i sin indre Lovgivning maatte have en anden Regel (f. Eks. Schweiz) med Hensyn til Beskyttelsen mod Oversættelser, gælder en saadan national Regel ikke i Forhold til Unionens Lande (Droit d'auteur 1912, S. 64 ff., Act. de Berlin, S. 274). At Danmark overfor Værker, frembragte i Italien, Holland eller Japan, kun giver samme Beskyttelse mod Oversættelse, som danske Værker vilde nyde i de nævnte Lande, er omtalt ovenfor. Mellem Danmark og Sverrig maa der derimod antages at gælde den Regel, at danske og svenske Værker er gensidig beskyttede mod Oversættelse paa henholdsvis Svensk og Dansk i lige saa lang Tid, som Værkerne er beskyttede mod Gengivelse i Originalsproget, altsaa i 50 Aar efter Forfatterens Død, se nedenfor.

Art. 9. Om Beskyttelse for visse Publikationer *i den periodiske Presse* indeholder Art. 9 følgende Bestemmelser:

»Feuilletonromaner, Noveller og alle andre i Aviser eller Tidsskrifter i et af Unionens Lande offentliggjorte Værker, det være sig litterære, videnskabelige eller kunstneriske, kan uanset det behandlede Emne ikke gengives i andre Lande uden Forfatterens Tilladelse.

Bortset fra Feuilletonromaner og Noveller kan enhver Avisartikel gengives i en anden Avis, medmindre saadant maatte være udtrykkelig forbudt. Dog skal Kilden angives; Haandhævelsen af denne Forpligtelse overlades til Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse.

Den Beskyttelse, nærværende Konvention hjemler, finder ikke Anvendelse paa Dagsnyheder eller blandede Meddelelser, som alene har Karakter af Pressemeddelelser«.

Som det vil ses, faar den tilsyneladende saa omfattende Beskyttelsesregel i 1ste Stk. en meget kraftig Begrænsning ved Artiklens 2det Stk., og den virkelige Regel bliver følgende:

- a) Feuilletromaner og Noveller saavel i Aviser som i Tidsskrifter kan ikke gengives, uden at Forfatterens Tilladelse er indhentet; det samme gælder alle Artikler i Tidsskrifter.
- b) Alle Artikler (være sig videnskabelige, kritiske, politiske eller andre) i Blade kan gengives i andre Blade, naar Forfatteren ikke udtrykkelig har forbudt det, men Kilden skal angives.
- c) Dagsnyheder og blandede Meddelelser har slet ingen Beskyttelse¹).

Som tidligere nævnt er dette den eneste Artikel, med Hensyn til hvilken Danmark har maattet tage Forbehold, jfr. Bek. 27. Juni 1912, saaledes at vi paa dette Punkt er forblevet staaende ved Art. 7 i den ældre Konvention, saaledes som denne er affattet efter Parisertillægsakten 1896. Den internationale Forskel mellem den nugældende Art. 9 og den tidligere Art. 7 er den, at efter sidstnævnte: 1) behandlede Artikler i Tidsskrifter paa samme Maade som Artikler i Aviser, 2) gaves der slet ingen Beskyttelse for politiske Artikler 3) og der skulde ogsaa udtrykkeligt Forbud til for at hindre, at en i en Avis optaget f. Eks. videnskabelig Artikel kunde gengives i en Brochure, Pjece eller lign.

¹) Actes de Berlin S. 253

Paa de to sidste Punkter er imidlertid vor Forfatterlovs § 15 i Overensstemmelse med den reviderede Konventions Art. 9, men Art. 9 har ikke kunnet tiltrædes delvist, hvorfor Danmark i Formaliteten helt har maattet blive staaende ved 1896 Standpunktet; dette faar imidlertid kun praktisk Betydning med Hensyn til Reglen om Tidsskrifter, idet Artikler i saadanne ogsaa i Relation til Unionslandene vedblivende maa behandles som Artikler i Dagblade, altsaa Forbehold udtrykkelig tages mod deres Gengivelse i Tidsskrifter eller Blade. Paa de to andre Punkter vil derimod den i Konventionens Art. 4, 1ste Stk. (se foran S. 207) angivne almindelige Regel, at et Unionsland har Pligt til at yde Værker, frembragte i de andre Unionslande, national Beskyttelse¹⁾, bevirke, at vor videre gaaende Beskyttelse paa dette Punkt kommer ogsaa Artikler i Udlandets Blade til gode, saaledes at f. Eks. en politisk Artikel i et tysk Blad er beskyttet mod Gengivelse i et dansk Blad, naar der i det tyske Blad er taget Forbehold mod Gengivelse, men det maa vel bemærkes, at dette »Forbehold« skal til. Omvendt vil ogsaa politiske Artikler i danske Blade, naar Forbehold er taget, nyde Beskyttelse mod Gengivelse i Blade i de fleste andre Unionslande.

Kravet i vor Forfatterlovs § 15 om, at Kilden skal angives ogsaa ved Gengivelse af blotte »Meddelelser«, har ikke international Betydning.

Art. 10. Ifølge denne Artikel, der uforandret gengiver Art. 8 i den ældre Konvention, er det udtrykkelig forbeholdt Lovgivningen i hvert enkelt af Unionens Lande selvstændig at fastsætte, i hvilket Omfang det skal være tilladt at gøre *Uddrag* (Laan) af fremmede Forfatters Værker. Det kan efter denne Bestemmelses Forhistorie

¹⁾ Droit d'auteur 1909 S. 50, 3die Sp. nederst.

ikke antages, at Artiklens Betegnelse af de Skrifter, *til* hvilke Laanet maa gøres — »til Skrifter, der er bestemte til Undervisningsbrug, eller som har en videnskabelig Karakter eller til Chrestomatier« — skal være udtømmende, men ved udtrykkelig at nævne »Chrestomatier« (Samlinger af Prosa-Læsestykker) maa Artiklen dog vistnok antages at udelukke Antologier (Samlinger af poetiske Stykker), i hvert Fald naar de ikke er bestemt til Undervisningsbrug eller lign. Af den ved Art. 10 givne Tilladelse til visse Gengivelser er der gjort rigeligt Brug i vor Forfl. § 14.

Art. 11 bringer Konventionens Regler til Anvendelse paa offentlig *Opførelse* af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker og paa offentlig *Udførelse* af musikalske Værker, hvad enten disse Værker er offentliggjorte eller ej. Beskyttelsen gælder ogsaa mod uautoriseret offentlig *Opførelse af Oversættelser* af førstnævnte Værker, saa længe Forfatterretten til disse Værker varer. Hvorvidt den, der med Forfatterens Tilladelse har oversat et Drama, har Ret til at lade det oversatte Værk opføre, maa bero paa Aftalen mellem ham og Forfatteren.

Medens efter den ældre Konventions Art. 9 den her hjemlede Beskyttelse mod Udførelse af musikalske Værker for de offentliggjorte Værkers Vedkommende var afhængig af, at Komponisten udtrykkelig havde forbudt saadan Udførelse, har Art. 11, 3die Stk. ophævet Nødvendigheden af saadant Forbuds Tagelse. Dansk Ret er ganske i Overensstemmelse med Berlinerkonventionens Art. 11 (jfr. Forfl. § 2); af de andre Unionslande staar Sverrig og Japan paa den ældre Konventions Standpunkt, og Holland har taget Forbehold med Hensyn til Opførelse af Oversættelser.

Efter *Art. 12* (den tidligere Konventions Art. 10) henregnes til de utilladte Gengivelser, i Særdeleshed ogsaa

de uautoriserede indirekte Tilegnelser af et litterært eller kunstnerisk Værk, saasom *Bearbejdelser*, Musikarrangementer, Omarbejdelser af en Roman, Novelle eller poetisk Værk til Brug for Scenen eller omvendt, o. l., naar de ikke er andet end en Gengivelse af det paagældende Værk i samme eller en anden Skikkelse med uvæsentlige Forandringer, Tilføjelser eller Forkortelser uden at have Karakteren af et nyt originalt Værk. — Regelen stemmer med Forfl.'s § 13.

Art. 13 hjemler Komponister udelukkende Ret til at tillade 1) *Tilpasning* af deres Værker *til Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej*, 2) *offentlig Udførelse* af disse Værker *ved Hjælp af saadanne Instrumenter*. Hvad den under 2) nævnte Eneret angaar, kan den mulig siges allerede at være hjemlet ved Art. 9, 3die Stk. i den ældre Konvention, men var da afhængig af, om Komponisten havde forbudt saadan Udførelse. Derimod er Reglen om, at Komponisten har Eneret til at tillade sit Værks Tilpasning til Fonografer o. l. Instrumenter, ny og tilmed i Strid med den ældre Konventions Slutningsprotokols Punkt 3, hvori udtales, at det er en Selvfølge, at Tilvirkningen og Salget af Instrumenter, der tjener til mekanisk at gengive Melodier, der er Enkeltmands Eje, ikke betragtes som retsstridig musikalsk Gengivelse. Naar man paa Berlinerkonferencen forlod denne i Slutningsprotokollen udtrykte Opfattelse, var dette ikke alene af Hensyn til Komponistens økonomiske Interesse, men ogsaa fordi man erkendte, at hans personlige Komponistinteresse var udsat for at krænkes ved Værkets Overførelse til mekaniske Instrumenter, idet saadan Overførelse hyppigt medfører, at Værket maa afkortes eller tilpasses paa en saadan Maade, at det ikke mere er en korrekt Gengivelse af hans

Aandsværk, der maaske overhovedet ikke egner sig til saadan Gengivelse. Paa den anden Side mente man fra visse Unionslande, at naar Komponisten først een Gang har tilladt sit Værks Overførelse paa mekaniske Instrumenter, forspildte han derved i nogen Grad sit Ret til at hindre dets yderligere Overførelse paa saadanne Instrumenter, og ønskede¹⁾ derfor indført den saakaldte »Tvangslicens«, hvorefter enhver mod en bestemt Afgift har Ret til at overføre et Værk paa mekaniske Instrumenter, naar dets Komponist een Gang har tilladt dets Overførelse paa saadan Maade. Helt retfærdigt overfor Komponisten synes dog dette System ikke at være, idet han ved den givne Tilladelse kan have taget særligt Hensyn til den Mands Duelighed og Forstaaelse, der skulde foretage Overførelsen, og ikke kan være tjent med, at enhver Fuser herefter har Ret til at overføre hans Værk, men paa den anden Side maa det erkendes, at Tvangslicenssystemet modvirker en mulig uheldig Monopolisering til Fordel for enkelte Fonograffabrikanter. De paagældende Unionslandes Ønske toges der paa Konferencen for saa vidt Hensyn til, som Art. 13 fik den Tilføjelse, at det skal være tilladt hvert enkelt Land for sit eget Vedkommende i sin Lovgivning at tage Forbehold og opstille Betingelser med Hensyn til Anvendelsen af denne Artikel, men Virkningen af saadanne Forbehold og Betingelser skal være nøje begrænset til det paagældende Land. England og Tyskland har herefter indført Tvangslicenssystemet, men dansk Ret stemmer med Artiklens Hovedregel, jfr. Forfl. §§ 2 og 10; det blev dog under Behandlingen i Rigsdagen af Forfatterlovsforslaget fra Regeringens Side stillet i Udsigt,

¹⁾ Actes de Berlin S. 260.

at et Tvangslicenssystem eventuelt ogsaa skulde blive søgt gennemført her, saafremt de praktiske Erfaringer fra England og Tyskland maatte tale derfor.

I Art. 13 tales kun om Musikværkers Gengivelse ad mekanisk Vej, medens Gengivelse paa denne Maade af Monologer eller Sange ikke udtrykkeligt nævnes, men det følger af Konventionens almindelige Princip¹⁾, at der ogsaa haves Beskyttelse for saadanne Værkers Gengivelse ad mekanisk Vej.

Art. 14. Fremkomsten af »Filmskomedier« har nødvendiggjort Indførelsen af internationale Beskyttelsesregler ogsaa paa dette Omraade. Art. 14 fastsætter herom følgende Regler:

»Forfattere af litterære, videnskabelige eller kunstneriske Værker har udelukkende Ret til at tillade Gengivelse og offentlig Fremstilling af deres Værker ad kinematografisk Vej.

De kinematografiske Frembringelser nyder Beskyttelse som litterære eller kunstneriske Værker, naar der ved den anvendte Iscenesættelse eller ved Sammenstillingen af de foreviste Begivenheder er givet Værket en personlig og original Karakter.

Med Forbehold af Forfatterens og Kunstnerens Rettigheder over det originale Værk er Gengivelsen ad kinematografisk Vej af et litterært, videnskabeligt eller kunstnerisk Værk beskyttet som Originalværk.

De foregaaende Bestemmelser finder Anvendelse paa Gengivelser eller Frembringelser ved enhver anden Fremgangsmaade, der kan stilles i Klasse med den kinematografiske.»

¹⁾ Actes de Berlin S. 262.

I Artiklens 1ste Stk. gives altsaa Beskyttelse *mod* Værkers Gengivelse i »levende Billeder«, i 2det Stk. gives Beskyttelse *for originale* »Filmskomedier« og i 3die Stk. *for det til levende Billeder overførte litterære Værk*. Reglerne stemmer ganske med dansk Rets, jfr. Forfl. §§ 1, 2 og 5

5. Beskyttelsens Varighed.

Berlinerkonventionens Art. 7 udtaler om Beskyttelsens Varighed følgende Regel:

»Den ved nærværende Konvention hjemlede Beskyttelse vedvarer, saa længe vedkommende Forfatter eller Kunstner *lever og 50 Aar efter hans Død*.

For saa vidt denne Tidslængde ikke maatte blive almindelig antagen af alle Unionslandene, vil Varigheden være at beregne *efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse, og den kan ikke overskride den Frist, der gælder i Værkets Hjemland*. De kontraherende Lande er følgelig kun pligtige at anvende Bestemmelsen i 1ste Stk., for saa vidt den er overensstemmende med deres egen Lovgivning.«

Artiklens første Stykke indeholder i Virkeligheden kun en Ønskeseddel, fremsat af Berlinerkonferencen, idet den i 2det Stk. omtalte Forudsætning for, at Reglen i 1ste Stk. skal være den gældende, ikke er indtraadt og heller ikke har synderlig Udsigt til at indtræde; den gældende Regel staar derfor i 2det Stk. og er den, at Værket altid faar den korteste Beskyttelse af dem, der kan blive Tale om (enten Værkets Hjemlands eller det Lands, hvori Kravet paa Beskyttelse rejses). Saaledes er f. Eks. et dansk Værk i Tyskland kun beskyttet i 30 Aar efter Forfatterens Død, og et tysk Værk ligesaa her kun i 30

Aar efter Forfatterens Død, skønt Danmark ellers har 50-Aars Reglen¹⁾).

Da det altsaa kan være af Betydning at kende de fremmede Unionslandes Lovgivning paa dette Omraade, tilføjes her de nugældende Frister i de forskellige Lande:

- a) 20 Aar efter Forfatterens Død har: Haiti.
- b) 30 Aar efter Forfatterens Død har: Tyskland, Schweiz og Japan.
- c) 50 Aar efter Forfatterens Død har: Danmark (jfr. Forfl. § 21), Norge, Sverrig, Frankrig, Tunis, Belgien, Luxemborg, Monaco og Portugal. Ogsaa England har denne Frist, men efter den engelske Lov af 16. December 1911 gælder der tillige den særlige Regel, at dog enhver, naar der er gaaet 25 Aar efter Forfatterens Død (eller 30 Aar med Hensyn til de Værker, der forelaa ved Lovens Vedtagelse), kan offentliggøre Værket, naar han bekendtgør denne sin Hensigt og betaler til Forfatterrettens Indehaver 10 pCt. af Bogladeprisen for hvert solgt Eksempplar. Det nærmere er fastsat ved et Reglement fra Board of Trade (Droit d'auteur 1912, S. 17 ff., S. 71).
- d) 80 Aar efter Forfatterens Død har: Spanien.
- e) Italien har en dobbelt Frist:

1ste Periode: til Forfatterens Død eller i det mindste 40 Aar fra Offentliggørelsen.

2den Periode: i 40 Aar efter Udløbet af 1ste Periode kan enhver frit gengive Værket, men skal betale Forfatteren eller dennes Arvinger 5 pCt. af Bogladeprisen for hvert Eksempplar.

De her nævnte Frister gælder i alle Retninger, hvor

¹⁾ Actes de Berlin S. 243.

der ikke er gjort særlige Undtagelser; som særlig Undtagelse kan nævnes, at i Sverrig Opførelse af et dramatisk eller dramatisk-musikalsk Værk er tilladt 30 Aar efter Forfatterens Død; i Norge er Oplæsning, der ikke har Karakter af dramatisk Opførelse, tilladt 3 Aar efter Værkets Offentliggørelse; i Italien kan et Værk udføres eller opføres, naar der er gaaet 80 Aar fra den første Opførelse eller Offentliggørelse. — Ogsaa ved disse Undtagelsestilfælde gælder den før nævnte Regel til Bestemmelse af Beskyttelsens Varighed (»den korteste Frist«, jfr. Act de Berlin, S. 244).

Med Hensyn til *posthume* Skrifter samt *anonyme* og *pseudonyme* Værker gælder i Henhold til Artiklens 3die Stk. samme internationale Varighedsregel som med Hensyn til andre Værker, altsaa »korteste Beskyttelse«, men til Bestemmelsen af denne maa altsaa kendes de til Dels særlige Regler, der gælder i de forskellige Lande om disse Værker.

Med Hensyn til *posthume* Værker er nu ganske vist det angivne Aaremaal i alle Landene det samme som for Værker, der er udgivne i Forfatterens levende Live, men det er kun Danmark, Norge, Tyskland og Spanien, der regner Fristen fra Forfatterens Død; i Belgien, England, Italien (her regnes med den sammenlagte Frist, 80 Aar), Japan, Luxemborg, Monaco, Portugal, Sverrig og Schweiz regnes Fristen fra Offentliggørelsen, og i Frankrig, Tunis og Haïti efter Udgiverens Død.

Særlige Regler for *anonyme* og *pseudonyme* Værker findes i følgende Tilfælde, hvor Fristen er den efternævnte:

- a) Regnet fra Udgiverens Død: Belgien, Luxemborg, Frankrig (ifølge Praxis) og Monaco 50 Aar, Spanien 80 Aar;

- b) Regnet fra Offentliggørelsen: Tyskland og Japan 30 Aar, Danmark, Norge og Sverrig 50 Aar (Sverrig kun 5 Aar med Hensyn til Opførelsen af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker).

I de andre Unionslande findes der ikke i Lovene omtalt nogen særlig Frist med Hensyn til disse Værker.

6. Retsforfølgningsregler.

Konventionens Art. 15 opstiller Kravet om en vis Lethed i Forfatternes *Adgang til Retsbeskyttelse* i Unionslandene. Det fordres nemlig, at Domstolene i Unionens forskellige Lande, indtil Modbevis føres, skal gaa ud fra, *dels* at den paa Værket som Forfatter navngivne Person, ogsaa virkelig er Forfatter af Værket (1ste Stk.), samt *dels* at Forlæggeren eller Udgiveren ved anonyme og pseudonyme Værker er berettiget til at optræde paa Forfatterens Vegne (2det Stk.); jfr. herved Forfl. § 34.

Selve Retsfølgningen giver Konventionen ingen Regler om, men overlader ganske Ordningen af denne til de enkelte Landes Lovgivning, dog sikrer den sig ved Art. 16, at Unionslandenes Lovgivning aabner Adgang til en *Beslaglæggelse* af ulovlige Gengivelser af et beskyttet Værk; Gengivelserne skal kunne beslaglægges i det Land, i hvilke Originalværket har Krav paa Beskyttelse, selv om de hidrører fra et Land, i hvilket Værket ikke er beskyttet eller er ophørt med at være det. Iøvrigt overlades ogsaa de nærmere Betingelser for Beslaglæggelsen samt Maaden herfor til de nationale Lovgivninger. — I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes, at ifølge Art. 17 bevares for hvert enkelt Land Retten til at øve det saakaldte »Pressepolitie«, jfr. vor Lov om Pressens Brug 3. Januar 1851 §§ 14 og 15 om Forbud mod Indførelse her i Riget af fremmede Skrifter.

7. *Konventionens tilbagevirkende Kraft.*

Den reviderede Bernerkonvention traadte i Kraft 9. September 1910 for de Lande, der paa det Tidspunkt havde tiltraadt den, men da Danmark først har tiltraadt den fra 1. Juli 1912, bliver dette sidstnævnte Tidspunkt det afgørende for Danmark i alle de Henseender, hvor den reviderede Konvention afviger fra den tidligere, der tiltraadtes fra 1. Juli 1903.

Den reviderede Konvention finder ifølge sin Art. 18 Anvendelse paa alle de Værker, som paa Tidspunktet for dens Ikrafttræden endnu ikke er blevne Offentlighedens Eje i deres Hjemland som Følge af, at Tiden for Beskyttelsens Varighed er udløben. Et Værk kan altsaa ikke genindtræde i de beskyttede Værkers Række, naar dets Beskyttelses Varighed allerede var udløben efter den ældre Ret; paa dette Punkt giver Konventionen af 1908 en ringere Beskyttelse end baade Konventionen af 1886 og Forfatterlovens § 37 (se S. 182), men det maa bemærkes, at Begrænsningen i Konventionens tilbagevirkende Kraft ikke gælder overfor Værker, der efter den ældre Ret er frie af andre Grunde end paa Grund af Udløbet af Beskyttelsesfristen.

Den nærmere Fremgangsmaade ved Anvendelsen af Princippet i Art 18 er det — saafremt ikke særlige Overenskomster foreligger — overladt til hvert Lands Lovgivning at træffe Bestemmelse om. Da Danmark¹⁾ ingen

¹⁾ Ved norsk Lov 25. Juli 1910 er der ligesom i Danmark taget visse Forbehold med Hensyn til de før Lovens Ikrafttræden (9. September 1910) frembragte eller offentliggjorte Værker, saaledes er Værker, der ved Lovens Ikrafttræden allerede har foreligget i Boghandelen i mere end 10 Aar, ikke beskyttede mod Oversættelse, og enhver Komposition, som før nævnte Tidspunkt er overført til mekaniske Instrumenter, kan af hvem som helst overføres, sælges, opføres m. v.

internationale Overenskomster har indgaaet med Hensyn til Overgangsbestemmelser, vil derfor en dansk Forfatters Ret til at gøre Krav paa Beskyttelse i Udlandet for et af ham før 1. Juli 1912 offentliggjort Værk være afhængig af, hvorledes den indre Lovgivning er i det Land, hvor Krænkelsen har fundet Sted; omvendt bliver alene dansk Ret afgørende, for saa vidt Kravet paa Beskyttelse rejses her i Landet f. Eks. af en udenlandsk Forfatter mod en dansk Oversætter. Hovedreglen i dansk Ret findes i Forfl. § 37, men Danmark har benyttet den ved Art. 18 givne Beføjelse til at tage nogle ret betydelige Forbehold med Hensyn til Forfatterlovens Anvendelse paa de før dens Ikrafttræden frembragte eller offentliggjorte *fremmede* Værker. De paagældende Forbehold, der er fastsatte ved kgl. Anordn. af 26. Juni 1912, er følgende:

1. Enhver før 1. Juli d. A. paabegyndt eller fuldendt Oversættelse, hvis Offentliggørelse efter den hidtil gældende Ret var lovlig, skal fremdeles — ogsaa i nye Oplag — kunne afhændes, opføres eller paa anden Maade offentliggøres, selv om saadan Offentliggørelse vilde være forbudt efter Lov af 1. April 1912 om Forfatterret og Kunstnerret.

2. Offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner, hvis Udførelse efter den før 1. Juli d. A. gældende Lovgivning var tilladelig, idet der ikke paa Titelbladet eller foran det udgivne Værk af Komponisten var nedlagt Forbud mod saadan Udførelse, skal fremdeles lovlig kunne finde Sted, for saa vidt Udførelsen ikke har Karakter af dramatisk Opførelse; ligeledes er det under samme Forudsætning fremdeles tilladt at overføre et saadant Værk paa Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej.

3. Er et Værk før 1. Juli d. A. her i Landet lovlig gengivet i »levende Billeder«, skal den saaledes skete Gen-

givelse fremdeles lovlig kunne mangfoldiggøres, opføres eller paa anden Maade offentliggøres.

Med Hensyn til musikalske Kompositioners Overførelse til og Gengivelse ved Fonografer o. l. indeholder for øvrigt Konventionen selv i Art. 13, 3die Stk. en Undtagelse fra Princippet i Art. 18, idet Reglen i Art. 13, 1ste Stk. om saadan Overførelse og Gengivelse ikke har tilbagevirkende Kraft.

8. *Særlig videregaaende Beskyttelse.*

Bernerkonventionens hele Princip gaar alene ud paa at fastsætte et Mindstemaal af Beskyttelse, som de tiltrædende Lande binder sig til at yde, men det udelukker ingenlunde, at der kan ydes en videregaaende Beskyttelse; dette siges desuden udtrykkeligt i Art. 19 og 20, af hvilke den første lader videregaaende Bestemmelser i de enkelte Unionslandes *Lovgivning* til Gunst for fremmede i Almindelighed have Gyldighed, og den anden lader eksisterende *Overenskomster* mellem Landene om videregaaende Beskyttelse forblive i Kraft, ligesom den fremdeles tillader Afslutningen af nye Overenskomster af den Art; af Art. 20 kan iøvrigt modsætningsvis sluttes, at det er Unionslandene forbudt at afslutte indbyrdes Overenskomster til Nedsættelse af det af Konventionen opstillede Mindstemaal af Retsbeskyttelse.

For Danmarks Vedkommende vil de i Art. 19 og 20 indeholdte Regler nu kun have Betydning i *Forholdet til Sverrig*.

Allerede forinden Bernerunionen dannedes, var der mellem Sverrig og Danmark en vis gensidig Beskyttelse for litterære Værker. Den gensidige Beskyttelse var dels hjemlet ved Lovgivningen, dels ved en Konvention mellem

de to Lande. Hvad den legale Hjemmel angaar, var der saavel i den svenske Lov af 10. August 1877, § 2, som i den danske Lov af 24. Maj 1879, § 1, udtalt, at Svensk og Dansk skulde betragtes som Mundarter af samme Sprog, saaledes at der derved gaves svenske og danske Værker Beskyttelse mod Oversættelse paa henholdsvis Dansk og Svensk i lige saa lang Tid, som de paagældende Værker var beskyttede mod Gengivelse paa Originalsproget. Denne Bestemmelse er senere gaaet over i vor Lov af 29. Marts 1904, § 4. Ved Konvention 27. November 1879, jfr. Anordn. 5. December 1879, bestemtes det dernæst, at de i den svenske Lov af 10. August 1877 og de i de danske Love af 29. December 1857, 23. Februar 1866, §§ 1—6, 21. Februar 1868 og 24. Maj 1879 indeholdte Bestemmelser om Eftertryk, om Opførelse af dramatiske Værker eller for Scenen bestemte musikalske Kompositioner samt om Oversættelser skulde være anvendelige til Fordel for Værker, offentliggjorte henholdsvis i Danmark og Sverrig. Skønt de foran nævnte Love er afløste af nye Love, for Sverrig Vedkommende af Lov 28. Maj 1897 og Lov 29. April 1904 og for Danmarks Vedkommende af Lov 19. December 1902, Lov 29. Marts 1904 og nu senest Lov 1. April 1912, staar Overenskomsten og de til denne sig knyttende Anordninger formelt stadig ved Magt, og hverken den svenske eller den danske Regering har efter Udstedelsen af de nye Love foretaget noget Skridt for at gøre disse anvendelige paa henholdsvis danske og svenske Undersaatters Værker, formentlig fordi de er gaaede ud fra, at Overenskomsten og de til denne sig sluttende Anordninger kan betragtes som havende Gyldighed ogsaa med Hensyn til de nye Love, som er traadte i Stedet for de i de paagældende Aktstykker udtrykkelig nævnte. — Som foran bemærket har Sverrig

ikke tiltraadt den i 1908 reviderede Bernerkonvention, men er foreløbig blevet staaende paa det gamle »Berners-standpunkt« af 1886 (dog med Fortolkningsdeklarationen af 1896) og vilde derfor, hvis ikke de foran nævnte specielle Regler endnu var gældende, i Relation til Danmark have været at behandle udelukkende efter Reglerne i den gamle Bernerkonvention af 1886, skønt Danmark har tiltraadt den reviderede Konvention.

Da nu imidlertid den nævnte svensk-danske Konvention maa antages vedblivende at have Gyldighed, maa — uanset Bernerkonventionens Regel — ogsaa vor nye Lovs Regler om Eftertryk, om Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker og om Oversættelser komme til Anvendelse paa Værker, offentliggjorte i Sverrig, selv om de svenske Love paa et eller andet af disse Punkter ikke skulde give en fuldtud tilsvarende Beskyttelse for danske Værker, hvilket for øvrigt allerede var Tilfældet efter vor Lov 29. Marts 1904. Hvad særlig angaar den før nævnte legale Regel om, at Svensk og Dansk skal betragtes som Mundarter, maa bemærkes, at naar den er udeladt i Lov 1. April 1912, skyldes dette udelukkende, at den nye Lovs § 4 overflødiggjorde en saadan særlig Regel, jfr. Rigsdagstidende for 1909—10, Tillæg A., Sp. 3209.

Som nævnt angaar den svensk-danske Konvention kun: 1) *Eftertryk*, 2) *Opførelse af dramatiske og dramatisk-musikalske Værker* og 3) *Oversættelser*, og Forholdet mellem Sverrig og Danmark vil da i disse Relationer være følgende: ad 1) Sverrig har (Lov 10. August 1877, § 7) samme Beskyttelsesfrist som Danmark, nemlig 50 Aar efter Forfatterens Død, saa paa dette Punkt fremkommer ingen Forskel.

ad 2) Dramatiske og dramatisk-musikalske Værker er i Sverrig kun beskyttede mod Opførelse i 30 Aar efter Forfatterens Død (Lov 29. April 1904, § 14, jfr. Lov 28. Maj 1897, § 12), men i Danmark i 50 Aar efter Forfatterens Død; den 50-aarige Frist vil da komme de svenske Værker til gode i Danmark, medens de danske Værker i Sverrig kun vil faa den 30-aarige Beskyttelse.

ad 3) Et Værk er i Sverrig beskyttet mod Oversættelse i 10 Aar efter Offentliggørelsen (Lov 29. April 1904, § 3), medens Beskyttelsen i Danmark er 50 Aar efter Forfatterens Død; imidlertid vil her Reglen om, at Svensk og Dansk maa betragtes som Mundarter, gribe ind, saaledes at et dansk Værk ogsaa i Sverrig vil være beskyttet mod Oversættelse paa Svensk i 50 Aar efter Forfatterens Død, altsaa lige saa længe som et svensk Værk vil være beskyttet mod Oversættelse paa Dansk i Danmark.

Uligheden vil derfor kun komme frem med Hensyn til Oversættelse af et svensk eller dansk Værk paa et andet Sprog end henholdsvis Dansk eller Svensk. Et svensk Værk vil saaledes i Danmark være beskyttet mod Oversættelse f. Eks. paa Tysk i 50 Aar efter Forfatterens Død, medens et dansk Værk i Sverrig kun vil være beskyttet mod Oversættelse paa Tysk i 10 Aar efter Offentliggørelsen; denne Ulighed vil dog næppe have større praktisk Betydning.

Det bemærkes, at denne under 2) og 3) omtalte større Beskyttelse for svenske Værker kun gælder Værker offentliggjorte i Sverrig, men ikke Værker offentliggjorte af svenske i fremmede Lande.

Den foran omtalte Konvention af 1879 afsluttedes mellem Danmark og Sverrig-Norge, men overfor Norge maa saavel Konventionen som den af Lovgivningen følgende større Beskyttelse have tabt enhver Betydning, eftersom baade Danmark og Norge har tiltraadt den reviderede Bernerkonvention og indrettet deres indre Lovgivning efter denne. Af lignende Aarsag maa ogsaa en ældre Konvention med Frankrig (se S. 197, Note 1), om end ikke formelt ophævet, have tabt sin Betydning, og andre Sær-Konventioner har Danmark ikke haft med noget af Unionens Lande.

9. *Bestemmelser om Unionens Administration,
Konventionens Tiltræden m. v.*

De Lande, der har tiltraadt Bernerkonventionen, udgør en Union (Art. 1), og Unionens Virksomhed udøves gennem et internationalt Bureau (Art. 21), der har Sæde i Bern og er underlagt den schweitziske Forbundsregerings Overhøjhed og Tilsyn. Bureauets officielle Sprog er Fransk. Bureauet indsamler og offentliggør Oplysninger af enhver Art vedrørende Beskyttelse af Forfatterrettigheder (Art. 22) og udgiver et Maanedsskrift, kaldet »Le droit d'auteur«. Udgifterne ved Bureauets Drift skal bæres af de kontraherende Lande i Fællesskab (Art. 23); til Bestemmelse af hvert Lands Bidrag til de samlede Omkostninger deles Landene i 6 Klasser, der hver skal bidrage i Forhold til et vist Antal Enheder. Danmark har tiltraadt 4de Klasse.

Spørgsmaal om Ændringer i Konventionen behandles normalt paa Konferencer, hvortil de kontraherende Lande sender Delegerede; af saadanne Konferencer har hidtil kun været afholdt 2, nemlig den i 1896 i Paris og den i 1908 i Berlin; ingen Forandring i Konventionen er gældende

uden enstemmigt Samtykke fra Unionslandene (Art. 24), hvilket dog, som det vil fremgaa af det foregaaende, ikke er enstydigt med, at alle Landene forpligter sig til for deres eget Vedkommende at følge med til Forandringen.

I Slutningen af Konventionen omtales Reglerne for nye Staters Tiltrædelse af den (om Art. 27 se foran S. 200) og om dens Ratifikation.

B. Danmarks forfatterretlige Forhold til Østrig.

I 1907 har Danmark indgaaet en Overenskomst med Østrig (ikke Ungarn) om, at den østrigske Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 26. December 1895 og den danske Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 29. Marts 1904 skal komme til Anvendelse paa henholdsvis Værker frembragte af danske Undersaatter og Værker frembragte af østrigske¹⁾ Undersaatter, jfr. kgl. Anordn. af 12. Juli og Bek. af 31. Juli 1907.

Der er herved i Henhold til vor Forfatterlovs § 36 for Danmark skabt et noget lignende Forhold til Østrig som til de Lande, der er Medlemmer af Bernerunionen, hvilket Østrig hidtil ikke har ønsket at være. Overenskomsten gælder litterære og kunstneriske Værker, men ikke Fotografier. Der er saavel i den østrigske som i den danske Anordning taget det Forbehold, at det paagældende Værk for at faa Beskyttelse i det fremmede Land maa være beskyttet i sit Hjemland, og at den gensidige Beskyttelse ikke varer længere end den Beskyttelse, der er tilstaaet Værket i dets Hjemland.

Ifølge den østrigske Lov (§ 43) *varer Beskyttelsen* indtil 30 Aar efter Forfatterens Død (efterladte Værker kan dog faa en forlænget Beskyttelse paa 5 Aar udover nævnte

--

¹⁾ U. f. R. 1916 S. 733.

Frist); anonyme og pseudonyme Værker er kun beskyttede i 30 Aar efter Offentliggørelsen (§ 44). Længere Beskyttelse end den her nævnte kan selvfølgelig danske Værker ikke faa i Østrig, og i Henhold til den før omtalte Begrænsning kan heller ikke østrigske Værker beskyttes ud over denne Frist i Danmark.

Beskyttelsens Indhold og Varighed er efter den østrigske Lov den samme, hvad enten Værket hører hjemme i Litteraturen, Tonekunsten eller den bildende Kunst, dog gælder der med Hensyn til Udførelsen af et offentliggjort Musikværk samme Regel (§ 34), som gjaldt her efter § 2 b i vor Forfatterlov af 1904, nemlig den at saadan Udførelse er tilladt, naar Komponisten ej har taget Forbehold derimod. Endvidere gælder i Østrig paa det Omraade, hvor Beskyttelsen vel praktisk set vilde have haft størst Betydning, nemlig med Hensyn til *Oversættelser*, en saa snæver Regel, at danske Forfattere ikke vil faa synderlig Udbytte af Beskyttelsen. Efter den østrigske Lov (§ 28) er Forfatteren, naar Værket er offentliggjort, kun beskyttet mod Oversættelser, hvis han udtrykkelig har forbeholdt sig saadan Ret; Forbeholdet, der kan tages med Hensyn til alle eller nogle bestemte Sprog, maa anføres foran i alle Eksemplarerne af Værket; Forbeholdet faar dernæst ingen Betydning udover 3 Aar, hvis der ikke paa Forfatterens Foranledning foreligger en Oversættelse til det paagældende Sprog inden Udløbet af de 3 Aar; foreligger der imidlertid inden nævnte Frist en saadan Oversættelse er Værket beskyttet i 5 Aar efter Udgivelsen af Oversættelsen (§ 47), men udover disse højst 8 Aar er Værket ikke beskyttet mod Oversættelse. En dansk Forfatter vil da kun paa lignende Vilkaar og for samme Tid kunne faa Beskyttelse mod, at hans Værk

oversættes i Østrig, og da der i fornævnte Anordn. af 12. Juli 1907 er taget de Forbehold, at der kun skal gives Beskyttelse her for østrigske Værker, for saa vidt disse er beskyttede efter østrigske Love, og at Beskyttelsen ikke varer længere end den Beskyttelse, der er tilstaaet Værket i Østrig, vil et østrigsk Værk ogsaa kun være beskyttet mod Oversættelse i Danmark for den Tid og under de Betingelser, der gælder for dets Oversættelse i Østrig, altsaa højst 8 Aar.

C. Danmarks forfatterretlige Forhold til De forenede Stater i Nordamerika.

1. Beskyttelsen for danske Værker i De forenede Stater.

Allerede ved Loven af 3. Marts 1905 tilsikredes der Værker, frembragte udenfor de forenede Stater en vis Adgang til Beskyttelse i Staterne, men der stilledes dog bl. a. den Fordring, at Bøgerne skulde være trykte med Typer, satte indenfor Staternes Territorium.

Ved en Lov af 4. Marts 1909¹⁾ — til hvilken Stødet vel er givet ved Berlinerkonferencen angaaende Bernerkonventionens Revision — ophævedes inidertid det nævnte Krav, den saakaldte »manufacturing clause«, og der er skabt en Adgang til under Iagttagelsen af visse Formaliteter at faa Beskyttelse for Værker, frembragte i Unionslandene, fuldstændig lige med den, der ydes Værker, frembragte indenfor Staternes Territorium. Skønt Staterne ikke selv har ønsket at indtræde i Bernerunionen, er der dog i nævnte Lov § 8 taget et særligt Hensyn til Forfattere og Kunstnere, der hører til et af Unionslandene. I § 8 b. udtales nemlig, at Autorret kan erhverves ogsaa af frem-

¹⁾ Glahn: Lov om Forfatterret og Kunstnerret S. 129.

mede, naar den Stat, i hvilken vedkommende Autor er Statsborger eller Undersaat har tiltraadt en international Overenskomst, der foreskriver gensidig Beskyttelse for Autorret paa en saadan Maade, at de forenede Stater, naar de ønsker det, kan tiltræde denne Overenskomst, samt at Præsidenten ved Bekendtgørelser afgør, hvilke Stater der opfylder denne Betingelse. I Henhold hertil har Præsidenten under 9. April 1910 udstedt en Proklamation, hvorefter en Række Lande anerkendes at have opfyldt den nævnte Betingelse, og derimellem Danmark som Medlem af Bernerkonventionen. Ved Tillægslove af 24. August 1912, 2. Marts 1913 og 28. Marts 1914 er der foretaget enkelte Modifikationer i Loven af 1909 til Gunst for fremmede Forfattere. — De *Formaliteter*, en dansk Forfatter har at iagttage for at faa sit her i Landet udgivne Værk beskyttet i de forenede Stater, er følgende:

- 1) Han skal lade ethvert Eksempplar af Værket, der offentliggøres eller udbydes til Salg i Staterne, paa trykke en saalydende Notits: Copyright (eller Copr.) by — — (Navn paa Forfatter eller Forlægger) Aarstal, jfr. §§ 9 og 18. Denne Notits skal trykket paa Titelfladet eller dettes Bagside.
- 2) 1 fuldstændigt Eksempplar af Værket i den bedste Udgave skal straks deponeres i Autorret-Bureauet, hvilket sker ved at sende det til: »Library of Congress« (Copyright Office), Washington, D. C., U. S. A., se § 12, som den er affattet efter Lov 28. Marts 1914.
- 3) Samtidig med Indsendelsen af Eksemplarerne, skal der til samme Bureau indsendes et Andragende om at faa Værket indregistreret til Eneret; i Andragendet skal angives Andragerens fulde Navn og Adresse, hans Nationalitet, Værkets Titel og Datoen for Ind-

sendelsen, samt den Klasse, til hvilken Værket maa henføres, f. Eks. om det er en Bog, et Tidsskrift, en Komposition, et Landkort o. s. v., se § 5 jfr. Lov 24. August 1912.

- 4) Endelig skal der samtidig til nævnte Bureau betales 1 Dollar, for Fotografier dog kun 50 Cents, § 61.

Om Bøger, affattede paa det engelske Sprog, gælder specielle Regler (se §§ 9, 12, 13, 15 og 21).

Har en Forfatter iagttaget de fornævnte Formaliteter, faar han fuld Beskyttelse for Værket baade mod Gengivelse paa Dansk og mod Oversættelser.

Overdragelser af Værket skal særlig registreres, se §§ 42—46.

Varigheden af Eneretten er 28 Aar fra Datoen for den første Offentliggørelse (§ 23). Dersom Anmodning indsendes inden et Aar, før denne Periode udløber, kan Fornyelse af Eneretten opnaas for andre 28 Aar, hvilken Fornyelse ogsaa kan komme Enker, Enkemænd, Børn eller Eksekutorer i Dødsboer efter Forfattere til gode. Maksimumsperioden for Beskyttelse er saaledes 56 Aar.

2. Beskyttelse for amerikanske Værker i Danmark.

Sker den første Offentliggørelse af et amerikansk Værk ved Udgivelse her i Danmark, er Værket selvfølgelig beskyttet i Henhold til Forfatterlovens § 36, og hvis et amerikansk Værk samtidig med eller forinden Offentliggørelsen i Amerika offentliggøres i et af Unionslandene, nyder det fuld konventionsmæssig Beskyttelse ogsaa her i Danmark, hvilken sidste Regel har ikke ringe praktisk Betydning, idet det er ganske sædvanligt, at amerikanske Værker offentliggøres i England samtidig med deres Offentliggørelse i Amerika.

Ved kgl. Anordn. af 22. Februar 1913 skabtes der dernæst Beskyttelse efter Lov 1. April 1912 ogsaa for ikke-udgivne amerikanske Værker og for amerikanske Værker, udgivne for første Gang indenfor de forenede Staters Territorium eller i et andet Land, der ikke har tiltraadt Bernerunionen. Beskyttelsen gives dog kun for saadanne Værker, der opfylder Betingelserne for at være beskyttede efter de forenede Staters Love, og Beskyttelsen varer ikke længere end den Beskyttelse, der er tilstaaet det paagældende Værk i Amerika.

En særlig Konvention om denne Beskyttelse for amerikanske Værker var overflødig, da den ifølge Forfl. § 36 fornødne Forudsætning om Gensidighed kunde erkendes at være til Stede uden saadan umiddelbart i Medfør af føromtalte amerikanske Lov af 1909. — Anordn. af 22. Februar 1913 traadte i Kraft fra 1. Marts s. A. at regne, men der blev truffet visse Forbehold med Hensyn til de for dette Tidspunkt frembragte eller offentliggjorte amerikanske Værker, hvilke Forbehold ganske svarer til de ved kgl. Anordn. 26. Juni 1912 med Hensyn til Værker fra Unionslandene tagne Forbehold, se om disse S. 224.

D. Danmarks forfatterretlige Forhold til Rusland.

Rusland har hidtil ikke ønsket at tiltræde Bernerunionen, men efter ved en Lov af 20. Marts 1911 at have faaet moderniseret sin forfatterretlige Lovgivning har det begyndt at afslutte litterære Konventioner med enkelte andre Stater, saaledes med Frankrig i 1911, med Tyskland i 1913 og med Danmark i 1915. Den dansk-russiske litterære Konvention undertegnedes 18. Februar 1915,

ratificeredes 12. Maj s. A. og traadte i Kraft 12. August s. A., jfr. kgl. Anordn. 11. Juni 1915 og Bek. 30. Juli 1915 (i denne er Konventionens Ordlyd optaget).

Ifølge Konventionen skal danske og russiske Undersaatter gensidig i de 2 Lande nyde Beskyttelse for deres litterære Værker, hvor disse end er offentliggjorte, og ogsaa selv om de ikke er offentliggjorte, men Konventionen gaar videre og giver ogsaa gensidig Beskyttelse for de i Danmark og Rusland offentliggjorte (5: udgivne) Værker, selv om Forfatteren ikke er hjemmehørende i disse Lande.

Konventionens Indhold er i øvrigt i ret nøje Overensstemmelse med vor nugældende Forfatterlovs, dog at der paa et Par — rigtignok meget væsentlige — Punkter gives en ringere Beskyttelse end efter Forfatterloven. Saaledes er Beskyttelsen mod Oversættelser meget begrænset; medens ellers Reglen om Beskyttelsens Varighed er ens i de 2 Lande, nemlig 50 Aar efter Forfatterens Død, og derfor ifølge Konventionen ogsaa bliver den almindelige Regel i Forholdet mellem Landene, gives der mod Oversættelser (Art. 3) kun Beskyttelse i 5 Aar fra Originalværkets Offentliggørelse (endog kun 3 Aar ved Oversættelser af videnskabelige og tekniske Værker samt af Værker bestemte til Undervisningsbrug), og Beskyttelsen er betinget af, at Forfatteren har forbeholdt sig Oversættelsesretten paa Titelbladet eller i Fortalen; Forfatteren kan dog faa Beskyttelsen forlænget i yderligere 5 Aar, naar han inden Udløbet af de første 5 (3) Aar fra Originalværkets Offentliggørelse har offentliggjort eller ladet offentliggøre en Oversættelse af sit Værk. Ogsaa med Hensyn til Komponisternes Beskyttelse indeholder Konventionen (Art. 10) en Begrænsning af praktisk Betydning, nemlig

den, at de kun er beskyttede mod offentlig Udførelse¹⁾ af deres musikalske Værker, naar de har forsynet hvert Eksempplar af Værket med Paategning om, at de forbyder Udførelsen. Derimod er en Opera beskyttet mod dramatisk Opførelse i den fulde Tid af 50 Aar efter Komponistens Død. Konventionen finder Anvendelse paa alle Værker, som ved dens Ikrafttræden endnu ikke er blevne Offentlighedens Eje i deres Hjemland, men der findes i Art. 17 lignende Overgangsbestemmelser som med Hensyn til Værker fra Bernerunionens Lande.]

¹⁾ Konventionens Originaltekst har Udtrykket »l'exécution publique«, hvilket i den danske Oversættelse mindre korrekt er gengivet ved »Opførelse«.

Lov af 1. April 1912 om Forfatterret og Kunstnerret.

Første Afsnit.

Om Forfatterretten.

Kapitel I.

Forfatterrettens Stiftelse, Indhold og Genstand.

§ 1.

En Forfatter har med de af denne Lov følgende Indskrænkninger udelukkende Ret til at offentliggøre sit Skrift eller mundtlige Foredrag ved:

- a. Afskrivning;
- b. Mangfoldiggørelse ad mekanisk eller kemisk Vej;
- c. dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — Opførelse;
- d. Gengivelse ved Hjælp af Instrumenter, der tjene til Gengivelse ad mekanisk Vej;
- e. Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse, der dog — for saa vidt den ikke har Karakteren af dramatisk Forestilling — er tilladt, saafremt Forfatteren ikke paa Titelbladet, eller foran Værket har nedlagt Forbud herimod.

§ 2.

Ligeledes har Forfatteren udelukkende Ret til paa de nævnte Maader at offentliggøre:

- a. Balletter, Pantomimer og andre Værker i den stumme Kunsts Form;

- b. musikalske Kompositioner, af hvilke tillige offentlig Udførelse er forbudt (jfr. dog § 14 g. og h.);
- c. matematiske, geografiske, topografiske, naturvidenskabelige, tekniske og lignende Tegninger og grafiske eller plastiske Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke ere at anse som Kunstværker.

§ 3.

Udgiverne af Aviser og andre periodiske Værker, af samlede Værker eller af Værker, der bestaa af selvstændige Bidrag fra forskellige Medarbejdere have samme udelukkende Ret til Offentliggørelse af det samlede Værk, som tilkommer Forfattere.

Forfatteren af det enkelte Bidrag bevarer, hvis ikke andet er vedtaget, Forfatterretten til dette.

§ 4.

Ingen Oversættelse af et Værk maa offentliggøres uden Samtykke af den, hvem Forfatterretten tilkommer.

§ 5.

Den, der oversætter, dramatiserer eller paa anden Maade bearbejder et Værk eller overfører det til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter, har for sin Oversættelses, Bearbejdelses eller Overførelses Vedkommende samme Ret som en Forfatter.

§ 6.

Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag udgør et selvstændigt Hele, udkræves samtlige Forfatters Samtykke til den første Offentliggørelse, for saa vidt det ikke forud for Udarbejdelsen udtrykkeligt eller stiltiende er givet. Det samme gælder, naar der er Spørgsmaal om at offentliggøre Værket paa anden Maade, end det tidligere er sket, f. Eks. ved Opførelse i Stedet for ved Trykning eller omvendt.

Naar Forfatterretten til et Værk ved Arv er overgaaet til flere i Forening, tilkommer Retten til at tage Bestemmelse om den første Offentliggørelse eller om Offentliggørelse paa anden Maade, end det tidligere er sket, den, hvem Forfatteren ved Testamente har tillagt denne Ret. Hvis ingen saadan Bestemmelse er truffen, tilkommer Retten hans efterlevende Ægtefælle, dersom en saadan findes blandt Arvingerne, og ellers alle Arvingerne, hvis enstemmige Beslutning udkræves.

Naar Offentliggørelse lovligt har fundet Sted, kan enhver af de flere Forfattere eller Arvinger, hvis ikke andet er vedtaget — eller for Arvingernes Vedkommende fastsat ved gyldigt Testamente —, fordrø Værkets fornyede Offentliggørelse paa samme Maade.

Er Retten til Offentliggørelse ved Overdragelse eller Retsforfølgning overgaaet til flere i Forening, kan enhver af de berettigede kræve Værket offentliggjort.

Er der Uenighed om, hvorledes eller under hvilke Betingelser Offentliggørelsen skal ske, samt naar ingen Erklæring herom kan faas fra en af de berettigede, kan enhver af disse indbringe Sagen for Hof- og Stadsretten i København. Finder Retten, at de under Sagen fremkomne Oplysninger ikke giver fyldestgørende Vejledning til Bedømmelse af, hvilken Offentliggørelsesmaade der bør vælges, bliver Sagen ifølge Rettens Beslutning, at genoptage og Parterne, eller efter Omstændighederne en af dem, at opfordre til gennem sagkyndigt Skøn eller paa anden Maade at fremskaffe yderligere Oplysninger.

Den ved Offentliggørelsen erhvervede Indtægt fordeles efter det mellem de berettigede bestaaende Retsforhold. Har de flere Forfattere af et Værk ikke aftalt, i hvilket Forhold hver af dem skal være delagtig i Forfatterretten, anses de som ligeberettigede.

§ 7.

Ved dramatisk-musikalske Værker samt Musikværker, til hvilke der hører Tekst, kommer Reglerne i § 6 til Anvendelse, for saa vidt angaar den samlede Opførelse, Udførelse eller Udgivelse af Tekst og Musik.

Særskilt Offentliggørelse af Teksten og Musikken kan henholdsvis Tekstforfatteren og Musikkomponisten paa egen Haand iværksætte.

Tilsvarende Regler gælder for Balletter, Pantomimer og andre Værker, til hvilke særskilt Musik hører.

§ 8.

Love, administrative Kundgørelser, Domme samt andre offentlige Aktstykker er ikke Genstand for Forfatterret.

Det samme gælder om skriftlige og mundtlige Forhandlinger i konstitutionelle, kommunale, kirkelige eller andre offentlige Repræsentationer, i Retterne samt om Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder.

Kapitel II.*Forfatterrettens Overgang til andre m. m.***§ 9.**

Forfatteren kan overdrage Retten til Offentliggørelse af sit Værk helt eller delvis.

Overdragelse af Ret til Offentliggørelse paa en bestemt Maade (Trykning, Opførelse o. l.) hjemler ikke Erhververen Ret til Offentliggørelse paa anden Maade eller til at foranstalte eller tillade Oversættelser, Overførelser til levende Billeder eller mekaniske Instrumenter eller lign. Bearbejdelser.

Erhververen er uberettiget til uden Forfatterens Samtykke at offentliggøre Værket i forandret Skikkelse.

Hvis ikke andet er vedtaget, er Forlæggeren uberettiget til at offentliggøre mere end 1 Oplag, der udenfor de i § 3, 1ste Stk., nævnte Tilfælde ikke maa overstige 1,000 Eksemplarer.

Saa længe det overdragne Oplag ikke er udsolgt, er Forfatteren uberettiget til at foranstalte nyt Oplag.

Naar Forfatteren eller Forlæggeren uberettiget foranstalter nyt Oplag, eller naar Forlæggeren ladet det overdragne Oplag aftrykke i et større Antal Eksemplarer, end han er berettiget til, kommer de i §§ 16, 17 og 19 om ulovlig Mangfoldiggørelse foreskrevne Regler til Anvendelse.

§ 10.

Den, hvem en Forfatter har overdraget Ret til Opførelse af et dramatisk — herunder ogsaa mimisk og kinematografisk — eller et dramatisk-musikalsk Værk eller Ret til offentlig Udførelse af et Musikværk, er i Mangel af anden Aftale berettiget til at opføre eller udføre Værket overalt og saa ofte, han vil, men kan ikke overdrage denne Ret til andre.

Saadan Overdragelse skal, hvor ikke andet er vedtaget, ikke være til Hinder for, at Forfatteren kan overdrage lignende Ret til andre eller selv lade Værket opføre eller udføre.

Endvidere skal det, selv om en udelukkende Ret til Opførelse eller Udførelse er overdraget nogen, staa Forfatteren og hans Arvinger, men ikke andre, der maatte være indtraadte i hans Ret, frit for at overdrage andre Opførelses- eller Udførelsesret eller selv lade Værket opføre eller udføre, hvis den, hvem den udelukkende Ret var overdragen, i fem paa hinanden følgende Aar ikke har bragt Værket til offentlig Opførelse eller Udførelse.

§ 11.

Ved Forfatterens Død kommer Arvelovgivningens almindelige Regler til Anvendelse paa hans Ret, jfr. dog § 6, andet Stk.

Med Hensyn til Værker, der ikke i Forfatterens levende Live er offentliggjorte, kan han dog altid ved Testamente bestemme, at Offentliggørelse ikke maa finde Sted før en vis Tid — dog ikke over 50 Aar — efter hans Død, samt hvem der skal være berettiget til at paase Overholdelsen af en saadan Bestemmelse.

Bestemmelserne i Forordning af 11. September 1839 kommer ogsaa til Anvendelse paa Forfatterretten.

Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag udgør et selvstændigt Hele, gaar den enkelte Medforfatteres Ret, hvis han dør uden Arvinger og uden at have afhændet sin Ret, over paa Medforfatterne eller dem, der er indtraadte i disses Ret, dog med Forbehold af Kreditorernes Ret efter § 12.

Naar i øvrigt efter Forfatterens Død ingen til Forfatterretten berettiget Person findes, staar Retten til Offentliggørelse af Værket aaben for alle.

§ 12.

Saa længe et Værk ikke er offentliggjort ved Udgivelse eller offentlig Opførelse eller Udførelse, kan Forfatterens eller hans Arvingers Kreditorer ikke ved nogen Art af fælles eller særskilt Retsforfølgning erhverve Adgang til at offentliggøre det eller til at raade over Forfatterens Manuskript.

Ej heller kan Kreditorerne uden Forfatterens eller hans Arvingers Samtykke gennem Retsforfølgning erhverve Adgang til at foranstalte fornyet Offentliggørelse af et allerede offentliggjort Værk. Ligesom de derimod efter de almindelige Regler kan søge Fyldestgørelse i det pekuniære Udbytte af Forfatterretten, for saa vidt de paagældende Værker er eller senere bliver offentliggjorte, saaledes er de berettigede til at gøre Udlæg i Vederlaget for fremtidige Udgaver eller offentlige Udførelser af tidligere offentliggjorte Værker samt efter Forfatterens Død ogsaa af ikke tidligere offentliggjorte Værker, med den Virkning, at Forfatteren eller hans Arvinger, hvis de uden Udlægshavernes Samtykke oppebærer og forbruger dette, ifalde Straf efter almindelig borgerlig Straffelov § 253.

Samme Ret som Udlægshavere har samtlige Kreditorer i Tilfælde af Konkurs og Dødsboskifte, naar Arv og Gæld ikke er vedgaaet.

Kapitel III.*Krænkelser af Forfatterretten og Ansvarer herfor.*

§ 13.

Den en Forfatter eller andre ifølge denne Lov tilkomme Eneret til Offentliggørelse af et Værk krænktes ikke blot ved uforandret Gengivelse af Værket, men ogsaa ved saadanne Gengivelser, ved hvilke der er foretaget Forkortelser, Tillæg, Omarbejdelser — derunder Dramatisering eller anden Overførelse fra en litterær eller kunstnerisk Form til en anden —, naar Bearbejdelsen ikke er af saadan Beskaffenhed, at et væsentligt nyt og selvstændigt Værk herved er frembragt. Dog skal Anmeldelser eller kortfattede Referater af offentliggjorte Værker i intet Tilfælde anses for Indgreb i den nævnte Eneret.

§ 14.

Som Krænkelser af Forfatterretten anses ikke:

- a. Optagelse af enkelte tidligere udgivne mindre Digte eller enkelte af tidligere udgivne Værker uddragne Stykker i et større Hele, som efter sit Hovedindhold er et selvstændigt Værk;
- b. Optagelse af saadanne enkelte mindre Digte eller Stykker i Læsebøger, Skolebøger og i Bøger til Brug ved Guds-tjenester og Møder, naar der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket det benyttede Skrift første Gang er udgivet;
- c. Aftryk af tidligere udgivne Værker paa et fremmed Sprog — eller Uddrag af saadanne — til Skolebrug, for saa vidt Aftrykket ledsages af Oversættelser af enkelte Ord eller Sætninger samt af andre lignende Anmærkninger til Teksten, og Teksten er forsynet med Henvisninger til disse. Der skal derhos være hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket det benyttede Skrift første Gang er udgivet;
- d. Aftryk af enkelte tidligere udgivne mindre Digte som Tekst for musikalske Kompositioner, for saa vidt saadan Benyttelse ikke udtrykkelig er forbudt af den berettigede;
- e. Aftryk af ganske enkelte tidligere udgivne mindre Digte paa Koncertprogrammer samt deres Benyttelse som Tekst ved offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner;
- f. Aftryk af enkelte, tidligere udgivne mindre Digte og Prosastykker som forklarende Tekst til kunstneriske

Illustrationer, naar disse sidste i overvejende Grad er bestemmende for Værkets Betydning, og mindst 2 Aar er hengaaet efter Udløbet af det Aar, i hvilket Skriftet først udkom;

- g. Udførelse af tidligere udgivne Danse eller af enkelte mindre Stykker uddragne af tidligere udgivne større musikalske Kompositioner, for saa vidt Udførelsen ikke har Karakteren af dramatisk Forestilling. Samme Regel gælder med Hensyn til Udførelse af tidligere udgivne Sange, for saa vidt der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket Sangen første Gang er udgiven;
- h. Udførelse, der ikke har Karakteren af dramatisk Forestilling, af tidligere udgivne musikalske Kompositioner, naar *enten* Tilhørerne har Adgang dertil uden Betaling, og Udførelsen heller ikke i øvrigt sker i Erhvervsøjemed, *eller* Indtægten udelukkende er bestemt til veldædigt Øjemed, og de medvirkende ikke oppebære noget Vedderlag for deres Virksomhed.

I de under a—f omhandlede Tilfælde skal den benyttede Kilde tydelig angives.

§ 15.

Som Krænkelse af Forfatterretten anses heller ikke Aftryk i Aviser eller Tidsskrifter af enkelte Artikler eller Meddelelser i andre Aviser eller Tidsskrifter. Dog gælder dette ikke om Artikler, ved hvilke der er taget Forbehold mod Eftertryk, eller om Feuilletonromaner, derunder indbefattet Noveller.

Ogsaa her skal den benyttede Kilde tydelig angives.

§ 16.

Af et i Strid med nærværende Lov i eller uden for Riget trykt eller afskrevet Værk skal alle til Offentliggørelse bestemte Eksemplarer, som her i Riget forefindes, tilintetgøres.

Hvis kun en Del af Værket er en ulovlig Gengivelse af en andens Værk, finder Tilintetgørelse saa vidt muligt kun Sted for denne Dels Vedkommende.

Ligeledes skal alle Plader, Former o. l. udelukkende til ulovlig Eftergørelse brugelige Materialier tilintetgøres eller dog bringes i en saadan Form, at Misbrug af disse ikke mere kan finde Sted.

Dog kan den forurettede — eller, hvis flere er krænkede, disse i Forening — fordre sig de til Tilintetgørelse hjemfaldne

Sager helt eller delvis udleverede efter Vurdering. Denne Vurdering, hvorved Genstandene ikke maa ansættes til højere Værdi end de til deres Forfærdigelse bevislig medgaaede Udgifter, kan af den forurettede forlanges foretagen, forinden han erklærer, om han fordrer Sagerne udleverede.

Tilsvarende Regler kommer til Anvendelse paa de til Brug ved uretmæssig offentlig Opførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker eller uretmæssig offentlig Udførelse af musikalske Kompositioner bestemte Afskrifter o. l.

Hvis de i det foregaaende omtalte Handlinger er foretagne i begrundet god Tro, kan de ulovlige eftergjorte Eksemplarer samt Plader, Former o. l. ikke fordres udleverede eller tilintetgjorte, hvis Ejeren drager Omsorg for, at de tages i offentlig Forvaring for ham, indtil Forfatterretten ophører.

§ 17.

Den, som forsætligt eller uagtsomt i Strid med nærværende Lov mangfoldiggør et Værk i den Hensigt at offentliggøre det eller i denne Hensigt indfører et Værk, der er mangfoldiggjort uden for Riget i Strid med en ved denne Lov hjemlet Eneret, eller som vidende forhandler, uddeler eller udlejer et i Strid med denne Lov her i Riget mangfoldiggjort eller indført Værk, skal, for saa vidt han ikke ved sit Forhold maatte have forskyldt højere Straf, bøde fra 100 til 2,000 Kr., hvilken Bøde dog for den, som kun har indført, forhandlet, uddelt eller udlejet et af en anden mangfoldiggjort Værk, kan nedsættes til 50 Kr., samt i det i § 15, 1ste Stk., omhandlede Tilfælde til 10 Kr.

Overførelse af et Værk paa Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej, eller paa Plader, Valser, Baand eller lign. Bestanddele af saadanne Instrumenter anses som en Mangfoldiggørelse.

Derhos skal den skyldige erstatte den eller de forurettede al ved den ulovlige Offentliggørelse forarsaget Skade. Denne Erstatning skal saa vidt muligt beregnes efter Bogladeprisen for et saa stort Antal Eksemplarer af den sidste retsmæssige Udgave, som det kan oplyses eller med Rimelighed kan skønnes, at der er afhændet af den ulovlige Gengivelse, eller, hvis denne Fremgangsmaade er uanvendelig, fordi Værket ikke tidligere har været udgivet, eller af andre Grunde, efter saa vidt muligt tilsvarende Regler.

Den ulovlige Eftergørelse er fuldbyrdet, naar et Eksemplar af den uberettigede Gengivelse foreligger færdigt.

§ 18.

Forsætlig eller uagtsom uretmæssig offentlig Opførelse eller Fremførelse af dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, af Balletter, Pantomimer eller andre Værker i den stumme Kunsts Form, Oplæsning eller Fremsigelse, Udførelse af musikalske Kompositioner eller Benyttelse af en Tekst til saadan Udførelse straffes med Bøder fra 50 til 500 Kr., hvilken Straf ogsaa kommer til Anvendelse paa den, der forsætligt eller uagtsomt uretmæssig offentlig gengiver et Værk ved Hjælp af Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej.

Derhos skal den skyldige give den eller de forurettede fuldstændig Erstatning for den Skade, han eller de herved skønnes at have lidt. Denne Erstatning maa i intet Tilfælde fastsættes til mindre end den ved en saadan Opførelse, Oplæsning eller Udførelse indvundne Nettoindtægt, eller hvis den uretmæssige Benyttelse af Værket kun har udgjort en Del af saadan Opførelse, Oplæsning eller Udførelse, til en forholdsvis Del deraf.

§ 19.

For saa vidt de i §§ 17 og 18 nævnte Handlinger ikke skyldes Forsæt eller grov Uagtsomhed, bortfalder Strafansvaret; men den skyldige skal til den forurettede udrede, hvad han ved sin ulovlige Handling skønnes at have indvundet.

§ 20.

Den, som forsætligt eller uagtsomt undlader den i §§ 14 og 15 foreskrevne Angivelse af Kilden, straffes med Bøder fra 2 til 100 Kr.

Erstatningsansvar og Konfiskation indtræder ikke i dette Tilfælde

Kapitel IV.*Forfatterrettens Ophør.*

§ 21.

Forfatterretten vedvarer i Forfatterens Levetid og 50 Aar efter Udløbet af det Aar, i hvilket han er død.

Naar et Værk er forfattet af flere, uden at hver enkelts Bidrag fremtræder som et selvstændigt Hele, bliver de 50 Aar at regne fra Udløbet af den længstlevendes Dødsaar. Hvis Værket er offentliggjort, bliver dog herved kun at tage Hensyn til de Forfattere, der er navngivne paa det udgivne Værk eller ved dettes offentlige Opførelse eller Udførelse.

§ 22.

Værker, der i Forfatterens Levetid offentliggøres anonymt eller pseudonymt, samt Værker, hvortil videnskabelige Institutioner eller Selskaber i Henhold til § 3 erhverve samme Ret som Forfattere, nyder Beskyttelse mod uberettiget Gengivelse i 50 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket de først offentliggøres.

Dog skal for anonyme og pseudonyme Værker det fulde i § 21 hjemlede Værn indtræde, naar Forfatteren forinden Udløbet af hine 50 Aar navngiver sig selv eller af en dertil berettiget navngives enten paa en ny Udgave eller ved en Erklæring, der bekendtgøres efter de for Proklamata foreskrevne Regler.

Saadan Navngivelse kan efter Forfatterens Død med Retsvirkning kun foretages af den, hvem Retten til at tage Bestemmelse om Værkets første Offentliggørelse i Henhold til § 6, 2det Stk., tilkommer, eller hvor ingen saadan findes, af samtlige Arvinger i Forening.

§ 23.

Naar de i § 22, 1ste Stk., nævnte Værker udgives i flere Afdelinger, men ved deres indbyrdes Sammenhæng danner et Hele, skal Fristen af 50 Aar regnes fra Udløbet af det Aar, da den sidste Afdeling først blev udgivet, medmindre der mellem Udgivelsen af de enkelte Afdelinger er forløbet et Tidsrum af over 3 Aar, i hvilket Fald Fristen for de tidligere udkomne Afdelinger regnes fra Udløbet af det Aar, da den sidste af dem udkom.

Andet Afsnit.**O m K u n s t n e r r e t t e n**

§ 24.

En Kunstner har med de af denne Lov følgende Indskrænkninger udelukkende Ret til at offentliggøre sit originale Kunstværk, herunder indbefattet Bygningsværker, — eller Dele af dette — samt Gengivelser deraf.

Ej heller maa nogen uden Kunstnerens Samtykke til nogen Bygning benytte hans originale Bygningstegninger eller de Tegninger, Modeller m. m., som er udførte efter dem.

Til Kunstværker efter denne Lov regnes ogsaa originale kunstneriske Arbejder, bestemte til Forbilleder for Kunst-

industri eller Kunsthaandværk, samt de paa Grundlag af saadanne frembragte Genstande, hvad enten disse fremstilles enkeltvis eller i større Mængde.

Retten efter nærværende Lov gælder enhver Art af Gengivelse, saavel den, der forudsætter en mellemkommende kunstnerisk Virksomhed, som den, der sker ad rent mekanisk eller kemisk Vej, og hvad enten Gengivelsen foretages i rent kunstnerisk Øjemed eller i industrielt Øjemed eller for at tjene til praktisk Brug.

§ 25.

Den, som lovligt har gengivet et originalt Kunstværk i en anden Kunstform, har for denne sin Gengivelses Vedkommende samme Ret som Frembringeren af et originalt Kunstværk.

§ 26.

Er et Kunstværk frembragt ved frit Samarbejde af flere Kunstnere, uden at den enkeltes Bidrag udgør et selvstændigt Hele, udkræves alle Medarbejderes Samtykke til Offentliggørelse af Gengivelser af Værket eller til saadan Benyttelse som i § 24, 2det Stk., omtalt.

Er en Kunstners Ret ved Arv gaaet over til flere i Forning, kræves ligeledes alle berettigedes Samtykke til saadan Offentliggørelse eller Benyttelse.

§ 27.

Den en Kunstner efter de foregaaende Paragrafer tilkommende Ret kan han helt eller delvis overdrage til andre.

Naar ikke andet er vedtaget, indbefatter en Overdragelse af selve Kunstværket ikke Retten til at offentliggøre Gengivelser af dette, men denne Ret tilkommer fremdeles Kunstneren. Ved Portrætter og Portrætbuster kan denne Ret dog ikke udøves uden Samtykke af den portrætterede eller, hvis de er bestilte af den portrætteredes, Ægtefælle, Børn, Forældre, Adoptivforældre eller Søkende, da af Bestillerne. Er den portrætterede død, udøves den ham tillagte Ret af hans efterlevende Ægtefælle, Børn, Forældre, Adoptivforældre eller Søkende i den angivne Rækkefølge.

Overdragelse af Ret til Eftergørelse af et Kunstværk ved bestemte Midler eller paa en bestemt Maade hjemler ikke Erhververen Ret til Gengivelse ved andre Midler eller paa anden Maade.

Paa Forlagskontrakter om Mangfoldiggørelse af et originalt Kunstværk finder Reglen i § 9 tilsvarende Anvendelse.

Er et Kunstværk offentliggjort i et af de i § 3 nævnte Værker, bevarer Kunstneren, hvis ikke andet er vedtaget, Eneretten til at udgive det paa anden Maade.

§ 28.

Ved Kunstnerens Død komme de i § 11 angivne Regler til Anvendelse paa hans Ret.

§ 29.

Saa længe en Kunstner ikke ved at udbyde sit Værk til Salg, ved offentlig at udstille det eller paa anden Maade har tilkendegivet, at han betragter det som fuldført og bestemt til Offentliggørelse, kan hans Kreditorer ikke i hans levende Live ved nogen Art af fælles eller særskilt Retsforfølgning erhverve Adgang til at bortsælge det.

I Tilfælde af Strid mellem en afdød Kunstners Arvinger og hans Kreditorer eller mellem Arvingerne indbyrdes, om hvilke kunstneriske Efterladenskaber — derunder ogsaa Skitser, Studier o. l. — der kan bortsælges, uden at beretigede Hensyn derved krænktes, kan enhver af Parterne indanke Sagen til Kunstakademiets Afgørelse.

Paa Offentliggørelse af Gengivelser af en Kunstners Værk finder Reglerne i § 12 tilsvarende Anvendelse.

§ 30.

En Gengivelse eller Benyttelse af en andens Kunstværk bliver ikke lovlig derved, at den udføres i en anden Størrelse eller i andre Materialier end Originalen.

Ej heller bliver den lovlig derved, at den udføres efter en anden Gengivelse, selv om denne er lovlig frembragt, eller derved, at der foretages Forandringer, Tilsætninger eller Udeladelser, naar ikke herved et væsentligt nyt og selvstændigt Værk er frembragt.

§ 31.

Som ulovlig Eftergørelse anses det derimod ikke, at Afbildninger af enkelte Kunstværker til Forklaring af Teksten og i Forbindelse med denne optages i kritiske, oplysende og kunsthistoriske Arbejder eller i Pressens Redegørelse for Begivenheder af mere almindelig Interesse. Dog skal vedkommende Kunstners Navn, hvor dette er offentliggjort, altid angives. Forsømmelse heraf medfører Ansvar efter § 20.

Ej heller anses i noget Tilfælde Afbildninger af Gader og Pladser eller af enkelte offentlige Bygningers Ydre som ulovlig Eftergørelse.

§ 32.

Paa en i Strid med denne Lov foretagen Benyttelse af et Kunstværk finder Reglerne i §§ 16, 17 og 19 tilsvarende Anvendelse.

§ 33.

Den en Kunstner efter de foregaaende Paragrafer tilkommende Eneret til Gengivelse af sit Kunstværk vedvarer i Kunstnerens Levetid og 50 Aar efter Udløbet af det Aar, i hvilket han er død.

Er et Kunstværk frembragt ved frit Samarbejde af flere Kunstnere, uden at den enkeltes Bidrag udgør et selvstændigt Hele, bliver de 50 Aar at regne fra Udløbet af den længstlevendes Dødsaar.

Tredie Afsnit.

Almindelige Bestemmelser.

§ 34.

Søgsmaal for Overtrædelse af denne Lov kan alene iværksættes af den forurettede.

Som Forfatter af et Værk anses, indtil andet bevises, den, der paa sædvanlig Maade er navngiven som saadan paa Værket.

Ved Værker, som er udgivne anonymt eller pseudonymt, anses den paa Værket angivne Udgiver eller Forlægger, indtil andet bevises, bemyndiget til ogsaa at varetage Forfatterens Interesser.

§ 35.

Søgsmaal i Henhold til §§ 17, 18, 19 og 20, jfr. §§ 31 og 32, maa være anlagt inden et Aar, efter at Retskrænkelsen er kommen til den forurettedes Kundskab, samt i ethvert Tilfælde, for saa vidt der er Spørgsmaal om Idømmelse af Straf, inden 2 Aar og i øvrigt inden 3 Aar, efter at den ulovlige Handling har fundet Sted.

Søgsmaal angaaende Tilintetgørelse eller Udlevering af ulovlige, til Offentliggørelse bestemte Gengivelser eller af udelukkende til ulovlig Eftergørelse brugelige Materialier kan anlægges, saa længe Eksemplarer af saadan Gengivelse eller saadanne Materialier forefindes i Riget, og den ved saadan Gengivelse krænkede Ret endnu bestaar.

§ 36.

Denne Lov kommer til Anvendelse paa alle Værker af danske Undersaatter samt paa Værker af fremmede Undersaatter, der er udkomne paa dansk Forlag eller paa anden Maade udgivne for første Gang i Danmark.

Som dansk anses et Forlag, naar samtlige ansvarlige Deltagere i Firmaet, eller, hvis Forretningen drives af et uansvarligt Selskab, naar samtlige Medlemmer af dettes Bestyrelse har fast Hjem i Danmark.

Under Forudsætning af Gensidighed kan Bestemmelserne i nærværende Lov ved kongelig Anordning helt eller delvis gøres anvendelige paa de af et andet Lands Undersaatter frembragte Værker, selv om disse ikke er udkomne paa dansk Forlag. Dog kan Overenskomst om Gensidighed ikke uden Rigsdagens Samtykke afsluttes, for saa vidt den medfører pekuniær Forpligtelse for den danske Stat.

§ 37.

Denne Lov, der i dens oprindelige ved Lov Nr. 189 af 19. December 1902 fastsatte Affattelse er traadt i Kraft den 1. Juli 1903, træder for saa vidt angaar dens nærværende ændrede Affattelse i Kraft den 1. Juli 1912. Loven kommer til Anvendelse ogsaa paa de før dens Ikrafttræden frembragte eller offentliggjorte Værker.

Dog skal enhver før denne Lovs Kundgørelse paabegyndt Gengivelse, hvis Offentliggørelse efter den hidtil gældende Ret var lovlig, fremdeles kunne afhændes eller paa anden Maade offentliggøres, selv om saadan Offentliggørelse vilde være forbudt efter denne Lov.

I lige Maade skal det være tilladt fremdeles at benytte Former, Stene, Plader o. l. til Mangfoldiggørelse bestemte Materialier, som lovlig kan benyttes efter den hidtil gældende Ret, naar deres Forfærdigelse bevislig er paabegyndt inden denne Lovs Kundgørelse.

De Retsforhold, som i Henhold til den hidtil gældende Ret gyldigt er stiftede, berøres ikke af denne Lov.

De ved §§ 11 og 28 foreskrevne Arveregler kommer kun til Anvendelse, naar vedkommende Forfatter, Komponist eller Kunstner er død efter 30. Juni 1903.

§ 38.

Med Hensyn til det kgl. Teaters Opførelsesret har det sit Forblivende ved Bestemmelsen i Lov Nr. 62 af 12. April 1889.

§ 39.

Lov om Eftertryk m. m. af 29. December 1857, Lov om Eftergørelse af Kunstværker af 31. Marts 1864 samt Lovene indeholdende Tillæg til Lov om Eftertryk m. m. af 23. Februar 1866, 21. Februar 1868, 24. Maj 1879 og 12. April 1889 ophæves. De i Henhold til den ældre Lovgivning givne specielle Privilegier og Forbud bliver i Kraft, for saa vidt derved er indrømmet Forfattere eller andre paa deres Vegne større Ret, end nærværende Lov hjemler.

Den i Berlin 1908 reviderede Bernerkonvention til Værn for litterære og kunstneriske Værker.

Art. 1.

De kontraherende Lande udgør en Union til Værn for Forfatters og Kunstners Rettigheder over deres litterære og kunstneriske Værker.

Art. 2.

Udtrykket »litterære og kunstneriske Værker« omfatter enhver Frembringelse paa det litterære, videnskabelige og kunstneriske Omraade, uanset Gengivelsesmaaden eller Gengivelsesformen, saasom Bøger, Brochurer og andre Skrifter; dramatiske eller dramatisk-musikalske Værker, koreografiske Værker og Pantomimer, hvor Iscenesættelsen er fikseret skriftligt eller paa anden Maade; musikalske Kompositioner med eller uden Ord; Tegninger, Malerier, arkitektoniske Arbejder, Billedhuggerarbejder, Gravurer, Litografier, Illustrationer, geografiske Kort; Plantegninger, Skitser og plastiske Arbejder vedrørende Geografi, Topografi, Arkitektur eller Videnskab.

Oversættelser, Bearbejdelser, Musikarrangementer og andre omformede Gengivelser af et litterært eller kunstnerisk Værk saa vel som Samlinger af forskellige Værker nyder samme Beskyttelse som Originalværker uden dog at gøre Indskrænkning i Forfatterens eller Kunstners Rettigheder med Hensyn til det originale Arbejde.

De kontraherende Lande er pligtige at sikre Beskyttelsen af ovennævnte Værker.

Kunstværker, der anvendes i industrielt Øjemed beskyttes i det Omfang, hvori det er hjemlet ved de enkelte Landes nationale Lovgivning.

Art. 3.

Denne Konvention finder Anvendelse paa fotografiske Arbejder og paa Arbejder, som er fremstillede ved en lignende Fremgangsmaade. De kontraherende Lande er pligtige at sikre Beskyttelsen af disse Værker.

Art. 4.

Forfattere og Kunstnere, der henhører til et af Unionens Lande, nyder i de andre Lande end Værkets Hjemland de samme Rettigheder med Hensyn til deres Værker, hvad enten de ikke er offentliggjorte eller de er offentliggjorte for første Gang i et af Unionens Lande, som de paagældende Love for Øjeblikket hjemler eller fremtidig vil hjemle Landets egne Undersaatter, saavel som de Rettigheder, der specielt er hjemlede ved nærværende Konvention.

Nydelsen og Udøvelsen af disse Rettigheder er ikke undergiven nogen Formalitet og er uafhængig af, om der er hjemlet nogen Beskyttelse i Værkets Hjemland. Som Følge heraf bliver — bortset fra de særlige Bestemmelser i denne Konvention — Spørgsmaalet om Beskyttelsens Omfang saavel som om de Retsmidler, der er hjemlede Forfatteren eller Kunstneren i det Øjemed at værne om hans Rettigheder, udelukkende at afgøre efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse.

Som Værkets Hjemland betragtes: for ikke offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, til hvilket Forfatteren eller Kunstneren hører; for offentliggjorte Værkers Vedkommende det Land, hvor den første Offentliggørelse har fundet Sted, og for de Værkers Vedkommende, hvis Offentliggørelse har fundet Sted samtidig i flere af Unionens Lande, det af disse, hvis Lovgivning hjemler den korteste Beskyttelse. For de Værkers Vedkommende, der er offentliggjorte samtidig i et udenfor Unionen staaende Land og i et af Unionslandene, er det udelukkende det sidste Land, der betragtes som Hjemland.

Ved offentliggjorte Værker forstaas efter denne Konvention Værker, som er udgivne.

Opførelsen af et dramatisk eller dramatisk-musikalsk Værk, Udførelsen af et musikalsk Værk, Udstillingen af et Kunstværk og Opførelsen af et arkitektonisk Værk er ingen Offentliggørelse.

Art. 5.

Hvis en Person, der henhører til et af Unionslandene, foranstalter den første Offentliggørelse af sine Værker i et

andet af Unionslandene, nyder han i dette sidste Land de samme Rettigheder, som Landets egne Forfattere og Kunstnere.

Art. 6.

De Forfattere eller Kunstnere, som ikke henhøre til et af Unionens Lande, og som foranstalter den første Offentliggørelse af deres Værker i et af disse Lande, nyder i dette Land de samme Rettigheder som Landets egne Forfattere og Kunstnere, og i de andre Unionslande de Rettigheder, som er hjemlede ved nærværende Konvention.

Art. 7.

Den ved nærværende Konvention hjemlede Beskyttelse vedvarer, saalænge vedkommende Forfatter eller Kunstner lever og 50 Aar efter hans Død.

For saa vidt denne Tidslængde ikke maatte blive almindelig antagen af alle Unionslandene, vil Varigheden være at beregne efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse, og den kan ikke overskride den Frist der gælder i Værkets Hjemland. De kontraherende Lande er følgelig kun pligtige at anvende Bestemmelsen i 1ste Stk., for saa vidt den er overensstemmende med deres egen Lovgivning.

Med Hensyn til fotografiske Arbejder og Arbejder, der er frembragte ved en lignende Fremgangsmaade, posthume Skrifter samt anonyme og pseudonyme Værker bestemmes Beskyttelsens Varighed efter Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse, idet Fristen dog ikke kan være længere end den, der gælder i Værkets Hjemland.

Art. 8.

Forfattere, som henhører til et af Unionens Lande, og som har frembragt Værker, der ikke er offentliggjorte, samt Forfattere, der har foranstaltet den første Offentliggørelse i et af disse Lande, har i det fulde Tidsrum, i hvilket det originale Værk nyder Retsbeskyttelse, udelukkende Ret til at oversætte eller lade deres Værker oversætte.

Art. 9¹⁾.

Feuilletonromaner, Noveller og alle andre i Aviser eller Tidsskrifter i et af Unionens Lande offentliggjorte Værker,

1) Den tilsvarende Art. (7) i Bernerkonventionen af 1886, ændret ved Tillægsakt af 1896, lød saaledes: »Feuilletonromaner, derunder indbefattet Noveller, offentliggjorte i Dagblade eller Tidsskrifter i et

det være sig litterære, videnskabelige eller kunstneriske, kan uanset det behandlede Emne ikke gengives i andre Lande uden Forfatterens Tilladelse.

Bortset fra Feuilletonromaner og Noveller kan enhver Avisartikel gengives i en anden Avis; medmindre saadant maatte være udtrykkelig forbudt. Dog skal Kilden angives; Haandhævelsen af denne Forpligtelse overlades til Lovgivningen i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse.

Den Beskyttelse, nærværende Konvention hjemler, finder ikke Anvendelse paa Dagsnyheder eller blandede Meddelelser, som alene har Karakter af Pressemeddelelser.

Art. 10.

Hvad angaar Adgangen til uhindret at gøre Uddrag af litterære eller kunstneriske Værker til Skrifter, der er bestemte til Undervisningsbrug, eller som har en videnskabelig Karakter, eller til Chrestomatier, afhænger denne af Lovgivningen i hvert af Unionens Lande og af de særskilte Overenskomster, der er eller maatte blive afsluttede mellem dem.

Art. 11.

Bestemmelserne i nærværende Konvention finder Anvendelse paa offentlig Opførelse af dramatisk eller dramatisk-musikalske Værker og paa offentlig Udførelse af musikalske Værker, hvad enten disse Værker er offentliggjorte eller ej.

Forfattere af dramatiske eller dramatiske-musikalske Værker er, saalænge de nyder Forfatterretten over deres originale Værker, beskyttede mod uautoriseret offentlig Opførelse af Oversættelser af deres Værker.

For at kunne nyde godt af den ved nærværende Artikel hjemlede Beskyttelse kræves det ikke, at Forfatterne, naar de offentliggør deres Værker, forbyder den offentlige Opførelse eller Udførelse af dem.

af Unionens Lande, kunne ikke gengives i de andre Lande, hverken i Originalsproget eller i Oversættelse, uden Autorisation af Forfatterne eller, deres Successorer.

Det samme gælder med Hensyn til andre Artikler i Dagblade eller Tidsskrifter, naar Forfatterne eller Udgiverne i selve det Dagblad eller Tidsskrift, i hvilket de har ladet Artiklen fremkomme, udtrykkelig har erklæret, at de forbyder Gengivelse af dem. For Tidsskrifters Vedkommende er det tilstrækkeligt, at Forbudet er gjort i al Almindelighed foran i hvert Nummer.

I Mangel af et saadant Forbud er Gengivelse tilladt paa Betingelse af, at Kilden angives.

I intet Tilfælde kan Forbudet anvendes paa Artikler af politisk Indhold eller paa Dagsnyheder og «bandede Meddelelser».

Art. 12.

Til de utilladte Gengivelser, som rammes af nærværende Konvention, hører i Særdeleshed ogsaa de uautoriserede indirekte Tilegnelser af et litterært eller kunstnerisk Værk, saasom Bearbejdelser, Musikarrangementer, Omarbejdelser af en Roman, Novelle eller poetisk Værk til Brug for Scenen eller omvendt, o. l., naar de ikke er andet end en Gengivelse af det paagældende Værk i samme eller en anden Skikkelse med uvæsentlige Forandringer, Tilføjelser eller Forkortelser uden at have Karakteren af et nyt originalt Værk.

Art. 13.

Komponister har udelukkende Ret til at tillade 1) Tilpasning af deres Værker til Instrumenter, der tjener til Gengivelse ad mekanisk Vej, 2) offentlig Udførelse af disse Værker ved Hjælp af saadanne Instrumenter.

Hvert enkelt Land kan for sit eget Vedkommende i sin Lovgivning tage Forbehold og opstille Betingelser med Hensyn til Anvendelsen af denne Artikel; men Virkningen af saadanne Forbehold og Betingelser er nøje begrænset til det paagældende Land.

Bestemmelsen i 1ste Stk. har ikke tilbagevirkende Kraft og kan følgelig i et af de Unionen tilhørende Lande ikke anvendes paa Værker, som lovligt i dette Land forinden nærværende Konventions Ikrafttræden maatte være bearbejdede til Brug for mekaniske Instrumenter.

De Bearbejdelser, der maatte være skete i Medfør af denne Artikels 2det og 3die Stk, og som uden Vedkommendes Autorisation maatte være indførte i et Land, hvor de ikke er tilladte, kan beslaglægges i dette Land.

Art. 14.

Forfattere af litterære, videnskabelige eller kunstneriske Værker har udelukkende Ret til at tillade Gengivelse og offentlig Fremstilling af deres Værker ad kinematografisk Vej.

De kinematografiske Frembringelser nyder Beskyttelse som litterære eller kunstneriske Værker, naar der ved den anvendte Iscenesættelse eller ved Sammenstillingen af de foreviste Begivenheder er givet Værket en personlig og original Karakter.

Med Forbehold af Forfatterens og Kunstnerens Rettigheder over det originale Værk er Gengivelsen ad kinematografisk Vej af et litterært, videnskabeligt eller kunstnerisk Værk beskyttet som Originalværk.

De foregaaende Bestemmelser finder Anvendelse paa Gengivelser eller Frembringelser ved enhver anden Fremgangsmaade, der kan stilles i Klasse med den kinematografiske.

Art. 15.

For at Forfattere eller Kunstnere, hvis Værker er beskyttede ved denne Konvention, indtil Modbevis føres, skal anses som saadanne og som Følge heraf have Adgang til ved Domstolene i Unionens forskellige Lande at anlægge Sag i Anledning af ulovlige Gengivelser, er det tilstrækkeligt, at deres Navn paa sædvanlig Maade er angivet paa Værket.

Ved anonyme eller pseudonyme Værker er den Forlægger eller Ud giver, hvis Navn er angivet paa Værket, berettiget til at værne om de Forfatteren eller Kunstneren tilkommende Rettigheder. Han anses uden videre Bevis som værende indtraadt i den anonyme eller pseudonyme Forfatters eller Kunstners Ret.

Art. 16.

Enhver ulovlig Gengivelse af et Værk kan beslaglægges af de kompetente Myndigheder i de af Unionens Lande, i hvilke Originalværket har Krav paa den lovhjemlede Beskyttelse.

I disse Lande kan Beslaglæggelsen ogsaa finde Sted med Hensyn til Gengivelser, der hidrører fra et Land, i hvilket Værket ikke er beskyttet eller er ophørt med at være det.

Beslaglæggelsen foretages i Overensstemmelse med hvert Lands egen Lovgivning.

Art. 17.

Denne Konventions Bestemmelser kan ikke begrænse den Ret, som tilkommer Regeringen i hvert af Unionens Lande, til ved Lovgivnings- eller indre Politibestemmelser at tillade, føre Tilsyn med eller forbyde Omsætningen, Opførelsen eller Udstillingen af ethvert Værk eller enhver Frembringelse, med Hensyn til hvilke den kompetente Øvrighed maatte finde Anledning til at udøve denne Ret.

Art. 18.

Denne Konvention finder Anvendelse paa alle de Værker, som paa Tidspunktet for dens Ikrafttræden endnu ikke er blevene Offentlighedens Eje i deres Hjemland som Følge af, at Tiden for Beskyttelsens Varighed er udløben.

Hvis imidlertid et Værk ved Udløbet af Varigheden for den Beskyttelse, der tidligere maatte være hjemlet det, er

blevet Offentlighedens Eje i det Land, i hvilket der rejses Krav paa Beskyttelse, kan Værket ikke paany erholde Beskyttelse i dette Land.

Anvendelsen af dette Princip finder Sted i Overensstemmelse med de Bestemmelser, der er indeholdte i de særlige Overenskomster, som angaaende dette Punkt er eller maatte blive afsluttede mellem Lande, der tilhører Unionen.

I Mangel af saadanne Bestemmelser skal de paagældende Lande hvert for sit Vedkommende træffe Bestemmelse om den nærmere Fremgangsmaade ved Anvendelsen.

De fornævnte Regler finder ligeledes Anvendelse i Tilfælde af, at andre Lande maatte tiltræde Unionen, samt i Tilfælde af, at Beskyttelsens Varighed maatte blive forlænget ved Anvendelsen af Art. 7.

Art. 19.

Denne Konventions Bestemmelser forhindrer ikke, at der gøres Krav paa de videregaaende Bestemmelser, som maatte være hjemlede i Lovgivningen i et af Unionslandene til Gunst for Fremmede i Almindelighed.

Art. 20.

Regeringerne i Unionens Lande forbeholder sig Ret til indbyrdes at træffe særlige Overenskomster, for saa vidt saadanne Overenskomster maatte tilstaa Forfattere og Kunstnere videregaaende Rettigheder end de, der indrømmes af Unionen, eller maatte indeholde andre Bestemmelser, der ikke strider mod denne Konvention. Bestemmelser af fornævnte Indhold i de eksisterende Overenskomster forbliver i Kraft.

Art. 21.

Det internationale Bureau, kaldet: »Bureau for den internationale Union til Værn for litterære og kunstneriske Værker«, opretholdes.

Dette Bureau er underlagt den svejtsiske Forbundsregerings Overhøjhed, og denne bestemmer dets Organisation samt fører Tilsyn med dets Virksomhed.

Bureauets officielle Sprog er Fransk.

Art. 22.

Det internationale Bureau samler Oplysninger af enhver Art vedrørende Beskyttelse af Forfatters og Kunstners Rettigheder over deres litterære og kunstneriske Værker. Det ordner og offentliggør dem. Det foretager Undersøgelser

af almindelig Nytte og Interesse for Unionen og udgiver ved Hjælp af de Dokumenter, der stilles til dets Raadighed af de forskellige Regeringer et Tidsskrift paa Fransk, der behandler de Spørgsmaal, som vedrører Unionens Formaal. Regeringerne i Unionens Lande forbeholder sig ved fælles Overenskomst at autorisere Bureauet til at offentliggøre en Udgave paa et eller flere andre Sprog for det Tilfælde, at Erfaringen maatte godtgøre Trangen dertil.

Det internationale Bureau skal til enhver Tid staa til Raadighed for Unionens Medlemmer for at forsyne dem med de særlige Oplysninger, som de maatte behøve med Hensyn til Spørgsmaal angaaende Beskyttelse for litterære og kunstneriske Værker.

Direktøren for det internationale Bureau aflægger om sin Embedsvirksomhed en aarlig Beretning, der omdeles til alle Unionens Medlemmer.

Art. 23.

Udgifterne ved den internationale Unions Bureau skal bæres af de kontraherende Lande i Fællesskab. Indtil ny Bestemmelse træffes, skal de ikke kunne overstige 60,000 frcs. aarlig. Dette Beløb kan, naar det viser sig nødvendigt, forhøjes ved Beslutning, fattet med simpel Stemme flerhed af en af de i Art. 24 omhandlede Konferencer.

Til Bestemmelse af hvert Lands Bidrag til de samlede Omkostninger skal de kontraherende Lande og de, som senere maatte tiltræde Unionen, inddeles i seks Klasser, der hver skal bidrage i Forhold til et vist Antal Enheder, nemlig:

1ste Klasse.....	25	Enheder
2den —	20	—
3die —	15	—
4de —	10	—
5te —	5	—
6te —	3	—

Disse Koefficienter skal multipliceres med Antallet af Lande i hver Klasse, og Summen af de saaledes udkomne Produkter angiver det Antal Enheder, med hvilket den samlede Udgift skal deles. Kvotienten angiver det Beløb, der falder paa Enheden.

Ethvert Land skal ved sin Tiltrædelse opgive, i hvilken af de ovennævnte Klasser det ønsker at stilles.

Den svejtsiske Regering udarbejder Bureauets Budget og fører Tilsyn med dets Udgifter; den yder de nødvendige

Forskud og opstiller det aarlige Regnskab, som skal meddeles alle de øvrige Regeringer.

Art. 24.

Denne Konvention kan undergives Revision med det Formaal at indføre Forbedringer i den, egnede til at fuldkommengøre Unionens System.

Spørgsmaal af denne Art samt saadanne, der paa andre Punkter er af Interesse for Unionens Udvikling, behandles paa Konferencer, som efterhaanden afholdes i Unionens Lande mellem Delegerede fra disse. Administrationen i det Land, hvor en Konference skal afholdes, forbereder Arbejderne til denne med Bistand af det internationale Bureau. Direktøren for Bureauet skal overvære Konferencens Møder og deltager i Forhandlingerne, dog uden Stemmeret.

Ingen Forandring i denne Konvention er gældende for Unionen uden enstemmigt Samtykke fra de i denne deltagende Lande.

Art. 25.

De udenfor Unionen staaende Lande, som ved Lovbeskyttelse sikrer de Rettigheder, der er Genstand for denne Konvention, kan paa Forlangende tiltræde den.

Denne Tiltrædelse skal skriftlig meddeles den svejtsiske Forbundsregering og af denne atter til samtlige de andre Regeringer.

Tiltrædelse medfører fuldstændig Indvilligelse i alle de Forpligtelser og fuldstændig Adgang til alle de Fordele, som er fastsatte i nærværende Konvention. Dog kan den indeholde en Angivelse af de Bestemmelser i Konventionen af 9. September 1886 eller Tillægsakten af 4. Maj 1896, som de maatte anse for nødvendigt, i det mindste foreløbig, at sætte i Stedet for de tilsvarende Bestemmelser i denne Konvention.

Art. 26.

De kontraherende Lande har til enhver Tid Ret til at tiltræde denne Konvention for deres Koloniers eller fremmede Besiddelsers Vedkommende.

De kan i dette Øjemed enten afgive en almindelig Tiltrædelseserklæring, som omfatter alle deres Kolonier eller Besiddelser, eller udtrykkelig nævne dem, som er omfattede af Erklæringen, eller indskrænke sig til at angive dem, som er undtagne derfra.

Denne Erklæring skal skriftlig meddeles den svejtsiske Forbundsregering og af denne atter samtlige de andre Regeringer.

Art. 27.

Denne Konvention træder i Forholdet mellem de kontraherende Stater i Stedet for Bernerkonventionen af 9. September 1886, herunder indbefattet Tillægsartiklen og Slutningsprotokollen af samme Dato saavel som Tillægsakten og Fortolkningsdeklarationen af 4. Maj 1896. De nævnte Konventioner og Akter forbliver i Kraft i Forholdet mellem de Stater, som ikke maatte ratificere nærværende Konventioner.

De Stater, der har underskrevet denne Konvention, kan ved Ratifikationernes Udveksling erklære, at de paa et eller andet Punkt ønsker endnu at være bundne ved Bestemmelserne i de af dem tidligere underskrevne Konventioner.

Art. 28.

Nærværende Konvention skal ratificeres, og Ratifikationerne skal udveksles i Berlin senest den 1. Juli 1910.

Ved Udvekslingen af Ratifikationerne afgiver hver af de kontraherende Parter et enkelt Dokument, som sammen med de øvrige Landes skal nedlægges i det svejtsiske Forbunds Regeringsarkiv. Hver Part modtager til Gengæld et Eksemplar af Protokollen angaaende Ratifikationernes Udveksling, undertegnet af de Befuldmægtigede, som har taget Del deri.

Art. 29.

Nærværende Konvention træder i Kraft tre Maaneder efter Udvekslingen af Ratifikationerne og staar ved Magt i ubestemt Tid, indtil Udløbet af et Aar fra den Dag, da Opsigelse maatte have fundet Sted.

Denne Opsigelse skal ske til den svejtsiske Forbundsregering. Opsigelsen har kun Betydning for det Land, som har foretaget den, medens Konventionen staar ved Magt for Unionens øvrige Lande.

Art. 30.

De Stater, som i deres Lovgivning maatte optage Bestemmelsen i denne Konventions Art. 7, 1ste Stk., om Varigheden af Beskyttelsen i 50 Aar, skal underrette den svejtsiske Forbundsregering herom ved en skriftlig Meddelelse, som af Regeringen straks meddeles samtlige de andre Unionslande.

Paa samme Maade forholdes med Hensyn til de Stater, som maatte give Afkald paa de af dem i Medfør af Art. 25, 26 og 27 tagne Forbehold.

Til Bekræftelse heraf har de respektive Befuldmægtigede underskrevet nærværende Konvention og vedføjet deres Segl.

Udfærdiget i Berlin den 13. November nitten hundrede otte i et enkelt Eksempplar, som vil blive henlagt i det svejtsiske Forbunds Regeringsarkiv, og hvoraf bekræftede Genparter ad diplomatisk Vej vil blive tilstillede de kontraherende Lande.

Hvad der maatte overstige.....Ark honoreres ikke.
Manuskriptet i sin Helhed er indleveret.

Manuskriptet i sin Helhed skal være indleveret senest inden

§ 3. Første Oplag trykkes i et Antal af

§ 4. Som Honorar betaler.....Forlag for 1ste Oplag

.....
Honoraret udbetales saaledes:.....

§ 5. Ethvert senere Oplag bliver at trykke i et Antal, som af.....Forlag for hver Gang særskilt bestemmes.

§ 6. Honoraret for ethvert senere Oplag udbetales saaledes:

.....
§ 7. Ved ethvert Oplag har Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) uden særskilt Vederlag at læse.....
Korrektur.....

§ 8. Manuskriptet leveres maskinskrevet eller i let læselig Afskrift. Forlæggeren indestaar for, at Trykkeriet leverer Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) 1ste Korrektur fri for Sætterfejl. Korrekturgodtgørelse (o: Ændringer i de til Forfatteren sendte Korrekture) betales medaf Forlæggeren, Resten af Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren).

§ 9. Af første Oplag er.....Forlag berettiget til, uden derfor at betale særskilt Honorar, at trykkeEksplr. Overskud til Frieksplr. for Forfatteren, Pressen o. s. v. Af senere Oplag efter nærmere Aftale. Skulde.....Forlag finde det hensigtsmæssigt efter nærmere Aftale med Forfatteren (Bear-

bejderen, Oversætteren) at udgive Bogen i Subskription, er han til Subskriptionens Fremme berettiget til, uden derfor at betale Honorar, at trykke et større Antal af et i Forhold til hele Værkets Omfang passende Antal Hæfter, dog højst 4, og saaledes at disse Hæfter ikke maa udgøre noget selvstændigt Hele.

- § 10. Af 1ste Oplag erholder Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren).....Frieksemplarer. Af hvert følgende Oplag.....Frieksemplarer. Udover dette Antal er Forfatteren berettiget til at erholde det Antal Ekspl., han maatte ønske til eget Brug, med 25 pCt. Rabat af Bogladeprisen. .
- § 11. I Tilfælde af Tvistigheder, vedrørende denne Kontrakt og dens »Almindelige Bestemmelser«, afgøres Sagen af et Voldgiftsnævn. Dette bestaar af fem Medlemmer, der vælges for hvert enkelt Tilfælde, saaledes at de to vælges af Boghandlerforeningens Forlæggerraad, de to af Dansk Forfatterforenings Bestyrelse, medens det femte — der dog ikke som Medlem af eller paa anden Maade maa være knyttet til nogen af de to Foreninger — skal være en Jurist, som vælges af de fire andre Medlemmer i Forening.
- § 12. Af denne Kontrakt, der er udfærdiget i.....enslydende Eksemplarer, beholder Forlæggeren den stempede Original, medens Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) modtager en ligelydende Genpart.

.....
København den

Til Vitterlighed:

Almindelige Bestemmelser.

1. Ved »Forlagsret« forstaas i denne Kontrakt den en Forlægger af en Forfatter (Bearbejder, Oversætter) overdragne Eneret til at mangfoldiggøre og forhandle et af sidstnævnte forfattet Skrift.
2. Denne Kontrakt gælder, naar intet andet udtrykkelig er bestemt, ved
 - a) Skrifter i dansk eller norsk Sprog — Eneretten til Skriftets Udgivelse i Danmark og Norge,
 - b) Skrifter i svensk Sprog — Eneret til Skriftets Udgivelse i Danmark, Norge og Sverige,
 - c) Skrifter, forfattede i andre Sprog — Eneret til Udgivelse i alle Lande.
3. Forudsætningen for denne Kontrakt er, at Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) — og han alene — har den udelukkende Ret til Udgivelse af det omkontraherede Skrift. Hvis dette imidlertid enten helt eller delvis har været offentliggjort, er Forfatteren, (Bearbejderen, Oversætteren) under Erstatningsansvar pligtig til at meddele Forlæggeren dette, inden Kontrakten underskrives.
 Saa længe denne Kontrakt gælder, maa Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) ikke uden Forlæggerens Samtykke paa andet Forlag udgive eller medvirke ved Udgivelsen af et med dette konkurrerende Skrift. Dog har han Udgivelsesret til eventuel Dramatisering af det paagældende Arbejde.
4. Hvis Manuskriptet til det Skrift, der er Genstand for denne Kontrakt, ikke foreligger færdigt ved Kontraktens Afslutning, er Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) ansvarlig for, at Værket udarbejdes efter den Plan, som maatte være fremlagt for Forlæggeren.
 En væsentlig Afvigelse fra det fastsatte Arkantal maa ikke finde Sted uden efter Aftale med Forlæggeren.
 Foreligger Skriftet færdigt ved Kontraktens Afslutning, maa Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) ikke uden Forlæggerens Samtykke under Trykningen foretage Ændringer i Manuskriptet, der forandrer Skriftets Karakter eller væsentlig forøger dets Omfang.
5. Med den Forlæggeren overdragne Forlagsret følger ogsaa for Forlæggeren Pligt til at mangfoldiggøre og paa sædvanemæssig Maade udgive det omkontraherede Skrift til den i Kontrakten fastsatte Tid eller,

hvis en saadan ikke er fastsat, da til det ved Manuskriptets Antagelse fornuftigvis forudsatte Tidspunkt.

Denne Udgivelsespligt gælder dog kun første Oplag. Ønsker Forlæggeren, naar et Oplag er udsolgt, ikke at udgive nyt Oplag, gaar Forlagsretten tilbage til Forfatteren, (Bearbejderen, Oversætteren).

6. Gaar Manuskriptet tilgrunde, efter at det er indleveret til Forlæggeren, men før det er trykt, er Forlæggeren ansvarlig derfor, naar de almindelige Betingelser for Erstatningsansvar efter Lovgivningen foreligger.
7. Honoraret beregnes kun for den virkelige Tekst, derunder indbefattet Titelblad, Forord, Efterskrift, Indholdsfortegnelse og Register. Illustrationers Plads medtages ikke ved Honorarberegningen, med mindre de er udførte efter Originaltegninger, leverede af Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren).

De kontante Forskud paa Honorar, som Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) maatte erholde hos Forlæggeren, bliver at betragte som almindelige Laan, der forrentes med 5 pCt. pro anno.

8. Er ikke særlige Betingelser for Honorarets Udbetaling fastsat, betales Halvdelen af det kontraherede Honorar, naar det fuldtfærdige Manuskript afleveres til Forlæggeren. Er Forfatterens Honorar eller en Del af Honoraret betinget af Bogens Salg, bør Opgørelse over Salget i det sidst forløbne Kalenderaar leveres Forfatteren i Juli Maaned hvert Aar, naar ikke udtrykkelig anden Aftale er truffet.
9. Forlæggeren maa ikke foranstalte nyt Oplag af en Bog uden at der gives Forfatteren (Bearbejderen, Oversætteren) Lejlighed til at foretage de ønskelige Ændringer eller Forbedringer, ligesom Forfatteren paa sin Side er forpligtet til ved nye Oplag at sørge for, at Bogen — hvor det gælder Haandbøger, Lærebøger eller Skrifter af lignende Art — altid holdes à jour. Er Honoraret betalt een Gang for alle eller for flere Oplag ad Gangen — derunder indbefattet det i §'en omtalte nye Oplag — tilkommer der Forfatteren et passende Vederlag for dette Arbejde.
10. Bogladeprisen fastsættes til enhver Tid af Forlæggeren. Dog maa Bogladeprisen paa det forhaandenværende Oplag ikke uden Forfatterens (Bearbejderens, Oversætterens) Samtykke nedsættes førend tidligst 5 Aar efter Udgivelsen.

11. Efter Forfatterens (Bearbejderens, Oversætterens) Død har Arvingerne eller en enkelt af disse paa alles Vegne, hvor det gælder Bøger, som maa holdes à jour m. H. t. Tidens Fordringer, inden en af Forlæggeren bestemt Frist, at udpege en i Emnet sagkyndig Mand, der maa godkendes af Forlæggeren, til at foretage de for nye Udgaver nødvendige Ændringer eller Forbedringer. Er en saadan ikke udpeget inden Fristens Udløb, har Forlæggeren Ret til selv at udvælge en sagkyndig Bearbejder (Udgiver). Godtgørelsen til denne Bearbejder afholdes af Forfatterhonoraret.
12. Forlæggeren kan overdrage til Tredjemand sine Rettigheder ifølge nærværende Forlagskontrakt ved Salg af hele sin Forlagsforretning eller enkelte Afdelinger af samme; derimod kan ikke en enkelt Forlagskontrakt eller Forlagskontrakter med en enkelt Forfatter (Bearbejder, Oversætter) overdrages uden med dennes Samtykke.

Ved Overdragelse som ovenfor nævnt hæfter den oprindelige Forlægger ved Siden af Efterfølgeren ligeoverfor Forfatteren (Bearbejder, Oversætter) for Opfyldelsen af Kontraktens Forpligtelser for saa vidt angaar de ved Overdragelsen løbende Oplag, derimod ikke for senere Oplag.

Litteratur.

Ved Udarbejdelsen af denne Fremstilling er navnlig følgende Værker benyttede:

Carl Torp: Læren om den ideelle Produktions Beskyttelse. 2den Udgave. Kjøbenhavn. 1898.

Philip Allfeld: Kommentar zu den Gesetzen von 19. Juni 1901 betreffend das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Tonkunst und über das Verlagsrecht. München. 1902.

Oscar Wächter: Das Autorrecht nach dem gemeinen deutschen Recht. Stuttgart. 1875.

J. Kohler: Das literarische und artistische Kunstwerk und sein Autorschutz. Mannheim. 1892.

Beiträge zum Urheberrecht. Festgabe für den XVII. internationalen literarischen und künstlerischen Kongress (Dresden). Berlin. 1895.

John Ask: Om Författererätt företrädesvis enligt svensk Lagstiftning. Lund. 1893.

H. M. Schuster: Grundriss des (österreichischen) Urheberrechts. Leipzig. 1899.

Albert Osterrieth: Die Geschichte des Urheberrechts in England mit einer Darstellung des geltenden englischen Urheberrechts. Leipzig. 1895.

Roger Collin: De la contrefaçon littéraire et artistique. Paris. 1899.

Louis Rivière: De la protection internationale des oeuvres littéraires et artistiques. Paris. 1897.

Gesetze über das Urheberrecht in allen Ländern etc. 2te Auflage. Durchgesehen von Prof. Ernst Röthlisberger, Bern. Leipzig. 1902.

Droit d'Auteur. Berne. 1888 ff.

Ved Udarbejdelsen af 2den Udgave er særlig benyttet:
Ernst Röthlisberger: Der interne und der internationale Schutz des Urheberrechts. Leipzig. 1904.

Actes de Berlin. 1908.

Maanedsskriftet »Le droit d'auteur«.

K. Glahn: Lov om Forfatterret. 1912.

Sagregister.

(De store Tal henviser til Side, de smaa til Note).

- A.**
- Aandsværk* (Betegnelsen for Forfatterrettens Genstand). 52, 72.
- Afbildninger*, forklarende. Henføres under Forfatterretten. 54, 72.
- Afdelinger*, Værker udgivne i flere. Beregning af Fristen for Ophør af Forfatterretten i Forfatterlovens § 23. 180.
- Aforismer* som Genstand for Forfatterret. 65.
- Afskrivning*. 75.
- Afsoning* af Bøder idømte efter Forfatterloven. 168.
- Aftryk* af mindre Digte som Text for musikalske Kompositioner eller paa Koncertprogrammer tilladt. 154. Aftryk af enkelte Digte og Prosastykkersom forklarende Text til kunstneriske Illustrationer ligeledes tilladt. 155.
- Aftryk af Meddelelser og Artikler i Aviser og Tidsskrifter. 157 ff. Aftryk af Værker paa fremmed Sprog til Skolebrug. 153.
- Aktstykker* ikke Genstand for Forfatterret. 68.
- Andele*. Fordeling af Erstatning for Forfatterretskrænkelser, naar Forfatterretten tilkommer flere. 174—175.
- Anmeldelser*. Ikke Indgreb i Eneretten. 143.
- Annoncer* som Genstand for Forfatterret. 55.
- Anonyme Skrifter*. Genstand for Forfatterret. 62. Ud giver eller Forlægger bemyndiget til at optræde paa Forfatterens Vegne. 80—81. Værker udgivne af Selskaber o.l. undergivet Reglerne om anonyme Værker. 90. Ophør af Forfatterretten. 178—179. Efter Bernerkonventionen. 221.
- Antologier*. 152. 215.
- Artikler*. Aftryk af enkelte Artikler i Aviser m. m. 157—160.
- Arv*, Forfatterrettens Overgang ved. 125 ff. Arvingernes Offentliggørelsesret. 126—127. Forfatterens Ret til at træffe testamentariske Bestemmelser om Udnyttelsen af hans efterladte Værker. 126 ff. Bestemmelsesretten naar der er flere Arvinger. 129. Forfatterrettens Bortfald, naar Forfatteren ikke efterlader sig Arvinger. 129—130. Arvingernes Ret til at overdrage Forfatterretten videre.

131. Arvereglerne i Forfatterloven komme kun til Anvendelse, naar Forfatteren er død efter 30. Juni 1903. 188.
- Aviser.* Forfatterretten til Avisen og dens enkelte Bidrag. 89 ff. Pligten til at offentliggøre Bidrag. 102. Reglen i Forfatterlovens § 9 om Oplagets Størrelse gælder ikke for Aviser. 106. Udgiverens Ret til at overdrage Retten til Offentliggørelse af enkelte Bidrag til Andre. 132. Aftryk i Aviser af enkelte Meddelelser, Feuilletonromaner og enkelte Artikler fra andre Aviser eller Tidsskrifter. 157 ff. Bernerkonventionens Bestemmelser om Pressepublikationer. 212—14.
- B.**
- Ballet.* Genstand for Forfatterret. 70. Forfatterretten til Balletter, til hvilke der hører særskilt Musik. 93. Koreografiske Værker efter Bernerkonventionen. 210.
- Bearbejdelser.* Genstand for Forfatterret. 60—71. (Musikalske Kompositioner). Bearbejderens Forfatterret. 83. Bearbejderens Ret til at overdrage den ham af Forfatteren indrømmede Ret til andre. 133. Den uberettigede Bearbejdelse. 143. Bernerkonventionens Krav paa Beskyttelse mod Bearbejdelser. 215—216.
- Bernerkonventionen* og den derpaa hvilende Ordning. 198 ff. Den i Berlin 1908 reviderede Bernerkonventions Text. 253 ff.
- Bernerunionen* og dens Medlemmer. 198 ff.
- Beslaglæggelse* efter Bernerkonventionen. 222. Se iøvrigt Tilintetgørelse.
- Biblioteker.* Exemplarer af et Værk, afgivne til offentlige Biblioteker, medregnes ikke ved Angivelse af et Oplags Størrelse. 105, og skal tilintetgøres i Tilfælde af Forfatteretskrænkelse. 164₃.
- Bidrag.* Forfatterretten til Værker, der bestaa af selvstændige Bidrag fra forskellige Medarbejdere og Forfatterretten til det enkelte Bidrag. 89 ff.
- Blanketter* som Genstand for Forfatterret. 59.
- Bogladepris,* Bestemmelsen af. 117—118. Erstatning for Krænkelser af Forfatterretten ansat efter Bogladepris for den retmæssige Udgave. 171 ff.
- „Bortebleven“* Forfatter (Frdg. 11. Septbr. 1839). 130. Forfatterrettens Ophør. 178.
- Breve og Brevsamlinger* som Genstand for Forfatterret. 67, 97. (Adressaten har ikke Forfatterretten).
- Bureau,* det internationale. 229.
- C.**
- Chrestomatier.* 152—53. 215.
- Citater.* Retten til at citere. 151.
- D.**
- Dagbogsoptegnelser* som Genstand for Forfatterret. 68.

Dagspressen. Se Aviser.

Danse. Udførelse af Danse tilladt. 155.

Dansk Undersaat. Se Undersaat.

Digte. Forskellige tilladte Benyttelser af Digte. 151—152, 154—155. Omskrivning af et lyrisk Digt i ubunden Form i Reglen forbudt. 145.

Domme ikke Genstand for Forfatterret. 68.

Dramatiseringer. Genstand for Forfatterret. 60, 83. Dramatisering af Værker i et andet Sprog end det dramatiserede Værks. 149. Retten til Dramatisering, naar Værket er overdraget ved Forlagskontrakt. 112. Spørgsmaalet om den, der har faaet Retten til Dramatisering af et Værk indrømmet af Forfatteren, kan overdrage den til andre. 133. Den tilladelige Dramatisering af et Værk. 144. Dramatiseringer efter Bernerkonventionen. 215—216.

Dramatiske Værker. Overdragelse af Retten til Opførelse af dramatiske Værker. 122 ff., derunder Spørgsmaalet om Forfatterens Ret til at overdrage Opførelsesretten til andre og Erhververens Pligt til at lade Værket opføre. Erhververens Ret til at overdrage Opførelsesretten videre, derunder Spørgsmaalet om, hvem der i det enkelte Tilfælde er rette Erhverver. 132—133. Beskyttelse efter Bernerkonv. 215.

Dramatisk-musikalske Værker, hvor forskellige Forfattere have frembragt hver sin Del af Værket. 92, 192 (Nationalitetskravet). Overdragelse af Opførelsesretten, derunder Spørgsmaalet om Komponistens Ret til at overdrage Opførelsesretten til Andre, og Erhververens Pligt til at lade Værket opføre. 122 ff. Erhververens Ret til at overdrage Opførelsesretten videre, derunder Spørgsmaalet om, hvem der er rette Erhverver. 131 ff. Beskyttelse efter Bernerkonv. 215.

Dramatisk Opførelse af Værker, 76, af musikalske Kompositioner, 77, ikke tilladt.

Døde Sprog. Beskyttelse mod Oversættelser af Værker, udgivne paa døde Sprog. 149.

Dødsaar, Forfatterens. Betydningen af Forfatterens Dødsaar ved Rettens Ophør. 177 ff. efter Bernerkonv. (Dødsdagen). 219.

Dødsbo. Se Kreditorer og Arv.

E.

Efterfølgende Meddelagtighed i Forfatterretskrænkelser. 169, 173 (Erstatning).

Eftertryk. Se Krænkelser af Forfatterretten.

Eksekution. Se Kreditorer.

Ekspropriation af Forfatterretten. 46—52, 137.

Eksstinktive Erhvervelser. 45—46, 137.

England's Forfatterlove. 21.

- Epigrammer* som Genstand for Forfatterret. 65.
- Erstatning* for Forfatterretskrænkelser. 170—175. Forsæt og Uagtsomhed. 170. Spørgsmaalet om Skade er lidt og Skadens Ansættelse. 171—173. Den til Erstatning forpligtede. 173—174 Den til Erstatning berettigede. 174—175. Forældelse af Erstatningsansvaret. 175.
- Erstatningsexemplarer* Forlæggerens Ret til at trykke et Antal Erstatningsexemplarer. 106.
- F.**
- „*Fantasier*“ ej altid forbudt. 146.
- Fartplan* som Genstand for Forfatterret. 55
- Feuilletonromaner*. 160, 213.
- Films*. Filmskomedier beskyttede. 70. Beskyttelse mod Gengivelse og Opførelse i „levende Billeder“. 76. Ogsaa den, der har overført et Værk til Films, er beskyttet. 80. Overgangsbestemmelser. 184—185, 224. Bernerkonventionens Regler. 218.
- Finland's* Forfatterlov. 21.
- Fonograf*. Kompositioner fra en Fonograf Genstand for Forfatterret 63. Beskyttelse mod Værkers Overførelse paa Plader, Valser etc 75. Beskyttelse mod Værkers Gengivelse ved Fonografer. 76. Bernerkonventionens Regler herom. 216.
- Forandringer*. Forfatterens og Forlæggerens Ret til at foretage Forandringer. Se Forlagskontrakt.
- Forbud* mod Oplæsning. 77. Mod Aftryk af Artikler. 160.
- Fordringshavere*. Se Kreditorer.
- Foredrag, mundtlige*. 66 ff.
- Forenede nordamerikanske Fristater's* Forfatterlove. 21—22. Beskyttelse for fremmede Forfattere. 232. Amerikanske Værkers Beskyttelse i Danmark. 234.
- Forfatteren*. 79. I Tilfælde, hvor flere have medvirket til Frembringelsen af et Værk. 84 (Medforfatterskab), 89 (Samleværker), 92 (dramatisk-musikalske Værker, Musikværker med Text, Balletter, Pantomime o. l. med særskilt Musik). Kravene til Forfatterens Nationalitet. 189 ff.
- Forfatterlov*. Den nugældende Forfatterlovs Tilblivelseshistorie. 18—20. Dens nationale Begrænsning. 189. Lovens tilbagevirkende Kraft. 182.
- Forfatterret*. Definition. 8. Historisk Udvikling. 7 ff. Forfatterrettens retlige Karakter. 22 ff. Forfatterrettens Genstand. 52 ff. Forfatterrettens Indhold. 73 ff. Forfatterrettens Stiftelse. 79 ff. Forfatterrettens nationale Begrænsning. 189 ff. Dens Overgang til Andre. 95 ff.: ved Forlagskontrakt. 101 ff. Ved Arv. 125 (se Arv). Kreditorernes Ret til at Indtræde i Forfatterretten. 135. Krænkelser af Forfatterretten. 138

- ff., 163 ff. Forfatterrettens Ophør. 176 ff.
- Forhandling* af her i Riget ulovlig mangfoldiggjorte eller indførte Værker. 169, 173.
- Forhandlinger* i konstitutionelle, kommunale, kirkelige eller andre offentlige Repræsentationer og i Retterne ikke Genstand for Forfatterret. 68.
- Forkortelser.* Forfatterens Ret til at foretage Forkortelser. Se Forlagskontrakt og Krænkelser af Forfatterretten.
- Forlag, dansk.* 194.
- Forlagskontrakt.* 101 ff., derunder: Sondringen mellem Forfatterretskrænkelsen og det simple Kontraktsbrud. 103—104. Formodningen i Forfatterlovens § 9 om, at Forlæggeren kun er berettiget til at offentliggøre et Oplag. 104—105. Forlæggerens Ret til at foretage Ændringer o. l. 107. Spørgsmaalet, hvornaar et Oplag maa siges at være udsolgt. 108. Forfatterens Pligter m. H. t. Manuskriptet 108 ff. Hans Ret til at hæve Kontrakten. 110, jfr. 44. Hans Hjemmelspligt. 111, derunder hvem der er den berettigede ved successive Overdragelser til Flere. Hans Pligt til at afholde sig fra Offentliggørelse af konkurrerende Værker. 111. Hans Ret til at foretage Ændringer efter Aflevering af Manuskriptet. 113. Forlæggerens Pligt til at besørge Korrekturlæsning. 114. Hans Ret til at bestemme Udgivelsens Tidspunkt. 115. Hans Pligter m. H. t. Oplagets Størrelse, samt hans Ret og Pligt til at udgive nye Oplag. 115 ff., derunder „Køb af Manuskriptet“, og Spørgsmaalet om Forfatteren eller andre ere berettigede til at udgive nye Oplag, naar det tidligere Oplag i en vis Tid har været udsolgt; Forlæggerens Pligt til at underrette Forfatteren om, naar et Oplag er ved at blive udsolgt. 117. Hans Ret til at bestemme Bogladeprisen. 117 ff. Bortfald af Forlæggerens Udgivelsespligt. 118. Forlæggerens Pligt til at betale Honorar og dettes Bestemmelse. 118 ff. Forfatterens Ret til at forlange Exemplarer til Forhandlerpris. 121. Udgivelse i Kommission. 121 ff. Forlæggerens Ret til at overdrage Forlagsretten til andre. 133 ff. Spørgsmaalet om Forlæggeren kan gøre sig skyldig i Forfatterretskrænkelser. 140. Forlæggerens Ret i Reglen indskrænket til Offentliggørelse gennem Trykning. 100. Paa-taleretten ved Forfatterretskrænkelser. 175. Forlagskontrakter indgaaede i Henhold til den ældre Lovgivning. 187. Formular til Forlagskontrakt. 265 ff.
- Forlæggerens* Forfatterret til Samlerværker. 91.
- Form,* den individuelle, som Genstand for Forfatterret. 64.

Forsøg paa Krænkelse af Forfatterretten. 168.

Fortryk. Se Krænkelser af Forfatterretten.

Forvaring, offentlig. Afværgelse af Tilintetgørelse ved offentlig Forvaring. 166.

Forældelse af Strafskylden for Forfatterretskrænkelser. 170. Forældelse af Erstatningskravet. 175.

Fotografier som Genstand for Forfatterret. 73.

Frankrig's Forfatterlove. 21. Litterær Traktat mellem Danmark og Frankrig. 197.¹.

Fremsigelse af et Værk. Se Oplæsning.

Friexemplarer medregnes ikke ved Beregningen af det Antal Exemplarer, en Forlægger efter Forfatterlovens § 9 har Ret til at trykke. 105.

Fuldbyrdelse. Forfatterretskrænkelsens Fuldbyrddelse. 168.

Forudsætninger. Forlagskontraktens Ophævelse paa Grund af urigtige og bristende Forudsætninger. 109 ff., jfr. 44.

G.

Generalstabens Kort. 188.¹.

Gengivelser. Paabegyndelse af Gengivelser eller Forfærdigelse af Materialier til en Gengivelse, hvis Offentliggørelse efter den ældre Ret var hjemlet. 186.

Genstand, Forfatterrettens. 43, 52 ff.

Grammophon. Se Fonograf.

H.

Haandskrifter, Udgivelse af. 61. *Hjemland*. Et Værks Hjemland. 206.

Hjemmelspligt, Forfatternes. 111. *Hof- og Stadsrettens* Kompetence til at afgøre visse Stridigheder mellem flere Medforfattere. 88.

Honorar. Forlæggernes Pligt til at betale Forfatterne Honorar og dettes Fastsættelse. 118 ff.

Hæfter. Beregning af Beskyttelsesfristen ved Værker, der udkomme i Hæfter. 180.

Ilævd. 45, 137.

I.

Ideel Produktion 7–8.

Illustrationer. Belærende Afbildninger Genstand for Forfatterret. 72. Aftryk af Digte og Prosastykker som Tekst til Illustrationer tilladt. 155.

Indførelse af Værker, der er ulovlig mangfoldiggjort uden for Riget. 169.

Indlæg, skriftlige i en Proces. Genstand for Forfatterret. 69.

Instrumenter, der tjene til mekanisk at gengive Melodier. 75–76, 216.

International Retsbeskyttelse for Forfatterretten. 196 ff.

K.

Kildeangivelser. 161, 162–163, ikke national Betydning. 214.

Kinematografiske Gengivelser. Se Films.

Kogebøger som Genstand for Forfatterret. 55.

Kommission, Udgivelse i. 121 ff.
Komponist. Se musikalskeKompositioner.

Koncertprogrammer. Aftrykkelse af Digte paa Koncertprogrammer. 154.

Konkurs, Forlæggerens. 110. Se iøvrigt Kreditorer.

Konventioner. Indgaaelse af litterære Konventioner. 197 ff. Retten for Medlemmerne af Bernerunionen til at træffe særlige indbyrdes Overenskomster. 225. Danmarks særlige Overenskomster med Sverrig, 227, med Frankrig, 197, med Østrig, 230, med Rusland, 235.

Koreografiske Værker efter Bernerkonventionen. 210. Se Ballet.

Korrekturlæsning. 114.

Kreditorernes Ret til at indtræde i Forfatterretten. 135 ff.

Krænkelser af Forfatterretten. 138 ff., jfr. 43—44. Almindelige Bemærkninger om, hvad der forstaas ved Forfatterretskrænkelser. 138—140. Spørgsmaalet om Forfatteren eller hans Arvinger eller Forlæggeren kan begaa saadanne. 140. Stedlige og personlige Betingelser for Ansvar for Krænkelser af Forfatterretten. 141. Bestemmelser af den (uberettigede) Offentliggørelses Begreb. 73, 142. Grænsen mellem den tilladte Benyttelse af et Aandsværk og den utilladelige Bearbejdelse. 142 ff. Retsmidler overfor Krænkelser af For-

fatterretten: Tilintetgørelse m. v. 164, Straf 167, Erstatning 170.

Kundgørelser, administrative, ikke Genstand for Forfatterret. 68.

Kundgørelse af Forfatterloven. 185—186.

Kunstværk. Grænsen mellem Kunstværker og forklarende Tegninger og Afbildninger. 72
Kursliste som Genstand for Forfatterret. 55.

L.

Laan. Se Uddrag.

Levende Billeder. Se Films.

Leveringer. Beregning af Beskyttelsesfristen ved Værker, der udkommer i Leveringer. 180.

Libretto. Genstand for Forfatterret. 63, 70, 210.

Licens. 96. Tvangslicens. 217.

Litteraturhaandværk. 55, 57.

Litterære Ejendomsret. 22.

Love er ikke Genstand for Forfatterret. 68.

Læsebøger. Retten til at optage enkelte Stykker af et Værk i Læsebøger. 152.

M.

Mangfoldiggørelse, Straf for. 167.

Manuskript. Forfatterens Pligt til at levere Manuskript. 108 ff.

Materialier. Tilintetgørelse eller Ubrugbargørelse af Materialier. 164 ff.

Medarbejdere. Se Bidrag og Medforfatterskab.

Meddelagtighed i Krænkelser af

- Forfatterretten. 169, 173 (Erstatning).
- Meddelelser* i Aviser og Tidskrifter. 159—213.
- Medforfatterskab*. 84. Kun en af Forfatterne behøver at være dansk Undersaat. 191. Forfatterrettens Overgang, naar en af Medforfatterne dør uden at efterlade sig Arvinger. 129. Ophør af Forfatterretten 178.
- Medhjælp* ved Frembringelsen af Genstanden for Forfatterretten. 83.
- Melodien*. „Retten til Melodien“. 146.
- Metoder* som Genstand for Forfatterret. 64, 145.
- Misligholdelse* af Forlagskontrakter. 110.
- Modeller*. 72.
- Mundarter*. 147.
- Musikalske Kompositioner*. Henføres under Forfatterretten. 71. Beskyttelse mod „Udførelse“ af musikalske Kompositioner. 77. Udførelse i visse Tilfælde tilladt. 155—157. Forfatterretten til „Musikværker“ til hvilke der hører Tekst. 92, 192 (Nationalitetskravet). Overdragelse af Retten til at udføre Musikværket, derunder Komponistens Ret til at overdrage Udførelsesretten til andre, og Erhververens Pligt til at lade Værket udføre. 122 ff. Erhververens Ret til at overdrage Udførelsesretten videre, derunder Spørgsmaalet om hvem der i det enkelte Tilfælde er rette Erhverver. 132—133. Ueberrettiget Offentliggørelse af musikalske Kompositioner ved Overførelse paa Valser, Plader, Baand etc. 75—76. Se iøvrigt Krænkelser af Forfatterretten „Retten til Melodien“. 146. Se iøvrigt Forfatterretten. Bernerkonventionens Regler. 215—18, 224—225.
- „*Musikskoler*“. Retten til at optage musikalske Kompositioner i Musikskoler. 153.¹.
- Møder*, Udtalelser ved offentlige politiske eller folkeoplysende Møder er ikke Genstand for Forfatterret. 68.
- Mønstre* som Genstand for Forfatterret. 72.

N.

- National* Beskyttelse for fremmede Forfattere. 205.
- Navngivelse* som Betingelse for Retten til at benytte en andens Værk. 160, 161—162. Navngivelse af Forfatteren ved anonyme og pseudonyme Skrifter. 181.
- Nettofortjeneste*. Pligten til at udlevere indvunden Nettofortjeneste. 174.
- Norges* Forfatterlov. 21. Norges Forbehold overfor Bernerkonventionen, 202, 223 (m. H. t. de før Loven frembragte Værker); Forfatterbeskyttelsens Varighed. 220. Tilladte Benyttelser af andres Værker, se Noter til 151—162.
- Noveller*, offentliggjorte i Aviser eller Tidsskrifter. 160, 213.

O.

Offentliggørelse. Bestemmelse af Begrebet. 73; uberettiget Offentliggørelse. 138.

Opdagelse, den videnskabelige, som Genstand for Forfatterret. 64.

Opførelse. Retten til Opførelse. 76. Overdragelse af Retten til at opføre dramatiske, mimiske, dramatisk musikalske Værker og Musikværker. 122. Erhververens Ret til at overdrage Opførelsesretten videre. 131, derunder Spørgsmaalet om hvem der i det enkelte Tilfælde er Subjekt for Erhvervelsen. Opførelse af Værker ved Frikoncerter eller Koncerter i velgørende Øjemed. 156. Straf og Erstatning for en retstridig Opførelse. 167, 172. Bernerkonventionens Krav paa Beskyttelse mod offentlig Opførelse af visse Værker. 216. Overgangsregler. 224.

Ophør af Forfatterretten. 176.

Oplag. Formodningen i Forfatterlovens § 9 om, at Forlæggerne kun er berettiget til at offentliggøre et Oplag. 104—105. Spørgsmaalet, hvornaar et Oplag er udsolgt. 108. Forlæggerens Pligter med Hensyn til Oplagets Størrelse, samt hans Ret og Pligt til at udgive nye Oplag. 115. Spørgsmaalet om Forfatteren eller andre ere berettigede til at udgive nye Oplag, naar det tidligere Oplag i en vis Tid har været udsolgt. 116.

Oplæsning. Eneretten til Oplæsning af et Værk i visse Tilfælde betinget af, at Forfatteren har forbeholdt sig Eneretten. 77. Erstatning for retstridig Oplæsning. 172.

Ordsprog. Udgivelse af. 61.

Overdragelse af Forfatterretten. Alm. Bem. 95. ff., derunder Kravene til Overdragerens Myndighed. 98. Fuldstændig Overdragelse. 99, delvis Overdragelse. 100. Se iøvrigt Forlagskontrakten. Erhververens Ret til at overdrage sin Ret til andre. 131 ff.

Overenskomster. Se Konventioner.

Overgangsbestemmelser. Se Tilbagevirkende Kraft.

Oversættelser. Beskyttelse mod Oversættelser. 146 ff. Oversætterens Forfatterret. 81. Oversættelsesretten i Reglen forbeholdt Forfatteren ved en Forlagskontrakt. 112. Oversætterens Ret til at overdrage den ham af Forfatteren indrømmede Oversættelsesret til andre. 133. Tilladte Oversættelser. 161—162. Bernerkonventionens Krav om Beskyttelse mod Oversættelser. 211. Overgangsregler. 224. Beskyttelse mod Oversættelse af Værker udgivne i Sverrig. 227.

P.

Paatalen af Forfatterretskrænkelser er privat. 163. Den paataleberechtigede. 175. Paatalerettens Forældelse. 170, 175.

- Pantomime.* Genstand for Forfatterret. 70. Forfatterretten til Pantomimer, til hvilke der hører særskilt Musik. 93. Overdragelse af Opførelsesretten. 122. Erhververens Ret til at overdrage sin Ret videre. 131. Bernerkonventionens Beskyttelse. 210.
- Parafrasen* anses som Eftertryk. 145.
- Parodier* tilladelige. 145.
- Periodiske Værker.* Forfatterretten til Værket og de enkelte Bidrag. 89.
- Personalregister.* som Genstand for Forfatterret. 55.
- Plagiat.* 139.
- Politi.* Exemplarer af et Værk afgivne til Politiet medregnes ikke ved Angivelsen af et Oplags Størrelse. 105.
- Posthume Værker.* Genstand for Forfatterret. 62. Ophør af Forfatterretten til p. V. 177, 180 (anonyme og pseudonyme). Bernerkonventionens Regel. 221.
- Potpourris* indeholder ikke altid en retsstridig Benyttelse af andres Værker. 146. Genstand for Forfatterret. 71.
- Pressen.* Den periodiske PresSES Ret til indbyrdes Laan. 157 ff. Bernerkonventionens Krav paa Beskyttelse for Pressepublikationer. 212 ff.
- Pressepoliti.* Retten til at øve „Pressepoliti“ efter Bernerkonventionen. 222.
- Prisafhandling,* Forfatterretten ved. 97.₂.
- Privilegier* til Trykning af Bøger. 12, 188.₁.
- Programmer* som Genstand for Forfatterret. 55.
- Proklama.* Navngivelse af Forfatteren til et anonymt eller pseudonymt Skrift efter Reglerne om Proklamata. 181.
- Pseudonyme Skrifter.* Genstand for Forfatterret. 62. Udgiver eller Forlægger bemyndiget til at optræde paa Forfatterens Vegne. 80—81. Ophør af Forfatterretten. 178—179, efter Bernerkonventionen. 221.
- R.**
- Rabateksemplarer* medregnes ved Angivelse af et Oplags Størrelse. 105. Forfatterens Ret til Rabateksemplarer. 121.
- Redaktørens* Forfatterret. 91.
- Referater,* kortfattede, krænger ej Forfatterens Ret 143. Eftertryk af Referater i Aviser og Tidsskrifter. 159.
- Rejseliste* som Genstand for Forfatterret. 55.
- Reklameskrifter* som Genstand for Forfatterret. 55.
- Repræsentationer.* Se Forhandlinger.
- Retsbeskyttelse.* Bernerkonventionens Krav til en Forfatters Adgang til Retsbeskyttelse i et Unionsland. 202 ff.
- Retsforhandlinger.* Se Forhandlinger.
- Retshandler* indgaaede i Henhold til den ældre Ret. 187.
- Retstridige Skrifter* som Genstand for Forfatterret. 60.

Rusland, litterær Konvention med Danmark. 235.

S.

Sagn, Udgivelse af. 61.

Sagkyndige Mænd. Erklæringer om en Erstatnings Størrelse fra sagkyndige Mænd. 173.

Sagregister som Genstand for Forfatterret. 55.

Samlerværker. 89. Kravene til Udgivernes og Bidragydernes Nationalitet. 191. Reglen i Forfatterlovens § 9 om et Oplags Størrelse gælder ikke for Samlerværker. 106. Udgiverens Ret til at foretage redaktionelle Ændringer i de enkelte Bidrag. 107.², hans Ret til at overdrage Retten til Offentliggørelse af de enkelte Bidrag til andre. 133.

Samlinger som Genstand for Forfatterret. 61.

Sange. Offentlig Udførelse af Sange tilladt. 155. Optagelse af Sange i Sangbøger i visse Tilfælde tilladt. 153. Udgivelse af Sange. 61.

Satirer, tilladelige. 145.

Selskaber. Værker udgivne af Selskaber betragtes som anonyme. 90. Forfatterretten til de af Selskabets Medlemmer til Selskabet indleverede Arbejder. 97.². Ophør af en Forfatterret, der tilkommer Selskaber. 179 ff.

Skitser som Genstand for Forfatterret. 65.

Skolebøger. Retten til at optage enkelte Stykker af et Værk i Skolebøger. 153. Aftryk af

Værker paa fremmed Sprog til Skolebrug. 153.

Straf for Indgreb i Forfatterretten. 167. Forældelse af Strafskylden. 170.

Strafbare Skrifter som Genstand for Forfatterret. 60.

„*Stumme Kunst*“. Beskyttet som Forfatterret. 63. Se iøvrigt Films.

Sverrigs Forfatterlove. 21. Sverrigs Stilling i Bernerunionen. 202. Dets forfatterretlige Forhold til Danmark. 225.

Søgsmaal, se Paatale.

Søkortarkivets Kort. 188.₁

T.

Teater, det kongelige. Opførelsesretten efter L. 12. April 1889. 188. Om Forfatterens Ret til at opføre antagne Stykker. 124.².

Tegninger, forklarende. Henføres under Forfatterretten. 72.

Tekstforfatter. Se musikalske Kompositioner og dramatisk-musikalske Værker.

Testamente. Se Arv.

Tidsskrifter. 89. Pligten til at offentliggøre Bidrag. 102. Reglen i Forfatterlovens § 9 om Oplagets Størrelse gælder ikke Tidsskrifter. 106. Udgiverens Ret til at overdrage Offentliggørelsesretten m.H.t. de enkelte Bidrag til andre. 132. Aftryk i Aviser og Tidsskrifter af Artikler m. v. fra andre Aviser og Tidsskrifter. 157 ff. Bernerkonventionens Bestemmelser 212—214.

Tilbagevirkende Kraft af For-

fatterloven. 182, af Bernerkonventionen. 123.
Tilintetgørelse af et ulovligt Værk og de til Eftergørelsen benyttede Materialer. 164.
Tillæg til Andres Værker. 143.
Titelen paa et Værk som Genstand for Forfatterret. 65.
Traktater. Indgaelse af litterære Traktater. 197. Danmarks særlige Traktater, se Konventionen.
Travestier tilladelige 145.
Tvangslicens. 217.
Tysklands Love om Forfatterret og Forlagsret. 21.

U.

Uddeling af her i Riget ulovlig mangfoldiggjorte eller indførte Værker. 169, 174.
Uddrag, Retten til at gøre Uddrag efter Bernerkonventionen. 214.
Udførelse af Musikkværker, se musikalske Kompositioner. Erstatning for retstridig Udførelse. 172.
Udgiverens Forfatterret til Samlerværker. 91—92 (Aandsfrembringelser, hvortil ingen Forfatterret haves) hans Ret at overdrage andre Ret til Offentliggørelse af de enkelte Bidrag. 133.
Udkast som Genstand for Forfatterret. 65.
Udlejning af her i Riget ulovlig mangfoldiggjorte eller indførte Værker. 169, 174.
Udlæg se Kreditorer.
Undersaat, dansk i Forfatterlovens § 36. 191.

Umulighed. Bortfald af Forfatterens Pligt til at levere Manuskriptet paa Grund af Umulighed. 109.

Usædelige Skrifter som Genstand for Forfatterret. 60.

V.

Vajsenhusets Eneret til at trykke Bibler og nye Testamenter. 188.₁.
„Variationer“ ej altid forbudt. 146.
Varighed af Beskyttelsen efter Forfatterloven. 176 ff., af den internationale Beskyttelse. 219.
Vejviser som Genstand for Forfatterret. 55.
Videnskabelige Institutioner. Ophør af en Forfatterret, der tilkommer videnskabelige Institutioner. 179 ff. Se iøvrigt Selskaber.

Æ.

Ægtefælle. Forfatterens Ægtefælles Ret til at træffe Bestemmelse om Offentliggørelse af et Værk efter Forfatterens Død. 129. Ægtefællens Ret til at nyde Indtægten af en foranstaltet Publikation, naar Forfatteren er forsvunden. 131.

Ø.

Østrig, litterær Konvention med Danmark. 230 ff.
Unionslande. 199; deres Forpligtelser. 202.
Universitetets Eneret til at trykke Almanaker og Kalendere. 188.₁.